

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

LANDSMØTET 1916

DAGSORDEN MED FORSLAG OG MOTIVER
SAMT PROTOKOL OVER FORHANDLINGERNE

(27. AUGUST – 3. SEPTEMBER 1916)

*Dette eksp. tilhører
Oslo Stein-, Jord- og Sementarbeideres forenings
Bibliotek.*

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

LANDSMØTET 1916

DAGSORDEN MED FORSLAG OG MOTIV
SAMT PROTOKOLL ØVER FORHANDLINGENE

Arbeiderbevegelsens
Arkiv
og
Bibliotek

331.81(481)2

Ar 17 L

2x

Det er ikke tillatt å låne ut denne boken
til bibliotekene i andre land.

Sakregister.

	Pag.
Dagsorden	1, 68
Forretningsorden	2, 65
Organisationsformen	3, 129
Forslag til lovforandringer	4, 33, 154
Forskjellige forslag	34, 36, 156
Syke- og hjelpekassen	37, 38, 214
Pressefond	39, 40, 203, 207
Pensionsregler ved Norsk arbeidsmandsforbund	41, 44, 204
Hovedstyrets forslag samt dets bemærkninger til de indkomne forslag	45—48
Tillæg til dagsordenen	49
Kontingentforholdet for sæsonarbeidere	53—55
Landsmøtets aapning	59
Fuldmagterne	64
Hilsningstaler	67, 93
Beretningerne68
Beretning for 1913	69
Melkekondenseringsfabrikkerne	70
Streiken ved Odda karbidfabrik	71
Beretning for 1914	76
Hafslunds karbidfabrik	76
Voldgiften ved Foldals verk	77
Voldgitt ved Ofotens malmfelter	78
Beretning for 1915	81
Supplering av forretningsutvalget	81
Medlemsbevægelsen	82
Agitationen	83
Den økonomiske stilling	86
Bygningskonflikten	86
Lysaker kemiske fabrikk	87
Tarifrevisjon ved Statens anlæg	87
Skiftordningen ved Røros smeltehytte	89
Oddafabrikkerne og Skoftan kalkbrud	89, 91
Bergverksindustrien	90
Regnskapet for 1913	93
Regnskapet for 1914	94
Kjøpet av statsobligationer	94
Regnskapet for 1915	104
Beretning for første halvaar 1916	104—106
Løkkens verk og grubekonflikten	106
Feriene ved Norsk Hydro	109
Statens anlægsarbeideres tarif	110
Prolongation av ølbryggeriarbeidernes tarif	121
Konflikten ved Oddafabrikkerne	121
Sympatisttreik, proteststreiken og opsigelserne	126, 128
Separatmøter av grupperne	128
Organisationsformen	129

	Pag.
Forskjellige forslag	156
Tillidsmænds bistillinger	156
Overtagelse av produktion og omsætning	160
Oprettelse av oplysningskontorer	160
De organiserte arbeideres stilling til de uorganiserte	163
Kontraktørers og overordnedes medlemsskap	166
Instrukser for distriktssekretærene	169
Protokolkomité	170, 196
Valgordningen til landsorganisationens kongres	170
Budget	172
Bevilgninger	183
Bevilgning til landsmøtet	184
Valg	186, 190
Di�tgodtg�relsen	190
Valg paa hovedstyremedlemmer	191
Forretningsutvalget	192
Understøttelse i sympatistreik	192
Andragende fra Det norske arbeiderparti	192
Valg av suppleanter til hovedstyret	203, 207
Funktionærernes pensionering og sykeforsikring	204
Ferien ved Norsk Hydro	207
Etablering av arbeidsregulativer	207
Eksklusioner	209
Sykekassen	214
Andragende om laan til opførelse av Folkets hus paa Notodden	218
Stiftelse av fredsgrupper	220
Sympatiuttalelser	220
Overenskomst med den faglige landsorganisation i Amerika	221
Rapporterte foreninger	221
Agitationen	222
Landsmøtets avslutning	222

Register

over

talere og forslagsstillere.

Ahlstrand, A.	69, 83, 95.
Andersen, Andor	107.
Andersen, Carl	126, 150, 158, 162, 191.
Andersen, Ole	86.
Belsvik, Joh.	97.
Berby, Arthur	111, 114, 164, 198, 206.
Berntsen, P.	127.
Bjerkmann, I.	74, 77, 84, 91, 122, 125, 126, 159, 190.
Bjørnstad, Joh.s.	121, 200, 202, 220.
Blokken, Joh. J.	184, 190.
Botten, K.	90, 108, 139.
Bøthun, Karl	71, 73, 75, 89, 123, 126, 148, 164, 177, 188, 194, 199.
Dahl, Odin	154.
Dahl, P.	75, 81, 147, 168, 177, 180, 201.
Davidson, Aug.	84, 85, 156, 180.
Eggen, Nicolay	86, 87, 88, 113, 119, 149, 172, 186.
Eikefjord, Jakob.	69, 94, 94, 97, 109, 110, 115, 120, 147, 162, 169, 170, 181, 188, 189, 190, 191, 207.
Elven�s, Anton	210.
Engen, Arthur	113, 163, 165, 221.
Eriksen, Bernhard.	184, 204.
Erdahl Jacob	85.
Evensen, Karl.	70, 70, 83, 84.
Fineide, Ole	180.
Fjeld, P.	104.
Gabrielsen, A.	81, 84, 97, 100, 103, 110, 113, 120, 127, 133, 144, 146, 155, 158, 162, 164, 167, 169, 177, 177, 178, 184, 192, 196, 199, 201, 202, 206, 213, 221, 221.
Grytnes, O.	95, 139, 155, 163, 166, 168, 184, 192, 196, 205.
Gudmundsen, Joh.	71, 73, 76, 94, 159, 204, 224.
Gulbrandsen, Joh.s	188, 190.
Hamang, Karl.	66, 76, 76, 77, 155, 168, 176, 179.
Hansen, Richard	59, 65, 66, 66, 67, 69, 70, 72, 74, 76, 80, 81, 81, 82, 82, 83, 90, 94, 95, 96, 100, 102, 103, 104, 104, 111, 114, 119, 127, 127, 137, 148, 155, 156, 156, 165, 170, 170, 175, 181, 183, 185, 187, 192, 193, 197, 197, 206, 213, 221, 221, 224.
Hansen, Nicolay.	96, 196, 207.
Herland, Andreas	86, 176, 180, 191, 204.
Holmberg, Karl	73.

VI

- Hovland, Anders 113.
 Iversen, Joh. 220.
 Johansen, Oskar 81, 82, 98, 103, 159, 189, 200, 220.
 Johnsen, Dines 84, 87, 126, 146, 160, 171, 178, 191.
 Jønsson, Janne 67, 223.
 Kalvaa, A. 103, 152.
 Karlgren, Joh. 68, 77, 78, 79, 82, 83, 86, 98, 101, 127, 129, 139, 174,
 174, 175, 180, 184, 184, 186, 186, 188, 206, 224.
 Kjelstadli, Lars 66, 68, 68, 69, 81, 81, 95, 129, 129, 138, 154, 155, 158,
 163, 165, 167, 175, 176, 180, 184, 192, 193.
 Kvale, Nils 71, 72, 89, 92, 121, 125, 139, 150.
 Langhelle, Harald 75, 144, 149, 169, 184, 200, 220.
 Larsen, Arnt 86.
 Larsen, Jens 67, 222.
 Larsen, Ole 85, 161, 191, 203.
 Lian, Ole, O. 93, 109, 128, 142, 151, 195.
 Lilleby, Gustav 164, 169, 202.
 Ljungkvist, L. 69, 69, 70, 94, 94, 94, 101, 103, 104, 126, 143, 167, 168,
 199, 204, 205.
 Malmberg, S. 184, 186, 186, 213.
 Mathisen, K. 165, 194.
 Martinsen, Osw. 86, 95, 156, 170, 174, 174, 178, 182, 214.
 Martinsen, T. 184.
 Meisfjord, M. 108.
 Moen, Hans 161, 168, 177, 183, 210.
 Monsen, Th. 68, 115, 157, 177, 180, 194.
 Moseng, Edv. 77, 167.
 Myhrstad, Alfr. 99, 129, 174, 174, 176, 178, 181, 186.
 Nilsen, Alfr. M. 66, 69, 75, 81, 86, 88, 89, 97, 101, 103, 112, 115, 121,
 186, 189, 190, 197.
 Nilsen, N. E. 129.
 Norli, Kristofer 110, 150, 174, 175, 179, 181, 195, 199, 202.
 Næss, N. 147, 179.
 Næss, Olaf. 86, 121, 187.
 Ofstad, O. 94, 155.
 Olsen, Anna 192.
 Paulsen, Hans 113, 115.
 Pedersen, Gudmund. 84, 128, 213.
 Pley, Anna 159, 179, 188, 190, 205.
 Rasmussen, Chr. 115, 166, 180, 186, 186, 190.
 Reiersen, Eivind 140, 179.
 Rontén, G. 158, 172, 212, 214, 220.
 Røed, Sven 97, 100, 138, 156, 170, 177, 177, 180, 191, 199, 213, 220.
 Rønning, Jørgen 111, 120, 177, 180.
 Sethil, G. 70, 76, 77, 78, 78, 79, 83, 87, 108, 155, 158, 161, 165,
 167, 168, 171, 184, 189, 203, 209, 211.
 Sjømann, Gustav 104, 155, 159.
 Skarheim, Ottar. 69, 86.
 Storstrand, B. 177, 186, 214.
 Strøm, C. 84, 126, 127, 127, 133, 144, 203, 212, 214.
 Stuedahl, Henning. 88, 119, 179, 200, 202, 206.
 Støstad, Sverre 145, 184, 185.
 Sundby, Gustav. 186, 187, 189, 190, 209, 214.
 Sundt, O. K. 65, 81, 106, 132, 137, 140, 146, 161, 176, 177, 188, 194,
 197, 202.
 Tamnæs, Kr. 179.
 Tjønn, Gregor 94, 99, 109, 128, 129, 151, 156, 157, 170, 171, 176, 181,
 185, 191, 203, 205, 219, 222.
 Tveten, J. 87.
 Tørris, Lars. 89.

VII

- Volan, Elias 65, 66, 66, 68, 72, 79, 80, 82, 96, 99, 102, 119, 120, 126,
 129, 137, 140, 149, 155, 155, 157, 161, 169, 172, 179, 184,
 184, 201, 202, 203, 204, 204, 206, 219, 221, 224.
 Væske, Anker 113.
 Wean, P. 102, 168, 169, 190.
 Ødegaard, Johs, M., P. 79, 80, 90, 107.
 Øvergaard, Alfred 80, 83, 112, 120, 145, 149, 155, 157, 160, 162, 172, 177,
 184, 186, 189, 190, 191, 205, 220, 222.

Dagsorden

for

Norsk arbeidsmandsforbunds 12. landsmøte

i Kristiania 27. august 1916

og følgende dage.

Landsmøtet aapnes kl. 3 efterm. i Folkets hus.

1. Landsmøtets konstituering:
 - a) fuldmagternes godkjendelse,
 - b) vedtagelse av dagsorden og forretningsorden og
 - c) valg av ordstyrere og sekretærer.
2. Beretning og regnskap.
3. Organisationsformen.
4. Lovforandringer.
5. Forskjellige forslag.
6. Sykekassen.
7. Valgordningen til landsorganisationens kongres.
8. Andragende fra Det norske arbeiderparti.
9. Funktionærernes pensionering og sykeforsikring.
10. Vedtagelse av budget.
11. Valg.

Forretningsorden:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens repræsentanter adgang. Likesaa har medlemmer av forbundet adgang til galleriet som tilhørere, undtagen naar en sak besluttet behandlet for lukkede døre.

Repræsentanter maa forevise adgangskort og tilhørerne medlemsbok ved indgangen.

2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møternes ledelse. Til at føre protokollen vælges 4 sekretærer.

3. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—6 efterm.

4. Ingen har ret til at faa ordet mere end 3 ganger i samme sak. Undtagen for indledningsforedrag begrænses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter 2den og 3dje gang.

Ordstyreren har forøvrig, naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om yderligere tidsbegrænsning og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal tale fra den dertil bestemte plads i salen.

5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den forening han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de integnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker kan ikke behandles, medmindre landsmøtet anderledes beslutter.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop.
7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningerne samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.

Dagsordenens punkt 3.

Organisationsformen.

Indkomne forslag.

1.

Fra Foldalens grubearbejderforening.

Landsmøtet vedtar love i føderativ retning saa at kampmidlerne forfleres og avpasses efter forholdene for derved at skape en mere klassebevisst kamporganisation, selv om utmeldelse av landsorganisationen blir nødvendig.

Subsidiært foreslaes:

Landsmøtet søker spørsmålet utredet og omsendt til forbundets avdelinger til uttalelse, eventuelt uravstemning.

2.

Fra Nestavold jernbaneanbejderforening.

I tilfælde landsorganisationens kongres ikke vedtar love i overensstemmelse med fagoppositionens program paa førstkommende kongres, foreslaar foreningen at Norsk arbeidsmandsforbund vedtar love i føderativ retning og utmeldelse av landsorganisationen for derved at skaffe en virkelig klassekamporganisation.

3.

Fra A. Gabrielsen, Nestavold.

Umiddelbart efter at beretning og regnskap er behandlet, nedsetter landsmøtet en specialkomité paa 7 medlemmer, som faar i opdrag at utarbeide utkast til ændringer av love og organisationsformer i syndikalistisk retning. Dette utkast forelægges landsmøtet til endelig vedtagelse.

Dagsordenens punkt 4. Forslag til lovforandringer.

§ 1.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Formaalet.

Forbundets formaal er:

- a. At samle de forskjellige grupper av saavel kvindelige som mandlige arbeidere der ikke omfattes av haandverksloven, til en faglig enhet, for at de i fællesskap paa alle omraader kan verge og fremme sine faglige og sociale interesser.
- b. At søke at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkaar, under hvilke de skal arbeide — spesielt arbeidslønnens forhøielse og arbeidstidens forkortelse.
- c. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, som ikke absolut er nødvendig, og der, hvor det maa finde sted, søke at faa det betalt med mindst 100 pct. tillæg. I det hele søke at faa gjennomført tariffmæssige overenskomster mellem arbeiderne og arbeidsgiverne.
- d. Ved utsendelse av agitatorer og paa anden vis søke bibragt alle landets arbeidsmænd og arbeidskvinder forstaaelse av organisationens nødvendighet og stiftelse av avdelinger paa de pladser, hvor saadanne ikke findes.
- e. I samvirken med arbeiderpartiet at søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, alderdomsforsørgelse, avskaffelse av kontraktørvæsenet, sikring av egne hjem for arbeiderne m. v.
- f. At tilveiebringe og bearbeide statistiske opplysninger om organisations- og arbeidsforhold og søke statstilskud til disse gjøremaal.

Forslag til forandringer.

1.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Da fagorganisationen danner livsnerven i arbeiderbevægelsen, hvis viktigste opgave er at omskape samfundsforholdene, bør den naturlige konsekvens være, at dette formaal faar en fremtrædende plads i den faglige eller økonomiske virksomhet — at der altsaa ikke bare tilstræbes forbedring av arbeidernes kaar *indenfor* rammen av kapitaliststaten, men at man kjæmper for at sprænge denne og avskaffe den økonomiske utbytning ved producenternes direkte kontrol eller overtagelse av produktion og omsætning og derved gjennomføre den socialistiske samfundsordning.

Under henvisning hertil skal Norsk arbeidsmandsforbunds formaal være:

1. At samle de forskjellige grupper av saavel kvindelige som mandlige arbeidere, der ikke omfattes av haandverksloven og som ikke har sit specielle fag- eller industriforbund at tilhøre, til en faglig enhet, for at de i fællesskap og ved hjelp av de midler og fremgangsmaater, som man i hvert enkelt tilfælde finder tjenlige, paa alle omraader kan raade om og fremme sine faglige og sociale interesser.
2. At søke at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkaar, under hvilke de skal arbeide — spesielt arbeidslønnens forhøielse og arbeidstidens forkortelse og forøvrig søke hindre arbeidskjøperne i alt fra deres side, der tar sigte paa hensynsløs utnyttelse av arbeidskraften.
3. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, og der hvor det maa finde sted søke at faa det betalt med mindst 100 pct. tillæg.
4. Ved utsendelse av agitatorer, utgivelse og spredning av socialistisk literatur, saasom blade, brosjyrer o. lign. og forøvrig paa anden hensigtsmæssig maate søke bibragt alle landets arbeidende kvinder og mænd forstaaelse av organisationens nødvendighet og stiftelse av avdelinger paa de arbeidspladser, hvor saadanne ikke findes. I det hele tat gjøre alt mulig til styrkelse av klasse- og solidaritetsfølelsen og gjøre fagbevægelsen til en bevisst revolutionær klassekamporganisation.
5. At søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, alderdomsforsørgelse, offentlig sykepleie, avskaffelse av kontraktørvæsenet, forbedring av boligforholdene for arbeiderne m. v.
6. Ved hjelp av faglig aktion og ellers alle til raadighet staaende midler søke hindret lovgivningsmyndighetene i gjennomførelsen av love, der er egnet til at skade arbeiderne i deres klassekamp.
7. At tilveiebringe og bearbeide statistiske opplysninger om organisations- og arbeidsforhold og at søke statstilskud for disse gjøremaal.

Samme forslag er inkommet fra
Skiens jernbanearbeiderforening og Saude jernbanearbeiderforening.

2.

Fra Rauma arbeiderforening

foreslaaes tillæg til punkt a.

— — og at søke i mest mulig utstrækning at arbeide for rusdrikkens avskaffelse.

§ 2.

Paragraffens nuværende ordlyd.

Optagelse.

- a. Alle av ikke haandverkslærte arbeidere bestaaende foreninger, som underkaster sig disse love kan indordnes under forbundet.

- b. Ikke mer end én avdeling i samme branche paa samme sted kan optages i forbundet uten efter samraad med forretningsutvalget og den bestaaende forening inden samme branche paa stedet.
- c. Paa steder, hvor ingen avdeling findes, kan medlemmer optages direkte og administreres fra hovedkontoret — efter forretningsutvalgets nærmere bestemmelse.
- d. Paa steder, hvor der er flere fagfæller, som ønsker at være medlemmer, kan de i fællesskap danne en gruppe av forbundet. Gruppen vælger sig en sekretær, der korresponderer med hovedkontoret og av dette kan gives fuldmagt til at forestaa merkeutdeling og avstemple medlemsbøkerne. Naar gruppen blir paa 8 medlemmer, pligter den at danne avdeling.

Forslag til forandringer:

Fra Skiens jernbanearbeiderforening

foreslaaes: Fagoppositionens program.

§ 3.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Kontingent.

- a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen 40 øre for heltbetalende og 25 for halvtbetalende medlemmer.
- b. Denne kontingent fordeles saaledes:
 - Heltbetalende:
 - Til forbundskassen . . . pr. uke 35 øre
 - » forsikringskassen . . » » 5 »
 - Halvtbetalende:
 - Til forbundskassen . . . pr. uke 20 øre
 - » forsikringskassen . . » » 5 »
- c. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært 50 øre pr. uke; der fordeles med 45 øre til forbundskassen og 5 øre til forsikringskassen.

Forslag til forandringer.

1.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Punkt a. Kontingenten forhøies til 50 øre pr. uke for heltbetalende og til 30 øre for halvtbetalende medlemmer.

2.

Fra Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening og Murarbeidernes forening, Bergens hermetikarbeiderforening og Tekstilarbeidernes gruppe.

- a. Kontingenten forhøies til 45 øre pr. uke for heltbetalende og 30 øre pr. uke for halvtbetalende medlemmer.

3.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

- b. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært 60 øre pr. uke. der fordeles med 55 øre til forbundskassen og 5 øre til forsikringskassen.

§ 5.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Syke og arbeidsløse medlemmer.

- a. Fritat for kontingent er de av forbundets medlemmer som er syke, arbeidsløse eller indkaldt til militærtjeneste i minst 1 uke; i saa tilfælde regnes fritagelsen fra første dag. Helinvalider kan avdelingen helt fritage for kontingent. Den som har fylt 60 aar og oppfylt alle sine forpligtelser til forbundet i minst 20 aar, fritages for al kontingent.
- b. Ved den maanedlige indsendelse av kontingenten pligter avdelingsstyret at medsende opgaver over disses antal paa dertil av hovedkontoret utsendte skemaer.
- c. Medlemmer, der av foranstaaende grunde vil fritages for kontingent, maa anmelde og bevisliggjøre sit forhold for sin avdelings kasserer, som saa istedenfor kontingentmerker indsætter særlig dertil utstedte merker i vedkommendes medlemsbok. For disse merker maa dog vedkommende medlem eller forening betale 5 øre pr. stykke.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt c sidste avsnit utgaar.

2.

Fra Monier- og cementarbeidernes forening, Bergen.

Syke, arbeidsledige og de til militærtjeneste indkaldte medlemmer fritages helt for kontingent.

Sæsongarbeidere, saasom fiskere og jordbrukere betaler en kontingent av 10 øre pr. uke den tid de er borte fra arbeide, med 5 øre til vedkommende foreningskasse og 5 øre til forbundet.

3.

Fra Stavanger hermetikarbeiderforening.

Medlemmer, der av foranstaaende grunde vil fritages for kontingent, maa anmelde og bevisliggjøre sin tilstand for sin avdelings kasserer, som saa istedenfor merker i vedkommendes medlemsbok sætter fristempel. Saadant fristempel medfører altsaa fritagelse for pligter, men ikke tap av rettigheter.

§ 7.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Forbundskassen.

- a. Av forbundskassen utredes alle utgifter til administration, agitation, trykning, repræsentation samt understøttelse under konflikter (se § 9).
- b. Av forbundskassens midler utredes ogsaa den kontingent forbundet pligter til Arbeidernes faglige landsorganisation og eventuelt til utenlandske organisationer, med hvem forbundet har indgaat overenskomst om understøttelse under konflikter.
- c. Strækker ikke forbundskassens midler til at opfylde de i litra a og b bestemte forpligtelser, kan utvalget utligne en ekstrakontingent av 50 øre pr. uke og medlem for heltbetalende og 25 øre for halvtbetalende.

Under rent ekstraordinære omstændigheter kan utligningen med hovedstyrets samtykke forhøies.

Foreninger, der hovedsagelig bestaar av nye medlemmer, fritages for ekstrakontingent de første 3 maaneder efter at de er stiftet.

Forslag til forandringer:

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt c sidste passus utgaar.

§ 8.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Godkjendelse av konflikter.

- a. Avdelingerne maa ha staat i forbundet mindst 6 maaneder, før de kan faa forbundets godkjendelse til at stille lønskrav.
Undtat herfra er de avdelinger, der hovedsagelig bestaar av ældre medlemmer, som er overflyttet fra andre avdelinger, eller hvor der er anledning til at faa en landsoverenskomst gjort gjældende.
- b. Forbereder nogen avdeling et lønskrav, har den at indrapportere dette til forbundets kontor, som derpaa tilsender avdelingen et skema til utfylling. Dette skema indsendes i utfylt stand samtidig med det av foreningen utarbeidede tarifforslag mindst 2 maaneder før kravet ønskes fremsat for arbeidsgiveren.
Undtagelse fra regelen om 2 maaneders forutgaaende varsel kan gjøres, naar der bevislig er grunde tilstede for, at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.
- c. Ifald en allerede bestaaende overenskomst maa opsies i forbindelse med et lønskrav, skal der gaaes frem paa følgende maate:
Avdelingen eller avdelingerne, ifald der er flere som omfattes av overenskomsten, indvarsles til ekstraordinær generalforsamling senest 3 maaneder før overenskomsten kan opsies.

Ifald mindst $\frac{2}{3}$ av samtlige angjældende organiserte arbeidere stemmer for opsigelse, skal andragendet herom forelægges forretningsutvalget senest 2 maaneder, før overenskomsten kan opsies.

- d. Fra den tid en overenskomst er opsagt og til den utløper, eller hvor ingen overenskomst eksisterer, fra den tid et lønskrav er godkjendt av forretningsutvalget og til det gjennomføres — dog i intet tilfælde længere end 3 maaneder — har de kravstillende avdelinger at indbetale til forbundet en ukentlig ekstrakontingent av 50 øre for helt- og 25 øre for halvtbetalende medlemmer, forsaavidt der ikke i dette tidsrum er utlignet en likesaa stor ekstrakontingent inden alle avdelinger inden forbundet.
- e. Ifald et krav ordnes uten arbeidsnedleggelse, skal de beløp, som er inkommet ved den i litra d foreskrevne ekstrakontingent, avsættes til et reservefond, der efter hovedstyrets nærmere bestemmelse kun kan anvendes under større streiker og lockouter eller til igangssettelse av produktive foretagender.
- f. En arbeidsnedleggelse kan ikke godkjendes av forretningsutvalget førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er forsøkt. Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsbestyrelsen, kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan.
- g. Gjør arbeidsgiverne brudd paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout skal saken øieblikkelig meldes for foreningens styre, der indrapporterer saken til forretningsutvalget, ledsaget med fornødne opplysninger. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavel som større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente forretningsutvalgets raad og veiledning.
- h. Straks streik utbryter, vælger den forening streiken vedrører en komité paa 3 medlemmer, der har at motta og fordele streikebidragene.
- i. Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnende beskæftigelse. For hver dag saadan faaes bortfalder bidraget.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt a. Avdelingerne maa ha staat i forbundet mindst 3 maaneder før de kan faa forbundets godkjendelse til at stille lønskrav. Undtat herfra er de avdelinger der har mindst $\frac{2}{5}$ av ældre medlemmer, der er overflyttet fra andre avdelinger.

2.

Fra Staksnæs arbeiderforening.

Tidsfristen i punkt a forandres fra 6 til 2 maaneder.

3.

Fra Vestmarkens jernbanearbeiderforening.

Punkt a sidste del forandres til:

Undtat herfra er de avdelinger der hovedsagelig bestaar av ældre medlemmer, som er overflyttet fra andre avdelinger, eller hvor der er anledning til at faa en landsoverenskomst gjort gjældende, eller der hvor arbeidet er av kortere varighet.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt b. Ønsker nogen avdeling, at fremsætte lønskrav, er samorganisationen avdelingerne behjælpelig med at forberede lønskravet og paaser at dette blir indrapportert til forbundets kontor, som derpaa sender skemaer til utfylling. Dette indsendes i utfylt stand, samtidig med avdelingens (samorganisationens) utarbeidede tarifforslag, mindst en maaned, før kravet ønskes fremsat for arbeidsgiveren.

Undtagelser fra reglen om en maanedes varsel kan gjøres, naar der er grunde tilstede for, at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.

2.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Tidsfristen 2 maaneder forandres til 1 maaned.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt c. Ifald en allerede bestaaende overenskomst maa opsiges i forbindelse med lønskravet, skal der gaaes frem paa følgende maate: Avdelingen, eller om der er flere avdelinger paa stedet, der omfattes av overenskomsten, samorganisationen skal indkalde de angjældende arbeidere til ekstraordinær generalforsamling senest 6 uker før overenskomsten kan opsiges.

Ifald over halvdelen av samtlige organiserte, av de berørte arbeidere stemmer for opsigelse, skal andragende herom forelægges forretningsutvalget senest en maaned før overenskomsten kan opsiges.

2.

Fra Trondhjem stedlige styre og Saude jernbanearbeiderforening.

Bestemmelsen i punkt c om opsigelse av en overenskomst ændres derhen at $\frac{2}{3}$ forandres til almindelig flertal.

3.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Bestemmelsen om 2 maaneder forandres til 1 maaned.

1.

Fra Skiens arbeidsmandsforening, Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening og Tekstilarbeidernes gruppe.

Punkt d og e. Begge disse punkter sløifes.

2.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

Til punkt d foreslaaes følgende tillæg:

Fritat for denne kontingent er invalider og mindre arbeidsdygtige medlemmer.

3.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

De beløp, som er inkommet ved den i punkt d foreskrevne ekstrakontingent, avsættes til et reservefond, som kun skal anvendes under større streiker og lockouter.

4.

Fra Sundløkkens arbeiderforening.

Hvis et krav ordnes uten arbeidsnedleggelse, skal de beløp som er inkommet ved den i punkt d foreskrevne ekstrakontingent avsættes til et reservefond, der efter hovedstyrets nærmere bestemmelse kun kan anvendes til igangssettelse av produktionsforetagender.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt f. Arbeidsnedleggelse bør ikke finde sted før alle til raadighet staaende midler er forsøkt, medmindre arbeidsnedleggelse med sikkerhet kan ansees som det effektiveste kampmiddel.

Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsstyret at bilægge konflikten, kan forretningsutvalget aapne en saadan.

2.

Fra Staksnes arbeiderforening.

En arbeidsnedleggelse skal godkjendes av forretningsutvalget naar ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er mislykket.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt g. Gjør arbeidsgiveren brudd paa indgaaet overenskomst, eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meddeles foreningens styre (og om det gjælder flere avdelinger til samorganisationen) der indrapporterer saken til forretningsutvalget, ledsaget med fornødne oplysninger.

Avdelingerne (samorganisationen) maa ved alle stridigheter med arbeidsgiverne indhente forretningsutvalgets raad og veiledning.

2.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Gjør arbeidsgiverne brudd paa indgaaede overenskomster, eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meddeles for foreningens styre, der indrapporterer saken til forretningsutvalget, ledsaget med fornødne opplysninger.

Avdelingerne maa idetheletat ved mindre saavelsom ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente forretningsutvalgets raad og veiledning, og i de distrikter forbundet har distriktssekretær raadføre sig med denne. Sekretæren skal i alle tilfælder, hvor mulighet derfor er tilstede, forelægge saken for distriktsstyret. Gjælder saken en større konflikt, kan distriktsstyret forelægge saken for et distriktsmøte.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt i. I tilfælde en aapnet konflikt ikke skulde bli løst tilfredsstillende inden et rimelig tidsrum, søkes det opnaadd en saadan optagelse av arbeidet, at de budne vilkaar ikke er bindende, men at kampen sikkert kan føres ind paa arbeidspladsen.

2.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnet beskjeftigelse, dog maa avdelingens samtykke først indhentes. For hver dag saadan beskjeftigelse faaes bortfalder bidraget.

§ 9.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Understøttelse under konflikter.

a. Naar en konflikt er godkjendt av forretningsutvalget, som i § 8 foreskrevet, og forsaavidt de til konfliktens førelse nødvendige midler strækker til, med den ret forretningsutvalget har til at utskrive ekstrakontingent, erholder ethvert i konflikten delta-gende medlem en ukentlig understøttelse efter følgende skala: (Skalaen tjener kun som forholdstal og kan forhøies eller ned-sættes efter omstændighetene.)

Avde-lingen	Medlemmer med antal personer at forsørge								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
1/1 bet.	9.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00
1/2 bet.	4.50	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00

b. Hvor det gjælder krav fra avdelingernes side (se § 8 a), maa de enkelte medlemmer for at være berettiget til understøttelse ha staat i forbundet mindst 8 uker, før konfliktens utbrudd.

Ved angrep fra arbeidsgivernes side er alle berettiget til bidrag, som var indmeldt i forbundet før opsigelsen. I intet tilfælde betales understøttelse for første streikeuke.

Familieforsørgere, der under konflikt indkommanderes til militærtjeneste, utbetales vanlig streikeunderstøttelse, saalange konflikten varer.

c. Ved utbetaling av første streikebidrag fratrækkes alle kontingent-restanser.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Punkt a. Understøttelsen forhøies til henholdsvis kr. 11.00, 13.00, 14.00, 15.00 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 og 20.00 pr. uke for helt-betalende og det halve for halvtbetalende medlemmer.

2.

Fra Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening.

Skalaen for streikeunderstøttelse forhøies med kr. 1.00 for hver sats for helt- og halvtbetalende.

3.

Fra Tekstilarbeidernes gruppe.

Understøttelse under konflikter forhøies til henholdsvis kr. 11.00, 12.50, 13.00, 13.50, 14.00, 14.50, 15.00, 15.50 og 16.00 for heltbeta-lende og kr. 5.50, 6.25, 6.50, 6.75, 7.00, 7.25, 7.50, 7.75 og 8.00 for halvtbetalende medlemmer pr. uke.

4.

Fra Bergens hermetikarbeiderforening.

Understøttelse under konflikter forhøies til henholdsvis kr. 10.50 12.00, 12.50, 13.00, 13.50, 14.00, 14.50, 15.00 og 15.50 for heltbeta-lende og kr. 5.50, 6.25, 6.50, 6.75, 7.00, 7.25, 7.50, 7.75 og 8.00 for halvtbetalende medlemmer.

5.

Fra Monier- og cementarbeidernes forening, Bergen.

Satserne for understøttelsen forhøies med kr. 5.00 for enkelt person og siden stigende med 50 øre for hver person medlemmet har at forsørge, saaledes at høieste sats blir kr. 23.00 pr. uke. Understøttelsen begynnder fra den dag konflikten trær ikraft.

6.

Fra Vigelands arbeiderforening.

Streikebidraget forhøies saa medlemmerne i tilfælde streik eller lockout kan nogenlunde leve av det; med de nuværende satser viser dette sig umulig.

7.

Fra Vestmarkens jernbanearbeiderforening.

Ordet «konflikt» i første linje forandres til streik.

8.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Kontingenten for enkelt person forhøies til kr. 14.00 pr. uke og tilsvarende for familieforsørgere.

9.

Fra Tunhovd anlægsarbeiderforening.

Understøttelse for enkelt person forhøies til kr. 10.00 pr. uke. De der har en at forsørge til kr. 13.00 pr. uke, og videre en forhøielse av kr. 1.50 pr. uke for hver de har at forsørge.

10.

Fra Grubearbeidernes fagforening, Røros.

Nyt punkt e. Den i punkt a bestemte understøttelse gjælder ogsaa i de tilfælder, hvor medlemmerne blir opsagt (boykottet) av arbeidsgiverne paa grund av forsøk paa at hæve fortjenesten eller fremme forskjellige interesser for sig selv og sine kamerater ved f. eks. benyttelse av boykot, obstruktion, sabotage eller andre virkningsfulde midler.

Bestemmelser om hvem som er berettiget til understøttelse i slike tilfælder avgjøres av den stedlige forening med ret for den eller de medlemmer dette gjælder at indanke avgjørelsen til forbundsstyret, og dette i tilfælde avgjøre saken efter at ha erholdt fuld opplysning om den.

Forbundsstyret kan forhøie understøttelsen til familieforsørgere efter længere arbeidsledighet av den som ovenfor nævnt.

§ 10.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Streikbryterne.

a. Medlemmer, der optræder som streike- eller blokadebrytere, skal øieblikkelig ekskluderes av forbundet og kan ikke gjenoptages i nogen avdeling uten paa nærmere i hvert tilfælde fastsatte vilkaar, der maa godkjendes av forretningsutvalget.

Eventuelle mulkt tilfalder den forening som optar streikbryterne.

Hvorvidt streikbryterne skal offentliggjøres i pressen og i

hvilken utstrækning avgjøres i hvert enkelt tilfælde av forretningsutvalget.

- b. Medlem, der optar arbeide paa en av organisationen blokert arbeidsplads, pligter at tilbakebetale al understøttelse av hvilken som helst art det maatte ha mottat av forbundet eller dets avdelinger. Negter han (hun) dette har han (hun) derved git forretningsutvalget eller i tilfælde avdelingsstyret ret til med øvrighetens bistand at inndrive beløpet.
- c. Invalid og gamle skrupelige arbeidere kan efter de enkelte avdelingers egen bestemmelse fortsætte sit arbeide uten at regnes for streikbrytere.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt b og c utgaar.

2.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Punkt c utgaar.

3.

Fra Gikens grubearbeiderforening.

Eventuelle mulkt tilfalder kooperasjonen.

4.

Fra Aalens grubearbeiderforening.

Punkt a sidste passus skal lyde:

Der maa godkjendes av vedkommende avdeling.

§ 11.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Landsmøtet.

- a. Med fornødent hensyn til §§ 1 og 12 er landsmøterne den høieste myndighet i forbundets anliggender. Det bestaar av repræsentanter fra forbundets avdelinger.
- b. Til landsmøtet har de avdelinger, hvis medlemsantal er mindst 40, ret til inden sin midte at vælge en repræsentant. Avdelinger med 200 medlemmer og derover kan vælge to repræsentanter. Smaa avdelinger, der ikke tæller 40 medlemmer, kan i fællesskap vælge en repræsentant, saafremt medlemsantallet tilsammenlagt naar op til det bestemte antal.
Avdelingerne maa for at ha ret til repræsentation paa landsmøtet ha været tilsluttet forbundet i mindst 3 maaneder før landsmøtets indkaldelse og forøvrig opfyldt sine forpligtelser.

Avdelingens medlemsantal utregnes efter den indbetalte kontingent i de sidste 3 maaneder før landsmøtets indkaldelse.

- c. Landsmøtet har at behandle: Hovedstyrets beretninger og regnskapet, alle fra medlemmer og styret indkomne forslag, som det mener ligger indenfor rammen av forbundets virksomhet, vælge styre og revisorer, bestemme de fastlønnede funktionærers lønninger samt bestemme tid og sted for næste landsmøte eller i motsat fald gi hovedstyret fuldmagt dertil.
- d. Det samlede styre og i repræsentant for revisorerne skal være tilstede paa landsmøtet og betragtes alle som repræsentanter. De har dog ikke stemmeret i saker som angaar godkjendelse av forbundets virksomhet mellem landsmøterne.
- e. Repræsentanternes reiseutgifter betales av forbundskassen, mens diætutgifterne betales av avdelingerne selv. Reise- og diætutgifterne for styre- og revisionsmedlemmer, som pligter at være tilstede, betales av forbundskassen. Likeledes landsmøtets øvrige utgifter.
- f. Hovedstyret, eller paa dettes vegne forretningsutvalget, pligter at omsende til avdelingerne dagsorden for landsmøtet senest 2 maaneder før dettes sammentræden.
- g. Ekstra landsmøter kan under ekstraordinære omstændigheter sammenkaldes av hovedstyret.
- h. Landsmøterne aapnes og avsluttes av formanden.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Punkt b. Avdelinger med 100 medlemmer og derover kan vælge 2 repræsentanter.

Foreninger, som paa grund av avsides beliggenhet ikke kan komme i berøring med andre foreninger, skal ha ret til repræsentant uanset medlemsantal.

2.

Fra Gjetbergets jernbanearbeiderforening.

Foreninger, der er en maaned gammel og hvor majoriteten er ældre medlemmer, har repræsentationsret til landsmøtet.

3.

Fra Vestmarkens jernbanearbeiderforening.

De to sidste avsnit i punkt b utgaar.

4.

Fra Rauma jernbanearbeiderforening.

Naar flere medlemmer flytter fra en plads til en anden og dan-

ner forening, før landsmøtets indkaldelse skal den ha repræsentationsret, naar medlemsantallet er efter loven, selv om nye medlemmer er indtat i foreningen.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

Punkt c. Landsmøtet har at behandle:

- 1. Hovedstyrets beretning og regnskap.
- 2. Fra medlemmer og styret indkomne forslag, som menes at ligge indenfor rammen av forbundets virksomhet.
- 3. Vælge styre, protokolkomité og revisorer.
- 4. Bestemme de fastlønnede funktionærers løn.
- 5. Bestemme tid og sted for næste landsmøte, eller i motsat fald gi hovedstyret fuldmagt dertil.

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Punkt d sidste punktum: De har tale- og forslagsret, men ikke stemmeret.

2.

Fra Grubearbeidernes fagforening, Røros.

Punkt d sidste punktum forandres til: Dog uten stemmeret.

3.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

d. Det samlede styre, protokolkomité og 1 repræsentant for revisorerne skal være, osv.

§ 13.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Hovedstyret.

- a. Naar landsmøtet ikke er samlet, er hovedstyret den høieste myndighet indenfor bundet og fatter beslutninger i alle spørsmaal, som ikke maatte være avgjort av landsmøtet.
- b. Det samlede styre bestaar av 16 medlemmer. Av disse skal 9 vælges fra avdelingerne utenom Kristiania og 7 fra avdelinger i Kristiania. De sidste 7 utgjør forretningsutvalget.
- c. En gang hvert aar træder styret sammen til aarsmøte, hvor forretningsutvalget forelægger beretning og regnskap for foregaaende aar. Alle saaledes paa aarsmøtet avgivne regnskaper og aarsberetninger henvises til landsmøtet til endelig godkjendelse. Desuten behandler aarsmøtet forslag til budget og alle andre forslag, som maatte bli det forelagt til avgjørelse.
- d. Landsmøtet vælger for styrets medlemmer 7 suppleanter.
- e. Ekstraordinære styremøter avholdes saa ofte forretningsutvalget finder det fornødent.

Forslag til forandringer.

1.

Fra Stenarbeidernes forening, Bergen.

Punkt b Det samlede styre bestaar av 16 medlemmer. Av disse skal 11 vælges av avdelinger utenom Kristiania og 5 av avdelinger i Kristiania.

2.

Fra Kristiania stedlige styre.

Punkt b gives saadant tillæg: De 4 ulønnede vælges efter indstilling av Kristiania stedlige styre.

§ 14

Paragraffens nuværende ordlyd:

Forretningsutvalget.

- a. Forretningsutvalget bestaar av formand, næstformand og kasserer samt 4 andre av landsmøtet valgte medlemmer i Kristiania.
- b. Forretningsutvalget har mindst et møte 14-daglig. Det paaser at alle av landsmøtet og hovedstyret vedtagne beslutninger blir utført, kontrollerer om forbundets fastlønnede funktionærer utfører sine pligter og at hovedkontoret virker.
- c. Med ansvar overfor det hele styre og landsmøtet fatter det bestemmelse i alle konfliktspørsmål.
- d. Vigtigere spørsmål skal det forelægge det hele styre — enten aarsmøtet, ekstramøter eller ved skriftlig avstemning. Tillater ikke tiden en saadan fremgangsmaate, fatter det selv under ansvar den fornødne beslutning.
- e. Uttræder noget medlem av forretningsutvalget mellem landsmøterne, vælger hovedstyret et nyt i Kristiania boende medlem. Medlemmer av utvalget, som uten gyldig grund er borte i 2 paa hinanden følgende møter betragtes som uttraadt.

Forslag til forandringer:

Fra Saude jernbanearbeiderforening.

Punkt a. Forretningsutvalget bestaar av formand, næstformand og kasserer samt 6 andre av landsmøtet valgte medlemmer i Kristiania. Samt at grube- og anlægssekretærene gives sætte med stemmeret i forretningsutvalget, saalænge de har sine kontorer i Kristiania.

Fra Kristiania stedlige styre.

Punkt e. Uttræder noget medlem av forretningsutvalget mellem landsmøterne, vælger hovedstyret efter Kristiania stedlige styres indstilling et nyt i Kristiania boende medlem o.s.v. som før.

§ 18.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Forsikringskassen.

- a. Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmers efterlatte et litet bidrag, hvorved den værste ved deres forsørgeres død opstaaede nød kan lindres.
- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 5 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, barn, forældre eller andre slegtninger, som avdøde i levende live har forsørget kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 75.00.
- d. Ved berettiget medlems egtefælles død utbetales medlemmet straks kr. 100.00. Dette blir at fratække de i litra c nævnte forsikringsbeløp.
- e. Skulde det vise sig, at den fastsatte kontingent til forsikringskassen ikke er tilstrækkelig kan forretningsutvalget foreta ekstrautligning.
- f. Forsikringsbeløpet kan ikke gjøres til gjenstand for nogetsomhelst krav fra offentlige myndigheter eller private fordringshaveres side, likesom det heller ikke kan overdrages ved testamente.
- g. Kassens regnskaper føres særskilt og revideres samtidig som forbundets øvrige regnskaper.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Bergens kommunale arbeiderforening.

- c. Forsikringsbidraget forhøies til henholdsvis kr. 500.00 og 800.00 efter 3 og 5 aars medlemsskap.

2.

Fra Kolsdalens arbeiderforening.

- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser, at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, barn, forældre eller andre slegtninger, som avdøde i levende live har forsørget, kr. 300.00.

Efter 4 aar	kr. 400.00
» 5 »	» 500.00
» 6 »	» 600.00
» 8 »	» 700.00
» 10 »	» 800.00
» 12 »	» 1000.00

Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 100.00.

- h. (nyt punkt). Ethvert medlem der har været tilsluttet forbundet i mindst 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, er ved indtrædende sygdom av over 3 måneders varighet eller ved invaliditet mot legitimation fra læge og fagforening berettiget til et rentefrit laan tilsvarende $\frac{2}{3}$ av den for vedkommende svarende forsikringssum. Dog skal vedkommende være forpligtet til ved fuldt indtraadt arbeidsdygtighet at tilbakebetale det laante med ukentlige avdrag.

I tilfælde vedkommende ikke opnaar fuld arbeidsdygtighet skal laanet fratrækkes hans tilfaldende forsikringssum.

3.

Fra Sundløkkens arbeiderforening.

- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrudt i 2 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, barn, forældre, eller andre slegtninger, som avdøde i levende live har forsørget kr. 200.00.

Efter 3 aar	kr. 300.00
» 4 »	» 400.00
» 5 »	» 500.00
» 6 »	» 600.00
» 7 »	» 700.00
» 8 »	» 800.00

Har avdøde ingen paarørende som her nævnt utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 100.00.

4.

Fra Murarbeidernes forening, Kristiania.

- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser, at det ved sin død har været medlem av forbundet 1 aar, utbetales til medlemmets egtefælle, barn eller andre slegtninger, som avdøde i levende live har forsørget, kr. 100.00. Har avdøde været medlem i 2 aar kr. 200.00, og saa fremdeles indtil 7 aar og kr. 700.00, der er maksimum.
(Sidste passus som før.)
- d. Anden passus utgaar.

5.

Skiens jernbanearbeiderforening

henviser til fagoppositionens program.

6.

Fra Norsk Arbeidsmandsforbunds avd. 60, Lysaker.

(Nyt punkt.) Den som har fyldt 60 aar og opfyldt alle sine forpligtelser til forbundet i mindst 20 aars sammenhengende medlemsskap, utbetales da, den faste forsikringssum en gang for alle.

7.

Fra Haugesund stenarbeiderforening.

Forbundsstyret utarbeider efter statistiken en ordning til forhøielse av dødsbidraget og den dermed fornødne forhøielse av kontingenten.

§ 19.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Fagbladet.

- a. For saa mange medlemmer avdelingerne har betalt kontingent erholder de eksemplarer av fagbladet «Arbeidsmanden».
- b. Saafremt midlerne tillater det utkommer det, indtil landsmøtet anderledes bestemmer 1 gang maanedlig.
- c. Bladet skal — foruten at være hovedledelsens talerør — ogsaa behandle forbundets organisationsforhold og søke at bringe meddelelser om det viktigste, som rører sig inden landets arbeiderbevægelse.
- d. Formanden, som er bladets redaktør, staar til ansvar for sin redaktionsvirksomhet overfor landsmøtet.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Stenarbeidernes forening, Bergen.

Fagbladet «Arbeidsmanden» indgaar, og optages forhandlinger med de andre forbund om et fælles fagblad, utgit og redigert av landsorganisationen.

2.

Fra Gikens grubearbeiderforening.

Fagbladet ophører, og at der istedet av den indbetalte kontingent avsættes 5 øre pr. uke pr. medlem til en kasse for oprettelse av kooperative foretagender.

Motivering:

Foreningen finder at de midler som anvendes hertil, ikke svarer til sin hensigt. Derimot finder vi, at kooperationen er et saa vigtig middel til arbeiderklassens reising, at der maa optages organisationsmæssig arbeide for denne sak.

Fra Spikerverkets arbeiderforening, Kristiania.

- a. Ombyttes ordet med «Kvartalsrapport».
- b. Kvartalsrapporten utkommer en gang hvert kvartal.

Motivering:

Da «Meddelelsesbladet» sendes til alle landsorganisationens medlemmer sløifes fagbladet, dog saaledes at det utkommer engang hvert kvartal og blir en kvartalsrapport, hvis der paa kongressen ikke blir fattet en anden bestemmelse med «Meddelelsesbladet».

4.

Fra Norsk arbeidsmandsforbunds avd. 60, Lysaker.

Fagbladet «Arbeidsmanden» inddrages, og de midler som der ved indspares, tilskytes forsikringskassen.

5.

Fra Aalens grubearbeiderforening.

Punkt b sidste passus forandres til «en gang hvert kvartal» istedetfor «en gang maanedlig».

§ 20.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Stedlige styrer.

- a. I byer, hvor der er 2 eller flere avdelinger av forbundet, vælges en repræsentant for hver avdeling. Disse repræsentanter skal sammen med avdelingsformændene danne et stedlig styre. I landdistrikterne, hvor der er flere avdelinger i en bygd eller distrikt, hvis medlemmer har samme arbeidsherre, sker det samme forsaavidt vedkommende avdelinger finder det paa-krævet.
- b. Det stedlige styre har at behandle alle saker vedrørende avdelingerne i fællesskap samt vareta forbundets interesser paa stedet.
- c. Repræsentanterne vælges ved generalforsamlingerne i januar og fungerer 1 aar.
- d. De stedlige styrers forretningsorden og virksomhet bestemmes nærmere av landsmøtet. (Se tillægsloven.)

Forslag til forandringer:

1.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

«Stedlige styrer» forandres til «lokale samorganisationer» og paragraffen gives følgende form:

- a. Paa steder, hvor forbundet har avdelinger, indtræder disse i den lokale faglige samorganisation. Hvor saadanne ikke findes, søkes saadanne oprettet eller eventuelt finde andre former for et effektivt industrielt og faglig samarbeide.
- b. Samorganisationen har at behandle alle saker vedrørende avdelingerne i fællesskap samt vareta organisationens interesser paa stedet.
- c. Repræsentanterne vælges ved generalforsamlingen i januar og fungerer 1 aar.

2.

Fra Trondhjems stedlige styre.

Paragraffen ændres derhen, at de stedlige styrer kommer til at bestaa av foreningsformændene.

Endvidere at det stedlige styre paa det sted forbundets distriktssekretær har sin bopæl — skal styret ved siden av sine gjøremaal som stedlig styre, ogsaa være styre for det distrikt sekretæren har sin virksomhet.

Alle lønskrav, som av avdelingerne sendes forbundet til godkjendelse, skal før de fremsættes for arbeidsgiveren, først sendes distriktssekretæren til gjennomgaaelse. Styrets uttalelse skal vedlægges lønskravene (tarifkravene), naar disse sendes forbundet. Undtat fra denne bestemmelse er dog de avdelinger, som staar tilsluttet en organisert gruppe.

Distriktsstyret er overfor avdelingerne bare et raadgivende styre uten nogen ret til at fatte beslutninger som bindende for de enkelte avdelinger. Det skal sammen med distriktssekretæren efter bedste skjøn ivareta forbundets interesser i distriktet.

3.

Fra Murarbeidernes forening, Kristiania.

Det stedlige styre i Kristiania ophæves.

Motivering:

Stedlige styrer har sin berettigelse ute i distrikterne og i de større industricenter. Her i Kristiania, hvor hovedorganisationen har sit sæte, danner de et unødvendig mellemed, der ofte virker skadelig ved at sinke sakernes behandling.

§ 21.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Forskjellige bestemmelser.

- a. Naar et medlem reiser fra stedet, skal det før avreisen melde dette for sin avdeling og av denne faa avstemplet, at han har opfyldt alle sine forpligtelser. I motsat fald blir han at rapportere. Likeledes har han efter erholdt arbeide ved det tilreiste sted at la sig overflytte i stedets avdeling. Medlemmet kan da erholde fristempling i sin bok for den tid han bevislig har været arbeidsledig, siden han forlot den gamle avdeling
- b. Findes ikke avdeling paa stedet har medlemmet en gang maanedlig at indsende kontingenten til hovedkontoret, og betragtes da som direkte medlem av forbundet, eller sende kontingenten til sin gamle forening og fortsætte som medlem i denne.
- c. Ved overflytning fra den ene avdeling til den anden erlægges ingen indskrivningspenger; heller ikke ved overflytning fra de svenske og danske broderforbund, naar vedkommende har staat i disse organisationer i mindst 3 maaneder.
- d. Paa steder, hvor specialavdelinger findes, skal medlemmerne tilhøre disse. Overflytning fra den ene specialavdeling til den anden kan derfor kun finde sted, naar vedkommende begynder at arbeide i en anden faggruppe, og gjælder da samme bestemmelse for overflytningen som i punkt a bestemt.
- e. Naar et medlem reiser til utlandet for at søke arbeide, maa han for at beholde sine rettigheter i forbundet avmelde sin avreise og indmelde sig i organisationen i det land, hvortil han kommer. Avreisen maa anmeldes til forbundskontoret og erholder vedkommende *hvilende rettigheter* for et tidsrum av ind til 3 aar, saaledes at han ved tilbakekomsten inden denne tid gjenindtrær i de ved avreisen erhvervede rettigheter, saafremt han har opfyldt sine forpligtelser til organisationen i det land, vedkommende har opholdt sig.
- f. Ankommer en fagfælle fra utlandet, som ikke har sin bok i orden, maa han ikke optages som medlem, før der gjennom forretningsutvalget er skaffet underretning om hvorvidt han er en hæderlig kollega.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening.

Punkt d tilføies: Undtagelse fra overgang kan gjøres for den som midlertidig skifter arbeide, og som har erhvervet sig rettigheter i en avdelings forsikringskasse og heller ikke ønsker sig overflyttet.

2.

Fra Grubearbeidernes fagforening, Røros.

Nyt punkt: Alle forbundets lønnede tillidsmænd skal være avholdende.

Avdelingernes love.

§ 26.

Paragraffens nuværende ordlyd:

- a. Den ukentlige kontingent fastsettes av avdelingene selv. Dog maa den ikke være under 45 øre pr. medlem for heltbetalende og 30 øre for halvtbetalende foreninger.
- b. Restanser over 4 uker medfører øieblikkelig strykning og rapportering til hovedkontoret, der saa avgjør om offentliggjørelse av restancelisten skal finde sted i fagbladet (se de undtagelses-tilfælder som forbundslovens § 5 gjør). Medlemmer der er saaledes rapportert, kan kun gjenoptages i forbundet som nye medlemmer paa ny bok og nyt nummer og maa da betale mindst kr. 2.00 i indskrivningspenger. Hvor forholdene maatte nødvendiggjøre det, kan foreningerne fatte beslutning om en længere restansetid, dog ikke over 8 uker.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

Punkt a. Den ukentlige kontingent fastsettes av avdelingene selv dog maa den ikke være under 50 øre o. s. v.

2.

Fra Staksnes arbeiderforening.

a. Kontingenten maa ikke være under 55 øre o. s. v.

3.

Fra Bergens kommunale arbeiderforening.

Punkt b. Restanser over 8 uker medfører øieblikkelig strykning og rapportering til hovedkontoret. Medlemmer der saaledes er rapportert, kan kun gjenoptages i forbundet som nye medlemmer og maa da betale mindst kr. 3.00 i indskrivningspenger.

Motivering:

Da det erfaringsmæssig har vist sig, at en restansetid av 4 uker praktisk talt ikke kan forsvares, finder man det heldigst at at gaa tilbake til den gamle ordning.

Den dispensationsret, som avdelingene har ifølge lovene, er

mindre heldig, da den som oftest vil strække sig langt over det loven tillater, op til 20—30 uker. Følgen blir da selvsagt strykning.

Saadanne medlemmer sparer sig kontingenten, paa samme tid som de frækt paaberoper sig at være organisert.

Man gaar derfor ut fra, at det gavner avdelingene og forbundet bedst at vedta love som strengt bør overholdes.

§ 29.

Paragraffens nuværende ordlyd:

- a. Kassereren fører avdelingens regnskaper efter en av forretningsutvalget godkjendt plan. Han har til de ordinære generalforsamlinger at forelægge sit regnskap i revidert stand for det sidst forløpne halvår. Styret har naarsomhelst det maatte ønske det ret til at kræve sig regnskaperne forelagt; finder det saa, at kassereren ikke har disse i den bestemte orden, har styret ret til at suspendere ham ved en majoritetsbeslutning og beskikker da en anden til at vareta hans hverv indtil nyt valg kan finde sted.

Kassereren kan ikke utbetale nogen regninger, førend disse er anviste av formanden. Den kontante kassebeholdning skal ikke overstige 50 kroner; det øvrige indsættes i en av styret antat bank og kan bare uttages av kassereren paa en av formand og sekretær undertegnet anvisning.

- b. Formanden besørger den daglige ledelse av avdelingens anliggender. Ledelsen skal altid være i overensstemmelse med lovene og de av avdelingen og styret trufne bestemmelser.
- c. Næstformanden har at overta formandens funktion i dennes mulige forfald.
- d. Sekretæren fører forhandlingsprotokollen og i samraad med formanden korrespondansen.

Forslag til forandringer:

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

Nyt punkt e: Revisorerne har kritisk at gjennomgaa kassererens bøker, konferere alle bilag, eftertælle kassebeholdningen og avgi beretning til styret mindst 1 gang hvert kvartal.

§ 30.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Ordinær generalforsamling avholdes i januar og juli. Ekstraordinær generalforsamling avholdes naar styret finder det nødvendig, eller naar 25 pct. av medlemmerne skriftlig forlanger det.

Generalforsamlingen bekjendtgjøres med mindst 7 dages varsel og med nøiagtig angivelse av den eller de saker som skal behandles. Generalforsamlinger om arbeidsnedleggelse kan om fornødent sam-

menkaldes med 2 dages varsel. Ekstraordinære generalforsamlinger avholdes saa ofte styret finder det nødvendig eller naar forretningsutvalget forlanger det.

Ethvert spørsmål avgjøres ved stemmeflerhet; skriftlig avstemning finder ikke sted uten at 5 av de møtende forlanger det.

Forslag til forandringer:

Fra Kap fagforening.

Generalforsamlingen bekjendtgjøres med mindst 7 dages varsel og med en av styret skjønsmæssig angivelse o. s. v.

§ 32.

Paragraffens nuværende ordlyd:

- a. Opløses avdelingen av en eller anden grund — eller gaar over til en anden organisation — skal dens kassebeholdning og øvrige eiendele tilfalde forbundet uanset om foreningen til den tid staar som avdeling eller ei. Til saadanne midlers erhvervelse kan forretningsutvalget — om det gjøres nødvendig — benytte øvrighetens bistand.
- b. Stiftes en ny avdeling av forbundet paa samme plads eller i samme faggruppe inden 5 aars forløp, kan denne erholde den opløste forenings eiendele; pengemidler dog ikke lenger end efter 1 aars forløp.
- c. Ingen avdeling kan uttræde av forbundet med mindre end 6 maaneders varsel. Beslutning om utmeldelse kan kun ske paa en ordinær generalforsamling og maa for at være gyldig vedtages med to tredjedels majoritet.
- d. Blir medlemmerne samlet flyttet til et nyt arbeidssted, har de ret til med forretningsutvalgets samtykke at flytte avdelingen og dens eiendele med sig.

Forslag til forandringer:

1.

Fra Rauma arbeiderforening.

Tillæg til punkt a:

Dog kan foreningen ved sin opløsning overdrage sine midler til andre socialdemokratiske foreninger efterat al gjæld til forbundet er indbetalt.

2.

Fra Skiens jernbanearbeiderforening.

Fra og med § 24 til og med § 33 utgaar og istedet utarbeides enkle og greie regler og veiledning for avdelingernes ledelse og administration.

Motivering:

Med undtagelse av de foreslaaede forandringer i §§ 1 og 2, er de andre ændringer av subsidiær og praktisk natur og tænkt fremmet selv om fagoppositionens program forkastes (man er opmærksom paa at fagoppositionens program vedrører den hele organisation, ikke bare vort forbund) for at muliggjøre en mere direkte og hurtig aktion i konflikter med arbejdskjøperne.

Man har forutsat at forbundet kunde godkjende lokale, faglige samorganisationer, slik som de i det sidste har eksistert paa Rjukan og i Skien f. eks. til ivaretagelse av de fælles interesser, slik at det umuliggjøres, at de forskjellige fag blir brukt til at bekjempe hinanden, selv om ikke oppositionens program kan anerkjendes av landsmøtet.

De forskjellige forslag vil bli motivert av representanten under behandlingen, da disse er av praktisk natur allesammen.

Kun skal vi nævne avdelingernes love. Disse er foreslaat utgaat av den grund, at der er ting som foreskrives der, som alle bør forstaa falder av sig selv, og desuten en masse gjentakelser av hovedlovene.

§ 50.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Distriktssekretærer.

Foruten de i § 48 nævnte gruppesekretærer ansættes sekretærer for følgende distrikter, hvilke vælges av landmøtet efter indstilling fra distriktets repræsentanter paa landsmøtet:

1. Nordlands distrikt omfattende de 3 nordligste amter.
2. Trondhjems distrikt.
3. Bergens distrikt.
4. Stavanger distrikt overtages av sekretæren for hermetikindustrien.

Disse sekretærers bopæl bestemmes av landsmøtet eller om saa ikke er skedd av hovedstyret.

Forslag til forandringer:

Fra Spikerverkets arbeiderforening.

Foruten de i § 48 nævnte gruppesekretærer ansættes sekretærer for følgende distrikter, hvilke vælges av landsmøtet efter indstilling fra distriktets repræsentanter paa landsmøtet:

1. Nordlands distrikt omfattende de 3 nordligste amter.
2. Stavanger distrikt overtages av sekretæren for hermetikindustrien.

Disse sekretærers bopæl bestemmes av landsmøtet eller, om saa ikke sker, av hovedstyret.

§ 53.

Paragraffens nuværende ordlyd:

- a. For sin virksomhet er de ansatte sekretærer ansvarlige overfor landsmøtet, hovedstyret og forretningsutvalget. Gruppesekretærene ogsaa overfor vedkommende gruppes generalforsamling og styre.
- b. Gruppe- og distriktssekretærene kan indkaldes til at delta i hovedstyrets møter, dog uten stemmeret.

Forslag til forandringer.

Fra Staksnes arbeiderforening.

Punkt b. Gruppe- og distriktssekretærene kan indkaldes til at delta i hovedstyrets møter og skal ha ret til at avgi stemme.

Forslag til lovbestemmelser angaaende gruppe- og distriktsordningen.

Fra Alfred M. Nilsen og Johs. M. P. Ødegaard.

§ 39 utgaar som overflødig.

§ 40.

Gruppeinddeling.

- a. Avdelinger inden forbundet, som faglig eller industrielt hører sammen danner en gruppe og vælger et gruppestyre, som i første haand har at planlægge og forberede gruppens anliggender.
- b. For de større grupper inden forbundet kan forbundets landsmøte eller i visse tilfælder hovedstyret ansætte en eller to fastlønnede sekretærer, der vælges av vedkommende gruppers repræsentanter.
- c. For de grupper, som har fastlønnede sekretærer fungerer disse som formænd.
- d. De grupper, som ikke har nogen fast sekretær bør saavidt mulig bli repræsenteret i forretningsudvalget og sorterer direkte under dette.

Disse grupper vælger en formand til hvem forretningsudvalget har at henvende sig i spørgsmaal, som angaar gruppen og som derfor maa behandles av dennes styre.

Saadanne gruppeformænd kan av hovedstyret bevilges et honorar i forhold til det utførte arbeide.

§ 41 (før 40).

Gruppestyrene.

Gruppestyrene og gruppesekretærene vælges første gang under forbundets landsmøte ved at gruppens repræsentanter kommer sammen til separatmøte og senere paa gruppernes ordinære generalforsamlinger.

§ 42 (før 44).

Gruppestyret bestaar av det antal medlemmer, som generalforsamlingen bestemmer, dog ikke over 7. De bør, saavidt mulig, være bosittende i det distrikt hvor vedkommende gruppe har sin hovedstyrke.

For at lette sammenkaldelsen av styret skal der ogsaa tages hensyn til, at de ikke bor altfor spredt.

§ 43 (før 45).

Gruppestyret sammenkaldes av styrets formand eller av forretningsudvalget saa ofte det maa ansees nødvendig til planlægelse av agitation indenfor vedkommende gruppe, forberedelse av lønskrav og tarifrevisioner, valg av forhandlere, behandling av forslag fra arbejdsgiverne samt spørgsmaal om iverksættelse av konflikter eller avslutning av saadanne.

§ 44 (før 42).

Generalforsamlinger.

- a. Gruppernes ordinære generalforsamlinger avholdes i samme aar som forbundets landsmøte og umiddelbart for dette.
- b. Generalforsamlingen bestaar av en repræsentant fra hver av de foreninger som tæller mindst 20 medlemmer.

Mindre foreninger som ikke tæller 20 medlemmer kan i fællesskap vælge en repræsentant saafremt medlemsantallet til sammenlagt naar op til det bestemte antal.

§ 45 (før 43).

Ekstraordinær generalforsamling kan av gruppestyret eller forretningsudvalget indkaldes, ifald forholdene særlig under avslutning av lønsbevægelser maatte nødvendiggjøre dette.

Til de ekstraordinære generalforsamlinger kan indkaldes de til enhver tid fungerende foreningsformænd, ifald tiden ikke tillater valg av særskilt repræsentant.

§ 46 (før 49).

Gruppesekretærene.

- a. Gruppesekretærene skal holde sig à jour med alt som angaar den gruppe de er valgt av. De skal være gruppens avdelinger behjælpelig med forberedelsen av alle lønskrav og sørge for at indberette alle nødvendige oplysninger, som kan tjene til at belyse forholdene. Endvidere skal de være behjælpelig med forberedelsen og utførelsen av agitationen for vedkommende gruppe og forøvrig bistaa avdelingerne i administrative saker, hvor dette maatte være paakrævet.
- b. De skal saavidt mulig engang hvert aar utarbeide en nøiagtig statistik over arbeidsløn, arbeidstid, arbeiderantal og organisationsforhold m. v. inden sin gruppe, samt avgi en aarlig beretning om lønsbevægelsen og dens resultater.
- c. Gruppesekretærene skal i den utstrækning tiden tillater drive agitation for tilslutning til forbundet.

Forøvrig har de at rette sig efter de av gruppestyret, forbundets formand og forretningsudvalget givne instrukser.

§ 47 (ny).

For sin virksomhet er gruppesekretærene ansvarlige overfor gruppestyret, generalforsamlingen, forbundets hovedstyre, forretningsutvalg og landsmøte.

§ 48 (ny).

I tilfælde nogen av gruppesekretærene dør eller av en eller anden grund fratræder sin stilling mellem generalforsamlingene skal hovedstyret ansætte en anden efter indstilling av gruppestyret.

§ 49 (før 46).

- a. Gruppestyrets formand skal til stadighet være i besiddelse av de inden gruppen gjældende overenskomster. Han skal i god betids før en overenskomst kan opsiges i samraad med gruppestyret undersøke om tidspunktet og forholdene forøvrig er heldig for en opsigelse.
- b. Ifald gruppestyret finder det nødvendig at opsi en overenskomst skal krav herom forelægges forretningsutvalget ledsaget av forslag til ny overenskomst og alle nødvendige opplysninger mindst to maaneder, før overenskomsten kan opsiges.
- c. Nye lønskrav (hvor der ikke før er nogen overenskomst) skal av avdelingerne sendes direkte til forbundets hovedkontor mindst to maaneder før kravet agtes fremsat for arbeidsgiveren.

Forinden saadanne krav endelig behandles skal dog, ifald tiden tillater det, gruppeformandens og eventuelt gruppestyrets uttalelse indhentes. Dette skal under alle omstændigheter gjøres ifald kravet maatte være av den beskaffenhet, at det vil kunne faa indflydelse overfor andre overenskomster eller krav inden vedkommende gruppe.

I de under litra b og c nævnte tilfælde maa behandlingen i avdelingerne ske i henhold til forbundslovens § 8.

§ 50 (før 47).

- a. Under forhandlinger med arbeidsgiverne saavel naar det gjælder revision av hele gruppens lønstariffer, som naar det angaar en enkelt bedrift inden gruppen, skal gruppens formand eller en anden av gruppestyret valgt repræsentant delta sammen med en av forretningsutvalget opnævnt forhandler. De enkelte foreninger vælger i alle saadanne tilfælder partsrepræsentanter.
- b. Alle forhandlingsforslag eller tilbud fra arbeidsgivernes side skal forinden de vedtages forelægges for de interesserte foreninger til avstemning.
- c. Blir forslaget vedtat skal det dog forelægges gruppestyret og forretningsutvalget til approbation, forinden det kan ansees for endelig godkjendt.
- d. Blir et forslag forkastet og ingen yderligere indrømmelse kan

faaes ved fredelig forhandling, skal de enkelte foreningers saavel som gruppestyrets uttalelse indhentes forinden der gaaes til yderligere aktion mot arbeidsgiverne.

- e. Hverken gruppestyret eller forretningsutvalget skal uten tvingende nødvendighet avslutte en streik mot vedkommende arbeidernes ønske, saalænge der er utsigt til at opnaa noget ved streiken.
- f. I tilfælde der reises tvil om nytten av at iverksætte eller fortsætte en streik, eller der mellem gruppestyret og foreningen eller forretningsutvalget opstaar tvist herom, skal forretningsutvalget forinden endelig beslutning fattes indkalde en ekstraordinær generalforsamling inden gruppen som foreskrevet i § 8, hvis raad befølges.

§ 51 (før 50.)

Nordlands distrikt.

Foruten de i foregaaende §§ nævnte gruppesekretærer vælger landsmøtet en sekretær for Nordlands distrikt omfattende de 3 nordligste amter.

Sekretærens bopæl bestemmes av landsmøtet eller om saa ikke er skedd av hovedstyret.

§ 52.

Sekretæren er forbundets tillidsmand inden Nordlands distrikt og skal ivareta forbundets fællesinteresser inden distriktet.

Saaledes skal han være avdelingerne behjælpelig med utforming av lønskrav og administrative saker, drive agitation for tilslutning til forbundet og ellers rette sig efter en av hovedstyret utfærdiget instruks.

Forøvrig gjælder for ham de samme regler som for forbundets øvrige valgte tillidsmænd.

§ 53.

Samtlige forbundets sekretærer indkaldes til at delta i hovedstyrets møter, dog uten stemmeret.

Alfred M. Nilsen.

Johs. M. P. Ødegaard.

Dagsordenens punkt 5. Forskjellige forslag.

Fra Saude jernbanearbeiderforening.

1. Forbundets fastlønnede tillidsmænd kan ikke la sig vælge til noget tillidshverv utover det faglige.
Det skal saaledes være forbudt en fastlønned tillidsmand at indeha kommunale, statspolitiske eller andre tillidshverv, som kan tænkes at lægge beslag paa hans tid til skade for det faglige arbeide, som han oppebærer aarlig løn for at utføre.
2. De av forbundets tillidsmænd, som nu indehar tillidshverv som strider mot dette forslag, skal være forpligtet til, naar deres perioder utløper, at frasi sig gjenvalg; i motsat fald kan de ikke gjenvælges som tillidsmænd i forbundet.

Fra Murwikens fagforening.

Foreningen finder at fagorganisationen i sterkere grad end hitil skulde arbeide for overtagelse av produktion og omsætning især av levnedsmidler og beklædningsgjenstande samt oprettelse av egen sparebank.

Fra Trondhjems stedlige styre.

1. Instruksen for distriktssekretærene ændres derhen, at alle henvendelser til sekretæren skal sendes distriktsstyret istedenfor til hovedkontoret.
Hvis avdelingen ønsker bistand av sekretæren for at ordne en konflikt eller lignende, og sekretæren skulde være optat paa andet hold, kan styret, om avdelingen saa maatte ønske, sende en anden av styrets medlemmer til at bistaa avdelingen. Alle utgifter som derved paaføres styret, bæres av forbundet.
2. Styret og sekretæren skal ha fælles kontor; utgifterne til dette bæres med $\frac{3}{4}$ av forbundet og $\frac{1}{4}$ av stedets avdelinger.

Fra Saude jernbanearbeiderforening.

1. Paa de steder, hvor forbundet har sine faste sekretærer, oprettes oplysningskontorer, som skal staa i rapport med alle forbundets avdelinger om arbeidsforholdene paa de forskjellige arbeidspladse.

2. Forbundets fastlønnede sekretærer skal være forpligtet til at utføre det i denne forbindelse nødvendige arbeide.
3. Medlemmer av Norsk arbeidsmandsforbund, som agter at reise til et nyt arbeidssted, skal henvende sig til oplysningskontoret for at faa rede paa, hvordan arbeidsforholdene er paa det sted de agter at reise til. Er arbeidsforholdene daarlige, skal oplysningskontoret bestemt advare arbeiderne mot at reise dit.
4. Formanden i enhver forening skal være forpligtet til at indsende rapport en gang hver maaned til forbundets kontor om arbeidsforholdene.

Fra Tunhovd anlægsarbeiderforening.

Paa arbeidspladser, hvor der er foreninger og findes uorganiserte arbeidere, skal disse være forpligtet til at gaa ind i foreningen, hvis ikke skal de organiserte ha ret til at negte at arbeide sammen med vedkommende.

Fra Grubernes arbeidsmandsforening, Bjørnevand.

1. Med henblik paa det uheldige ved at arbeiderne i mere og mere utstrækning lar sig benytte som stigere, opsynsmænd, dagskriverer og lignende, tillater man sig at foreslaa:
Landsmøtet fatter beslutning om, at ingen organisert arbeider tillates at overta saadanne pladser.
2. Som følge av dette maa man med alle for haanden værende midler forsøke at faa bort fra de almindelige bestemmelser paragraffen om at arbeidsgiverne kan lede og fordele arbeidet, som de finder nødvendig.

Fra Den elektrokemiske gruppe og Vigelands arbeiderforening.

Der vælges en sekretær for den elektrokemiske industri.

Fra Gruppestyret for Kristiania kommunale arbeiderforeninger.

Med henblik paa at faa istandbragt et samarbeide mellem de i forbundet staaende kommunale arbeiderforeninger tillater man sig at foreslaa for landsmøtet, at der ansættes en fastlønned sekretær for denne gruppe.

Subsidiært:

I tilfælde forslaget ikke blir vedtat henstilles til hovedstyret at foranledige dannelse av en landssammenslutning av nævnte foreninger med et efter forbundsloven valgt gruppestyre.

Motivering:

Grunden for at ovenstaaende forslag fremkommer er, at man av hensyn til organisationens fremtidige utvikling blandt de kommunale arbeidere anser det baade nødvendig og paakrævet, om

man til enhver tid kunde holde sig underrettet om arbeids- og lønsforhold ved de forskjellige kommuner, saaledes at foreningerne kunde planlægge sit arbejde mest mulig i kontakt og forstaaelse med hverandre.

Størst betydning vil utvilsomt den foreslaaede ordning faa for agitationsspørsmaalet, da der som bekjendt er adskillig brakmark at gjennempløie paa dette omraade.

Særlig aktuelt er dette spørsmaal blit i det sidste, da det her i Kristiania er opstaat en saakaldt «splittelsesorganisation», der har til formaal at klassificere de kommunale arbeidere efter ansættelsesvilkaarene, og som ved alle midler søker at sprænge de bestaaende foreninger.

Fra Tekstilarbeidernes gruppestyre, Kristiania.

Der vælges en sekretær for tekstilindustrien.

Motivering:

Med hensyn til ansættelse av egen sekretær for gruppen, er dette jo en gammel sak, som maa komme igjen helt til dette vort ønske blir imøtekommet.

Man maa huske paa, at tekstilen er en industri, som er i stadig vekst hele landet over, og skal man kunne drive en frugtbringende agitation for at kunne oprette nye foreninger og samle nye medlemmer, saa maa vort forslag om egen sekretær bli vedtatt paa landsmøtet. Slik som forholdene nu er, blir der ikke noget helt av vort arbejde for at samle vor stand.

Spikerverkets arbeiderforening

foreslaar valg av en **protokolkomité**, og at paragraffen gives følgende form:

- a. Protokolkomiteen bestaar av 3 medlemmer, og vælger disse inden sin midte formand.
- b. Komiteen har at gjennemgaa saavel hovedstyrets som forretningsutvalgets protokoller og granske alle beslutninger.
- c. Komiteen trær sammen hvert aar i januar og opsætter da beretning som forelægges landsmøtet.

Fra Murarbeidernes forening, Kristiania.

Landsmøtet vælger en decisionskomité paa 3 medlemmer, der har at gjennemgaa forbundets regnskaper og forhandlingsprotokoller og hvis indstilling blir at forelægge paa landsmøtet.

Dagsordenens punkt 6. Syke og hjelpekassen.

§ 8.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Understøttelse ydes ikke.

Ved sygdom foranlediget ved ulykkestilfælde, der understøttes i henhold til ulykkesforsikringsloven, utbetaler kassen ingen understøttelse.

Fra Drammens støperiarbeiderforening.

§ 8 utgaar av loven.

Fra Sykekassens bestyrer.

Kassen ophører med sin virksomhet fra 1. oktober d. a.

Motivering:

Da man paa landsmøtet i 1911 oprettet denne syke- og hjelpekasse, var en væsentlig aarsak den, at en stor del av forbundets medlemmer grundet for høi aarsindtægt ikke kom ind under sykeforsikringsloven.

For disse skulde kassen være sykekasse, samtidig som den skulde være en hjelpekasse ved siden av sykeforsikringen for dem, der kom ind underdenne. Det skulde dog snart vise sig at kassen ikke fik den tilslutning man hadde ventet; i 1911 var der 700 av forbundets 20556 medlemmer, som stod tilsluttet kassen, i 1912 ca. 860 av 22237 medlemmer, i 1913 ca. 600 av 21288 medlemmer, i 1914 ca. 350 av 17470 medlemmer og i 1915 484 av 22213 medlemmer.

Medlemsantallet har saaledes helt fra 1912 stadig gaat tilbake og efter den sidste forhøielse av indtægtsgrænsen i sykeforsikringsloven er der flere som har meldt sig ut av kassen av den grund, at de ikke kan magte at staa i denne kasse ved siden av kredssykekassen, da kontingenten blir for høi.

Kassens økonomiske stilling har heller ikke været god, hvilket jo maa tilskrives den daarlige tilslutning, og har der av den grund været utlignet ekstrakontingent i 8 uker i 1912 paa kassens medlemmer, men var der allikevel et underskud i aaret av kr. 1419.70.

Paa landsmøtet i 1913 blev kontingenten for kl. 2 og 3 forhøiet med 5 øre, og nedsattes understøttelsen med henholdsvis 20 og 10

øre, hvilket traadte i kraft fra 1. juli samme aar, men var der allikevel et underskud av kr. 124.29.

I 1914 var der et underskud av kr. 105.89.

I 1915 var der et underskud av kr. 91.33.

Der har saaledes den hele tid været underskud, og 1916 ser ut til hvad 1. og 2. kvartal angaar at være særdeles ugunstig, for der har aldrig været saa megen sygdom som i disse 2 kvartaler, hvilket jo fremgaar tydelig av regnskapet for 1. kvartal, som viser et underskud av kr. 430.66.

Skal kassen fortsætte, saa maa kontingenten forhøies eller bidragene nedsættes, og gjør man dette saa kan man være sikker paa at medlemsantallet vil svinde endnu mere ind.

Alt tyder saaledes paa, at kassen ikke fylder den forudsætning, hvorpaa den blev stiftet, og da den ikke bærer sig med den nuværende kontingent og understøttelse, foreslaaes den ophævet fra 1. oktober d. a.

Osw. Martinsen.

Dagsordenens punkt 8.

Fra Det norske arbeiderparti har forbundet mottat følgende andragende.

Til

Fagforbundene inden Arbeidernes faglige landsorganisation.

Centralstyret for Det norske arbeiderparti har besluttet at rette en henvendelse til Arbeidernes faglige landsorganisation om støtte i en sak, som er av aller største betydning for arbeiderbevægelsens trivsel og utvikling, nemlig om bevilgning av midler til partiets

pressefond.

Overfor organiserte arbeidere er det overflødig at paapeke, hvilken betydning det har for vor bevegelse at være i besiddelse av en sterkt utbredt og vel redigert presse. Er det noget alle kan være enig om, saa er det vel dette. Derimot vil vi fæste opmerksomheten ved det faktum, at der endnu er store distrikter i vort land, som ikke har nogen socialistisk avis, samt at de fleste av vore eksisterende partiorganer paa langt nær magter sin opgave i konkurransen med de borgerlige aviser paa grund av økonomiske vanskeligheter.

For centralstyret foreligger der næsten til stadighet andragender fra et eller andet partiorgan om større eller mindre høist paa-krævede laan, for at holde det gaaende, likesom vi er bekjendt med at der fra landsorganisationens og forbundenes side ofte er bevilget laan til bestridelse av nødvendige utvidelser og nyanskaffelser for aviserne. Dette har imidlertid været rene nødsforanstaltninger og forslag om oprettelse av et pressefond, der statutmæssig kunde overta formidlingen av saadanne laan, har gjentagende gange været behandlet paa partiets landsmøter uten at saken endnu er realisert.

I navnet har dog partiet et pressefond, som er oprettet efter initiativ av partiets formand ved direkte bidrag fra ham og tilskud fra partikassen og «Socialdemokraten». Det er paa den maate tilveiebragt et mindre beløp, som imidlertid i sin helhet er bortlaant.

Paa landsmøtet ifjor var spørsmålet om pressefond atter oppe til behandling, og der besluttedes i den anledning at paalægge fra foreningerne at skaffe tilveie et bidrag til fondet i 1917 svarende til 50 øre pr. medlem.

Dette var selvsagt et skridt i den rigtige retning, men for det første vil det beløp, som paa den maate tilveiebringes være altfor utilstrækkelig og dernæst vil det neppe komme synderlig meget ind av dette før i slutten av 1917, da partiet jo ikke har den sterke

lovmæssige adgang til at utskrive ekstrakontingent som fagforbundene. Imidlertid staar en hel del av vore partiorganer i forlegenhet for de aller nødvendigste driftsmidler, og nye avisforetagender maa negtes den økonomiske støtte, som er nødvendig, hvor paa-krævet det end maatte være at faa dem startet.

For at hjelpe paa det uheldige forhold er det at vi nu retter en henstilling til de faglige forbund om at opta til behandling spørsmålet om bevilgning av et fast bidrag til partiets pressefond, enten som en bevilgning en gang for alle eller aarlige bidrag for en tid fremover.

Da vi er bekjent med, at en flerhet av fagforbundene iaar skal avholde sine landsmøter, tør vi gaa ut fra, at denne henvendelse vil bli optat til behandling der, likesom vi gaar ut fra, at de forbund der ikke skal ha landsmøte iaar eller som allerede har hat det, vil vise pressesaken den velvilje, som den fortjener, og faa forelagt den for sine hovedstyrer til behandling paa den maate de selv finder tjenligst.

Arbeidernes faglige organisationer har fra partiets første begyndelse og videre fremover været den bedste og sterkeste støtte for det socialistiske agitations- og opplysningsarbeide i landet, og hver gang det har været paa-krævet at ta et løft for vor fælles sak, har altid fagforeningerne lagt sin interesse og offervilje for dagen.

I forvisningen om at en sterk socialistisk presse mægtig vil bidra til den samlede arbeiderbevægelses fortsatte fremgang og vekst i vort land, har vi derfor det haap at denne vor henvendelse til forbundene vil bli mottat med velvillighet og forstaaelse.

Naar nærværende er behandlet av det ærede forbund bedes meddelelse om resultatet sendt partiets sekretær.

Kristiania, april 1916.

I centralstyret for Det norske arbeiderparti.

Med solidarisk hilsen

<i>Chr. H. Knudsen,</i> formand	<i>Ole O. Lian,</i> næstformand.	<i>J. Vidnes,</i> redaktør.	<i>Kyrre Grepp.</i>
<i>Rich. Hansen.</i>	<i>M. Nygaard.</i>	<i>Martha Tynæs.</i>	<i>Carl Øien.</i>
	<i>Magnus Nilssen,</i> sekretær.		

Dagsordenens punkt 9.

Paa forbundets landsmøte i Bergen i 1913 vedtoges efter forslag fra budgetkomiteen følgende beslutning:

«*Forretningsutvalget paalægges at besørge utredet spørsmålet om funksjonærernes pensjonering og sykeforsikring.*»

I henhold hertil nedsatte forretningsutvalget en komité bestaaende av Nils Olsen, fru Anna Pleym, Bernh. Eriksen og Nicolay Hansen. Denne komité er senere supplert med Rich. Hansen, idet Nils Olsen er uttraadt.

Komiteen har ikke kunnet finde nogen pensionsregler inden arbeiderorganisationerne hertillands eller i Skandinavien, som har kunnet lægges til grund for dens arbeide. Saavidt man kan se, har alle ordnet sig paa samme maate som inden vort forbund hittil og behandlet hvert enkelt tilfælde for sig ved at overlate til landsmøterne at bevilge pensjon til avgaaede tillidsmænd eller deres efterlatte.

Spørsmålet har dog gjentagne ganger været gjort til gjenstand for motioner baade paa partiets landsmøter og landsorganisationens kongresser, uten at det endnu er tat skridt til realisation av nogen fælles pensionskasse.

Hvad sykeforsikringen angaar, stiller det sig noget anderledes, idet der er flere av fagforbundene som har egne sykekasser, hvori tillidsmændene er selvskevne medlemmer.

I vort svenske broderforbund, Svenska grof- ock fabriksarbetareförbundet, der ikke har nogen sykekasse, har der siden 1909 bestaat en ordning, hvorved tillidsmændene har fri læge og medicin for sig og familie samt er ulykkesforsikret for 10 000 kroner.

Inden vort tyske broderforbund er man gaat adskillig videre idet der er opprettet en fuldstændig forsikringskasse omfattende: sykeunderstøttelse, invalideunderstøttelse, begravellesbidrag og alderdoms- og enkepensjon.

For sykeunderstøttelsen gjælder følgende regler: Ugifte 12 mark og gifte 15 mark pr. uke i indtil 12 maaneder. Har vedkommende ikke nogen løn eller bidrag fra anden sykekasse kan bidraget forhøies til det dobbelte.

Under invaliditet eller alderdom utbetales en aarlig pension efter graden av erhvervsudygtighet stigende fra 150 til 600 mark.

Enker efter avdøde funktionærer erholder i pension 300 mark aarlig til sin død eller til de indgaar nyt egteskap; i sidste tilfælde faar de utbetalt 600 mark engang for alle.

Til dækkelse av utgifterne ved denne forsikring betaler hvert av forbundets medlemmer en ekstrakontingent av 5 pfennig aarlig. Dette er altsaa ingen selvpensionering med tilskud fra hovedkassen, hvilket jo ellers er det almindelige inden alle offentlige og kommunale etater.

Inden Kristiania kredssykekasse har man indført en pensionsordning paa grundlag av indsparingsystemet. Den gaar i korthet ut paa, at der aarlig avtrækkes 5 pct. av funktionærernes løn samt at kassen tilskyter 10 pct.

Det samlede beløp overføres paa vedkommende funktionærs konto og forrentes med 5 pct. aarlig.

Ifald nogen av funktionærerne ønsker det kan kassen anvende baade indskud og tilskud til tegning av livrente eller livsforsikring for vedkommende. Bliir ikke dette gjort utbetales beløpet ved funktionærens død eller fratrædelse fra stillingen. Han har da ingen yderligere krav paa hjælp fra kredssykekassen.

Komiteen finder at den av det svenske forbund etablerte ordning med hensyn til sykeforsikring maa kunne anvendes ogsaa inden vort forbund og vil foreslaa dette med undtagelse av ulykkesforsikringen og den frie medicin, men da komiteen ogsaa har i opdrag at utarbeide regler for funktionærernes pensionering maa den finde et system, som paa samme tid er enkelt og anvendelig som en foreløbig ordning indtil der engang i fremtiden ved samarbeide inden landsorganisationen, eventuelt med arbeiderpartiet og parti-pressen, kan bli opprettet et virkelig pensionsfond. Man finder ikke at kunne anbefale det ovenfor skitserte tyske system. Det gaar nemlig ikke godt an at trække en sammenligning mellem vort forbund og det store tyske fabrikarbeiderforbund, som tæller over 200 000 medlemmer med over 100 funktionærer.

Saadan som de fleste av funktionærernes stilling i forbundet er — nemlig valgte — er det vanskelig at finde en tilfredsstillende ordning.

Den ordning som man synes passer bedst for forholdene er opsparingssystemet, saadan som det er indført i Kristiania kredssykekasse, ved indskud fra funktionærerne selv og ved tilskud fra forbundet.

Ved sin fratrædelse vil da funktionærerne ha en opspart kapital at falde tilbake paa, som de frit kan disponere over, hvis ikke særegne forhold er tilstede som paapekt i de av komiteen foreslaaede regler.

Indskuddene og tilskuddene skulde under de nuværende forhold stille sig saaledes:

		Selv.	Forbundet.
Formanden	kr. 2 700.00	kr. 135.00	kr. 270.00
Viceformanden	» 2 500.00	» 125.00	» 250.00
Kasserer	» 2 500.00	» 125.00	» 250.00
Sekretær	» 2 400.00	» 120.00	» 240.00
Bokholder	» 2 200.00	» 110.00	» 220.00
6 sekretærer	» 13 200.00	» 660.00	» 1 320.00
2 damer à kr. 1200.00	» 2 400.00	» 120.00	» 240.00
1 rengjøringskone . . .	» 600.00	» 30.00	» 60.00
	kr. 28 500.00	kr. 1 425.00	kr. 2 850.00

Forslag

til

Pensionsregler ved Norsk arbeidsmandsforbund.

§ 1.

Enhver i Norsk arbeidsmandsforbund valgt eller fast ansat funktionær, som har fylt 18 aar, er forpligtet til at gjøre indskud overensstemmende med nærværende regler.

§ 2.

Indskuddet skal utgjøre mindst 5 pct. av vedkommende funktionærs ordinære kontante løn. Under militærtjeneste og sykdom betales fuldt indskud i saa lang tid som vedkommende oppebærer løn.

§ 3.

Norsk arbeidsmandsforbund yder et tilskud i samme øiemed av 10 pct. av hver funktionærs løn beregnet som under § 2.

§ 4.

Indskuddet avholdes i lønnen ved hver maanedes utgang, likesom forbundets tilskud samtidig krediteres vedkommende funktionær.

§ 5.

Indskudspligten begynder den 1. i maaneden efter fylt 18 aar og efter valg og ansættelse og ophører den dag vedkommende fratrer forbundets tjeneste.

§ 6.

Indskuddene samt forbundets tilskud indføres i en dertil indrettet kontobok. Hver funktionær erholder en kontrabok, hvori der hver maaned kvitteres for indskuddene.

§ 7.

Det av hver funktionær gjorte indskud samt forbundets tilskud stilles til vedkommendes raadighet efter fratrædelse eller død.

§ 8.

Indskuddene forrentes av forbundet med 5 pct. aarlig, indsættes i bank eller anbringes paa anden rentebærende maate. I alle tilfælder garanterer forbundet indskyterne 5 pct. renter og rentes rente aarlig saavel av indskud som tilskud regnet fra posteringsdagen.

§ 9.

Indskutt beløp kan ikke disponeres eller overdrages uten forretningsutvalgets samtykke og kan ikke være til gjenstand for utlæg eller arrest, og kan ikke inddrages i vedkommendes konkursbo.

Indskutt beløp kan heller ikke efter en funktionærs død være gjenstand for utlæg m. v. og kan ikke inddrages i vedkommendes dødsbo, saafremt avdøde efterlater sig enke eller livsarvinger, idet beløpet da skal anvendes til fordel for disse under tilsyn av forbundets forretningsutvalg.

§ 10.

Ved fratrædelse eller dødsfald utleveres indskuddene med paa-løpne renter straks vedkommende dertil berettigede gjør krav herpaa.

§ 11.

Saafremt en funktionær ved fratrædelsen av sin stilling i forbundet befinner sig i noget av de tilfælder, som omhandles i lov om umyndiggjørelse av 28 november 1898 § 1 uten at dog umyndiggjørelse finder sted, fordi begjæring efter § 3 ikke fremsættes av nogen dertil berettiget, kan forbundet vedblivende disponere over indskuddene til fordel for vedkommende.

§ 12.

De her omhandlede funktionærer har intet krav paa forbundet for sig og sin familie i pensionsøiemed uten gjennom nærværende bestemmelser.

Funktionæernes indskud begynner fra 1. januar 1917, forbundets tilskud regnes fra deres ansættelse i forbundets tjeneste.

Forbundet betaler lægehjælp og sykehusophold for funktionæ-
rerne med familie, forsaavidt de ikke kommer ind under kredssyke-
kasserne.

For komiteen:

Nicolay Hansen. Anna Pleyrn. Bernh. Eriksen. Rich. Hansen

Hovedstyrets forslag samt dets bemerkninger til de indkomne forslag.

Paa hovedstyrets ordinære aarsmøte den 1—4 juni behandledes de paa dagsordenen opførte forslag fra avdelingerne:

Angaaende de fra en del foreninger fremkomne forslag til om-lægning i organisationens former og taktik, der nødvendiggjør for-
andring i en række paragraffer fattedes følgende beslutning:

*Hovedstyret beslutter at utsætte behandlingen av de store princip-
spørsmål, som angaar fagorganisationens utviklingslinjer til de er
behandlet paa kongressen. Meddelelse herom sendes avdelingerne
sammen med dagsordenen. Hovedstyret trær sammen til ekstraordi-
nært møte i saa god tid før landsmøtet, at det kan ta stilling til
forslagene.*

Hovedstyrets uttalelse til de forslag, som berører de store
hovedlinjer samt endel forslag, som det blev overlatt til forretnings-
utvalget at utrede, vil bli forelagt landsmøtet i et særskilt hefte.

I det efterfølgende indtages hovedstyrets standpunkt til de
under de forskjellige lovparagraffer fremkommne forslag, idet der
for de paragraffers vedkommende som berører organisationens frem-
gangslinjer og taktik kun anføres «*utsat til senere behandling*».

§ 3.

Av de fremsatte forslag fandt hovedstyret at kunne anbefale til
vedtagelse forslag nr. 1 fra Trondhjems stedlige styre samt nr. 3
fra Spikerverkets arbeiderforening.

§ 5.

Hovedstyret kan ikke gi nogen av de fremkomne forslag sin
tilslutning. Man fandt at det vilde være et tilbakeskridt paany at
indføre hel fristempling, som altid har vist sig at være upraktisk,
tungvint for avdelingskassererne og vanskelig at øve kontrol med.

Med hensyn til andet avsnit av forslaget fra Monier- og cement-
arbeidernes forening vedtoges:

*Det henstilles til forretningsutvalget at utarbeide forslag om
ordning av kontingentforholdet for sæsonarbeidere (teglverksarbeidere
o. l.) til foreleggelse for landsmøtet.*

§ 7.

Hovedstyret fandt enstemmig at maatte fraraade vedtagelse av
forslaget fra Skiens jernbanearbeiderforening.

§ 8.

Der er til forandring av denne paragraf fremkommet en hel række forslag fra foreningerne, hvorav endel, især forslag nr. 1 under b., c. og g. fra Skiens jernbanearbejderforening bygger paa forutsætningen om organisationsformens omlægning til lokale samorganisationer samt forslag nr. 2 under punkt g fra Trondhjems stedlige styre, der forutsætter oprettelse av distriktsstyrer. Saa længe ikke noget av dette er fasttlaat kunde hovedstyret ikke ta standpunkt til andre forslag om forandring end de, der lar sig forene med organisationens nuværende bygning. Saalænge forbundet er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation maa nemlig forbundets love være i overensstemmelse med landsorganisationens.

Til punkt a., som bestemmer, at en forening maa ha staat i forbundet mindst 6 maaneder, før den kan stille lønskrav, er der fremkommet 3 ændringsforslag. Av disse gav hovedstyret sin tilslutning til forslaget fra Vestmarkens jernbanearbejderforening samt at tidsfristen forandres fra 6 til 3 maaneder.

Punkt b foreslaaes bibeholdt uforandret.

I punkt c foreslaar hovedstyret ordene «mindst $\frac{2}{3}$ » forandret til «over halvdelen».

Punkt d og e. Til de fremkomne forslag til strykning eller forandring av disse punkter skal hovedstyret bemerke, at som forholdene er inden vort forbund med mange større og mindre grupper bør disse bestemmelser bibeholdes for at alle skal ydes en retfærdig og likelig behandling. Vil man ophæve ekstrakontingenten under den tid en forening arbejder med et lønskrav, vil følgen derav bli at der oftere end hittil maa utlignes ekstrakontingent paa samtlige medlemmer inden forbundet, og da især naar de større grupper er i konflikt, mens det sjelden vil være nødvendig naar en mindre gruppe er i konflikt. Dette vil føre til at de store grupper gaar fri ekstrakontingent i større grad end de smaa. Det maa ogsaa erindres, at den uvilje som altid kommer til syne mot ekstrakontingent til andres konflikter ikke gjør sig væsentlig gjældende, naar det er ens egne lønsbevægelse det gjælder.

Da det imidlertid har vist sig, at bestemmelserne i disse punkter ikke helt har virket retfærdig, idet endel avdelinger eller grupper har faat sine lønskrav ordnet i løpet av kort tid og derved gaat klar av ekstrakontingenten, mens andre har maattet betale dens maksimum, samt at tidsfristen for overenskomstens opsigelse er forskjellig og ofte under forhandlingerne blir utsat til henimot den tid de utløper, fandt hovedstyret at burde foreslaa at punkt d faar følgende ordlyd:

«Fra den tid forretningsutvalget har godkjendt et lønskrav eller opsigelse av overenskomst pligter den kravstillende avdeling eller den gruppe av samme, som omfattes av kravet at indbetale til forbundet en ekstrakontingent i 8 uker à 50 øre pr. helt- og 25 øre for halvtbetalende pr. uke, forsaavidt der ikke paa samme tid er utlignet en like stor kontingent paa samtlige forbundets medlemmer.»

Punkt e foreslaaes uforandret.

Punkt f likesaa.

Punkt g utsat til senere behandling.

Punkt h foreslaaes uforandret som før.

Punkt i. Hovedstyret anbefaler vedtagelse av forslaget fra Trondhjems stedlige styre.

§ 9.

Da det var paalagt forretningsutvalget at utrede spørsmålet om en ny kontingentklasse, saaledes at der blev 3 klasser, besluttet hovedstyret at utsætte behandlingen av streikebidragets størrelse til denne utredning forelaa.

§ 10

Foreslaaes uforandret.

§ 11.

Punkt a foreslaaes uforandret.

Punkt b anbefales bibeholdt uten forandring, dog besluttetes at henstille til forretningsutvalget at søke at finde en form for paragraffen slik at ældre medlemmer som danner ny forening kan faa representationsret selv om foreningen ikke har staat i forbundet i 3 maaneder.

Forretningsutvalget forelægger sin utredning for næste hovedstyremøte.

§ 13.

Foreslaaes uforandret som nu.

§ 14.

Hovedstyret kan ikke gi sin tilslutning til nogen av de fremkomne forslag, men vil foreslaa at de to første linjer i punkt e utgaar og at der istedet indtages følgende bestemmelse:

«For forretningsutvalget vælges 3 suppleanter. Disse rykker op efter tur i tilfælde et medlem av forretningsutvalget uttrær mellem landsmøtene.»

§ 18.

Utsat til senere behandling.

§ 19.

Vedtoges at oppebie kongressens beslutning angaaende «Meddelelsesbladet».

§ 20

Utsat til senere behandling.

§ 21

Punkt d. Forslaget fra Kristiania sten-, jord- og cementarbejderforening anbefales til vedtagelse.

Endvidere foreslaaes følgende tilføielse til punkt c efter ordet

«indskrivningspenger»: *Det samme gjælder ogsaa ved overflytning fra et andet forbund inden landsorganisationen.*

§ 26.

Foreslaaes bibeholdt uforandret.

§ 29.

Hovedstyret foreslaar som nyt punkt e:

«*Revisorerne har kritisk at gjennemgaa kassererens bøker, konferere alle bilag, eftertælle kassa- og merkebeholdning og avgi beretning mindst engang hvert kvartal.*

Kassa- og merkebeholdning samt eventuelle revisionsanmerkninger indføres i en særskilt revisionsanmerkingsprotokol.»

§ 30.

Foreslaaes bibeholdt uforandret.

§ 32.

Foreslaaes bibeholdt uforandret.

§§ 39—55.

Utsattes til senere behandling, idet forretningsutvalget paalagdes at gi en utredning til næste hovedstyremøte.

Til dagsordenens punkt 8.

Hovedstyret foreslaar:

Det foreslaaes for landsmøtet at bevilge kr. 5 000,00 til pressefondet i 1916 samt at et lignende beløp utredes hvert aar til næste landsmøte, ifald tanken vinder almindelig tilslutning inden partiet og fagorganisationen.

Tillæg til dagsordenen.

Paa hovedstyrets møte den 25. og 26. august forelaa til behandling de forslag, som i paavente av kongressens beslutning blev utsat paa forrige hovedstyremøte.

I anledning de fra Trondhjems stedlige styre, Skiens og Saude jernbanearbeiderforeninger fremsatte forslag vedtok hovedstyret følgende:

Da de samme forslag til forandring av organisationens former og fremgangslinjer, som er indsendt til forbundets landsmøte ogsaa forelaa paa sidst avholdte fagkongres, men der blev oversendt til behandling av en alsidig sammensat komite, for derefter at forelægges næste kongres til endelig behandling, finder hovedstyret at maatte foreslaa, at landsmøtet ikke tar disse spørsmåal op til behandling, men at man avventer kongressens beslutninger, hvorefter spørsmålet optages paa næste landsmøte, som sammenkaldes efter hovedstyrets nærmere bestemmelse. Paa dette vil der bli at ta stilling til kongressens beslutninger, foreta de nødvendige lovforandringer og træffe beslutning om forbundets fremtidige organisationsform.

Angaaende punkt 1 b. spørsmålet om 3 kontingentklasser samt kontingent for sæsongarbeidere forelaa følgende utredning og forslag fra forretningsutvalget:

§ 5.

I anledning av forslag nr. 2 fra Monier- og cementarbeidernes forening i Bergen, besluttet hovedstyret paa forrige møte at faa utredet dette spørsmåal i forbindelse med forslag til streikeunderstøttelse, idet forutsætningen var, at der i tilfælde maatte opprettes en ny kontingentklasse.

I henhold hertil foranlediget forretningsutvalget utarbeidet følgende utredning:

Ved behandling av landsmøtets dagsorden og de fra avdelingerne indsendte forslag til forandring i forbundets love, vedtok hovedstyret i møte den 2. juni d. a. en henstilling til forretningsutvalget at komme med en utredning angaaende indførelse av 3 kontingentklasser.

Idet denne henstilling efterkommes har hat 3 bemerket, at Jern- og metalarbeiderforbundet i lang tid skal først kontingentklasser, nemlig A B og C.

Til klasse A. regnes de som har en timeløn av 35 øre og derover.

Til klasse B. regnes de som har en timeløn av fra og med 25 til 35 øre.

Til klasse C. regnes de som har en lavere løn end under B. nævnt.

Medlemmer har adgang til at tilhøre en høiere, men ikke en lavere kontingentklasse end den, som svarer til deres løn.

Ser vi bort fra Jern og metalarbeiderforbundets medlemmers kontingent til syke- og arbeidsledighetskassen, og tar den kontingent, som er tilsvarende vort forbunds, blir forbundskontingenten for klasse A 48 øre, for B 33 øre og for C 31 øre pr. uke. Hertil kommer saa administrationskontingenten til avdelingen av henholdsvis 9, 8 og 7 øre.

I understøttelse under konflikter utbetales 9, 8 og 5 kroner for de, som ikke har nogen at forsørge, og 1 krone i tillæg for de 3 første at forsørge og siden 50 øre i tillæg indtil 7 personer at forsørge. Skalaen for understøttelsen stiger med medlemskapets varighet.

For vort forbunds vedkommende stiller forholdet sig noget anderledes end for Jern- og metalarbeiderforbundet. Dette er da ogsaa grunden til at 3 kontingentklasser ikke tidligere er vedtat, skjønt spørsmålet har været oppe til behandling.

Men naar man anstiller nærmere betragtninger over medlemmernes forhold under en konflikt, saa blir man klar over, at streikebidraget fra forbundet ikke har den samme værdi eller den samme betydning paa de forskjellige steder. Hvis vi sammenligner f. eks. Kristiania og en avdeling ute i landdistrikterne, hvor medlemmerne for det meste er bosittende folk, saa er der stor forskjøl. Og understøttelsen burde vel ogsaa være saadan avpasset at medlemmerne kunde holde ut nogen uker ved understøttelsen uten at komme paa knærne, men paa den anden side bør understøttelsen heller ikke være saa høi, at medlemmerne direkte kan tjene like meget eller mere ved at streike end ved at arbeide.

Forat kontingent og understøttelse i saa henseende kunne bli noget mere avpasset efter forholdene, vilde det være hensigtsmessig at indføre 3 kontingentklasser, naar man bare kunde finde en form som kunde passe for medlemmerne samtidig som den ga plass for den nødvendige kontrol. Men her er netop vanskeligheten.

Den form som Jern- og metalarbeiderforbundet har, at den enkeltes timeløn lægges til grund for klasseindelingen, passer ikke saa godt for vort forbund, idet mange av vort forbunds medlemmer har skiftende arbeide med skiftende timeløn, og dertil kommer at mange arbeider akkord. At der inden en og samme forening skulde være 3 kontingentklasser med alle de forskjellige merker, som derav vilde følge, vilde volde meget bryderi saavel for avdelingskassererne som for forbundskontoret, og kontrollen vilde ogsaa bli mangelfuld.

Hvis man derimot bygger klasseindelingen paa foreningerne

vil saken bli enklere, og det fornemste argument man har for klasseindelingen vil fremdeles være tilstede.

Man maa nemlig kunne gaa ut fra, at forholdene paa det enkelte sted virker i noget nær samme forhold for hver enkelt, selv om lønnen ikke netop er den samme for alle. Om f. eks. arbeiderne i Kristiania ikke alle har den samme løn, saa vil under en streik i grove træk for samtlige gjælde de særlige Kristiania-forhold f. eks. at husleien maa betales paa dagen, at varerne maa betales kontant, at der ofte er liten anledning til ekstra fortjeneste o. s. v. I smaa-byerne og landdistrikterne, hvor kanskje et forholdsvis litet antal er i streik kan forholdene stille sig helt anderledes.

I samme stilling som nævnt for Kristiania kommer ogsaa de andre større byer og industricentrer. Selv om man ser bort fra den ekstraordinære stigning paa livsfornødenheterne nu under krisetiden, saa har erfaring vist, at prisen paa livsfornødenheterne jevnt er steget gjennom mange aar, og spørsmålet om forhøielse av streikebidraget har tidt og ofte meldt sig. Spørsmålet er da om man ikke kunde beholde de 2 klasser vi nu har uforandret og saa oprette en 3die kontingentklasse, hvor medlemmernes krav paa høiere understøttelse kunde imøtekommnes enten som valgfrit eller nærmere fastsat efter de stedlige forhold.

I de nuværende love forutsættes en mindstekontingent til avdelings administration av 5 øre pr. uke. Den tid vi hadde særskilt administrationskontingent til forbundet var denne sat til 5 øre pr. uke. Dette kan fremdeles benyttes som anslagsvis grundlag ved beregningen.

Kontingenten til forsikringskassen er sat til 5 øre.

Denne kontingent er sat likt baade for helt- og halvtbetalende og man maatte ved en inndeling i 3 klasser kunne gaa ut fra at bibeholde det samme forhold. Fra den fastsatte minimumskontingent i avdelingen skulde saaledes først gaa 15 øre til foreningsadministrationen, forbundsadministrationen og forsikringskassen. Resten blir kontingent til reservekassen eller streikekassen. Sættes foreningskontingenten i klasse A til 60 øre, i klasse B til 45 øre og i klasse C til 30 øre vil forholdet stille sig saaledes:

$$\begin{aligned} \text{Klasse A } 60 \text{ øre} &= 5 + 5 + 5 + 45 \text{ øre} \\ \text{» B } 45 \text{ »} &= 5 + 5 + 5 + 30 \text{ »} \\ \text{» C } 30 \text{ »} &= 5 + 5 + 5 + 15 \text{ »} \end{aligned}$$

Det vil herav sees, at den kontingent, som betales til streikekassen for de 3 kontingentklasser staar i forhold til hinanden som 1, 2 og 3.

Bibeholder man videre den nuværende skala for streikeunderstøttelsen for de nuværende 2 kontingentklasser, skulde klasse A faa en understøttelse av den halvtbetalende understøttelse multiplicert med 3 og understøttelseskalaen bli følgende:

Klasse	Medlemmer med antal personer at forsørge								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
A	13.50	15.75	16.50	17.25	18.00	18.75	19.50	20.25	21.00
B	9.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00
C	4.50	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00

Skulde timelønnen danne grundlaget for klasseinndelingen maatte formentlig klasse C. opretholdes for kvindelige medlemmer og de mandlige medlemmer, som tjener under 30 øre pr. time. Klasse B for medlemmer som tjener fra 30 øre til 45 øre og klasse A, de som tjener over 45 øre pr. time. Hvis der imidlertid skal gives anledning til at der indenfor samme forening skal være 3 kontingentklasser, vil det antagelig bli den rene forvirring. Man har allerede nu 3 sorter fristempelmerker, ordinære merker og ekstramerker, og skal da dertil kunne bli medlemmer av 3 kontingentklasser inden samme forening er det at frygte for, at det blir uorden og daarlig kontrol.

Klasseinndelingen maa derfor bygges paa foreningerne, men saaledes at klasse C som nu, gjælder for kvindelige medlemmer og for de mandlige som tjener under kr. 3.00 pr. dag.

Alternativ I.

Ved første ordinære generalforsamling efter denne lovs ikrafttræden skal foreningerne fatte beslutning om enten foreningen skal tilhøre kontingentklasse A eller B. Forandring med hensyn til klassen kan siden kun ske paa januar-generalforsamling. Ved oprykning fra klasse B til A opnaaes ikke rettigheter i denne klasse før 1 aar efter oprykningen. Ingen avdeling kan rykke ned fra klasse A til klasse B uten forretningsutvalgets godkjendelse.

Alternativ II.

Kontingentklasse A.

Til denne klasse hører avdelingerne i byerne samt i de større industricentrer som Rjukan, Odda, Saudefaldene, Aalvik, Høyangfaldene, Aura, Sulitjelma og Sydvaranger. Med samtykke av forretningsutvalget kan ogsaa andre avdelinger henføres til denne klasse.

Kontingentklasse B.

Til denne klasse hører avdelingerne i landdistrikterne.

Idet man vil anbefale at alternativ I blir lagt til grund, foreslaaes at forbundslovens § 6 faar følgende ordlyd:

Mellemlasser:

Der anvendes 3 kontingentklasser: klasse A, B og C. I klasse C optages: Kvindelige fagforeninger og kvindelige medlemmer i blandede organisationer samt hjelpearbeidere.

Av mandlige arbeidere kan dog ikke andre tilhøre denne klasse end de, hvis vanlige gjennemsnittsløn er under kr. 3.00 pr. dag.

Foreningerne kan valgfrit bestemme hvorvidt de vil tilhøre klasse A eller B og gjælder da avgjørelsen for alle dens medlemmer med undtagelse av de, som ovenfor er nævnt under klasse C.

Ved første ordinære generalforsamling efter denne lovs ikrafttræden skal foreningerne fatte beslutning om enten foreningen skal tilhøre kontingentklasse A eller B. Forandring med hensyn til klasse kan siden kun ske paa januar-generalforsamling.

Ved oprykning fra klasse B til klasse A opnaaes ikke rettigheter før 1 aar efter oprykningen.

Ingen avdeling kan rykke ned fra klasse A til klasse B uten forretningsutvalgets godkjendelse.

Kontingentforholdet for sæsongarbeidere.

Forretningsutvalget har overveiet saken i henhold til hovedstyrets henstilling, men finder ikke at kunne bringe i forslag en ordning som kunne være tilfredsstillende for medlemmerne og organisationen. En fagorganisert arbeiders forhold til organisationen kan ikke være av den art, at han enkelte uker av aaret saa at si tilhører organisationen og resten av aaret indtar en passiv stilling. Den slags organisation blir hverken helt eller halvt.

Enkelte utprægede sæsongfag som malere og murere hadde før en ordning med kontingenten saaledes, at der i sommerhalvaaret betaltes en hoi kontingent og i vinterhalvaaret en forholdsvis mindre kontingent. Dette kunde være mulig indenfor et begrenset haandverksfag, men ogsaa der har man forlatt systemet. Men ulike vanskeligere stiller jo saken sig, naar det gjælder jordbrukere og fiskere der leilighetsvis arbeider som industriarbeidere, som fløtningsarbeidere eller teglverksarbeidere. En ordning med en aarskontingent utfordrer en viss regelmæssighet i arbeidsforholdet. Men dette er som oftest ikke tilfælde. Teglverksarbeiderne er vel i enkelte tilfælder de samme, som hver vaar vender tilbake til samme verk, men det er ikke gjennemgaaende saa. Og hvis en aarskontingent skulde svare til hensigten, saa fordres der saavidt meget av klassefølelse og forstaaelse av organisationens betydning, at man vistnok ikke vil kunne regne med, at den er tilstede eller gjennom lange tider vil kunne paaregnes at komme tilstede blandt folk, som snart arbeider tillands snart tilvands, en tid som jordbrukere, en anden tid som industriarbeidere, delvis arbeider de for sig selv og delvis som lønsarbeidere.

Paa det nuværende tidspunkt anser vi det derfor hensigtsløst at

indenfor vort forbund gjøre forsøk med en særskilt kontingentordning for sæsongarbeidere. Det er et andet forbund, som her har sin særlige opgave- og det er Skog- og jordarbeiderforbundet. Naar dette engang har faat en organisation i bygderne og distrikterne, er kanske tiden inde til at træffe en ordning om overgang og fællesbestemmelser med sigte paa forannævnte forhold. Men fortiden tror vi det vil være haabløst uanset hvad der besluttet med hensyn til kontingenten at kunne faa en stabil organisation ved raaproduktionen ved teglverkerne. Medlemsskapet vil ikke bli opretholdt i den tid, da medlemmerne er spredt rundt i distrikterne.

Forretningsutvalget finder derfor ikke at kunne bringe i forslag nogen ordning med hensyn til kontingenten, der skulle kunne ha utsigt til at svare til den tiltænkte hensigt og være tjenlig saavel for organisationen som medlemmerne.

Hovedstyret vedtok at bibeholde 2 kontingentklasser som før, idet forøvrig henvises til beslutningen paa forrige møte, hvor hovedstyret sluttet sig til forslaget fra det stedlige styre i Trondhjem.

Med hensyn til streikeunderstøttelsen sluttet hovedstyret sig til Trondhjems stedlige styres forslag for de heltbetalendes vedkommende, mens der for de halvtbetalende foreslaaes følgende: sig selv kr. 6.50 pr. uke stigende med 50 øre pr. uke for hver forsørget person, saaledes at høieste bidrag blir kr. 10.50 pr. uke.

§ 11 b.

Hovedstyret foreslaar at bestemmelsen kommer til at lyde saaledes:

Avdelingerne maa for at ha ret til repræsentation paa landsmøtet ha været tilsluttet forbundet i mindst 3 maaneder før landsmøtets avholdelse og forøvrig opfyldt sine forpligtelser.

Avdelingens medlemstal utregnes efter den gjennemsnitlige indbetalte kontingent i sidst forløpne kvartal før landsmøtets avholdelse.

Har avdelingen ikke været tilsluttet forbundet hele kvartalet, men allikevel er tilsluttet 3 maaneder før landsmøtets avholdelse, lægges den eller de indbetalinger, som ligger indenfor kvartalet til grund.

§ 19.

Da landsorganisationens «Meddelelsesblad» ikke længer blir obligatorisk, foreslaaes at fortsætte utgivelsen av «Arbeidsmanden» i samme utstrækning som før.

Dagsordenens punkt 5.

I anledning forslaget fra Grubernes arbeidsmandsforening besluttet at foreslaa følgende bestemmelse indtat i avdelingernes love — § 24 —.

Punkt A uforandret.

Punkt B. Som medlem optages enhver arbeidsmand og kvinde, der anerkjender forbundets formaal.

Som nyt punkt c: Medlemmer, der optræder som kontraktører, kan ikke være medlemmer av forbundet. Arbeide i fællesakkord eller fordelingsakkord rammes ikke av bestemmelsen.

Punkt d. Medlemmer, der indgaar paa enkeltmandskontrakt med en anden opsigelsesfrist end den for hans arbeidskamerater vanlige, kan ikke være medlemmer av forbundet. Fra denne bestemmelse undtages stats- og kommunalarbeidere paa faste ansættelsesvilkaar med pensionsordning m. v.

Punkt e. Hvor retten til optagelse eller forbliven i foreningen maatte kunne bestrides, henvises spørsmålet til en generalforsamlings avgjørelse og kan i sidste instans indankes for forretningsutvalget eventuelt hovedstyret.

Punkt f. Det nuværende punkt c blir punkt f.

Forhandlingsprotokol

fra

Norsk Arbeidsmandsforbunds 12. landsmøte

avholdt i Folkets Hus i Kristiania 27. aug.—3. septbr. 1916.

Referert ved Olav Kringen

Kristiania 1916 — Arbeidernes Aktietrykkeri

Norsk Arbeidsmandsforbunds 12. landsmøte

aapnedes i Folkets hus store sal Kristiania søndag 27. august 1916 kl. 3.15.

Sangforeningen «Arbeidsmand» avsang en række sange deriblandt «Den var vor denne jord» og «Internationalen», hvorpaa

Rich. Hansen ønsket møtets deltagere velkommen og uttalte: Idet jeg ønsker eder velkommen til denne vort forbunds 12. kongres vil jeg ogsaa uttale ønsket om, at de forhandlinger, som her blir ført og de beslutninger som fattes, maa bli til gagn og lykke for forbundet og organisationen og den hele arbeiderklasse i vort land. Det kan være unødvendig at minde repræsentanterne her om de pligter de har som saadanne likeoverfor forbundet og den øvrige organisation. Hver repræsentant paa dette møte likesom paa tidligere møter nok med den forstaaelse. Vi maa overveie de forslag som lægges frem og de tanker som de er baaret av, før vi tar avgjørende beslutninger. Dette skylder vi de avdelinger som har valgt sine repræsentanter likesom det ogsaa vil ha sin betydning for arbeiderne ellers, hvorledes vi indretter os. Arbeidsmandsforbundets særlige stilling i organisationen har sine forpligtelser, som vi heller ikke kan overse. Av stor betydning er det derfor at hver enkelt gjør sit aller bedste for det heles gagn. Hver enkelt vil da være besjælet av det ønske at finde stedse bedre veie og midler for organisationens fremgang eftersom man gaar frem. — Siden vi sidst var samlet til kongres, i 1913, er der skedd betydelige forandringer i vort forbund. Papirindustriarbeiderne har dannet eget forbund, og det er gjort i fuld forstaaelse med Arbeidsmandsforbundets ledelse. Vi har forsaavidt ikke nogen grund til beklagelse derover. Vort forbund har tillike kunnet glæde sig over en saadan fremgang siden dette foregik, at vi nu tæller flere medlemmer end i 1913 allikevel. Dette viser, at det er arbeidet godt utover i avdelingerne og det har grodd og vokset i vort land overalt. Jeg vil ønske at denne vekst fremdeles maa vedvare, og vi kan fremme den ved de beslutninger vi kommer til at fatte her. Kaster vi et blik utenom vort lands grænser, saa er det

første som møter vort blik, det forfærdelige myrderi som verdenskrigen nu foraarsaker i Europa, og hvor kamerater fra det ene land møter kamerater fra det andet til mord og herjing. Imens fortsætter kapitalistklassen sin utbytning værre end nogensinde. Det er det kapitalistiske samfund som nu feirer sine triumfer. Det er den, som har fremkaldt krigen og den dermed følgende dyrtid; men saa maa der nu ogsaa være haab om at denne triumf vil aapne arbeiderklassens øine og vise den at der findes ikke anden redning for den end i dens fuldkomne organisation. Og naar krigen er slut, saa vil nok arbeiderne i de krigførende land finde hinanden igjen, og da maa vi ha vor organisation istand til at yde den støtte, som kræves til gjenopbygningen av det som er gaat tapt i organisationerne. — Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa de ting, som foreligger til behandling her. Hver av repræsentanterne har hat anledning til at gjennomse dagsordenen og har kunnet danne sig en mening om det foreliggende arbeides art og betydning. Jeg vil bare slutte med at ønske eder alle velkommen til møtet og uttale haap om at vort samarbeide i de dage vi er samlet maa bli til gagn for organisationen. — Jeg vil ogsaa ønske de gjester, som er indbudt til møtet, hjertelig velkommen. Det er fra dansk arbeidsmandsforbund forretningsførerene Jens Larsen og P. Mikkelsen. Det er gamle kjendte fra vore tidligere kongresser likeledes fra Sverige, Janne Jönsson og And. Bengtson. Fra vor landsorganisation vil O. Lian ankomme imorgen. Jeg vil haape, at de indbudne vil finde sig tilfreds med samværet her og skulde ønske at de vilde finde den samme begeistring for veksten og fremgangen i organisationen i Norge, som de finder i sine egne land. Hermed erklærer jeg Norsk arbeidsmandsforbunds 12. landsmøte for aapnet.

Følgende repræsentanter var anmeldt:

1. Anders Hovland.	{ Trøgstad arbeiderforening
Hvalaasen arbeiderforening
Drammens og omegns jernbane-
arbeiderforening
2. Ole A. Tømmeraas	{ Fonfjeld grubearbeiderforening
Muruvik fagforening
3. Johan Kalgren	{ Moskagaisa grubearbeiderforen.
Skaidi —»—
Ankerliens —»—
Kjøli grubearbeiderforening
4. Rasmus O. Bakken	
5. Sigrid Dahl }	
6. N. E. Nielsen }	Nydalens tekstilarbeiderforening
7. Ole Larsen	Skjeggedal arbeiderforening
8. John L. Moen	Grubearbeidernes forening, Røros
9. Paul J. Haanes	Hyttarbeidernes forening —
10. Karl Nilsen	Glasarbeidernes forening, Larvik
11. Johannes Pedersen }	
12. J. Eikefjord }	Rjukan salpeterfabriks arb.foren.

13. Emil Hildebrandt	Evje nikkelverks arb.forening
14. Dines Johnsen	Monier- og cementarb.for. Bergen
15. Gregorius Eliassen }	
16. Sjur Kvamme }	Stenarbeidernes foren., Bergen
17. Jens Tveten	Nittdals fagforening
18. Ottar Skarheim	Kr.a og omegns jernbanearb.foren.
19. Oskar Johansen }	
20. Harald Langhelle }	Kr.a sten- jord- og cementarb.for.
21. Hans Andresen	Sundløkkens arbeiderforening
22. Ole Fineide	Bergens komm. arb.forening
23. Johan Belsvik	Lillevoldens arbeiderforening
24. Gustav Lilleby	Havnevæsenets arb.forening, Kr.a
25. Ole Martinsen	Lier cementarbeiderforening
26. Karl Hamang }	
27. Aksel M. Olsen }	Hafslund karbidarbeiderforen.
28. Johan Iversen Blokken	Stord arbeiderforening
29. Jørgen Johnsen	Kongsvold arbeiderforening.
30. Ivar Smedsmo	Slemdal arbeiderforening.
31. Kristoffer Amundsen }	
32. Oskar Rosén }	Gasverksarbeidernes for. Kr.a
33. Olaf Dyrendahl }	
34. Nicolay Næss }	Trondhjems avdeling 43
35. Anders Myran	{ Farvolden jernbanearbeiderforen.
Brevik —»—
36. Anders Randen	Støren jernbanearbeiderforening
37. Hagbart Ellingsen	Øvre Liers skogsarbeiderforen.
38. Edv. Moseng	Foldalens grubearbeiderforening
39. Johannes Bjørnstad }	
40. Th. Halvorsen }	Ølbryggeriarb. forening, Kr.a
41. Gustav Kvinge	Langøens fagforening
42. Nicolay Eggen	Kvaal jernbanearbeiderforening
43. Otto Olaussen	Slemmestad arbeiderforening
44. Viktor Bredesen }	
45. E, Ljungkvist }	Lysaker avdeling av N. A. F.
46. Halvor Thorsen	«Samhold» Sarpsborg.
47. J. Erdal	{ Aalvik arbeiderforening
Tyssedals arbeiderforening
48. Hans Frogner	Strømmens støperiarbeiderforen.
49. Johan Johansen	Tømmeraasens arbeiderforening
50. Anton M. Jule	Malmo grubearbeiderforening
51. Johannes Gulbrandsen	Veivæsenets arb.forening, Kr.a
52. Alfr. Lindø }	
53. C. Strøm }	Hermetikarb. forening, Stavanger
54. O. H. Gjestad	Seildugsfabr. arb.forening, Kr.a
55. Ole Thunes	Eydehavn arbeiderforening
	{ Songe-Tvedestrand veiarbeiderf.
Klødeborg grubearbeiderforening
56. Oskar Endresen	{ Vegaardsheien anlægsarbeiderf.
Spikerverkets arb.forening, Kr.a
57. Gustav Sjømann	

58. Andreas Herland
 59. Sven Røed }
 60. H. Pedersen }
 61. Gregor Tjønnå
 62. Bernt Storstrand
 63. Ole Rinnan
 64. Anker Væske
 65. Martin Hansen
 66. Otto Øien
 67. John P. Sørø
 68. Odin Dahl
 69. Alfr. Horgen
 70. Iver Bjertnes
 71. Georg Gabrielsen
 72. Arnt Larsen
 73. Kr. Næsbak }
 74. I. Øvre }
 75. Hans Larsen
 76. Even Valseth
 77. Petter Dahl
 78. P. Wean
 79. Ole Larsen
 80. Johs. Steffensrud
 81. Magnus Gulbakke
 82. Nils Kvale
 83. Erik Enod
 84. Sakeus Hogstad
 85. Arthur Engen
 86. Waldemar Anstensen
 87. Einar Andersen
 88. Kr. Tamnæs }
 89. Ole Bustad }
 90. Carl Andersen
 91. Hans Poulsen
 92. Hans Moen
 93. Arthur Berby
 94. Jørgen J. Rønning
 95. Joh. Hansen }
 96. Fru Anna Olsen }
 97. Johan Iversen
 98. Ole Gulliksen
 99. Karl Bøthun }
 100. Karl Holmberg }
 101. Th. Monsen
 102. Julius Pettersen
- Murarbeidernes forening, Bergen
 Murarb. forening, Kristiania.
 Notodden Salpeterfabr. arb.for.
 Bosmo arbeidsm.forening
 Gasverksarb. foren. Trondhjem
 Rise jernbanearb. forening
 Høvik glasarb. forening
 Soknedalens jernbanearb. foren.
 Glasarb. forening, Bergen
 Murarbeidernes foren., Bergen
 Nedre Ekers fagforening
 { Dovrefjeld jernbanearb. forening
 Grønbogens —«—
 Agnæs fyrstikarb. forening
 { Nomeland arbeiderforening
 Hunsfos anlægsarb. forening
 Knaben grubearbeiderforening
 Hommelvik arbeidsm. forening
 Porsgrund elektromet. fagforening
 «Feragen» grubearbeiderforening
 Røstvangens grubearbeiderforen.
 Trondhjems ing. og havnerb.for.
 Sandvikens telefonarbeiderfor.
 Borregaards karbidarbeiderfor.
 Saude anlægsarbeiderforening
 Cyanamidarbeiderforen. Odda
 Bryggeriarbeiderf. Trondhjem
 T.hjems havneanlægsarb.forening
 Tunhøvd anlægsarbeiderforen.
 Bjørndalens jernb.arbeiderfor.
 Stavanger kommunale arb.foren.
 Verma jernbanearbeiderforening
 Bergens hermetikarbeiderforen.
 Kongsberg jernbanearb.forening
 «Nordens klippe», Kirkenæs
 Skiens jernbanearbeiderforening
 Hjerpetjern jernbanearbeiderf.
 Hjula tekstilarbeiderforening
 Notodden og omegns arb.m.for.
 Valøk jernbanearbeiderforen.
 Odda arbeiderforening
 Hjuksebø jernbanearbeiderfor.
 Arb.mændenes for., Lillehammer

103. Torger Heggen }
 104. Hans Kjensli }
 105. Ole Ofstad
 106. Anton Midtlyng
 107. Martin Meisfjord
 108. Karl P. Skeite
 109. Andor Andersen
 110. Benjamin Hansen
 111. Kristoffer Nilsen
 112. Fritz Jørgensen
 113. Konrad Olsen
 114. Otto Pettersen
 115. Leonard Johansen
 116. Klaus Mathisen }
 117. Ole S. Grytnes }
 118. Aksel Isaksen
 119. Sverre Støstad
 120. E. Støland
 121. Bergeton Bjørnstad
 122. Niels Vattekar
 123. Per Odden
 124. John Trøan
 125. J. Evanger
 126. O. K. Sundt }
 127. K. Botten }
 128. Harry Eriksen
 129. Ole Amundsen
 130. J. Skjølvold
 131. N. Søvik
 132. Gustav Pedersen
 133. Sigurd Gabrielsen
 134. A. Gabrielsen
 135. Aug. Davidsen.
 136. Johan Fagerlien
 137. Bernt Olsen
 138. Albert Thorvaldsen
 139. Martin Thorvaldsen
 140. Hans Berg
 141. Alfr. Øvergaard
 142. Lars Kjelstadlid }
 143. Ole Moen }
 144. Chr. Rasmussen
 145. Karl Ovesen Skage
 146. Kristoffer Norli
 147. Karl Evensen
 148. Anna Kjerbom
 149. Ole Uthus
- Renovationsarbeiderf., Kr.ania.
 Rauma arbeiderforening
 Furulunds avd. Sulitjelma
 Sandnes avd. Sulitjelma
 Fagerlid avd. —»—
 Charlotte grubearb.for., Sulitjelma
 Østborg fagforening
 Hankens avd., Sulitjelma
 Vøien arbeiderforening
 Fyrstikarbeiderf., Fr. hald
 Sandefjord avd.
 Aalesunds stenarbeiderf.
 Kr.sunds sten-, jord- og cementf.
 Hamar —»—
 Trondhjem —»—
 Dombaas jernbanearbeiderforen.
 Kopperaaens arbeiderforening
 Vadheim arbeiderforening
 Inset jernbanearbeiderforening
 Skamfer jernbanearbeiderf.
 Vignæs grubearbeiderf.
 Løkkens —»—
 Kr.a. baandfabriksarb.foren.
 Ringerikes grubearb.forening
 Gjetbergets jernanearb.forening
 Medalens jernbanearb.forening
 Melkefabr. arbeiderfor.
 Kr.a. brolaggerforen.
 Nestavold jernbanearb.forening
 Kolsdalens arbeidsm.for.
 Gjerpen jernbanearb.for.
 Grønvold fyrstikarbeiderforen.
 Staksnes arbeiderforen.
 Lier og Røkens jernbanearb.for.
 «Vern», Holmestrand.
 Saude anlægsarb.forening
 Vestfjorddalens arbeiderforening
 T.hjems og omegns jernb.arb. f.
 Opløfjordens lastearb. for.
 Akerhaugens jernbanearb.for.
 Kap fagforening
 Rjukans kvindelige fagfor.
 Mandfjeld grubearb.for.

Hovedstyret: Formand: Rich. Hansen, næstformand: Gunnar Sethil, kasserer: A. Ahlstrand, Petter Fjeld, Bernh. Eriksen, fru Anna Pleyrn, Olaf Torstensen, Anton H. Elvenæs, Peder Berntsen, Elias Volan, Lars J. Tørres, Gustav Rontén, Oskar Hansen, Halvor Steinmoen, Alfred Myhrstad og Gustav Sundby.

Sekretærene: E. Reiersen, Bodø, Antoa Kalvaa, Trondhjem, Johan Gudmundsen, Bergen, Gudm. Pedersen, Stavanger, Joh.s M. P. Ødegaard, Alfr. M. Nilsen og I. Bjerkmann.

Bokholder: Osw. Martinsen.

Repræsentant for revisorerne: Nicolay Hansen.

Som indbudte møtte Janne Jönsson og Anders Bengtson fra Sverige og J. C. Larsen og B. Mikkelsen fra Danmark.

Som suppleanter møtte for nr. 11. Johannes Pedersen: *Ole Andersen*; for nr. 25. Ole Martinsen: *Ludvig Myhre*; for nr. 56. Oskar Endresen: *Peder Ubergslie*; for nr. 63. Ole Rinnan: *S. Pedersen*; for nr. 114. Otto Pedersen: *Hans Olsen*; for nr. 122. Nils Vattekar: *Andreas Hovden*; for nr. 136. Joh. Fagerlien: *O. Svenes*.

Som repræsentanter forøvrig møtte: 150. H. Stuedahl, Sundalens arbeiderforening, 151. Olav Næss, Høgefoss arbeiderforening, 152. Sigurd Malmberg, Kularb. forening, Kr.a, Lager- og kaffebrønderiarb. forening, Kr.a og Feiersvendenes forening, Kr.a, 153, Tollef Andersen, Stavanger kaiarbeiderforening.

Ved navneopraabet blev det oplyst at Ole Tømmeraas, Karl B. Skeite og Kristoffer Nilsen ikke møtte. Joh.s Steffensrud, hvis mandat var i tvil møtte heller ikke. Jens Tveten, Ole Thunes, Magnus Guldbakke, Leonard Johansen og J. Evanger var ikke tilstede ved navneopropet.

Fuldmagterne.

Hovedstyret hadde opnævnt følgende komité til at gjennemgaa fuldmagterne og avgi indstilling: Elias Volan, Lars Tørres og A. Ahlstrand.

Komiteen avgav følgende indstilling:

Til Norsk arbeidsmandsforbunds hovedstyre.

Den av hovedstyret i møte den 26. august opnævnte fuldmagtskomité har gjennemgaaet de til landsmøtet indkomne mandater og tillater sig at paapeke følgende:

1. Repræsentanten fra avd. 138, Joh.s Steffensrud, har saavidt det kan sees av forbundets bøker sit medlemsskap i avd. 24. Forbundsloven § 11 b bestemmer, at avdelingerne skal vælge sine repræsentanter inden sin midte.
2. Mandaterne fra 9, 19, 20, 22, 24, 52, 57, 68, 79, 97, 107, 121, 150, 156, 177, 185, 186, 210, 223, 225, 230, 258, 264, 282, 283, 285, 294, 296, 298, 327, 333 og 344 er undertegnet av repræsentanterne selv. Av ovenstaaende er mandatet fra avd. 264 helt skrevet.

3. Mandatet fra avd. 126 er ikke undertegnet.
4. Mandatet fra avd. 40, 211 og 262 til Samuel Malmberg og fra avd. 327 til Tollef Andersen er kommet saa sent at deres navne ikke er kommet med paa den trykte fortegnelse.

Komiteen vil uttale sin beklagelse over, at avdelingerne ikke sørger for at de utstedte mandater er helt i orden saa denslags bemærkninger kunne undgaaes. Man vil av hensyn til avdelingerne indstille paa at samtlige mandater godkjendes.

I komiteen

Elias Volan. *Lars J. Tørres.* *A. Ahlstrand.*

Hovedstyret hadde sluttet sig til fuldmagtskomiteens indstilling med den bemærkning, at mandatet fra avd. 138 kun kunde godkjendes, hvis repræsentanten hadde sit medlemsskap i den avdeling i orden. Med denne bemærkning blev fuldmagtskomiteens indstilling vedtatt.

Sundalens anlægsarbeiderforening hadde valgt *H. Stuedahl* som repræsentant. Foreningen var ikke berettiget til repræsentant, idet den i 1. kvartal ikke hadde 40 medlemmer; men siden var den vokset, og der hadde ogsaa dannet sig en forening inde paa fjeldet ut fra denne. Sundalens forening og denne tallet ved repræsentantvalget tilsammen 140 medlemmer. Da krigen begyndte sluttet arbeidet ved Aura; men nu var det begyndt igjen, og i foreningen staar der mange gamle medlemmer fra før. Bokholder *Martinsen* oplyste at foreningen i 2. kvartal hadde betalt for 92 medlemmer.

Fuldmagten godkjendtes enstemmig.

E. Volan: Der er ogsaa kommet fuldmagt fra avdeling 149. Den er i samme stilling; men tallet nu 120 medlemmer, hvorav 80 var ældre. I 2. kvartal hadde foreningen indbetalt kontingent til forbundet for 52 medlemmer. *Olav Næss* er sendt som repræsentant. Jeg foreslaar at naar vi nu har godkjendt mandatet fra Sundalens forening ogsaa godkjender dette.

Fuldmagten godkjendtes enstemmig.

Avdeling 44 i Sydvaranger hadde telegrafert at den hadde valgt *Holmgren* som hadde været i Kristiania som forhandler, til repræsentant; men *Holmgren* var avreist nordover flere timer før telegrammet ankom og var altsaa ikke tilstede.

Landsmøtets konstituering.

Forretningsorden.

(«Dagsorden» punkt 1, b).

O. K. Sundt: Jeg synes at med de vigtige saker, som her foreligger saa er taletiden sat for knap. Jeg vil foreslaa at ordene «begrænses taletiden til 10 minutter» sløifes. Taletiden vil da bli ubegrænset.

Rich. Hansen: Der skulde ikke behøves mere taletid nu end

paa tidligere kongresser. For indledere er den jo ubegrænset, og naar de andre har 10 minutter første gang og kan forlange ordet 2 ganger igjen, saa maa enhver faa sagt hvad han vil.

Karl Hamang foreslog møtetiden sat fra 9—1 og fra 3—7, samt anbefalte at al begrænsning av taletiden sløifedes, saaledes at 2det punktum av punkt 4 helt gik ind. Likeledes at sidste punktum i punkt 4 skulde sløifes.

Alfr. M. Nilsen advaret mot forlængelse av møtetiden. Konferanser og komitéarbeide forbød det.

E. Volan: Hovedstyret, forretningsutvalget og tillidsmændene kan faa arbeider at utføre, som forbyder en forlængelse av møtetiden. Den som er foreslaat av hovedstyret er den rigtigste.

Sløifning av bestemmelsen om, at man skulde tale fra en bestemt plads blev ogsaa foreslaat.

Rich. Hansen: Vi maa ikke fravike den praksis vi etablerte i Bergen, at hver taler skulde tale fra en bestemt plads. Hele forsamlingen kunde derved følge med og det blev bedre at opta referat. Det er ingen forsmædelse at gaa op paa en saa vakker talestol som denne.

Punkt 1 og 2 vedtoges derpaa enstemmig, punkt 3 mot 1 stemme. Sundts forslag vedtoges med 91 mot 76 stemmer.

Hamangs forslag forkastedes.

Til

dirigenter

foreslog hovedstyret *A. Kalvaa* og *Joh. Gudmundsen*. Forøvrig blev *E. Volan* foreslaat. Kalvaa og Gudmundsen valgtes.

Til

sekretærer

foreslog hovedstyret: *Sven Røed*, *Fritz Jørgensen*, *Ivar Smedsmo* og *Sverre Støstad*.

Disse valgtes.

Til

valgkomité

foreslog hovedstyret: *Oscar Johansen*, *Gregorius Eliassen*, *Otto Olausen*, *Gustav Sundby*, *C. Strøm*, *Alfr. Øvergaard*, *Anton Midtlyng*.

Desuten blev en række andre foreslaat.

E. Volan: Alle interesser baade grupper og distrikters kræves tilgodeset, og da er det ikke saa let for hovedstyret at finde de rette og tilfredsstillende alle krav. Jeg tror dog at hovedstyret forslag er saa vel overveiet at det bør vedtages.

Rich. Hansen: Der skulde ikke behøves nogen debat om dette. Vi kan avgjøre det ved at stemme med sedler.

Lars Kjelstadli: La os stemme over, hvorvidt vi vil godkjende hovedstyrets forslag eller ei. Her behøves ingen skriftlig avstemning. Man gik derpaa til skriftlig avstemning.

Budgetkomité.

Hovedstyret foreslog: *Jakob Eikefjord*, *Nicolay Næss*, *Alfred Myhrstad*, *Erik Støland* og *Oscar Endresen*. Andre foreslog: *H. Stuedahl*, *Ivar Smedsmo*, *B. Storstrand*, *E. Moseng*, *K. Tammæs*, og *J. Svendsen*.

De indbudtes hilsningstaler.

Ordet gaves nu til *Jens Larsen*, Danmark, som uttalte: Jeg vil bringe min og min kollegas tak for indbydelsen til kongressen. Likeledes bringer jeg Dansk arbeidsmandsforbunds hilsen og tak. Jeg vil paa de danske organiserte arbeidsmænds vegne ønske eder tillykke med arbeidet her. De beslutninger dere fatter og det dere foretar vil ogsaa ha sin betydning for vor virksomhet. Jeg vil uttale det haab, at hvad dere beslutter at sætte ut i livet her maa bli til gagn for de norske arbeidsmænd og deres hjem. Med disse faa ord sier jeg tak for indbydelsen og ønsker et godt arbeide.

Janne Jønsson, Sverige: Jeg vil paa egne, min kamerat *Bengtson*s og hele vort forbunds vegne takke for indbydelsen. Atter igjen har jeg faat anledning til at være tilstede ved eders landsmøte, som jeg har hat den glæde at delta i saa mange av. Jeg er ogsaa sikker paa, at min kamerat *Bengtson* vil glæde sig, som jeg har gjort. Da eders formand, *Richard Hansen*, gjestet vort forbunds landsmøte i Malmø i 1913, som vi var paa eders i Bergen samme aar, uttalte han sin glæde over at vi hadde evnet at gjenopbygge vor organisation efter 1909 og ønsket at gjenopbygningen maatte foregaa i øket tempo. Eders formands ønske er ikke skuffet. Dengang hadde vi 13000 medlemmer, og siden har arbeidet for vor organisations gjenopbygning baaret frugt, saa vi nu holder paa at fylde det 20. tusen. Under forholdene tror jeg vi bør være tilfreds med, at det har lykkedes saa godt. Det arbeide dere kommer til at utføre her, vil komme til at øve sin indflydelse ogsaa i Sverige og Danmark, og derfor følger vi kongressens forhandlinger og beslutninger med den største interesse. Jeg skal nævne, at likesom hos eder en gruppe er gaat ut og har dannet sin egen organisation siden 1913, saa er det samme skedd hos os, nemlig anlægsarbeiderne. De har ikke gaat frem siden de forlot forbundet; men vi mistet herved ca. 1000 medlemmer. Disse er dog ikke tapt for organisationen, idet de staar i landsorganisationen; men i tillegg til hvad vi har vundet, har vi ogsaa erstattet det tap. Jeg vil slutte med at uttale ønsket om fortsatt fremgang. Jeg vet, at dere er at stole paa og at hver enkelt vil gjøre sit for at faa frem de bedste beslutninger, til gagn for Norsk arbeidsmandsforbund og til glæde og held for organisationer i de andre lande.

Rich. Hansen takket for de venlige ønsker, hvorpaa møtets

dagsorden

vedtoges med tilføjelse til hovedstyrets forslag at et cirkulære fra Saude jernbanearbejderforening skulde trykkes og behandles.
Møtet blev derpaa hævet.

Formiddagsmøde mandag 28. august.

Dirigent: *A. Kalvaa.*

Navneopraab foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes. Dirigenten oplæste følgende telegram fra Narvik:

Kampen føres endnu her lang og bitter. I som nu forsamlet er, før os frem sikkert lykke til et godt fremskridtsarbeide.

Narvik arbejderforening.

Resultatet av valg paa *valgkomité* referertes. Følgende var valgt: A. Midtlyng med 153 stemmer, Alfr. Øvergaard 150, Oskar Johansen 96, G. Sundby 95, C. Strøm 92, O. Olausen 88, Gregor Eliassen 93. Dernæst hadde Gabrielsen 68, P. Dahl 65, G. Erdahl 62, M. Guldbakke 65 og Hans Moen 67 stemmer.

Til *budgetkomité* var valgt: J. Eikefjord 91 stemmer, A. Myhrstad 88, H. Stuedahl 79, N. Næss 88, E. Støland 84. Dernæst hadde I. Smedsmo 76, Mossing 69, Tamnæs 64, Iversen 60 og Storstrand 70 stemmer.

Beretningerne.

Lars Kjelstadli foreslog at hele beretningen for alle aar i perioden godkjendtes uten debat. Vi kan saa allikevel ikke opnaa nogen forandring. Det er altsammen selvfølgelig.

Joh. Karlgren: Jeg vil advare mot Kjelstadlis forslag. Man maa ha adgang til at gjøre sine bemerkninger. Jeg har ogsaa et punkt, som jeg ikke vil la passere upaatalt.

E. Volan: Jeg er enig med Karlgren. Det er jo et aldeles sindsvagt forslag. Ingen av parterne er tjent med at sakerne ikke blir diskutert.

L. Kjelstadli: Jeg vil spørre Karlgren og Volan hvad resultat de mener at opnaa. Det blir ikke noget. Man kan gi fingerpek; men det har vi i lovene. Debatterne over beretningerne har aldrig ført til noget resultat; de er altid blit vedtat, som de er forelagt. Det er derfor et faafængt arbeide at gi sig til at diskutere dem. Der foreligger soleklart, uigjenkaldelige kjendsgjerninger, og alt man kan gjøre er at foreta personlige angrep; men dem kan vi godt renonsere paa. Det nytter ikke at diskutere ting, som forlængst er avgjort.

T. Monsen: Jeg kan ikke forstaa, hvor Kjelstadli vil hen med

dette. Vi maa gives anledning til at uttale os om det som er utrettet. Det er ødselhet med tiden at tale om slike forslag, som det her fremsatte.

J. Eikefjord: Jeg vil henstille til Kjelstadli at ta forslaget tilbake. Det er jo som Volan sier aldeles galt. Diskussionen over beretningerne vil jo danne grundlag for lovforandringerne ogsaa.

L. Kjelstadli: Nei, jeg tar ikke forslaget tilbake; da vil jeg heller la det dø i forsamlingen. Det er ikke vanvittig; det er vel overveiet.

Forslaget forkastedes med overveiende flertal.

Beretningen for 1913

toges derpaa under behandling.

L. Ljungkvist forespurte om hvad «anskaffelse av inventar og og materiel ute i distrikterne» skulde bety.

A. Ahlstrand: Det gjælder kontorinventar og materiel til de nye sekretærer, som blev ansat av kongressen i 1913.

Ottar Skarheim forespurte hvorfor der ikke var drevet nogen agitation ved Drammensbanens omlægning.

Alfr. M. Nilsen: Der har ikke været nogen tid til underhaands-agitation og det var det arbeiderne ved Drammensbanen vilde ha. Det gjælder dog bare for 1913.

De uttraadte papirindustriarbeidere.

E. Ljungkvist: Jeg har i opdrag fra min forening, og andre kan ogsaa ha interesse av det, at forespørre om hvorfor beslutningen fra landsmøtet i 1913 om at ansætte en sekretær for papirindustrien ikke er befulgt. Beslutningen blev protokolført, og hovedstyret fik bemyndigelsen. Det burde været gjennomført; men efter kongressen er hovedstyret gaat i alliance med Bratvold og har opgit det. Mange medlemmer er derved drevet ut av Arbeidsmandsforbundet. Der kan ikke staa respekt av ledelsen efter en saadan fremgangsmaate. Hvad nytter det under saadanne omstændigheter at fatte beslutninger? Der er sagt av hovedstyret at parti stod mot parti, og saaledes har man ikke kunnet gjøre noget. Men skal da det større vike for det mindre? Skal Arbeidsmandsforbundets 21000 bøie sig for Bratvolds 1500?

Rich. Hansen: Det kunde være overflødig at svare paa dette, da det er git fuld redegjørelse for det i beretningen og likesaa i fagbladet. Det er ganske rigtig, at det blev besluttet paa landsmøtet i Bergen at faa en ordning som nævnt istand. Det blev git hovedstyret bemyndigelse til at ansætte en sekretær, og hvis de utbrudte vilde vende tilbake, 2. Men de som var brudt ut vilde ikke vende tilbake, og kampforholdet blev bestaaende. Men saalange hovedmassen stod i Arbeidsmandsforbundet kunde ikke de øvrige komme ind i landsorganisationen. Vi førte kamp mot splittelsen i fagbladet; men det var resultatløst. Da syntes vi at det var likesaa-

godt at vi viste fornuft. Vi hadde andet at gjøre end at føre kamp indbyrdes. Der kunde bli staaende to foreninger i samme bedrift i kamp. Vi anbefalte saa stiftelse av eget forbund, og Papirindustri-forbundet blev stiftet 1 aar efter Bergensmøtet. Forbundet traadte i virksomhet 1. april. Jeg tror det var klogt at faa den indre strid ut av verden, og vi er nu fler i forbundet, end da papirindustri-arbeiderne var med.

E. Ljungkvist: Jeg finder ikke Hansens svar tilfredsstillende. Hvad skal vi vedta beslutninger for, naar hovedstyret kuldkaster dem etterpaa? Jeg er sikker paa at Hansen kjendte midler til at stanse kampen paa anden maate, end den som er brugt. Kongres-medlemmerne blir latterliggjort ved det som er skedd. Man kunde negtet papirindustriarbeiderne adgang til at melde sig ind i landsorganisationen. Saadant er gjort før, f. eks. i Træarbeiderforbundet, da en gruppe der vilde ut. Det samme middel kunde været brugt i Arbeidsmandsforbundet.

Rich. Hansen: Landsmøtets deltagere maa vel være enige i at det ikke er heldig at ha tvungne medlemmer i forbundet. Det kunde selvfølgelig været negtet de uttraadte at gaa ind i landsorganisationen og dit kom de heller ikke. Det var det nye forbund som meldte sig ind der. Jeg kan ikke skjønne, at man skal klandre en praktisk forholdsregel som her er fulgt.

Melkekondenseringsfabrikkerne.

Karl Evensen: Fremgangsmaaten ved behandlingen av konflikten ved disse tre fabrikker er noget mystisk. Efter forhandlingerne her i Kristiania reiste repræsentanterne hjem uten at enighet var opnaadd; men etterpaa fik vi saa besked om at tariff var opsat og vi skulde stemme over den. Det var nye uerfarne folk, og vi fik 23 forskjellige satser i arbeidslønnen paa disse fabrikker. Med forhøielser paa 1, 3 og 4 øre pr. time fik vi en 4 aars overenskomst. Jeg skal tilstaa at jeg ikke var nogen kløpper i forhandlingerne jeg heller, idet det var første gang jeg deltok. Vi blev ordentlig sat i gapestokken ved det som er håndt.

G. Sethil: Fællesforhandlinger angaaende tariff ved disse fabrikker blev optat i Kristiania. Det kom ikke til hel enighet. Det hele blev saa gjennomgaat paany. Efter at repræsentanterne var reist hjem og forhandlingerne var avbrudt kom der anmodning fra arbeidsgiverne om nye forhandlinger. Der blev opsat et nyt forslag og sendt foreningerne til avstemning. Det blev vedtat. Satsene maa siges at være middels for 1913. Det er ikke noget særlig at kritisere ved fremgangsmaaten.

Karl Evensen: Jeg mener at det er noget at hefte sig ved, da praktisk talt intet blev opnaadd. En gjennemsnitlig lønsforhøielse av 2 øre pr. time og arbeidstidens forkortelse med 3 timer i uken er ingen forbedring. Det blev nok vedtat i foreningerne. For Hamars vedkommende blev det dog nedstemt, i Sannesund vedtoges det med 3 stemmers overvegt. Paa Kap var det betydeligere majoritet. Der

var ingen agitation, og folkene var bange for streiken. Næste aar blir det revision, og da tar vi det ikke paa den maate.

Streiken ved Odda karbidfabrik.

Nils Kvale: Beretningen er feilagtig angaaende denne affære. Det forholder sig ikke slik at streikebeslutningen blev ophævet paa det møte, hvor Gudmundsen var tilstede. Formen for meddelelsen blev bare ændret. Vi vilde holdt forbundet utenfor og det burde tiet stille. En arbeiders tale bør ikke angripes som gjort i dette tilfælde. Skjønt man baade i lønskampe og andre ikke altid kan regne med at vinde noget saa maa man dog vove noget. I en aarrække var forholdene ved Odda blit mer og mer fortvilede med trakasserier av arbeiderne, og det blev stadig mer og mer spændt. Det er sandt at vi gik tilbake til arbeidet som omtalt; men fabrikken hadde ogsaa faat en grundig avstraffelse. Dette vistes paa generalforsamlingen i London. Vi opnaadd ogsaa tryggere forhold end vi hadde før, og dermed var adskillig vundet. Vi ventet ikke nogen officiel støtte av forbundet, da vi vilde holde det utenfor; men vi fik privat støtte, og jeg vil takke dem som ydet den. Kampen var ikke forfeilet.

Joh. Gudmundsen: Kvale paastaar at streikebeslutningen ikke blev ophævet paa det møte, hvor jeg var tilstede; men det er en kjendsgjerning at den blev. Viceformanden hadde skrevet i foreningens navn, og formelt blev dette annullert efter den beslutning som blev fattet. Der var enighet om at forbundet skulde holdes utenfor; men den beslutning som blev fattet paa møtet ophævet faktisk ogsaa streikebeslutningen. Man vilde sikkert faat det første forslag godkjendt ved forhandling; men i løpet av 24 timer blev forslaget forandret 3 ganger.

Karl Bothun: Det er mange ting jeg har kunnet ønske anderledes baade ved denne og andre konflikter. Jeg er ikke helt enig i maaten den kom istand paa. Det første for os i denne affære var, at vi vilde hævde organisationens ære og ret. Der hadde været utalt foragt og haanende ord om os, og dette brandt under hos arbeiderne. Vi vilde gripe anledningen til at avstraffe en saadan behandling. Vi indsaa klart at Arbeidsmandsforbundet ikke kunde yde økonomisk støtte; men man burde ikke motarbeidet os ved at stenge os adgangen til pressen. Arbeidsgiverne hadde borgerpressen i sin magt, forbundsstyret hadde partiets presse. Alt blev brukt mot os. Vore aviser indtok streikbryterannoncer og negtet os at svare paa angrep paa foranledning av forbundsstyret. Det var bare «Ny Tid» som holdt sine spalter aapne for os. Ære være den for det. Var der noget jeg som formand skulde ha at meddele, saa maatte jeg gaa til «Bergens Tidende» med det, og jeg var skamfull paa arbeiderpressens vegne. Man skulde faat et andet indtrykk av det hele om pressen hadde været os aapen. Vi saa kun smaa notiser i arbeiderbladene om at der ingen konflikt var ved Odda. Saadant bidrar til vanskelighetene ved at samle organisationen. Man taper troen og

modet, naar man ser sin egen presse som en ivrig og mægtig hjælper for fienden.

Rich. Hansen: Bøthun tar feil naar han sier, at forbundsstyret har stengt pressen for Odda-arbeiderne. Det er ikke saa. Redaktør Angell Olsen var høist uenig med Odda-arbeiderne. Han ringte op da konflikten brøt ut og forespurte sig. Han fik det rigtige svar, at saken ikke hadde været behandlet av forbundet, og Angell Olsen tok da standpunkt mot Odda-arbeiderne. Enhver kan da forstaa at forbundsstyret ikke raader over arbeiderpressen. Man kan spørre «Ny Tid». Det er ikke skedd nogen henvendelse til pressen fra forbundsstyret. Angell Olsen har vel villet undskylde sig likeoverfor arbeiderne. Men om redaktørerne hadde faat et saadant paalæg saa hadde de ikke behøvet at følge det. Det hele er bare en mythe. Hvad beretningen angaar saa har jeg skrevet den og har ansvar for den. Samorganisationen i Odda fik ikke med saken at gjøre; men ordning kunde været opnaadd ved Gudmundsens og Bjerkmanns forhandlinger i Bergen. Ved Odda blev streikebeslutningen annullert og straks derefter gjentat; det er historien. Enhver forstaaer at naar en fabrikk som den ved Odda stanser, saa kan den staa længe. Hvis der var git opsigelse paa 14 dage, saa kunde man forhandlet i denne tid, og opnaadd et resultat. Konflikten var opstaaet som følge av formanden, Lunds, optræden likeoverfor Tvedt som var opfordret til et arbeide, han paa grund av sygdom ikke kunde utføre. Lund bad ham da gaa hjem, hvilket Tvedt oppfattet som opsigelse. Kravet blev da, at Lund skulde fjernes. Men skal vi gaa til streik hver gang der blir uenighet mellem en formand og en arbeider, saa kan det bli ofte. Der kan findes andre midler. Arbeiderne ved Odda skulde læst fagoppositionens program, saa vilde de fundet raad. Bøthun sier selv at han ikke er enig i streikens iverksættelse; men for ærens skyld vilde han ha den fortsat. Jeg ser ikke megen ære i at begaa en dumhet. Man negtet ogsaa forbundets sekretær ordet paa møtet, hvilket viser at man var ræd. Organisationen ved Odda hadde ogsaa sammenkaldt baade organiserte og uorganiserte. Naar det gjælder en saa vigtig sak som arbeidsnedleggelse saa gjør man ikke det. De uorganiserte maa nok danse efter de organisertes pipe allikevel. Det viste sig ogsaa ved forhandlingerne i Bergen at Tvedt, som var avskediget og Lund som hadde avskediget ham, var de bedste venner. Det viste sig at arbeiderne ved Odda heller søkte raad med de uorganiserte end med forbundsstyret. Slikt hevner sig.

E. Volan: Beskyldningen for at hovedstyret skal ha sent ut nogen ordre til pressen er ganske absurd. For Trondhjems vedkommende saa vet jeg sikkert at der ingen meddelelse er kommet til «Ny Tid». Jeg tror heller ikke der er utgaat nogen ordre til den øvrige presse. Som medlem av bladstyret i «Ny Tid» dengang burde jeg hat kjendskap til det. Tranmæl vilde sikkert forelagt en saadan sak.

Nils Kvale: Rich. Hansen taler om de forhandlinger som kunde været ført derborte, hvis vi hadde opsagt plassene paa 14 dage. Der-til er at si, at der blev forhandlet i 8 dage. Jeg førte beviser for

at der var handlet uretfærdig mot Tvedt og andre. Svaret paa dette var en forsmædelse; man vilde la naade gaa for ret osv. Gudmundsen og formanden sier jo fremdeles, at formiddagsbeslutningen blev annullert, men det er ikke tilfældet. Den blev bare forandret derhen, at den ikke skulde gaa i organisationens navn. Jeg uttalte at hvis vi ikke fik et resultat samme kveld, saa frasa Odda arbeiderforening sig alt ansvar. Saa var det dette at forbundets sekretær ikke fik ordet paa møtet. Forbundets tillidsmænd var sendt derbort som forbundets repæsentanter, og naar forbundet ikke skulde blandes ind, saa var det ogsaa det bedste at dets repræsentanter ikke deltok. Vi er fornøiet med resultatet av aktionen. Det var aldeles ingen fiasko.

Karl Bøthun: Forbundets formand har oplyst, at der ikke var utsendt nogen ordre til pressen. Jeg har ingen kundskap om at der i denne anledning er utsendt nogen ordre. Men det staaer fast, at sendte vi noget ut, saa kom der ikke en tøddel ind uten i «Ny Tid». Vi sendte til alle aviser. Der maa da foreligge en stiltiende overenskomst. Selv annonser efter streikbrytere kom ind i vor presse. Forbundsstyret kunde jo sagt at det ikke var mangel paa arbeidere ved Odda. Hansen talte om, at vi kunde greiet braserne paa anden maate. Vi hadde ikke nogen lokal samorganisation ved Odda dengang. Hadde det været nu saa kunde vi tat det anderledes. Æren er ogsaa noget. Harmen var stor over de nedsættende uttalelser om organisationen som vi daglig hørte. Hansen har fremstillet sakerne slik som fabrikkens saa paa dem. Tvedt var ikke syk, da Lund ba ham gaa hjem. Desuten tiltalte Lund arbeiderne med raa banden og fornærmende uttryk stadig.

Karl Holmberg: Vi arbeidere var enige i, at noget maatte gjøres derborte. Vi hadde gaat i langsommelig tid, uten at si noget til trakasserierne; men en gang maatte det briste. Vi opnaadd ogsaa en hel del ved konflikten. Vi satte os i respekt, og ingen er siden blit hundset ved fabrikkens.

Joh. Gudmundsen: Jeg trodde ikke vi skulde lave saa meget braak over denne gamle konflikt. Jeg skal fortælle hvordan forholdene var, da jeg kom derbort og skulde faa istand et par møter. Jeg talte med Kvale og fik av ham det indtryk, at det var nogen puslerier det hele. De vilde ikke trække mig ind i forhandlingerne, vilde greie det selv. Saa ringte ingeniøren mig op paa hotellet. Arbeidet skulde nedlægges om aftenen kl. 10. Den meddelelse var underskrevet av Stien som viceformand i foreningen. Jeg, Kvale og Stien var da klar over, at organisationen var ansvarlig; men alle sa at det ikke var meningen at organisationen skulde blandes ind. Paa møtet besluttedes det saa at gaa til organisationsmæssige forhandlinger. Men derved annullertes formiddagens beslutning. Man beregnet at 18 timers stans vilde koste fabrikkens 60000 kroner. Alle sa: Den staaer ikke saa længe som 18 timer. Man kom dog ikke til noget resultat. Kvale erklærte høitidelig at organisationen ikke skulde være ansvarlig. Der var selvfølgelig ikke git nogen ordre til pressen. Angell Olsen i Bergen tok ind redegjørelse fra streike-

komiteen; men optok ikke noget mer, da han hørte at organisationen ikke hadde noget med affæren. Hvad angaar de to herrer som hadde tøret sammen, saa stod der paastand mot paastand. Men hvad nu dette angaar, saa var det at gjøre formeget av det at gaa til streik. Ved en fabrikk i Bergen vet jeg, tok arbeiderne en mislibig bestyrer og bar ham ut. Det kunde arbeiderne i Odda ogsaa gjort med Lund; tat og baaret ham utenfor porten. Jeg vil tilslut si, at da jeg var i Odda, var jeg ikke uenig med en mand derborte.

Rich. Hansen: Den historie at arbeiderpressen skal ha faat nogen henstilling angaaende Oddakonflikten maa være opfundet av nogen. Det falder jo let for en del at tiltro forbundsstyret noget saadant.

Det har aldrig været gjort. Jeg skal oplyse, at jeg samme høst skrev en streng tilrettevisning i «Arbeidsmanden», og da jeg var i Odda vilde man ha fat i mig for det. Jeg sa at «Arbeidsmandens» spalter staa aapne; men endnu har ingen svart, trods indbydelsen. Jeg sa noget lignende i «Arbeidsmanden» at det vilde tat sig mandigere ut om man hadde tat og baaret en saadan krakilsk formand ut. Det har da været gjort saa mange gange med held. Men her gaar 400 mand ut isteden. Man kan staa her og si at meningen var, at organisationen ikke skulde ha noget med det at gjøre; men den faar med det at gjøre allikevel. Det blir tilslut, hvorledes man vrir det, en organisationssak. Det viser vel mest eklatant det at den er tat op her paa landsmøtet. At organisationen ogsaa søkte at holde sig utenom viser det at efter konferanse med Gudmundsen, blev der sendt telegram til Odda at enten skulde de gjenopta arbeidet eller betragtes som utmeldt av forbundet. Under forhandlingerne i Bergen var baade Kvale, Tvedt og Lund med. Tvedt indrømmet at han maatte ha misforstaat Lund, da denne bad ham gaa hjem. Tvedt trodde at det betød at han ikke skulde komme igjen. Lund indrømmet at han hadde brukt banden o. l. likeoverfor arbeiderne; men ikke i dette tilfælde. Historien om at forbundsstyret skal ha git ordre til pressen om ikke at ta ind noget forsvar for Odda-arbeiderne stammer rimeligvis fra de opplysninger Angell Olsen fik og som kun gik ut paa, at forbundet ikke hadde noget med streiken. Angell Olsen har saa selv valgt sit standpunkt og handlet helt paa egen haand. Man kjender vel Angell Olsens synsmaater.

I. Bjerkmann: Denne sak indtar en altfor stor plass paa landsmøtet. Jeg kan ikke indse hvorfor forbundsstyret bebreides for at arbeiderpressen ikke har indtat forsvar for Odda-arbeiderne. Aviserne holder sig til organisationerne, og naar aviserne ikke har indtat noget, saa har det været av den grund, at streiken ikke var organisationsmessig. Det er klart. Deri ligger aarsaken til negtelsen. Bebreidelserne mot forbundsstyret er saaledes uberettiget. Det som kan kritiseres er, at forbundet sendte forhandlere derned. Det var imidlertid gjort i Odda-arbeidernes interesse. Jeg fik med saken at gjøre senere end Gudmundsen; men jeg blev ogsaa negtet ordet paa Odda-arbeidernes møte. Jeg talte privat med folkene om konflikten og fandt det uheldig at iverksætte den paa den maate som blev fulgt. Jeg vil dermed ikke ha sagt, at man kunde opnaadd et bedre resultat, men det vilde

været heldigere. Trods alt søkte jeg paa bedste maate at tale Odda-arbeidernes sak ved forhandlingerne i Bergen.

P. Dahl: Om forbundsstyret har nedlagt noget forbud angaaende Oddakonflikten i pressen vet jeg ikke. Her staa paastand mot paastand. Men det er ialfald tilfælde at «Social-Demokraten» tok ind streikbryterannoncer.

Karl Bothun: Gudmundsen sa at konflikten var gammel; men derfor skal man ikke trække slør over begangne feiltagelser; det er bare godt at man snakker om dem. Angaaende annulleringen forholder det sig slik at Stien hadde indsendt opsigelserne i organisationens navn. Det var denne feil som blev annullert, ikke selve opsigelserne. Det blev ogsaa holdt fast at forbundet ikke skulde blandes ind. Selve hovedaktionen blev altsaa ikke annullert. Dersom Gudmundsen hadde kjendt Lunds forhold, før konflikten saa vilde han forstaat at skylden utelukkende var paa hans side. Lunds forhold var imidlertid bare anledningen til med neb og klør at reise sig mot fabrikkens funktionærstab som daglig trakasserte arbeiderne. Rich. Hansen burde jo sagt fra da han var borte i Odda hvorledes vi skulde handle efter hans mening. Den er ikke saa lite radikal; men han sa da bare at vor aktion betød syndikalismens fiasko.

Alfr. M. Nilsen: Ret skal være ret, og naar streikbryterannoncerne i «Social-Demokraten» er nævnt, saa maa man da huske paa at Arbeidsmandsforbundet og «Social-Demokraten» er to forskjellige institutioner.

Harald Langhelle: De skidne klær maa nok vaskes, naar man har dem. Det kan ikke siges at saken er gammel; ti dette er det første landsmøte siden det passerte, og noget har gjentat sig hvert aar. Jeg har hat anledning til at følge Gudmundsens optræden og jeg vet at den formelle feil som Stien gjorde vilde bli rettet uten ham. Beslutningen blev bare utsat til neste dag kl. 2, og da blev den ikke sendt til fabrikkens paa foreningens papir. Det siges at «Social-Demokraten» og forbundet er to forskjellige ting. Det vil jeg beklage. Man skar tungen ut av arbeiderne derinde. Jeg vil ogsaa si, at forbundet har meget med arbeiderpressen at gjøre paa mange maater. Det er fagorganisationen som bærer arbeiderpressen. Jeg ser endog at der foreligger andragender fra den paa dagsordenen. Men dersom vi skal opleve gjentagelse av det som skedde med Odda-arbeiderne da maa fagorganisationen skaffe sig sin egen presse. Gudmundsen nævnte at vi kunde opnaadd det samme, som vi fik ved forhandling. Ja, med det sidste vilde Tvedt bli gjenindtat paa naade; men vi krævet det som en ret. Vi vilde slaa en pæl igjen- nem det, at man skulde pille ved den enkelte. Vi opnaadd meget av det vi vilde. Det kan man bl. a. læse sig til i fabrikkens aarsberetning. Fabrikkens tapte 1/4 million kroner paa affæren. Jeg tror nok at man kan opnaa noget med forhandling; men slike streiker kan være paakrævet. Den principielle stilling derborte er desuten ikke endnu opklaret. Naar Gudmundsen og Bjerkmann blev negtet ordet ved møterne derborte saa var det netop under den forutsætning at organisationen skulde holdes utenfor. Streiken er forlængst forbi;

men man kan høste lærdom av den. Og vi skal ikke bare tale om Angell Olsen, naar vi kritiserer arbeiderpressen for dens forhold. »Social-Demokraten» og andre som følger den stod i samme stilling.

Joh. Gudmundsen: Man skal ikke komme forbi den ting at streikebeslutningen blev annullert paa det møte jeg var tilstede. Bøthun har heller ikke været med paa dette. Det blev besluttet at ophæve streikebeslutningen og gaa til forhandling. Det er da ogsaa skrevet saa meget i forhandlingsprotokollen, at man skulde se det. Men det er sandt at arbeiderne var enig om at holde organisationen utenfor, og vi i forbundet stod derfor magtesløse. Arbeidsgiverne vilde dog allikevel holdt os ansvarlige. Jeg for min del tar ansvaret paa mig for hvad jeg har gjort; men sandheten skal siges.

Rich Hansen: Bøthun benegter ikke hvad jeg har sagt; men han søker nu at kaste ind nye ting som der heller ikke er holdbarhet i. Jeg tror ikke arbeiderne derborte hadde megen kundskap om hvad syndikalisme var dengangen, saa det skulde da ikke være nogen fiasko for den.

Beretningen for 1913 blev derpaa enstemmig godkjendt.

Beretning for 1914.

Hafslunds karbidfabrik.

Karl Hamang kritiserte de førte forhandlinger. Det var ogsaa uopfyldte løfter, idet ikke alle arbeidere som lovet var indtat igjen. Det gik ogsaa sent med at faa streikebidraget bevilget.

G. Sethil: Konflikten ved Hafslund stod i en tvilsom stilling en tid. Arbeidet blev nedlagt like ved krisens begyndelse og da standsedes der ogsaa ved Odda, Aura og andre steder. Fabrikken var desuten utenlandsk, idet der er østerrigsk kapital i den. Det var vanskelig at skaffe penger, og markedet var stengt av England, som hadde herredømmet tilsjøs. Markedet var ogsaa for en stor del i Australien, og dit kunde man ikke række. Der var dog den forskjel ved Hafslund at fabrikken kom med forslag om at nedsætte lønnen. Reparatørerne ved karbidovnene hadde slet ingen tarif, og de kunde stanse hele fabrikken. Fabrikkens forslag gik først ut paa et nedslag av 25—30 pct.; ved konferanse forandredes dette til 10 pct. Arbeiderne kunde ikke gaa med paa nogen nedsættelse under tariffen, og saa stanset fabrikken den 18. august. Senere kom det til forhandling, hvis resultat man av beretningen vil se blev vedtat av arbeiderne. Aarsaken til at streikebidraget kom saa sent var at vi var i tvil om stansen var en følge av krisen eller foraarsaget ved konflikt. Vi holdt flere møter i Sarpsborg, og forbundet indvilget saa i at yde streikebidrag. Det var jo en kjendsgjerning at fabrikken hadde søkt at slaa ned de tariffæstede lønninger; men om stansningens aarsak var vi som sagt i tvil.

Karl Hamang: Jeg fik indtrykk av at der var enighet om at det var blokade; men forbundet lot det gaa 3 maaneder før, vi fik

streikebidrag. Dertil kom at vore tillidsmænd blev udskjøvet og er ikke indtat igjen. Hvorfor er ikke den sak ordnet endnu?

I. Bjerkmann: Arbeiderne skulde indtages efterhaanden som fabrikken kom i orden igjen. Der er 3 mand som ikke er indtat. Bedrifter er nok ikke i fuld gang; men der er indtat 2 som ikke har streiket foran de 3 som ikke er indtat. Fabrikken kunde jo si at den ikke har hat bruk for dem endnu; men grunden kan derfor allikevel være at de har været tillidsmænd. Det er ikke saa godt at si. Arbeiderne som streiket skulde ha fortrinsret i 6 maaneder. Enkelte gamle arbeidere har været sykmeldt. Fabrikken sier at den fremdeles er villig til at indta de 3. Men de 2 er reist fra stedet og vi har ikke hørt noget fra dem. En av dem, Andersen, er vistnok paa anlægsarbeide.

Karl Hamang: Forbundet burde ialfald si fra, saa foreningen hadde noget at rette sig efter.

Voldgiften ved Foldals verk.

Edv. Moseng forespurte om hvordan sakerne stod ved Foldals verk.

G. Sethil: Saken var uttat av voldgiftsretten og skulde føres som almindelig rettsak. Vedkommende arbeider vilde selv føre saken for retten.

Voldgift for Ofotens malmfelter.

Joh. Kalgren: Grubearbeidernes interesser er ikke varetat paa tilbørlig maate ved denne voldgift. I 1913 blev der valgt en sekretær for grubearbeiderne, og jeg hadde trodd, at han spesielt skulde varetta disses interesser. Saken angaaende Ofotens malmfelter er den viktigste vi har hat i saa maate. Jeg tænkte da, at forbundet vilde lægge saken i sekretærens hender; at man ikke hadde villet underverdure ham. Men han er skjøvet tilside, og istedet er det Gunnar Sethil, som intet vet om grubedrift, som har faat med saken at gjøre. Der er forskjel paa boring i haardt fjeld og i løs svovelkis, men dette er ikke fremholdt. Der er forskjel paa transport under dagen og i skjæring, og der er forskjel paa transportvognene; men dette er ikke fremholdt. Der har været aastedsbefaring, og da skulde man jo gaat til lignende bedrifter. Dette burde været krævet; men det har ikke fundet sted. De neste steder jeg kjender, som har likhet med disse felter er Kirkenes og Salangen, og jeg har nogen kjendskap til grubedriften i dette land. Men man er ikke gaat til disse steder. Man er gaat til Sulitjelma og Foldalen. Der fandt de ingen likhet. Jeg opfordrer Sethil til at paavise den. Nei, man hadde ikke behøvet disse lange reiser. Sethil vil kanskje si at Salangen er nedlagt og derfor var ikke sammenligning mulig. Men der eksisterte dog en tarif, som i sin tid blev oprettet mellem direktør Wyller og mig. Denne blev rigtignok ikke godkjendt av Arbeidsgiverforeningen; men derfor kunde den været veiledende. Selv dette fragment

fra 1911 er 25 pct. bedre end det arbeiderne ved Ofotfelterne har faat nu i 1914. Gruberne ligger 3 mil fra hinanden. Malmens tilgang er den samme og separationen lik. Transporten er noget forskjellig. Tiltrods for nedleggelsen, saa kunde tariffen været brukt allikevel, og man skulde heller ikke tat voldgift. Arbeiderne er blitt mishandlet. Deres talsmænd har ikke fremholdt, hvad de burde; de usle lønninger forundrer os derfor ikke. Direktør Nilsen er en av de flinkeste grubeingeniører i landet, og man forstaar at han valgte de daarligste gruber med hensyn til tariffen til sammenligning. Forholdene var jo før bedre ved Ofoten end ved Sulitjelma. Jeg har faat paalæg fra Birtavarrearbeiderne om at bringe denne sak frem. Der er misnøie over hvorledes grubearbeidernes interesser er varettat i en stor sak som denne. Arbeidsgiverne fik ogsaa blod paa tand og frygtet ikke længer for voldgiftsloven. Jeg har fra foreningen i Birtavarre faat i opdrag at fremsætte følgende forslag:

«Landsmøtet uttaler sin misbilligelse over den maate, hvorpaa grubearbeidernes interesser blev ivarettat under voldgiften for Ofotens malmfelter.»

G. Sethil: Der har ikke været nogen strid om enten jeg eller Ødegaard skulde være med i denne voldgiftssak. Jeg kan ikke engang erindre grunden til, at jeg kom med og ikke Ødegaard. Det er mulig at han ikke var tilstede. Det var voldgiftsretten som bestemte aastedsbeholdingen og ikke nogen enkelt. Naar Karlgren fremholder, hvad som burde været gjort, saa vil jeg si, at jeg netop nævnte Sydvaranger som noget at sammenligne med; men der var ingen tarif. Der blev fastslaaet 8 steder, som man skulde sammenligne med i retten. Angaaende den i 1911 oprettede tarif for Salangen, saa blev det da ved en protokolltilførsel fastslaaet at den ikke skulde benyttes til sammenligning ved voldgift. Den blev indvilget med det forbehold. Retten tok saa den høieste tarif den kunde finde utenom denne og sammenlignet med, nemlig Sulitjelma. Den valgte ikke de daarligste gruber som Karlgren sier. Det kan være mulig at man hadde faat et bedre resultat om der hadde været med en mer behændig end mig; men dette er den ramme retten satte op og hadde at gaa efter. Angaaende de endelige satser saa tror jeg ikke det hadde været mulig at opnaa noget bedre resultat. Det blev hævdet at retten ikke hadde anledning til at fastsætte 8 timers skift ved separationsverkstedet. Forøvrig ligger det hele klart redegjort for i fremstillingen i beretningen. Jeg fremholdt arbeidernes interesser paa bedste maate.

Joh. Karlgren: Sethil kommer med en opplysning som er splinterny for mig, den nemlig at tariffen ved Salangen ikke kunde brukes til sammenligning. Men Lian sendte et telegram i august maaned, som gjorde at folkene stemte for tariffen i den tro at den var fastslaaet. Lians telegram maa da ha været uriktig. Den protokolltilførsel hvorved tariffen ikke gives gyldighet, har vi ikke hørt noget om.

G. Sethil: Karlgren faar det til at jeg har opplyst, at tariffen

ikke var fastslaaet; men hvad jeg har sagt er at der ved en protokolltilførsel blev bestemt at tariffen ikke skulde kunne benyttes til sammenligning ved voldgift. Det gjaldt Salangen og Stord.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg kan heller ikke erindre aarsaken til at Sethil og ikke jeg kom med i den her omtalte voldgiftsret. Det kom kanskje av, at man ansaa det rettest at enten formanden eller viceformanden i forbundet optraadte som arbeidernes repræsentant for retten. Men som medlem av selve retten hadde man i Richard Fineide en erfaren grubemand. Voldgiftsretten bestemte selv hvilke gruber man skulde ta til sammenligning, og saa tok man da bl. a. Sulitjelma og Foldalen. Man var ogsaa bundet i henhold til overenskomstens § 1. Der var uklarhet over enten man skulde fastslaa standardløn eller mindsteløn, og saa blev man enig om det sidste. Man var altfor meget bunden ved tidligere overenskomster. Forholdene ved Salangen kjender jeg ikke stort til. Salangen er nu ogsaa et færdig blad i historien. Hvorvidt avgjørelsen ved Ofoten malmfelter har været den største sak for grubearbeiderne har jeg ingen formening om. Naar Karlgren sier det, saa er det vel saa. Men jeg tror at neppe nogen voldgiftskjendelse har faat saa ringe konsekvenser som denne. Driften blev jo indstillet paa grund av krigen.

E. Volan: Det er ikke selve voldgiftsavgjørelsen som er det avgjørende. Arbeidsmandsforbundet fik etter voldgiftskjendelsen besked om at foreningen var nedlagt. Dette burde lære os at naar overenskomster indgaaes, saa bør ikke voldgiftsbestemmelsen tages med. Konsekvensen kan bli at det blir voldgift, hvor der ikke er et eneste medlem.

Joh. Karlgren: Jeg er taknemmelig for Volans opplysning. Ødegaard sa ogsaa at voldgiftsretten var bundet inden en viss ramme. Det er saa, og da skal man se til at holde arbeidsgiverne utenfor den ramme. Man maa da forbeholde sig at trekke sammenligning med lignende bedrifter, og selv om det var bestemt, at Salangen ikke kunde brukes til sammenligning, saa skulde man allikevel trukket det frem. Naar det sies at Fineide er en gammel erfaren grubemand, saa kan nok det være saa; men han har fartet om paa anlæggene og ikke været i Nordland siden han var ganske ung. Han er flink nok til at passe paa timerne.

G. Sethil: Protokolltilførselen for tariffen ved Salangen og Stord findes referert paa side 94 i beretningen og lyder saaledes:

«Da lønssatserne for Salangen og Stord er godkjendt av Arbeidsgiverforeningen under specielle forhold, er parterne enig om, at der tages hensyn hertil ved den sammenligning, som i henhold til § 1 skal finde sted ved forhandling om nye overenskomster, idet sammenligningen bygges paa lønssatserne og forholdene i sin almindelighet ved gruber av samme art.»

Nederst paa side 93 og øverst paa side 96 gjør retten følgende kommentar herover:

«Voldgiftsrettens oppgave er alene at fastsætte lønssatser, og ved løsningen av denne oppgave staar voldgiftsretten ikke frit. Den er

bundet til at bygge sin avgjørelse «paa sammenligning mellem lønsatserne og forholdene ved de bergverk, hvor overenskomsten er gjældende og vedkommende bergverk». Efter den forannævnte protokoltilførsel, skal retten under sin sammenligning ta hensyn til at lønssatserne for Salangen og Stordø blev godkjendt av arbeidsgiverforeningen *under specielle forhold*. Det er lønssatserne og forholdene *i sin almindelighet* ved gruber av samme art, som skal danne grundlaget.»

Man hadde her rammen og er ikke gaat ut over denne. Man holdt sig saa nær til Sulitjelma som mulig. Jeg har aldrig været begeistret for § 1 i grubeoverenskomsten; vi gjorde motstand mot den i vinter og vilde ha den uheldige paragraf ut; men vi har faat den ved dom og er ikke gaat med paa den ved forhandling. Ved voldgiftsretten for Ofotens malmfelter har altsaa jeg som forbundets viceformand procedert sakerne. Resultatet svarer ikke til forventningerne; men landsmøtet faar avgjøre om det er personernes skyld eller ei. Med hensyn til Volans oplysning, saa er det vist ikke ganske klart om foreningen var nedlagt.

E. Volan: Jeg henholder mig bare til beretningen, og av den fremgaar det, at forbundet ved Ofoten ikke hadde noget medlem da voldgiftsdommen faldt.

Alfr. Øvergaard: I en saadan voldgiftsret maa man ta de mænd til at føre arbeidernes saker, som har bedst rede paa forholdene og ikke holde sig til en person, fordi han er forbundets formand eller viceformand. Hvad Fineide angaar saa kjender vi hans svakhet.

Rich. Hansen: Naar Sethil blev tat til at procedere arbeidernes grubesak for denne voldgiftsret, saa var det fordi han altid har hat med arbeidernes affærer at gjøre, og Karlgren indrømmer vel ogsaa at av dem som er paa Arbeidsmandeforbundets kontor, saa er Sethil vel saa skikket som nogen anden til dette. Grubeseekretæren var paa den tid optat med andre gjøremaal. Det var ogsaa en Nordlandsaffære, og vi kunde tat Nordlandssekretæren; men Sethil hadde begyndt med saken og maatte føre den tilende. Skulde der kommet en ny mand med, saa vilde ogsaa arbeidsgiverne fundet nye indvendinger. Hvad Fineide angaar, saa var han av sin forening valgt som underhandler under bergverkslockouten i 1911. Ingen av os herinde fik indtryk av svakhet eller undfaldenhet hos den mand. Hadde der været nogen grund til at tro det, saa vilde han ikke blit voldgiftsdommer. At han ikke paa længe hadde arbeidet deroppe var ingen grund mot ham. Man ser ogsaa at han har været i mindretal i retten. Selv om han kan ha nogen uvilje mot sig deroppe, hvad vi ikke har hørt, saa kan man ikke anklage ham her. Jeg var med paa at ha Fineide med i retten, og at Sethil skulde være talsmand for arbeiderne, og jeg har ikke hørt nogen klander fra Ødegaard for det.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vidste at Rich. Fineide hadde været benyttet som tillidsmand i sine foreninger, bl. a. ved Rustvangen, og det er ikke daarlig attest. Med hensyn til hvorledes det skal ordnes

med voldgift for fremtiden, saa maa man nok bedømme hvert enkelt tilfælde. Det er ikke nogen fast regel at det enten skal være formanden eller viceformanden i forbundet som plæderer arbeidernes sak.

A. Gabrielsen: Her har man søkt at redusere Rich. Fineides kvalifikationer som voldgiftsdommer; men jeg vil si at hvad teknisk innsigt angaar, saa kunde man vel ikke finde nogen bedre til at avsi en voldgiftsdom. Jeg er selv gammel grubearbeider og kjender til det. Men jeg vet at han er en svak mand.

Lars Kjelstadli: Gabrielsen sa at Fineide har alle tekniske betingelser for at avsi dom i en grubetvist. Det er mulig; det er ogsaa praktiske betingelser som fordres. Men manden maa i Guds navn ogsaa skjøne sig paa fjeldsorterne. Det *praktiske* er at han selv har faat erfaringerne i slit sammen med andre. Han maa ha følt kapitalismens svøpe over rygtavlerne. Det er forskjellige ting at bedømme ved en bergverksdrift. Er fjeldet haardt eller løst, let eller tungt at bore og skyte ut? Ogsaa fremtidige forandringer maa tages i betragtning. Jeg tror ikke Fineide sitter inde med betingelserne.

P. Dahl: Jeg vil ikke si noget ondt om Fineide; men de som blir stigere faar gjerne en kløftet tunge.

O. K. Sundt gjorde opmerksom paa at Fineide ikke var med i forhandlingerne i bergverkskonflikten i 1911.

Rich. Hansen: Det var en feil; jeg mente 1908.

Votering: Karlgrens forslag vedtoges med 66 mot 50 stemmer. Beretningen for 1914 godkjendtes derpaa enstemmig.

Rich. Hansen forebragte spørsmålet om landsmøtet skulde foranstalte en festlig tilstelning av en eller anden art.

L. Kjelstadli foreslog at der ingen festlig tilstelning skulde være. Der vedtoges at man skulde ha en festlig tilstelning.

Alfr. M. Nilsen foreslog at faa arrangert en teaterforestilling. Nilsens forslag vedtoges.

Eftermiddagsmøte mandag 28. august.

Dirigent: *Joh. Gudmundsen*.

Navneoprop foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes.

Beretning for 1915.

Supplering av forretningsutvalget.

Oskar Johansen: Ved valget av et nyt medlem til forretningsutvalget er Kristiania stedlige styre forbigaaet og det er høist uriktig. I en saadan affære burde man henvendt sig til det stedlige styre. Jeg vil ikke klandre den valgte; men jeg er sikker paa at han ikke var blit valgt dersom en anden fremgangsmaate var fulgt. Den som

hadde mindst stemmer i forretningsutvalget blev sat først paa listen, og derved blev han valgt.

Rich. Hansen: Oskar Johansen klandrer os fordi vi har fulgt lovenes forskrifter. Man burde vel helst ikke ha nogen love, saa kunde man tilfredsstille mange. Vi har gaat frem som ved tidligere valg av den art. Der var foreslaat 2 i forretningsutvalget, Gustav Lilleby og Olaf Thorstensen. Lilleby fik 4 stemmer og Thorstensen 2. Det var Sethil som foreslog Lilleby og det var ham som sendte ut listen. Det var vel av beskedenhet han kom til at sette sin kandidat sidst, og Thorstensen fik de fleste stemmer i hovedstyret. Begge to er kommunale arbeidere. Jeg tror ikke det vilde været nogen fordel ved at gaa frem paa en anden maate. Det kommunale gruppestyre og det stedlige styre har ikke noget med denne sak at gjøre. Der er imidlertid nu anledning til at foreta forandringer om man ønsker. Der foreslaaes at der skal vælges 3 suppleanter til forretningsutvalget, og forresten staar alle medlemmerne paa valg, og nu kan man rette paa hvad man tror er galt.

Elias Volan: Naar hovedstyrets medlemmer ikke kjender nogen av de foreslaaede personer saa er det vanskelig. Men skal man anerkjende Oskar Johansens anskuelse, saa har man dermed sagt at Kristiania stedlige styre skal dominere Arbeidsmandsforbundet over det hele land. Den kommunale arbeider sitter ikke i forretningsutvalget for at vareta sin faggruppes interesser. Det eneste rigtige skulde være at vælge suppleanter.

Oskar Johansen: Det glæder mig at Rich. Hansen har respekt for lovene. Vi mener ikke som Volan frygter for at faa det slik ordnet, at Kristiania stedlige styre skulde dominere hele Arbeidsmandsforbundet; men naar det gjælder et valg som dette, saa har vi det bedste kjendskap til personerne og kan gi raad. Vi kan utpeke den dygtigste.

Medlemsbevægelsen.

Joh. Karlgren: Det opgivne medlemstal svarer ikke til den indbetalte kontingent. Jeg tviler ikke paa at regnskapet er rigtig; men der maa være feil ved opgaverne over medlemstallet. For de foreninger jeg repræsenterer ser jeg saaledes at medlemstallet er sat for høit. Jeg vil forhøre om der kan foreligge trykfeil eller hvad det kan være.

Rich. Hansen: De uoverensstemmelser som Karlgren har gjort opmerksom paa kan være korrekte. Avdelingerne har ikke indsendt rapporter hver maaned, og saa er den sidst indkomne rapport brukt. Vi maa ordne os slik at vi betaler til landsorganisationen for de medlemmer som betaler til forbundet. De tal som staar i beretningen kan saaledes indeholde misvisninger for en maaned eller saa; men i det lange løp vil det rette sig. Foreningen i Birtavarre har været litet stabil; folk er kommet og reist, og der har ikke været kontrol; heller ingen rapport. Vi har maattet rette os efter indbetalingen. Men der kan være efterbetalinger fra før, og da faar man et kunstig medlemstal. For at faa hel kontrol maatte man ind-

føre et nyt system og føre alfabetisk register over hvert medlem. Det er meget arbeide med det; men det er brukt i Sverige. Foreningerne er sløve med at sende ind rapporter; men med det system vi har blir det ogsaa i lengden rigtig, om det end kan svinge litt. Dette har ført til at Birtavarre som bare var berettiget til 1 repræsentant, ved at være flinke til at betale gjæld har faat ret til 3.

Joh. Karlgren: Man er altsaa enig med mig i at indbetaling av kontingent er den eneste mulige kontrol. Systemet med rapporterne trykket vor avdøde kasserer, Tørres, hele tiden, for det gaar ikke an at beregne medlemstallet efter disse rapporter. Der skulde været anledning til at se feilen fra Birtavarre; men man lot det passere. Der kan heller ikke divideres med 13, som man gjør; der maa divideres med et større tal; men kun indbetalingen av kontingent maa lægges til grund.

Rich. Hansen: Man vilde kommet til at snyte landsorganisationen om man kun brukte indbetalingen som grundlag. Ialfald tidligere. Det er nemlig fristemplingen at huske. Vi maatte da bruke rapporterne og regne efter den sidst indløpne. Vi fik et grundlag for forandring først i 1913, da vi sløifet fristemplingen for minimumskontingenten. Indbetalingen av kontingent har aldrig git et korrekt uttrykk for medlemstallet. Særlig i sommermaanederne naar der er militærtjeneste o. l. Det er rigtig at betale til landsorganisationen for hvert medlem som betaler til forbundet.

Alfr. Øvergaard paatalte at hans forening var opført paa restanselisten. At kontingenten ikke var indbetalt paa 2 maaneder kom av at kassereren var bortreist. Men «Arbeidsmanden» blev bl. a. stanset.

A. Ahlstrand paatok sig skylden for feilen ved rapporten.

Agitationen.

Karl Evensen: Agitationen paa Kap, hvor jeg er fra, har ikke kostet forbundet en øre. Det har været bestemt at agitatorer skulde komme; men det har glippet. Saaledes har det været i 3 tilfælder. Vi har stillet krav paa formanden helt siden foreningen blev stiftet i 1912. Saa blev det da bestemt at Bjerkmann skulde komme. Han kjørte sig bort og vi saa ham ikke. Saa meldte Sethil at Reiersen skulde komme. Vi har ikke set noget til Reiersen endnu. Endelig skulde vi da faa baade Buen og Magnus Nilssen paa én gang. De har ikke vist sig. Saa hadde vi stevne, og Samuelsen og Gjostein var anmeldt at skulde komme. De fandt da endelig frem; men det var om aftenen kl. 7, og da var stevnet over. Reiersen skulde ogsaa til Raufos. Antagelig er han vel ikke kommet dit heller. Jeg vil bare erindre om at vi har det værste ugræs som findes at drages med, nemlig arbeiderdemokraterne, og dette maa vi faa væk. Agitationen er derfor av stor vigtighet opover Toten. Men skal det gaa som det er gaat hittil, saa kan forbundet spare sig anstrengelserne.

G. Sethil: Det er rigtig som Evensen sier, at det er gaat uheldig med agitationen paa Kap. Angaaende affæren med Reiersen, saa

var det slik, at jeg hadde avtalt med en representant fra Raufos om agitation paa Vestoplandene. Reiersen var da i Bratsberg og der skulde avtales med ham. Jeg søkte forbindelse med Reiersen; men det lot sig ikke gjøre for ham at komme til den bestemte tid. Han skulde til Nordland og kunde ikke. Men det kunde, det var en fredag, la sig gjøre at arrangere møte paa Kap lørdag og paa Raufos søndag. Jeg søkte da Evensen i telefonen for at arrangere det. Men samtalen var saa utydelig, at alt Evensen vistnok skjønnte av den var at Reiersen skulde komme. Fra Raufos telegraferes at møte ikke kunde holdes søndag. Jeg telegraferer saa baade til Raufos og Kap, at Reiersen ikke kom.

Aug. Davidsen: Paa Sørlandet er noksaa litet av det bevilgede agitationsbeløp anvendt. Ved flere betydelige foretagender der, er der heller ikke nogen organisation. Man har nok besøkt de foreninger som er der; men der har ikke været nogen effektiv agitation for nyttilslutning. Vi maa faa litt mere agitation paa Sørlandet ogsaa.

C. Strøm: Ogsaa vi i Stavanger har klage at føre over at der ikke er drevet agitation i tilstrækkelig grad. Vi har bedt om at faa H. Berntsen; men man har nok trodd, at distriktssekretæren var tilstrækkelig. Jeg vil henstille til det kommende forretningsutvalg at imøtekomme kravet fra Stavanger om den nævnte foredragsholder. Vi kunde vække de døde medlemmer op igjen.

Karl Evensen: Det var vanskelig at faa rede paa hvad Sethil sa i telefonen; men vi bekjendtgjorde dog møte. Man maa imidlertid ha en 3—4 dage til forberedelse av et møte deroppe skal det lykkes. Vi vil ikke heller ha nogen middelmådighet dit; vi har prøvet det og vet at det ikke nytter. Vi kan dog ikke klage over at faa høre den samme bestandig; vi har ialfald hat avveksling i form av løfter.

Dines Johnsen: Cement- og monierarbeiderne i Bergen fik fastslaat at kun organiserte arbeidere skulde anvendes, og det var vor agitation som monnet. Jeg mener at den bedste agitation er underhaandsagitationen. Vi har gaat omkring paa arbeidsplassene og agitert. Det er næsten stadig de samme folk som kommer paa møterne, og man rækker ikke dem man skal ha tak i. Der kommer mange nye folk til Bergen, svensker og dansker, og de er ikke altid saa gode at faa med. Man maa henvende sig direkte til dem. Paa denne maate fik jeg 30 medlemmer paa 4 dage. Jeg vil henstille til forbundsstyret at foranstalte underhaandsagitation i Bergen.

Gudm. Pedersen: Davidsens klage over agitationsforholdene paa Sørlandet er ikke ganske berettiget. Der er dannet mange nye foreninger rundt Kristiansand i det sidste.

A. Gabrielsen: Agitationen kommer vi gjentagende tilbake til. I april maaned sendte vi andragende fra Dovrebanen om midler til agitation; men saken er den at man faar ikke det, som man begjærer. Der maa sættes op et langt høiere beløp end man vil ha. Vi forlangte 600 kroner og fik endelig 500. Men naar vi forlanger en sum, saa kan man være sikker paa at vi tränger den ogsaa.

I. Bjerkmann: Vi maa selvfølgelig beklage de uheld vi har

været utsat for med agitationen paa Toten, som skildret av Evensen. Det er riktig at det er gaat slik til; men det er paa grund av forhold, som vi ikke har været herre over. Angaaende Sørlandet, saa har det nok ogsaa været drevet agitation; men det har sine vanskeligheter. Jeg har været dernede. Forsøkte et møte ved Vigelands bruk. Det er vanskelig at faa arbeiderne samlet. Man maatte ta møtet med det samme arbeidet stanset. Men saa er ogsaa arbeiderne ræd for at møte for fabrikkens overordnede. I Kristiansand hadde jeg først møte med styret. Det var jo unødvendig at sammenkalde agitationsmøte, der hvor alle er organiserte. Der var et bryggeri, hvor der ingen organisation var, og jeg fik tilslut tak i en som hadde kjendskap til arbeiderne der, og vi skulde sammenkalde møte. Det lykkedes ikke. Valgagitationen foregik ogsaa, da jeg var dernede, og da er det vanskelig at drive faglig agitation. Fru Pleym har ogsaa agitert paa Sørlandet inden tekstilindustrien. Det er dog saa at det altid blir for litet agitation; men alt er gjort som man har kunnet række over. Jeg er enig i at den mest effektive agitation er den som underhaanden kan drives paa arbeidsplassene.

Ole Larsen talte for at faa mere agitation i Hardanger.

Rich. Hansen: Det er med begrænsede midler naturligvis vanskelig at etterkomme alle krav utover det hele land om agitation, og endnu vanskeligere blir det hvis der kræves en bestemt person. Angaaende de forlangte beløp, saa maa det slaas ned noget av hvert, naar man ikke kan række alt. Forretningsutvalget er ogsaa kommet underveir med at man gjerne forlanger mere end man vil ha. Det bør ogsaa Gabrielsen huske paa. De uheldige forhold ved Kap har Bjerkmann og Sethil gjort rede for. Ved Skjeggedal i Hardanger vilde man ha Alfr. M. Nilsen til at agitere mot syndikalismen.

Nicolay Eggen: Jeg behøver ikke ta forretningsutvalget i forsvaret; men det meste som er sagt imot det her er uberettiget. Det er saaledes f. eks. vanskelig at faa en bestemt person til et bestemt sted og tid. Det er aldeles galt at man skal være nødt til at søke om mere end man vil ha til agitationen. Ved Størenbanen har vi søkt 2—3 ganger, og jeg synes vi burde faa det beløp vi søker om. Vi har selv anvendt tusener av kroner; det er ikke heldig at være smaalig her. Disse hurtigrutekarene har jeg heller ikke set stort etter. Underhaandsagitationen er den mest effektive, og saa brochurer og arbeiderpressen.

Aug. Davidsen: Jeg fastholder at det ikke er gjort hvad gjøres burde for agitationen paa Sørlandet. Der maa flere besøk til før noget resultat kan opnaas. Endnu er der ogsaa flere steder som ikke er besøkt. Man har aldeles ikke gjort hvad man kunde.

Jakob Erdal: Jeg har faat i oppdrag at anmode det kommende forretningsutvalg om at faa agitation paa Vestlandet og i Hardanger. Der vokser nu op industri og fabrikker i hver avkrok paa Vestlandet. Vi maa gjøre organisationen kjendt ved anlæggene; men det er længe siden nogen agitator var paa de kanter av Vestlandet. Det var nok fra Tyssedal henstillingen om at sende en agitator til at motarbeide syndikalismen kom. Jeg tror ikke det trænges at

sende en agitator fra forbundet til at motarbeide syndikalismen. Her er talt meget om underhaandsagitation som det eneste saliggjørende. Jeg tror man kan faa nok saa mange medlemmer ved den; men spørsmålet er om de har forstaaelse, saa de holder fast. Underhaandsagitationen kan være god; men der maa greie oplysende foredrag til ved siden av skal det holde sammen i længden.

Alfr. M. Nilsen: Det har været min hensigt efter landsmøtet at ta en agitationstur til anlæggene paa Vestlandet, hvis der ikke kommer forandringer her par landsmøtet som slaar alle mine planer omkuld. Der er store felter at dyrke. Det er talt om motarbeidelse av syndikalismen; men derom kan jeg ikke gi noget løfte. Der menes antagelig med henstillingen fra Tyssedal de foreninger som tilsluttes det svenske syndikalistiske forbund. Den slags organisation vil jeg motarbeide; men ellers vil jeg ikke love noget angaaende syndikalismen i sin almindelighet.

Arnt Larsen: Jeg kommer fra den mørke stripe paa Sørlandet og har noget kjendskap til forholdene. Det var vi anlægsarbeidere som la grundlaget for de første foreninger derborte. I 1914 gik endda sagbruksarbeiderne i Mandal for 25 øre timen, saa man kan skjønne det trænges at agitere. Det er sandt at Gudmund Pedersen har været omkring der. Han har været langt opover Sjøtersdalen dit hvor folk endnu gaar i nationaldragter, og han har været flere ganger i Kristiansand. La os huske paa at Baneheiens kreds i Kristiansand, som bestaar udelukkende av arbeidere, sender voldgiftslovens far, Rudolf Persen, som sin repræsentant paa stortinget, og vi vil forstaa at her maa bankes alvorlig paa, skal vi komme ind.

Ottar Skarheim: Jeg vil henstille til Nilsen at han sætter sin paatænkte agitation iverk. Jeg vil ogsaa minde om Drammensbanens ombygning. Der har ikke været drevet agitation de sidste 3 aar.

Olaf Næss: Jeg vil gjøre vore sekretærer opmerksom paa at vi nu har stor anlægsvirksomhet over hele Vestlandet fra Arendal og hele kysten rundt. Vi maa faa systematisk agitation ved alle disse anlæg. Vi har nok selv drevet underhaandsagitation; men det er ikke tilstrækkelig.

Ole Andersen: I Arendal paagaar der ogsaa store arbeider, og der er ingen organisation. Og agitation er høilig paakrævet ogsaa der.

Den økonomiske stilling.

Joh. Karlgren gjorde opmerksom paa et misforhold i opgaverne over kontingenten til landsorganisationen i beretningen (side 11) og i regnskapet for 1915.

Osw. Martinsen redegjorde for posterne og gav forklaring, som viste, at det ikke forholdt sig som av Kalgren paastaat.

Bygningskonflikten.

Andreas Herland: Murarbeiderne var enig om et samlet lønskrav over hele landet i 1915. For murarbeiderne i Bergen kom det

til konflikt bare hos en mester som stod i arbeidsgiverforeningen. Tal. gav en historik over det som var foregaat mellem murmestrene og arbeidsgiverforeningen i tidligere aar. Da den store konflikt kom, søkte man at faa nedlægge arbeidet ogsaa i Bergen. Men det var bare de som arbeidet hos den eneste organiserte muremester, Ernst Hansen, som fik gaa. De andre arbeidere, de som var beskæftiget hos uorganiserte mestre, tok hele arbeidet. Vi fik svar fra forretningsutvalget, at vi skulde se tiden an. Hvis vi hadde faat gaa til arbeidsnedleggelse, saa vilde aldrig murmestrene i Bergen nu staat i arbeidsgiverforeningen. De slap at betale de 1000 kroners mulkt, idet de gjorde fælles sak med de andre murmestre i landet. Men dette bidrog til at bygningskonflikten blev en fiasko.

Dines Johnsen: Det er 2 mestre som driver cement- og monierbedrift i Bergen. Før streikens avslutning kom disse med tilbud til arbeiderne om 55—65 øre timen. Vi fik ikke vedta dette før landsorganisationen gav sin tilladelse. Vi skrev, men fik ikke noget svar, og da det endelig kom, naadde vi ikke lenger op end til 58 øre, hvilket var 3 øres paalæg. Vi faar nu løn over tariffen. Men her ser man hvorledes det gaar, naar foreningen selv ikke skal ha nogen bestemmelsesret.

G. Sethil: Det kunde være meget at si om bygningskonflikten. Men den har jo fundet sin avgjørelse paa landsorganisationens kongres. Den var jo ogsaa ført av landsorganisationen. Hvad spørsmålet fra Bergen angaar, saa var vi av den mening, at naar de organiserte arbeidsgivere hadde angrebet arbeiderne, saa skulde ikke vi gaa til angrep paa de uorganiserte arbeidsgivere. I Bergen blev dette nok saa broget. Der stod en eller to mestre i arbeidsgiverforeningen, de andre utenfor. De forskjellige forbund hadde ogsaa forskjellig opfatning. Arbeidsmandsforbundet var det mest paagaende. Murerforbundet fulgte godt med. Bestemmelsen laa hos landsorganisationen. Om det vilde hat nogen indflydelse paa resultatet om alle murarbeidere i Bergen var kommet med, kan jeg ikke dømme om. Murernes tarif utløp først 1. juni.

Lysaker kemiske fabrikk.

J. Tveten: Det staar i beretningen angaaende konflikten ved Lysaker kemiske fabrikk, at man blev enig om et forslag som senere blev vedtat av begge parter. Dette er uriktig. Arbeiderne har ikke vedtat det, og de blev ikke spurt heller. Jeg vil spørre om den taktikk skal fortsætte.

Tarifrevisjon ved statens anlæg.

Nicolay Eggen: Vi var uvidende om at vor tarifrevisjon var negtet godkjendelse i sekretariatet. Vi burde faat rede paa det før repræsentantmøtet blev avholdt. Saadant bør ikke gjentages. Det store repræsentantmøte ifjor kunde været undgaat; resultatet av det var lik nul. Det blev bare utgifter for alle parter. Møtet varte

3—4 dage, og hvis min forening hadde kjendt til det passerte, saa hadde vi ikke møtt. Det hele endte med et dyrtidstillæg. Men det gjør intet til saken at bare bokstaverne blir vendt om litt. Vi bør ha krav paa hurtigst mulig at faa vite hvorledes hovedinstitutionen stiller sig i saa viktige spørsmål.

Henning Stuedahl: Beretningen siger at der ikke var lovbestemt flertal for opsigelse av anlægstariffen i 1915. Det kan være saa; men man maa huske paa hvilke tider vi lever i og at arbeiderne er skræmt til forsigtighet. Da sekretariatet hadde negtet at godkjende revision, spurte jeg Lian om hvorledes det vilde stille sig ved en ny avstemning. Han svarte meget diplomatisk; men jeg forstod landsorganisationens formand slik; at dersom vi kom igjen en gang til, saa vilde vi faa tarifrevisionen godkjendt. At gaa til forhandling med staten uten at ha sagt op er bare forpostfegning. Staten gir heller ikke godvillig fra sig noget til arbeiderne. Vi blev bare sittende og tøise. Saa var det avstemningen. Det var 1193 som stemte for opsigelse og 769 imot. Det var altsaa i betragtning av omstændighetene stor majoritet for opsigelse. Jeg tror ikke man skal lægge saa stor vekt paa de medlemmer som ikke møter op. Det var ellers noget jeg vilde ha rede paa: Det er mig fortalt at da den anden avstemning foregik saa reiste de som gav meddelelsen til arbeiderne omkring og agiterte imot. Er dette foregaat, saa er det en utilbørighet som paa det aller skarpeste maa paatales.

Alfred M. Nilsen: Sekretariatet negtet rigtignok ifjor at godkjende tarifopsigelsen ved statens anlæg; men Arbeidsmandsforbundet besluttet at ta affæren for sig, dersom der ved avstemningen blev majoritet for opsigelse. Holdningen var vaklende. Repræsentantmøtet i Kristiania var derfor ikke overflødig; ti stillingen var tvilsom. Det stod og vipet til begge sider. Var ikke disse forhandlinger ført, saa var det heller ikke blit forandringer i overenskomsten. Resultatet av avstemningen blev som i beretningen meddelt; det blev ikke $\frac{2}{3}$ flertal som § 8 i lovene kræver. Vi kjæmpet mot denne paragraf da den blev vedtat; men fik ikke vor vilje igjennem. Nu viser det sig, at man kom op i situationer, som gjør det nødvendig at ignorere de love man selv har git sig. Stuedahl nævnte at der skulde være agitert imot opsigelse ved anden avstemning. Jeg vet at Ødegaard ikke agiterte, og jeg gjorde det heller ikke. Jeg la stillingen frem som jeg oppfattet den. Jeg nævnte ogsaa hvad Lian hadde sagt, at vi skulde komme igjen neste aar. Jeg sa ogsaa at stillingen da muligens kunde være anderledes. Landsorganisationen vilde ogsaa ha noget at si. Den vilde ikke godkjende opsigelsen da; men vistnok sikkert om et aar. Iaar blev da ogsaa overenskomsten opsagt. Vi tok Lian paa ordet. Jeg fremholdt ogsaa at tiltrods for at sekretariatet hadde negtet godkjendelse, saa vilde forbundet ta affæren alene, hvis der blev majoritet for opsigelse.

Nicolay Eggen: Vi fik ikke omsendt referat av repræsentantmøtets forhandlinger heller. Der kom vistnok sirkulærer; men der var ingen helhet i dem. Vi burde faa forhandlingsresultatet omsendt før vi gik til avstemning.

Alfr. M. Nilsen: Vi har høstet dyrekjøpte erfaringer med vore sirkulærer. Man husker det sirkulære som var omsendt og kom i «Aftenposten». Ikke alle er paalidelige, og sirkulæret kan godt bli slengt hen og saa finde vei dit det ikke skal. Og er det først kommet paa tryk, saa har man ikke noget at si mot det. Vi skal være forsigtige med sirkulærer.

Skiftordningen ved Røros smeltehytte.

Lars Tørrer: Den dispensation fra fabriktilsynsloven som Røros smeltehytte har faat burde gjøre arbeiderne opmerksom paa, at de maa sette egne folk ind i fabriktilsynet. Vi fremsatte krav paa forandringer i skiftordningen; men det lykkedes ikke at faa dem. Arbeiderne har adgang til at indstille paa stedlig fabriktilsyn og bør benytte sig av det. Vi er endnu ikke færdig med denne sak paa Røros.

Oddafabrikkene og Skaftun kalkbrud.

Nils Kvale: Da vi ifjor stilte lønskrav trodde vi at der var den bedste anledning til at seire. Fabrikken hadde ti ganger mer av bestillinger end den kunde komme over, og der var stor travlhet. Norsk arbeidsmandsforbund siger, at det har søkt landsorganisationen om at faa foreta opsigelse; men fik avslag. Vi bøiet os til at begynde med, og jeg beklager at ikke plassene blev opsagt straks. Det er sagt i beretningen, at repræsentanter fra samtlige interesserte foreninger deltok i forhandlingene og at forhandlerne enedes om et forslag; men det er ikke sandt. Oddaarbeidernes repræsentanter blev sat utenfor, Lian og Campbell-Andersen sat indenfor og bestemte resultatet. Der tales saa meget i beretningen om avstemningene og at der ikke var majoritet for opsigelse; men det var Jern- og metalarbeiderforbundet som stemte imot opsigelse, og skal vi vedbli at staa i et saadant forhold, saa kommer vi aldrig nogen vei. Jeg gjorde Lian, og jeg tror ogsaa Bjerkmann, opmerksom paa, at mange av arbeiderne var fraværende, da avstemningen blev foretat. Allikevel blev vi tvungne av sekretariatet til ikke at si op. Saadant maa ikke gjentages. Det er vanskelig at fremstille situationen saa sørgelig den er blit. Vore repræsentanter blev stengt ute fra forhandlingene som hunde.

Karl Bothun: Jeg er helt og holdent enig med Kvale i dette. Men jeg skal føie nogle opplysninger til hvad han har fremholdt. Vi hadde paa den tid her er tale om meget godt tak paa fabrikkene. Jeg hadde med ekspeditionen av det færdige produkt at gjøre og vet hvilken kolossal efterspørsel det var. Der blev gjort alle mulige forsøk paa at tilfredsstille den; men man maatte stryke hele og halve ordrer. Fabrikkene hadde altsaa mer end fuldt op at gjøre, og de hadde nok tøiet sig i det længste, dersom de hadde set at det var alvor inden organisationen. Men det hele døde hen. Det værste var dog at repræsentanterne for os ved Odda maatte gaa utenfor

mens sekretariatets og forbundsrepræsentanterne forhandlet. De prolongerte vor tarif 1 aar, mens vore repræsentanter gik paa gaten. Dyrtdstillægget blev inddrat, og de som trængte det mest tapte 2—3 kroner uken paa forandringen. Det var ikke saa forunderlig at jernfolkene stemte imot; ti de har langt høiere løn end bestemt i tariffen før. Derfor skulde heller ikke saa stort hensyn været tat til dem. Vi hadde forberedt os til kamp; vi hadde drevet en ihærdig husagitation, og alt var i orden. Men saa kommer landsorganisationens formand og sier: Hold jer i ro! I skal være fornøiet med hvad vi i enrum har bestemt! Dette er virkelig sørgelig.

Rich. Hansen: Jeg vil be om at besvarelsen av denne sak maa utstaa til vor forhandler kommer tilstede. Jeg har ikke saa stort kjendskap til saken, og dokumenterne er paa kontoret. Vi hadde 2 avdelinger paa stedet, Jern- og metalarbeiderforbundet 1 og Træarbeiderforbundet 1. Vi optok da ifjor fællesforhandlinger derborte. For landsorganisationen deltok Lian, for Jern- og metalarbeiderforbundet Aksel Knudsen, for Træarbeiderforbundet H. Pettersen og for vort forbund Bjerkmann. Jeg tror disse forhandlere har gjort sit bedste. Resultatet av den første avstemning var at 3 foreninger hadde vedtat, mens Odda arbeiderforening, som er den største, hadde forkastet forhandlerens resultat. Det var de andre forbund som stemte for godkjendelse, vore folk stemte for forkastelse. Arbeidsmandsforbundet foreslog da ny avstemning og krævet at ogsaa foreningen ved Skaftun kalkbrud skulde være med. Denne gang blev det daarlig fremmøte i Odda arbeiderforening. Arbeidsgiverne forlangte svar straks. Vi hævdet at avstemningen ikke var noget korrekt uttrykk for hvad man ønsket. Odda arbeiderforening var ogsaa denengang imot, men de andre opveiet den.

Punktet blev derpaa *utsat* til senere.

Bergverksindustrien.

K. Botten: Ifjor da tarifopsigelse forberedtes fik vi ved Løkkens verk opfordring til at være med. Men saa kom der en sekretær fra forbundet og advarte os mot at være med. Vi vilde opnaa bedre resultat ellers. Det er ikke riktig naar en avdeling har utarbeidet et forslag, at forbundet skal stanse dets fremførelse. Lønningerne var helt nede i kr. 1.25 pr. dag. Vi kom da ogsaa allikevel tilslut med. Kapitalen strækker sine arme ut overalt, baade internationalt og nationalt, og vi blev revet med. Det er ogsaa rigtig at hele industrien gaar sammen.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg var paa Løkkens verk i 1915 og talte med arbeiderne der om sakerne. Siden jeg arbeidet paa Løkken har jeg trodd at en overenskomst vilde virke godt. Jeg trodde ogsaa at det kanskje kunde være en fordel om arbeiderne ved Løkken kom med i en storkonflikt. Det er ikke lykkedes at faa nogen overenskomst ved Løkken. Det er lykkedes verket at holde sig utenfor alle organisationsmessige forpligtelser. Jeg fik indtryk av at arbeidsgiverne nu hadde mer indflydelse over Orkla aktieselskap end tid-

ligere. Da spørsmålet om Løkken skulde være med eller ei var blit aktuelt, var jeg ogsaa kommet til den overbevisning at de ikke burde være med. Med hensyn til Botten's uttalelser om hele industriens deltagelse, saa beror det paa hvordan stillingen ligger an. Der er mange ting som spiller ind. Men det hele er et rent taktisk spørsmål. Det kunde blit uheldig ogsaa for Løkken om de hadde været med fra begynnelsen.

Beretningen for 1915 — utenom det utsatte punkt — godkjendtes enstemmig.

Formiddagsmöte tirsdag 29. august.

Dirigent: *Joh. Gudmundsen.*

Oddakonflikten 1915.

(Fortsættelse.)

I. Bjerkmann: Jeg var desværre ikke tilstede igaarftes da dette punkt blev tat op til behandling; men jeg har hørt at det som er passert er blit gjenstand for sterk kritik. Det som staar i beretningen om saken er imidlertid korrekt. Som det fremgaar av den blev forhandlingerne først optat i Bergen; de blev ikke avbrudt, men forlagt til Odda efter krav fra repræsentanterne derfra. Disse forhandlinger blev optat i Odda den 8. juli. Først møtte repræsentanter fra de forskjellige interesserte forbund, for arbeidsgiverne og arbeiderne paa stedet. Men da de ordinære forhandlinger paabegyndtes besluttet forhandlingsutvalget at kun forbundenes, arbeidsgivernes og fabrikkens repræsentanter skulde være tilstede. De stedlige arbeideres repræsentanter skulde ikke være med. Jeg paatalte at foreningens repræsentanter blev holdt utenfor. Det er altid heldigst at repræsentanter for arbeiderne paa stedet er med. Men det blev sagt at det bare vilde forhale og forlænge forhandlingerne. Vi gjorde da krav paa, at repræsentanterne for arbeiderne paa stedet skulde tilkaldes naar det viste sig nødvendig. Det blev ogsaa gjort. Resultatet kjender forsamlingen til; man fik en lønsforhøielse som for det meste gaar ut paa 8 øre pr. time og tillæg i endel akkordsatser. Forhandlerne blev forsaavidt ikke enige, som vi syntes tilleggene var for smaa; men vi lovet dog at anbefale forslaget. Det er imidlertid i en kontinuerlig bedrift vanskelig at faa samlet alle arbeidere paa en gang, og der maatte holdes flere møter. Saaledes blev der holdt 3 møter for vort forbund til avstemning over forslaget. Som det staar i beretningen fik disse møter liten tilslutning; men resultatet av avstemningen var, at forslaget ikke var forkastet. Man maa ifølge lovene regne dem som ikke møtte for at ha været for forslaget. Da sekretariatet hadde overtat forhandlingerne i Odda blev avstemningsresultatet fra vort forbund oversendt sekretariatet. Samtidig krævet vi ny avstemning. Denne blev indvilget med det motkrav at mindst halvdelen av medlemmerne maatte stemme mot forslaget for at faa det forkastet og arbeidsstans kunde tillates. Den anden gangs avstemning foregik uten at nogen repræsentant

for forbundene eller landsorganisationen var tilstede. Der kunde ikke være tale om paavirkning. Arbeiderne hadde frie hænder og kunde gjøre med forhandlingsforslaget som de vilde. Men det viste sig ogsaa nu, at der ikke var flertal for forkastelse. Fremmøtet hadde ogsaa været daarlig. Sekretariatet fandt det uforsvarlig at gaa til konflikt, naar interessen var saa liten, og forhandlingsforslaget blev saa godkjendt av sekretariatet og dette meddelt forningerne paa stedet. Jeg har forstaat at kritikken her væsentlig gjaldt det, at repræsentanten for arbeiderne paa stedet ikke fik være med i forhandlingerne, mens et par av fabrikkens repræsentanter var tilstede. Dette var beklagelig, som jeg har sagt; men det er ikke sandt at arbeidernes repræsentanter derborte blev staaende utenfor som hunde. De blev tilkaldt, da det var nødvendig. Kritikken over at arbeidernes repræsentanter ikke fik være med kan være berettiget; men naar forhandlerne fra forbundene har kjendskap til sakerne, saa er det ikke absolut nødvendig, og jeg har oplevet at det har været heldig, at de ikke har været tilstede. Ved Odda hadde det været godt om arbeidernes repræsentanter hadde været tilstede hele tiden. Resultatet av forhandlingerne blev som sagt ikke tilfredsstillende; men alt mulig blev gjort fra forbundenes side for at faa et godt resultat. Det var ogsaa vanskelige forhold at gaa til en streik. Jeg vil tilslut ha sagt med hensyn til anken over at repræsentanterne for de stedlige arbeidere ikke fik være tilstede, at jeg principielt altid er for at stedets arbeidere skal være repræsentert i en forhandling. Det er bedst for alle parter og især for forbundsrepræsentanten. Det kan nok sinke forhandlingerne; men det vil være lettere at faa førstehaands opplysninger. Man kan fra den anden side ogsaa forvise sig om vanskelighetene og høste nytte av det. Men jeg har ingen tvil om at *resultatet* ved Odda vilde bli det samme om ogsaa arbeidernes repræsentanter hadde været med. Tilslut vil jeg ha sagt at det stod arbeiderne ved Odda frit for at forkaste forhandlingsforslaget og gaa til konflikt. For dette kan de klandre hverken sekretariatet eller forbundene.

Nils Kvale: Jeg sa igaar at det var den bedste anledning vi har hat ved Odda. Pladsene skulde været opsagt den 15. juni. Men den gode anledning blev ikke grepet. Man maa forstaa at det er sørgelige misforhold tilstede, naar fabrikkens folk er tilstede ved forhandlingerne og arbeidernes repræsentanter negtes adgang. Fabrikkens ledelse og arbeiderne skal her sættes paa like fot. Saa var det den sidste avstemning. Rich. Hansen sa, at forhandlingsresultatet var vedtat; men der blev da i Odda avgitt 311 stemmer mot forslaget og bare 124 for og i Skaftun 5 for og 24 mot. Størstedelen av dem som stemte for tilhørte Jern- og metalarbeiderforbundet. Det hænder altsaa at et forbund som staaar forholdsvist godt i det tvinger et andet forbund til at akseptere daarligere vilkaar. For at faa det til at forslaget blev godkjendt maa man regne med dem som ikke har stemt. Men det er ikke riktig saa godt at opgi det rigtige medlemstal like foran en truende konflikt. Mange var reist bort fra stedet, ikke saa faa gjorde militærtjeneste. Vi har god

grund til at tro at der var majoritet for forkastelse. Hvad vort forbund angaar, saa vet vi at det var overveiende flertal imot overenskomsten. Det er noget utilbørlig baade ved forhandlingerne og vor behandling i denne sak i det hele.

Punktet blev derpaa enstemmig godkjendt, og dermed var beretningerne for den hele 3-aarsperiode samtlige færdigbehandlet og godkjendt.

Regnskapet for 1913

referertes og godkjendtes.

Lians hilsningstale til landsmøtet.

O. Lian var nu ankommet og bragte kongressen sin hilsen. Han uttalte: «Jeg vil først faa bringe landsmøtet en tak fra landsorganisationen og mig selv for indbydelsen. Var forhindret fra at være tilstede fra først av grundet et foredrag i Trondhjem. Jeg vil takke for samarbeidet i den forløpne periode. Det har været en tung og vanskelig tid for organisationen. Med krigens utbrud kom den pludselige krise og ca. 20 000 av landsorganisationens medlemmer blev arbeidsløse. Det lykkedes dog, tiltrods for arbeidsgivernes anslag, at slaa tilbake forsøkene paa at slaa lønningerne ned og bryte tariffene; men arbeidsledigheten var det ikke mulig at hindre. Dette forhold slog senere sterkt om, idet vi istedetfor arbeidsledighet fik sterk efterspørsel efter arbeidskraft. Høikonjunkturer indtraadte etterhaanden, og alt blev liv og virksomhet. Men skjønt arbeidslønnen ogsaa steg, kunde den dog ikke følge de sterkt opadgaende priser paa alle livets nødvendigheter, og der indtraadte en *dyrtid*, hvis make vi aldrig har oplevet. Prisstigningerne synes aldrig at skulle ta slut. Imens fortsætter i utlandet myrderiet og vi ser vore kamerater kommanderes mot hinanden til krigens mord. Den internationale sammenslutning, saa sterk den var, er vistnok derved ikke død; men den staaar splittet og magtesløs. Vi kan dog fremdeles skimte lyspunkter. Arbeiderne glemmer ikke at deres organisation er det eneste verge de har og vil nok finde den igjen. Karl Marx' ord om at arbeidernes frigjørelse maa bli arbeidernes eget verk, staaar fast som nogensinde. Vi maa bygge vor organisation sterkere og sterkere. Der hamres paa sind og hjerter utover alle vegne omkring i vort samfund om dette, og det gaar, omend smaat, stadig sikkert fremad mot reaktionens fald og borgerpolitikkens slut. Hadde vi ikke det at tro og stole paa, vilde det ikke se lyst ut for arbeiderklassen i Norge og andre land. Naar vi er kommet saa langt, at vi respekterer hinanden som vi gjør, og har skaffet arbeiderklassen og dens organisation saa megen respekt utad, som der nu er, saa skyldes dette ikke mindst Norsk arbeidsmandsforbund. Det har været banebrytende for saa meget blandt os. Jeg vil ønske, at naar dere nu skal til at behandle den lange og vidtløftige dagsorden, som her foreligger, saa maa dere ledes i den samme aand og begeistringens tempo, som dere alltid tidligere har vist.

Dirigenten (*Joh. Gudmundsen*) takket Lian for hilsenen og ønsket og uttalte haab om at Arbeidsmandsforbundet i fremtiden vilde fortsætte arbeidet og at medlemmerne vilde vedbli at være rydningsmænd og foregangsmænd inden landsorganisationen.

Regnskapet for 1914.

O. Ofstad forespurgte om hvad den post paa kr. 7 235.57 som var opført til «diverse personer» betød.

Rich. Hansen: Det er betalt til medlemmer som er kommet ind til forhandlinger o. l. Man er ikke tjent med at spare paa dette. Det har været opfattet som om det var forbundets fastlønnede folk dette gjaldt; men det er ikke tilfældet. Forbundets funktionærer har ikke faat noget av det. Det meste gjælder diæt og reiseogdtgjørelse til medlemmer, som er indkaldt ved forhandlinger. Tildels har det forekommet os, at man har valgt for stor repræsentation; men vi har bøiet os for det. Det gaar ikke an i et hovedregnskap at specificere alle disse poster. De findes selvfølgelig specificerte og med bilag i regnskaperne.

Kjøpet av statsobligationer.

E. Ljungkvist: Jeg vil før vi gaar videre gjerne faa stille en forespørsel. Jeg vet ikke om jeg har læst det i avisen, eller jeg har hørt det fortalt, at Arbeidsmandsforbundet skal ha tegnet sig for et beløp i statslaanet. Jeg vil gjerne høre om dette virkelig er tilfældet, da jeg heller ikke finder noget om det i regnskaperne.

Dirigenten: Der er tegnet av Arbeidsmandsforbundet for 40 000 kroner.

E. Ljungkvist: Vi har altsaa ogsaa været med at skaffe statsraad Holtfodt penger til hans millionrulling til militærvæsenet da.

Dirigenten oplyste at pengene var tat av forsikringskassen.

E. Ljungkvist: Selv om det er av forsikringskassens midler og at de er uangripelige, saa er det allikevel arbeidernes penger, og de skal ikke overlates til militarismen. Jeg er blit møtt med dette, at naar vi laaner Holtfodt penger til hans millionrulling for militarismen, saa kan vi ikke være alvorlige motstandere av den heller.

Gregor Tjønnå: Jeg er enig med den foregaaende taler. Denne anbringelse har vakt berettiget harme utover landet. Der maa kunne findes andre maater at anbringe pengene paa. Her er flertallets mening vistnok utvilsom. Jeg tillater mig at foreslaa:

«De penger som av Norsk arbeidsmandsforbunds midler er anbragt i Norske statsobligationer opsies for at stilles til disposition for kooperationen og til laan til reisninger av Folkets hus for de enkelte avdelinger.»

Jakob Eikefjord: Jeg vil forespørre under hvilken post i regnskapet disse obligationer sorterer.

Dirigenten: De opføres under kontantbeholdningen, sier kassereren.

J. Eikefjord: For eftertiden bør de da posteres for sig.

Rich. Hansen: Kritikken over kjøpet av statsobligationer har jeg hørt tidligere ogsaa. Det er sagt at det er det samme som at laane staten penger til krigsbruk. Det er dog ogsaa en hel del andre formaal i statens husholdning. Anbringelsen er fuldt forsvarlig. Og blir det dømt at være en feil, saa er det andre forbund som ogsaa har gjort sig skyldig i det samme. Statsobligationerne er ved siden av, at de er rentebærende likesaa gode og kurante som rede penger. De kan forøvrig veksles naarsomhelst og pengene kan saa sættes i en bank. Men denne bank vilde da kunnet anbringe dem i statsobligationer og hat fortjenesten av det. Vi vilde ikke sat Holtfodt ibeit for det. Hvis landsmøtet beslutter at pengene skal sættes i kooperationen, saa maa man erindre at de ikke altid er disponible, mens en statsobligation ogsaa i cirkulation er likesaa god som enhver anden tusenkroneseddel.

A. Ahlstrand oplyste om de forskjellige renteindtægter man fik ved at ha pengene staaende i banken. Statsobligationerne gir 5 procent.

O. Grytnes: Man kan ikke sterkt nok kritisere at der laanes ut penger til regjeringen. Vi maa da erindre at vi staa i kampforhold til den kapitalistiske stat. Man burde heller laane pengene direkte til atbeiderne. Der er bl. a. kommet andragende fra Kr.sund. La os anvende pengene til at sætte os i besiddelse av arbeidspladsene. Agitationen har ogsaa krav. La hovedstyret forme en agitationsplan og utføre den. Det vil være av større nytte end at ha statsobligationer liggende. Jeg vil forme et misbilligelsesforslag.

Lars Kjelstadli: Jeg vil understreke den kritik som her er ført over laanet til staten. Det kan være god kapitalanbringelse, gode renter og god sikkerhet; men staten er en av vore værste utbyttere, hvilket bl. a. forholdet ved kommunikationsanleggene viser. Man maa ogsaa erindre at staten har sine største utgiftsposter til militarismen. Nu er jo laanet en kjendsgjærning; men vi bør avverge gjentagelser. Det kan hende, at det er klokt at sætte pengene i statsobligationer; men vi skal ikke basere vor organisation paa rentefordel. Det er det samme om vi ikke har profit. Det er ikke med det for øie disse penger er indsamlet øre for øre og krone for krone. Skulde vi laane pengene ut, saa var det bedre at la kooperationen laane. Vi maa se til at faa absolut veto i produktionen og omsætningen. Vi ser nu at vi rækker ikke frem bare med lønsbevægelser. Det blir bare værre og værre. Vi maa se til at anvende vore penger bedre end hittil.

Osw. Martinsen: Jeg er enig med Eikefjord i at obligationerne bør opføres særskilt paa regnskapet. Vi har penger i statsobligationer, i Folkets hus laan og i den kooperative sparekasse, og der er andre laan. Alle transaksjoner føres paa samme maate. Som regnskapet viser er ikke den kapital som er anbragt i kooperationen helt disponibel. Medlemmerne bør ikke gaa i den tro, at alle disse kapitaler med en gang er disponible.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *Grytnes:*

«Landsmøtet uttaler sin misbilligelse i anledning anbringelsen av penger i statsobligationer.»

Nicolay Hansen: Den kritik som er rettet mot forretningsutvalget for anbringelsen av penger i statsobligationer er ganske uberettiget. De kontante penger kommer ogsaa fra staten. Vort forbund er en kamporganisation og vore midler maa derfor være let realisable, og det er statsobligationerne. De er lik kontanter. Jeg vil bare nævne de penger vi har laant til partibladerne. Dem kan vi ikke gaa og veksle i en bank naarsomhelst. Situationen i vaar var faktisk den, at vi var bankerot midt i den vanskeligste situation. Jeg vil paatale dette. Jeg er enig i at ogsaa statsobligationerne bør opføres særskilt paa regnskapet.

E. Volan: Tegningen av bidrag til statslaanet har ikke været behandlet i hovedstyret. Det kan vel være et spørsmål, hvorledes man anbringer pengene. Her er det en retning som vil binde midlerne mest mulig; den anden vil ha den mest mulig disponible. Skal man binde dem, saa bør man ialfald ha de største garantier. Det gir den norske stat. Et Folkets hus- eller pressefond gjør det ikke. Dertil saa faar man større procenter av statsobligationerne. Jeg er av den opfatning, at man kan binde midlerne, og da er det bedst for organisationen at de bindes i arbeiderforetagender. Her er kooperationen det bedste. Men det ser ikke ut til at organisationens medlemmer oppfatter det slik. Avdelingerne steiler mot laan til kooperationen. Arbeiderne tror ikke paa arbeidernes indretninger. De tror ikke den kooperative sparekasse kan betale tilbake, og saa gaar de til private. Men bankerne anbringer ogsaa pengene i skibsaktier og statsobligationer. Hvorledes dette gjøres, saa blir det slik at arbeidernes penger benyttes til at bekjempe arbeiderne med igjen. Den eneste maate at undgaa dette paa er at anbringe dem i kooperative foretagender. Ti det er ialfald ikke til at undgaa, at de penger som sættes ind i private banker blir benyttet til bekjæmpelse av arbeiderne.

Rich. Hansen: Dersom disse forslag skal vedtages, saa maa vel konsekvensen ogsaa være at man ikke kan sette penger i private banker. Ti de anvender dem jo som de vil. De gir 2½, 3½ og 4½ procents renter. Men nu staar det i lovene at pengene skal anbringes i en bank. Man behøver ikke uttale nogen misbilligelse her; man kan bare beslutte at statsobligationerne skal veksles i hundrekronere; man faar 40 000 kroner, og saa kan man gaa i den kooperative sparekasse med dem. Kassereren og bokholderen kan forøvrig ordne sig slik at de bokfører obligationerne særskilt. At statsobligationerne bør regnes som kontante midler er der ikke tvil om. Grytnes nævnte at vi skulde laane penger til kooperative bedrifter. Der har været andragender herom inde fra Kr.sund og Aalesund. Kr.sund fik 500 kroner til en start. Andragendet fra Aalesunds stenarbeiderforening gik ut paa 30 000 kroner, og det blev avslaat. Der manglet aldeles utredning over hvad de vilde sette igang. Vi maatte da se planerne. Der nævntes bare prammer, dykkerapparater

osv. til entreprenørvirksomhet som skulde drives av foreningen. Aalesunds stenarbeiderforening er ogsaa en forholdsvis ny forening. Det er muligens dette foretagende Grytnes sigter til. Laanene i Folkets hus og aviserne er garantert av landsorganisationen, og er sikkert nok. Talgik saa gjennom alle de laan som var ydet av Arbeidsmandsforbundet. Med hensyn til statsobligationerne, saa kan jeg nævne, at da vi fik andragende fra Bergen, spurgte vi om de vilde ta statsobligationer. Jo da, det var intet iveien for det. Det var likesaa godt at ta penger som gav 5 procent rente. Skal der vedtages nogen misbilligelse, saa maa det i tilfælde bli en misbilligelse av vore love, ikke over dem som har effektuert dem efter bedste skjønn.

Dirigenten: Talerne bør holde sig til statsobligationerne.

Jakob Eikefjord: Jeg er ikke enig i kritikken over forretningsutvalget, fordi det har anbragt pengene i statsobligationer. Men jeg mener at de bør opføres for sig i regnskapet. Jeg fremsætter derfor følgende forslag:

«Samtlige laan av de forskjellige kasser specificeres slik at regnskapet viser hvorledes forbundets midler er anbragt.»

Sven Røed: Vi kan ikke gi os til at være saa store principryttere, at vi sælger statsobligationerne naar de er den bedste kapitalanbringelse vi kan gjøre. *Hvilket* princip det gjælder er heller ikke klart. Det er værre at man binder større beløp i Folkets hus og arbeiderpressen. Disse penger kan vi ikke naarsomhelst faa igjen til anvendelse i lønskampe, og deri ligger en fare. Det kan staa paa et par uker at hente seiren hjem, og saa kan vi komme i den situation, at vi ikke raader over vore egne midler. Det er stor fare ved at sette pengene fast, og vi har nylig været i en situation som var ganske alvorlig. Forbundet hadde i sommer laant omtrent hele forsikringskassens beholdning.

A. Gabrielsen: Kritikken over kjøp av statsobligationer kan være uberettiget fra statssocialistisk synspunkt og forsaavidt kan jeg være enig med Volan. Det er en kjendsgjerning at store finansmænd, truster o. l. fortrinsvis anbringer sine penger i rentebærende statsobligationer selv til langt mindre rente end i private foretagender. De har sin mening med det. Det er en *væsenforskjel* mellem at anbringe penger i statsobligationer og i private banker. Fra et revolutionært standpunkt maa der nedlægges bestemt protest mot de pengetransaksjoner, som ledelsen her har foretat. De styrker ogsaa den opfatning, at vi skal være et led i opretholdelsen av det nuværende samfund.

Johan Belsvik: Man maa vel indrømme at anbringelsen av pengene i statsobligationer er fordelagtigst hvad renter angaar; men bedre er det dog at anvende dem til egne formaal, og det bør vi gi tilkjende ved en beslutning her.

Alfred M. Nilsen: Principielt set er det uriktig at laane penger til den kapitalistiske stat; men forretningsmessig set er det jo en bedre anbringelse end hos private. Det er forresten en feil ved regnskapet, at det ikke er anført, hvor pengene er anbragt. Det kommer av at vi ogsaa har et forkjert regnskapssystem. Den regn-

skapskyndige bokholder er ikke ansvarlig for regnskapet. Naar vi kommer til behandling av regnskapet for 1915 maa der gjøres klar og grei rede for laanene. Jeg har hørt at forretningsutvalget har negtet andragender om laan til Folkets hus fra vore egne avdelinger, mens storlaan til Trondhjem, Bergen og Stavanger er gaat glat igjennem. Men med hensyn til disse ting, er der heller ikke enighet blandt os. Jeg mener ikke som Tjønna at vi skal disponere vore penger hvorsomhelst bare ikke ha dem i form av statsobligationer. Jeg er aldeles uenig i laanene til avisforretninger. Det var bedre at avse nogen hundrede kroner til foreninger som ikke har hus. Det er andre end mig som ogsaa er begyndt at ta reservationer; de er kommet efter at laanene var bevilget. Jeg har sagt fra at jeg vilde ta dette op paa landsmøtet, saa min stilling er ikke ukjent. De andre brancher av vor bevægelse faar selv se til at vokse sig levedygtige og skaffe sig penger. — Jeg vilde ikke ha stemt for Tjønns forslag, om jeg hadde hat stemmeret her, og jeg vil advare mot at det vedtages. Det har været vanskelig for enkelte av forbundets egne avdelinger at faa laant, men let for avisforetagender, og vi maa faa det derhen at det blir omvendt. Men det har været hverken princip eller plan i den laaneverksamhet, som har været drevet av vort forbund.

Dirigenten refererte følgende ændrede forslag fra Tjønna, idet det første toges tilbake:

«De penger, som av Norsk arbeidsmandsforbunds midler er anbragt i norske statsobligationer opsiges og anbringes i den kooperative landsforenings sparekasse.»

Oskar Johansen: Der har været opposition mot kjøpet av statsobligationer ogsaa her i Kristiania, og jeg er enig med Volan i at princippet er uriktig. Tjønns forslag er upraktisk fordi, at anbringer vi pengene i Kooperationen, saa har vi dem ikke disponible. Vor forening maatte saaledes gaa og vente i flere uker paa 1000 kroner, før vi fik dem ut.

Johan Karlgren: Det principielt rigtige er at anbringe pengene med den største fordel til varettagelse av forbundets tarv som kamporganisation. Det er sagt at man har hat lovene at rette sig efter, og lovene skal jo ogsaa være medlemmernes garanti. Det blev paa landsmøtet i Trondhjem i 1904 klandret, at det var ydet et laan til Sarpsborg paa 3000 kroner, og landsmøtet vedtok at der for fremtiden ikke skulde utlaanes en øre. Forbundet skulde være en kamporganisation. Jeg vet ikke om den beslutning senere er ophevet; men jeg skulde tro den staa ved magt fremdeles. De penger som er utlaant er altsaa ydet i strid med forbundets egne beslutninger. Det er et brudd paa beslutningen fra 1904 og bør paa det strengeste paatales. Saken skal ikke forgyldes med at pengene er lette at indløse. De øre vi har samlet er surt erhvervede, og vi skal ikke laane dem ut til anskaffelse av mordvaaben. Dertil kommer at vi blir staaende med tomme kasser naar det gjælder mest. Det hændte os iaar. Men allerede i 1914 skrev jeg en 3-spalters artikel i «Nordlys», hvori jeg paapekte hvordan stillingen vilde bli i 1916

og hvad vi hadde at vente os. Eikefjord snakker om en forretnings sak; men det er en prinsipsak dette gjælder. Alfr. Nilsen sier, at man har negtet at laane avdelingerne til Folkets hus. Ja, da har man netop holdt sig til lovene i det stykke. Laanene er git ulovlig. Jeg vil præcisere at alle laanetransaksjoner uten undtagelse er lovbrudd. Jeg vil stemme for misbilligelsesforslaget.

Alfr. Myhrstad: Karlgren taler om de surt erhvervede øre og at de hvert øieblik maa være disponible; men de penger, som her er tale om, kan ikke angripes hvert øieblik; de er uangripelige; men nu er det høieste vi kan faa av rente i en privat bank 4½ procent, mens statsobligationerne gir 5 pct. Denne renteforskjel kan bidra til et betydelig beløp i aarenes lange løp, og jeg kan ikke opdage noget princip, som skulde stille sig iveien her. Pengene bør anbringes der hvor det er mest fordelagtig med tilbørlig sikkerhet. Vi skal ikke gi bort noget av arbeidernes penger til privatkapitalismen.

Gregor Tjønna: Jeg vil anbefale mit ændrede forslag. Pengene kan anvises i den kooperative sparekasse som i en anden bank. Det er til fordel for arbeiderbevægelsen, at der ogsaa bevilges laan til Folkets hus. Tilstanden er mange steder slik at der ingen fremgang kan bli før man har faat lokale. Der er syndet sterkt mot ansøkningerne om laan til opførelse av Folkets hus, og man maa være glad for de laan som er ydet. — Paa Notodden har vi arbeidet sterkt for at faa et forsamlingslokale, og vi hadde for en tid siden tilbud om en eiendom som vi kunde tjent flere tusen kroner paa; men landsorganisationen indvilget ikke et andragende om laan, og eiendommen gik fra os. Det er vanskelig at faa tilslutning til møterne, naar man ikke har tilfredsstillende lokaler. At anbringe disse penger i en kooperativ sparekasse tror jeg er det bedste vi kan gjøre. Det er ialfald bedre end at ha dem i statsobligationer.

E. Volan: Gabrielsen sier, at det er en *væsensforskjel* mellem at anbringe pengene i statsobligationer og i private banker. Men der findes ikke fnug av prinsipiell forskjjel. Er man ikke enig i at pengene anbringes i statsobligationer, saa maa man ogsaa være imot at de laanes til private banker. Der er ikke anden forskjjel paa disse ting, end at man ved at gaa til staten overflødiggjør en mellommand. Man staa her og snakker, som om vi kunde vanskeliggjøre for staten at faa penger til militarismen. Staten staa aldrig i vanskelighet for det. Alfr. Nilsen reiser motstand mot at pengene anbringes i arbeiderforetagender; han vil vi skal gaa til de private banker med dem. Men han maa da vite at et første prioritets laan i et Folkets hus i en by med bygningsreglement er sikkert nok. Karlgren paaberoper sig en beslutning fra Trondhjemsmøtet i 1904 som forbyr ethvert laan. Jeg har ikke kjendt til den, og avdelingerne som er kommet til forbundet efter 1904 er nok ikke underrettet om den. I 1913 sa ikke Karlgren et ord om den beslutning. Det merkeligste er ikke det at Karlgren husker saa vel det som er foregaat; endnu merkeligere er det at han med profetisk blik i 1914 saa ind i fremtiden og kundgjorde i «Nordlys» hvad som vilde ske i 1916. Efter diskussionen her at dømme ser det dog ut til at

Karlgren har ophørt at være profet. — La os bli enige om den ting at organisationens ledelse ikke bør behandle forbundets penger letsindig.

Rich. Hansen: Ikke alle de sterke ord som er brukt i denne sak er beføiet. Jeg er enig med Gabrielsen i at fra et statssocialistisk standpunkt er kjøpet av statsobligationer en riktig anbringelse av pengene; men det er fordi han ikke er socialist at Gabrielsen er imot. Slikt lar sig høre. Men naar han taler om en væsensforskjel mellem at anbringe pengene i statsobligationer eller laane dem til private banker, saa glemte han at gi grundene herfor. Volan har ret i at den eneste forskjel er, at man ved kjøp av statsobligationer undgaar en mellommand. Spørsmålet er om og hvorfor man skal overlate pengene til privatbankerne for en lavere rente, naar man med endnu større sikkerhet kan faa en høiere. Bankerne vilde nok ogsaa gjerne beholdt den del av statslaanet, som blev utlagt til offentlig tegning. Der opnaas ingen ting ved at vedta en misbilligelse; det er da bedre at gaa like paa saken og vedta at obligationerne skal ombyttes i kontante penger. Det lar sig gjøre naarsomhelst. Hvad regnskapsførselen angaar, saa er den som den har været tidligere. Revisorerne har ikke gjort nogen bemerkning, og der er ikke fremkommet nogen beskyldning for bedrageri. Med hensyn til Alfr. Nilsens sterke reservationer mot laan til arbeiderforetagender her, saa har jeg ikke hørt at Nilsen har holdt noget saadant foredrag som dette her for forretningsutvalget mot laanene. Med hensyn til Karlgrens profetier (det er forøvrig merkelig at han skulde bli profet paa sine gamle dage), saa burde Karlgren virkelig sendt sine forutsigelser i «Nordlys» til os, saa hadde vi da været advaret. Hvad laanene angaar, saa har det været vanskelig at negte, naar vore egne folk kommer som fra Bergen, og de private banker har negtet at yde dem laan. De bør holdes oppe i konkurransen. Det er hele Vestlandet og Trøndelagen som har nydt godt av de laan vi har bevilget.

Sven Røed: Det gaar ikke an at vedta Tjønns forslag; ti det vil jo føre med sig at endnu fler av forbundets midler bindes. Dersom Tjønns forslag vedtages, saa vil det si det samme som at 130,000 kroner av forbundets midler er bundet. Forslaget er derfor aldeles umulig. Forsikringskassen er allerede angrepet i nødens stund. Men det er spørsmål om hovedstyrets og forretningsutvalgets store bevilgningsmyndighet skal fortsatte videre. Det kan hende at vi snart ikke har nogen flere penger at kjæmpe med. Vi har snart skrapet kasserne tilbunds.

A. Gabrielsen: Det kan nu ikke være stort mere at si om denne sak. Rich. Hansen anket over at jeg ikke hadde definert væsensforskjellen mellom at anbringe pengene i statsobligationer og i privatbanker. Det skulde ligge nær at tro at man vil kjøre mig fast — en almindelig jernbane- og grubearbeider. Det skulde være let at binde Gabrielsen. Men jeg skal se bort fra ondskapsfuldheter. At faa definert den sak vilde mindst kræve en 2—3 timer. Der er en stor principiell forskjel mellem disse pengeanbringelser. Det ser

man bare av det at storkapitalen anbringer sine penger til lavere renter i statsobligationer end i private foretagender. Man har sagt at disse penger er vel anbragt. Ja, i ly av kanoner; i bekjæmpelse av vor fremgang. I 1908 forelaa der andragender fra et par arbeiderblade for at de kunde fortsatte. De blev ikke indvilget. Men forbundet var likesaa godt situert da som i 1915. Og saa anbringer arbeidsmandsforbundet 40,000 kroner i statsobligationer. Det er vel med Sjursen at si: Skidt i principperne; op med profitten!

E. Ljungkvist: Jeg trodde at vi ialfald hadde et socialistisk samfund her; men nu hævdes det at vi skal anbringe pengene der hvor det er fordelagtigst. Vi maatte vel anbringe dem hos Krupp da; ti der er der høie procenter. Vi siger at vi motarbeider militarismen; men i 1914 gav vi os netop i lag med militarismen. Vi staar jo i samfølelse med dem vi har anbragt pengene hos, skulde jeg tro. Men av dem som forsvarer det som her er gjort, kræver jeg opplysning om, hvorledes jeg nu skal gaa ut og agitere mot militarismen. Det er sagt, at dersom vi anbringer pengene i en bank, saa vil de allikevel gaa samme vei. Men i det tilfælde hadde vi ialfald vor samvittighet fri. Det vilde være sørgelig for mig at komme tilbake til min avdeling og si, at jeg har været med paa at si, at det var likegyldig hvor vi anbragte pengene. Ogsaa derfor siger jeg fra. Men av dem som forsvarer anbringelsen vilde jeg gjerne høre hvad man skal si, hvis deres mening seirer.

J. Karlgren replicerte til Volan og Rich. Hansen. Nævnte at han i 1911 hadde faat skrivelse fra Rich. Hansen om kassernes daarligere tilstand.

Alfr. M. Nilsen: Rich. Hansen, som talte mens jeg ikke var tilstede, skal ha sagt at jeg ikke paa forhaand har uttalt mig imot forbundets laaneaffærer; men det vet dog Hansen, at jeg har været meget rasende over disse laan, og endog privat til ham har jeg uttrykt dette. Naar en anlægsarbeiderforening kommer og skal ha hjelp til et skur for at samles i, saa blir der sagt nei. Da gjælder Trondhjemsbeslutningen; men angaar det Kristiania, da sætter man penger i den kooperative sparekasse og garanterer for laanet. Forbundet har laant ut penger; men der er altsaa gjort forskjel. Men skal forbundet laane ut, saa faar det da foretrække sine egne avdelinger. Men laanene er allikevel en feilagtig anbringelse av pengene, idet de skal være disponible i store konflikter. Nu bundskraper man kasserne og laaner saa av forsikringskassen; det blir økonomisk misère. Landsorganisationens garanti er lik nul. Tilstanden der er nemlig likesaa daarlig som i arbeidsmandsforbundet. Da landsorganisationen bestaar av forbundene er dens garanti det samme som at vi garanterer os selv. Jeg kan heller ikke anbefale at sette pengene ind i den kooperative sparekasse; ti den er ikke stillet saadan at vi kan faa pengene igjen naarsomhelst, og det maa vi ha. — Det skal ikke siges at jeg ikke har sagt fra; jeg sa fra paa det mest energiske ved laanet til «1ste Mai» i Stavanger, og jeg har sagt fra før. Efter det sidste laan fik ogsaa Rich. Hansen betænkeligheter.

P. Wean: Det er ikke svært lærerikt at høre paa al den personlige debat som føres her. Jeg kan dog forstaa at der er to retninger som kjæmper. Det er den nye retnings mænd, som er saa avgjort imot pengenes anbringelse i statsobligationer; men dersom den syndikalistiske retning seirer, saa kan den vel ifølge sit syn ikke anbringe penger i nogen kapitalistisk forretning. De vil, hvor man man sætter dem hen, bli benyttet til at bekjempe os; det maa man ha paa det rene. Jeg kommer fra en avdeling hvor syndikalismen har seiret helt, og skal fremholde dette; men endnu er ikke forbundet syndikalistisk.

E. Volan: Ljungkvist siger at vi kan ha vor samvittighet fri dersom vi anbringer pengene i en privat bank. Men det argument holder ikke. Er man principielt imot at arbeidernes penger skal anvendes imot arbeiderne, saa maa man ogsaa være imot at de gaar til privatkapitalistiske banker. Men hovedprincippet er at arbeidernes penger ikke maa bindes saa de er umulige at faa løs i konflikttilfælde. *Hvor* de er bundne og benyttet er et fett. De benyttes overalt til bekjæmpelse av arbeidernes foretagender. Vi har set det i Trondhjem, hvor bankerne negtet os laan mot enhver organisations garanti. Selv om organisationen sætter penger i bankerne og har en økonomisk forsvarlig forretning, saa faar de ikke laane. — Det maa ogsaa erindres at de penger som laanes til opførelse av hus er anvendt i en del av vor kamp. Vore organisationer maa ha hus. Likedan er det med pressen. Arbeiderpressen har gjort mer for organisationen her i landet end nogen enkelt person. Erfaring har vist, at hvor der stiftes en fagforening, og arbeiderpressen ikke kommer ind, er fagforeningen ikke levedygtig. Arbeiderpressen maa gjøres helt uavhengig av privatkapitalismen. Paa alle omraader skal vi bekjempe kapitalismen til sidste skanse.

Rich. Hansen: Meningerne er meget delte. Ljungkvist mener saaledes at vi har vor samvittighet fri, naar vi sætter pengene i private banker. Hvad Nilsens bemerkninger angaar, saa sa jeg, at jeg har aldrig hørt ham ta saadan ivei og holde et saant foredrag, som det han holdt mot laanene her, for forretningsutvalget. Da laaneandragendet fra «1ste Mai» forelaa samtidig med det fra «Ny Tid» hadde vi laant til Folkets hus i Trondhjem og Bergen, og disse var likesaa gode. Nilsen sier, at om der kommer andragende fra en anlægsarbeiderforening om hjelp til opførelse av et skur, saa siges der nei; men i Kristiania faar man ved at penger sættes i den kooperative sparekasse. Dette er at vække uvilje mot Kristianiaarbeiderne. Der kan ogsaa føies til synderegistret at vi har laant til en avdeling ved Raumabanen, og et laan til er garantert paa samme maate som laanet i Kristiania. I disse tilfælder hadde den kooperative sparekasse ikke kontanter for haanden; vi satte saa pengene ind og sparekassen laante dem ut. Angaaende beslutningen i Trondhjem i 1904, saa var der da laant 3000 kroner til et Folkets hus i Sarpsborg, og dette laan var misligholdt. Dette foranlediget beslutningen om ikke at indlate sig paa husspekulationer. Vi levde længe paa den. Men forbundet vokste, og stillingen forandret sig.

Sulitjelmarbeiderne søkte om 15,000 kroner, og disse satte vi ind i den kooperative sparekasse, som igjen laante dem til Sulitjelma. Vi har ikke været knuslete med at laane til arbeiderforetagender. Kjøpet av statsobligationer er ikke noget laan; det er bare en pengeanbringelse. Karlgren skrev i 1911, da han var sekretær i Nordland, og forespurgte om den økonomiske stilling. Vi gjorde rede for den, hvilket var vor skyldighet. Der var medlemmer som trodde at kasserne var bundløse. Men hvis en kamp skal føres er man nødt til at beregne økonomien.

Strek blev sat.

A. Gabrielsen: Jeg har søkt at undgaa personligheter, og det bør de andre ogsaa gjøre. La os holde os til principperne, og saa faar vi respektere hver mands meninger. — Staten er generalnævneren for røver- og utbyttersamfundet, og det er den viktigste grund til væsensforskjellen fra at sætte pengene i private banker. Jeg skal bruke et billede. Sæt at jeg tilhører en bande og denne bande vil gjøre en mand blind paa det ene øie. En stikker her og en anden der; men saa kommer der en og tar sigte med kniven like paa pupillen og trykker til. Saan er den kapitalistiske stat likeoverfor arbeiderne i deres bestræbelser.

Alfr. M. Nilsen: Til Hansen vil jeg si, at jeg holder ikke foredrag for forretningsutvalget. Men jeg har sagt fra underhaand og i utvalget. Det er sandt at der er laant til Grønbogens avdeling ved Raumabanen; men det var fattige 300 kroner, ikke mer end der gives til agitationen. Det er forskjel. En forening fra Vestlandet søkte om et lignende laan; men fik blankt avslag. Fremgangsmaaten med at gaa om den kooperative sparekasse blev ikke anvist til denne forening. Vi maa gaa utenom beslutningen av 1904 og hjelpe dem som er mest i nød, de som endnu maa holde sine møter og generalforsamlinger under aapen himmel.

Rich. Hansen: Vi har aldrig *anvist* nogen at gaa om den kooperative sparekasse.

E. Ljungkvist gjentok sit spørsmål angaaende følgerne av pengenes anbringelse i statsobligationer.

Oskar Johansen: Her er nu blit altfor meget av personligheter. Sidst er det gaat ut over Rich. Hansen. Forretningsutvalget har ikke git anvisninger til nogen. Vi maa i første række fri os fra privatkapitalen og især bryggerierne. Da kan der ogsaa bli spørsmål om at skaffe de 30,000 kroner som trænges for at bli kvit restaurasjonen i Folkets hus i Kristiania. Omtalte nærmere det laan som var git i Kristiania.

Votering: Regnskapet for 1914 blev enstemmig godkjendt.

O. Grytnes' forslag *vedtoges* med 80 mot 39 stemmer.

G. Tjønna's forslag *forkastedes* med stort flertal.

J. Eikefjords forslag *vedtoges* enstemmig.

A. Kalvaa oplyste at 30 representanter hadde manglet ved voteringen over Grytnes' forslag.

Regnskapet for 1915.

Gustav Sjøman paatalte at der i et tilfælde var git streikeunderstøttelse til uorganiserte.

Rich. Hansen: Der blev bevilget et beløb stort kr. 2000 til de uorganiserte under streiken ved Seildugsfabrikken i Kristiania.

P. Fjeld gjorde rede for hvorledes dette var kommet istand. Det var et undtagelsestilfælde og ikke nogen regel, idet der ved forholdsregler som blev tat saa ut til at seildugsarbejderne vilde greiet situationen.

Regnskapet for 1915 blev derpaa enstemmig godkjendt.

Eftermiddagsmöte tirsdag 29. august.

Dirigent: *A. Kalvaa.*

Navneoprop foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes.

E. Ljungkvist forespurgte om han kunde fremlægge et spørsmål angaaende regnskapet for 1915.

Dirigenten: Regnskapet for 1915 er behandlet og godkjendt. Men hvis *Ljungkvist* har noget spørsmål at fremsætte saa faar han henvende sig til regnskapsføreren og vil faa besked hos ham.

Beretning for 1. halvjaar 1916.

Rich. Hansen avgav følgende mundtlige beretning for aarets første halvjaar:

Siden aarets begyndelse til idag er der avholdt 28 forretningsutvalgsmøter og 2 hovedstyremøter.

Forretningsutvalget har i samme tidsrum behandlet og godkjendt 61 tarifforslag. Av disse er 36 opsigelser av ældre tariffier og 25 nye lønskrav ved bedrifter og anlæg, hvor der ikke før var nogen overenskomst, men hvor foreningerne forlangte at faa dette. Desuten gjenstod 28 lønsbevægelser fra forrige aar.

Der er oprettet 13 nye overenskomster og av de opsagte er 17 prolongert for 1 aar med krisetillæg og 40 overenskomster er revidert, dels med udelukkende forhøielse av lønssatserne og dels med en mindre forhøielse + krisetillæg. Ialt er der saaledes avsluttet 70 lønsbevægelser omfattende 14,047 medlemmer, der er fordelt paa 142 av forbundets avdelinger. Av samtlige indregistrerte lønsbevægelser gjenstaar for tiden 19 uavgjort. Disse 19 lønsbevægelser omfatter ialt 662 medlemmer. Men endnu vil der jo melde sig endel krav paa opsigelse av bestaaende overenskomster samt lønskrav, som er under forberedelse ute i avdelingerne.

I 29 tilfælder har forretningsutvalget godkjendt arbeidsnætlæggelse, men de fleste av disse er ikke blit iverksat, da konflikten er blit bilagt før opsigelsens utløp.

Av ordinære konflikter — streiker og lockouter — har der iaar forekommet 8, hvori deltok ialt 3928 medlemmer. Den største

av disse konflikter var bergverkslockouten, hvori deltok 2615 medlemmer. Dernæst streiken ved Norsk Hydro med 774 medlemmer, jernlockouten, hvori 379 av vore medlemmer var med, streikerne ved Porsgrunds elektrokemiske fabrik, feierstreiken i Kr.a, mineralvandfabrikkerne i Trondhjem, grundarbeiderstreiken i Kr.sund og streiken ved Brønnes uldspinderi i Trondhjem. Alle med mindre end 100 deltagere.

Foruten disse har der været endel kortvarige konflikter, som tildels ikke har været anmeldt paa forhaand og som ikke har medført nogen utgift til understøttelse. Dette har saaledes været tilfældet i Sandefjord, Aalesund og Larvik, hvor murarbejderne har streiket i 2—3 dage og faat sine krav gjennomført, samt ved Løkkens verk, Oddafabrikkerne o. fl.

Foruten de konflikter som er foraarsaket ved vor lønsbevægelser maa ogsaa nævnes *proteststreiken* mot voldgiftsloven, hvori 11,555 av vort forbunds medlemmer deltok.

Tilsammen er der ved aarets lønskonflikter inden vort forbund gaat tapt 291,128 dagsverk. Heri er ikke medregnet proteststreiken.

Til understøttelse er siden nytaar medgaat 612,650 kroner, herav falder 71,000 kroner paa proteststreiken.

For tiden har forbundet 3 streiker gaaende, nemlig ved Luosavaare-Kirunavaara-bolaget i Narvik og hos murmestrene i Skien samt ved Førde—Naustdal veianlæg i Søndfjord. Sidstnevnte streik medfører dog ingen utgift for forbundet, da arbeiderne har faat anden beskæftigelse.

Resumé:

I en skrivelse til sekretariatet 3. januar meddelte arbeidsgiverforeningen at bergverkerne ikke vilde eller kunne fortsætte driften uten overenskomst, hvorfor arbeiderne opsagdes.

Lignende skrivelse hadde de sendt til riksmæglingsmanden.

Aarsaken var at arbeiderne hadde forkastet arbeidsgivernes tilbud om dyrtidstillæg og fastholdt revision av satserne, noget arbeidsgiverforeningen og bergverkerne bestemt motsatte sig.

Nu var det, at riksmæglingsmanden grep ind og forbød arbeidsstans til mægling var foretat.

Den 19. januar kom riksmæglingsmanden med sit forslag, som gik ut paa at alle mindstelønssatser i akkord blev forhøiet med 3½ øre og alle daglønssatser med 5 øre.

Med dette forslag reiste saa grubearbeidernes repræsentanter hjem, og der blev foretat avstemning.

Dette forslag blev forkastet av begge parter.

Arbeidsgiverforeningen forlangte mæglingen avsluttet og den 31. januar blev lockouten iverksat.

Imidlertid var ogsaa overenskomsten for jernindustrien opsagt, da de foreløbige forhandlinger ikke heller her førte til noget resultat. Straks efter blev der dog optat regulære forhandlinger i jernindustrien, og inden Jern- og metalarbeiderforbundet var der adskillig haab om at denne konflikt skulle kunde løses i mindelighet.

Dette haab viste sig at være forfængelig.

Det forslag som fremkom fra arbeidsgiverne blev forkastet ved avstemning i avdelingene.

Arbeidsgiverne fandt nu tiden inde til at gjøre lockout ogsaa inden denne industri.

Da nye forhandlinger skulde optages, gjorde de løsningen av jernkonflikten avhængig av bergverkskonflikten.

Den 3. store konflikt som ogsaa førte til arbeidsnedleggelse var *Norsk hydro*.

20. mai stanset arbeidet.

Fra landsorganisationens side blev det nu meddelt at løsningen av denne konflikt gjordes avhængig av en løsning i bergverks- og jernkonflikten.

Det var nok meget ubehagelig for arbeidsgiverforeningen at dette mægtige selskap blev sat kniven paa strupen.

Det har en mægtig indflydelse. Direktør Bjerke i Norsk hydro er jo forhenværende formand i arbeidsgiverforeningen.

I sin desperation grep nu arbeidsgiverne til storslæggen og dekreterte lockout for arbeiderne i en hel række arbeidsfag og industrier.

Skal her nævne i flæng: Sagbruk, høvlerier, papir, cellulose, elektrokemiske bedrifter, tekstilfabrikker, sko-, tobak-, bryggeri- og hele bygningsindustrien.

Nu fulgte der en række mæglinger — og arbeidsgiverforeningen prolongerte sin lockout en gang i haab om at der skulde bli en løsning, men da det brast blev lockouten gjort effektiv for atter at bli prolongert, da regjeringen fremsatte sit voldgiftsforslag for stortinget. Men da besluttet sekretariatet at fastholde den av arbeidsgiverforeningen givne opsigelse og samtidig at utvide konflikten til alle landsorganisationens medlemmer.

Resten kjender dere like godt som jeg. Det hører til de sidste dages begivenheter.

Tilslut oplæste taleren hele fortegnelsen over de lønsbevægelser som i indeværende aar hadde faat sin løsning, idet han tilføiet at hele listen vilde bli overlevert dirigenterne til oprop, for at gi representanterne adgang til at fremkomme med sine bemerkninger eller forespørsler om yderligere opplysninger.

Løkkens verk og grubekonflikten.

O. K. Sundt: Det var ganske besynderlig at ikke Løkkens verk kom med i grubekonflikten. Efter at forbundsledelsen hadde godkjendt lønskravene blev 2 sekretærer sendt derop for at forhindre deltagelse. Vi hadde endel krav at ordne utenom forbundet, saa det var ikke saa farlig. Landsorganisationen bærer her det største ansvar; men forbundet har ogsaa sit. Repræsentationen i forhandlingene og mæglingen var av vital interesse, og jeg vilde gjerne ha opplysning om det forhold. Efter at det var besluttet, at arbeiderne ved Løkkens verk ikke skulde delta, fik vi skrivelse fra forbundet om at opnævne forhandlere. Det er dette vi ikke kan forstaa, og vi ønsker opplyst hvad som har ligget til grund for den pludselige

forandring. Det var kanskje mest om at gjøre for arbeidsgiverne. Vi sendte imidlertid baade 1 og 2 mand til Kristiania til forhandlingene. Saa fik vi da endelig voldgiftsdommen, og jeg vil si et par ord om den. Som andre tariffer er den selvfølgelig mangelfuld med hensyn til løn og paa flere andre omraader. Lønningsnivaat hævdes ikke som forholdene krævet det. Saa har vi faat med alt det som indtuller i de almindelige bestemmelser. Det er den værste dom som er avsagt. Men dommen er bygget udelukkende paa de forslag som var stillet i mæglingen. Vi er klar over den ting, og da skal kritikken først og fremst falde over vore mæglingsmænd. Grubearbeiderne bør skrive sig det bak øret at dommen blev avsagt paa grundlag av mæglingen. — Lønssatserne er saa smaa og usle at de er ikke værd at nævne, og de almindelige bestemmelser indeholder de værste ting. Der er git adgang til at utvide arbeidstiden om lørdag aften til kl. 10, hvor arbeidsgiverne finder det nødvendig. Men der er forbud mot dette i fabriktilsynsloven, og vore forhandlere burde gjort opmerksom paa, at det var ulovlig. Saa er det utløpstiden. Den blir nu 31. juli 1919. Dette kan bli den værste tid for arbeiderne, og det har sine aarsaker. I sidste lockout tænkte arbeidsgiverne at de skulde uthungre grubearbeiderne i løpet av vinterens sidste halvdel; men det slog feil. Nu er derfor tiden sat tilbake til 31. juli. Efter tariffens opsigelse følger saa nogle maaneders forhandlinger, og lockouten vil bli moden til i november eller december. Men dermed vil uthungringstiden være forlænget med et halvt aar og vare hele vinteren. Det kan hände at grubearbeiderne ikke kan holde ut saa længe heller i neste tørn. Der er en anden ting. Vi har ved Løkkens verk et særskilt kontrolsystem, idet arbeiderne blir stemplet som kreaturer. Det hører ikke den moderne tid til. Spørsmålet blev optat under forhandlingene og i mæglingen, og riksmæglingsmanden sa, at Løkkens verk kunde finde en anden metode for kontrollen. Men stemplingen er bli bibeholdt. Da arbeiderne ikke vil la sig stemple som kvæg, vil man muligens se sig nødt til at avfolke stedet. De er nu bundet til stemplingen ved den kongelige norske regjeringens domstols avgjørelse. Vore representanter burde forsøkt alt for at faa denne skamplet fjernet. Jeg vil si, at landsorganisationen bærer det største ansvar, da formanden var tilstede; men vor organisation bærer ogsaa ansvar for stemplingens bibehold og for voldgiftsdommen i det hele, da den som sagt er bygget paa mæglingen.

Andor Andersen: Jeg vil slutte mig til Sundt i den kritik han har ført. Jeg skulde ogsaa gjerne vite om forhandlerne fra Sulitjelma har gaat med paa lønsrevisionen. Likeledes vil jeg spørre om hvorfor forbundet ikke indvilget laaneandragendet fra Sulitjelma. Vi sendte andragende om at faa laant 3000 kroner til at dække utgifterne ved repræsentationen til landsmøtet. Vi hadde ret til og kunde sendt 10 representanter.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi har tidligere været inde paa lønskravet fra Løkkens grubearbeiderforening. Angaaende konflikten ved Løkken om stemplingen, saa mente arbeidsgiverne den var ulovlig.

Det var dog ikke konflikt i den forstand at arbeidsplassen var blokkert. Der blev saa optat forhandlinger for Orkla. Konrad Botten og Sundt deltok; men der blev ingen enighet. Men det var denne skjærmydsel som gjorde at Løkken kom med. Det er forøvrig den ting at bemerke ved bergverkskonflikten i det hele at intet standpunkt blev tatt før det var forelagt arbeiderne. Det har man ogsaa hørt av den munttlige beretning. Samtlige forslag blev forkastet og organisationen bøiet sig for det. Angaaende utløpstiden saa hadde voldgiftsretten intet valg. Loven innsnævrer rettens adgang til at gjøre forandringer. Dommen kan ikke gjælde lenger end 3 aar, medmindre begge parter er enige. Forslaget fra Sulitjelma blev fremlagt, og arbeidernes representanter var tilstede. Det var i forstaaelse med representanterne fra Sulitjelma at forandring blev gjort.

M. Meisfjord oplyste at riksmæglingsmandens forslag av 29. april og 29. mai var det samme og at ogsaa det sidste forslag fra Sulitjelma blev forandret.

G. Sethil: Det var det stedlige styre i Sulitjelma som søkte om et laan paa 3000 kroner til at sende representanter til landsmøtet. Men forretningsutvalget kunde ikke indvilge laan til det stedlige styre. Hvis avdelingen hadde søkt om laan kunde der været anledning til at indvilge. Angaaende forandringene, saa gjaldt de §§ 1 og 2. Faringstiden i § 2 blev forandret. Vi holdt os til mellomveien angaaende arbeidstiden. Arbeidsgiverne krævet faringstiden eksklusiv, og det var ikke mulig at rokke ved det. I det andet forslag kræves der erstatning for anfarings tid over 1/2 time. Den høieste anfarings tid er ved Killingdal, hvor den er 1 time. Ved Foldal er den 1/2 time. — Sundt sier at arbeidstiden ved Løkken er forlænget fra før. Dette er ikke riktig. Arbeidet skal slutte lørdag kl. 2, og arbeidstiden er forkortet 1 time i uken. Der er sat valg mellom skift lørdag ettermiddag eller nat til mandag. Det kunde tænkes at man heller vilde arbeide lørdag ettermiddag end nat til mandag. Men før at man skal kunne arbeide til kl. 10 lørdag aften fordres der dispensation fra fabriktilsynsloven. Et andet punkt Sundt var inde paa var at utløpstiden kommer i august. Dette har vi været opmerksom paa; men voldgiftsdommen maatte gjælde fra den tid den blev avsagt for fulde 3 aar. Det var ikke mulig at faa dette forandret. Arbeidsgiverne vil saaledes kunne benytte vinteren til at slaa et slag mot arbeiderne. Men det er ogsaa det at merke sig at vi fremsatte paastand om at faa utløpstiden sat til 1. april, arbeidsgivernes paastand gjaldt 1. januar. Intet av dette blev tatt tilfølge. Der er meget som ikke er gaat efter ønske; men det kan ikke lægges arbeiderne og ikke deres forhandlere tillast. Uke etter uke, maaned efter maaned var gaat uten resultat, og saa kom voldgiften. Vi har tapt ved dommen; men det er ikke noget at gjøre ved det nu.

Konrad Botten: Naar Sethil siger at der kan arbeides lørdag ettermiddag eller nat til mandag, saa er dette uriktig. Det kan bli *begge dele*. Vore forhandlere er virkelig gaat med paa en saadan

paragraf. Vi trenger tiden fra lørdag ettermiddag til søndag aften til hvile; men det faar vi ikke hvis dispensation opnaaes til at forlænge arbeidet til kl. 10 lørdag aften.

Ferien ved Norsk Hydro.

J. Eikefjord: Jeg nævnte ogsaa paa landsorganisationens kongres, at forhandlingerne ikke blev ført som de skulde ved Norsk Hydro. Da konflikten skulde avsluttes og vi stemte fik vi telegram fra forbundet, som gav os den tro at vi skulde faa 4 dages ferie likesom jernfolkene. Dette telegram gjorde sit til at overenskomsten blev vedtatt. Men for vort forbunds vedkommende var der paa Rjukan bare 12 stemmers overvegt. Overenskomsten er i det hele vedtatt med knapt flertal, og arbeiderne deroppe mener nu at overenskomsten er vedtatt under falske forutsætninger. Det viser sig nemlig at ferien kun skal gjælde fra neste aar. Men foreningerne deroppe vil ha ferie iaar og staar enig om at kræve det. Dette maa forbundet støtte. Jeg foreslaar:

«Hvis ikke Norsk Hydro iaar indrømmer sine arbeidere den ferie som tariffen bestemmer, beslutter landsmøtet at foreningen faar frie hender til at foreta det, som den maatte finde at være heldigst for at faa kravet gjennomført, og forbundet støtter foreningens bestræbelser økonomisk.»

O. Lian: Det er med hensyn til ferispørsmålet ved Rjukan som Eikefjord har oplyst. Forhandlerne har gjort krav paa 4 dages ferie, og riksmæglingsmanden klippet ut bestemmelsen derom av voldgiftsdommen i jernindustrien. De som hadde længere ferie allerede skulde heller ikke lide skade ved det. Det var tillige almindelig forstaaet at bestemmelsen skulde gjælde for iaar. Men tilslut kom saa Heiberg med den erklæring at ferien ikke skulde gjælde for iaar og vilde ha det protokollert. Jeg protesterte mot dette. Det maatte stemmes over igjen. Saken vakte 1/2 times debat, hvorunder Næss erklærte at han ikke vilde ha noget protokollert, som var identisk med det for jernindustrien bestemte. Næss vilde ha erklært at selv om jernindustrien fik ferie saa skulde ikke Norsk Hydro ha. Der hadde været streik ved Norsk Hydro, og det var dette som skulde straffes. Det endte med at intet blev protokollert; men fra min side blev det hævdet at ferien skulde gjælde iaar. Eikefjords forslag er kanskje ikke heldig. Vi kunde kanskje endnu faa Norsk Hydro til at gaa med paa ferie iaar. Der vil bli konference mellom organisationen og Norsk Hydro i løpet av morgendagen. Det kunde kanskje endnu gaa ved forhandlinger; men man bør ialfald vente til ogsaa dette forsøk er gjort. Man kunde komme til at staa daarligere i det hvis saken gik til arbeidsretten og dommen der gik arbeiderne imot. Jeg vil høre om Eikefjord ikke vil la sit forslag hvile og ta det op igjen senere, hvis de av mig nævnte forhandlinger ikke skulde føre til noget resultat.

G. Tjønnå: Endskjønt jeg har stemt for og anbefalt tariffens vedtagelse, vil jeg komme med et par bemerkninger. Det viser sig at hovedorganisationen har vidt forskjellige opfatninger av avstem-

ningerne. Kun $\frac{1}{3}$ av arbeiderne stemte, og der var knebent flertal for vedtagelse. Sammenligner man dette med Odda-affærene ifjor saa finder man en anden stilling. Der var det overvældende flertal for forkastelse, og halvdelen av arbeiderne stemte. Allikevel blev tariffen godkjendt. Slikt er ikke som det bør være. Da telegrammet om ferierne kom til Norsk hydro var det ikke ledsaget av nogen forklaring eller præmisser. Hadde vi faat det, saa var ikke riksmæglingsmandens forslag blit vedtat. Forøvrig slutter jeg mig til Eikefjord.

J. Eikefjord: Vi har ikke noget at klandre forretningsutvalget eller sekretariatet for, og jeg skal efterkomme opfordringen fra Lian og anmode landsmøtet om da indtil videre at utsætte punktet, under den forutsætning at det blir anledning til at gjenopta det straks sekretariatets forhandlinger med Norsk hydro er over.

Dette blev enstemmig indvilget.

Statens anlægsarbeideres tarif.

Kristoffer Norli: Da «Direkte Aktion» meddelte at mæglingsloven var godkjendt av landsorganisationens repræsentantskap vakte det forbauselse. Nu har vi faat prøve den. Noget av det første riksmæglingsmanden gjorde var at forby anlægsarbeiderne at nedlægge arbeidet, da vi hadde sagt op til 1. juli. Men det er ogsaa den hake ved dette, at riksmæglingsmanden er en betalt statens tjener, og staten er vor arbeidsherre. Rigsmæglingsmanden maa saaledes være inhabil i saker mellem staten og dens arbeidere. Det var da ogsaa galt at vi tok hensyn til hans forbud.

A. Gabrielsen: Efter konference med dirigenten hører jeg at voldgiften ikke er medtat i beretningen. Vi kan altsaa la være at tale om den. Men det var en konflikt ved Dovrebanens 5. avdeling og ingeniør Kohmann om præmieakkord jeg vilde berøre. Et lag overtok en skjæring og skulde ha alt klappet og klart før opgjøret. Det blev derfor holdt tilbake 10 pct. av arbeidernes forskudsløn i den anledning. Grunden til at arbeiderne ikke reiste protest mot dette brudd paa tariffen var, at der var endel formænd o. a. at underhandle med. Det er ogsaa mange som ikke øiner rækkevidden av bestemmelserne i en akkordseddel. Mange tror de skal gjøre et stortak og hente nogen hundrede kroner fra staten. De blir som smaakontraktører. Det var ogsaa midt paa den haardeste vinter, og dette kjønet protesten. Der blev uttalt herunder, at hvis man ikke vilde ta arbeidet paa den betingelse saa kunde man gaa. Saa hændte det, at endel fik betaling efter systemet, andre ikke. Der blev ført forhandlinger ved forbundet, men uten resultat. Saa kunde vi tyet til bestemmelsen om voldgift. Nu er det 1 aar og 8 maaneder siden systemet blev sat igang. Alfr. Nilsen visste bare om en mand som ikke hadde faat sit tilgodehavende, og det var 80 kroner; men der er flere som har sine 10 procent indestaaende. Staten har ved sine ingeniører snydt dem. Alfr. Nilsen sa at det vilde bli en kostbar affære at faa voldgift naar beløpene var saa smaa. Det er sandt, men derfor maa vi ogsaa reise kamp mot voldgiftsbestem-

melsen i vore love. Skal da forbundet betale statens gjæld? Kanskede det var likesaa heldig. Man kunde derved vise arbeiderne umuligheten ved voldgiftsretten. Men vi maa ialfald komme derhen at vi avskjærer avdelingsingeniørerne adgangen til at holde noget av arbeidernes reelle fortjeneste tilbake. Jeg kom til at arbeide i et saadant præmieakkordlag. Jeg arbeidet en maaned uten at vite det; men saa snart jeg fik vite sammenhængen reiste jeg. De andre fortsatte, men procenterne fik de ikke.

Arthur Berby: Vi hadde forhandler hos os som skulde gjøre rede for riksmæglingsmandens forslag den 8. juli. Men før hadde arbeidsmandsforbundets formand, Rich. Hansen, uttalt i «Bratsberg-Demokraten» at overenskomsten indeholder betydelige fordele utover hvad vi før hadde; blandt andet fremhævedes at lønnen var forhøiet med 10 øre pr. time. Resultatet var at ved avstemningen over overenskomsten blev denne forkastet med stort flertal, og saa vedtoges en resolution, som har staat i «Direkte Aktion», hvori det ogsaa hævdes, at tillægget ingen betydning har. Under hensyn til dyrtiden er det en sækning av ca. 35 pct. i forhold til hvad vi har hat tidligere. Jeg ser i «Direkte Aktion» at Rich. Hansen tilbakeviser insinuationen som er fremkommet; men jeg tror den er svært berettiget. Rich. Hansen siger ogsaa at han ikke har uttalt sig offentlig om overenskomsten; men naar han har uttalt sig til en pressemand, saa maa det vel siges at være offentlig. Han siger ogsaa at vi har forvrængt hans uttalelser og at resolutionen er affattet av dem som vil kaste smuds paa tillidsmændene; men vi har udelukkende holdt os til hans gjengivne uttalelser i «Bratsberg-Demokraten». De er ikke tilbakevist av Hansen heller.

Jørgen Rønning: Jeg vil paa det skarpeste understreke hvilken fiasko tarifrevisionen blev for os anlægsarbeidere. I min forening blev forhandlingsforslaget forkastet mot 1 stemme. Jeg kan heller ikke skjønne hvorfor foreningerne har godkjendt det, hvis det ikke kommer derav at vore forhandlere har drevet direkte agitation for godkjendelse. Jeg vet at saadan agitation er drevet. Den sidste rundskrivelse var ogsaa feilagtig og misvisende. Vor tarif var sammenlignet med endel private. Men hos de private faar man dyrtidstillæg, og forholdene er ikke helt de samme, selv om mindstelønnen kan være paa høide med disse. Der er mer bøielighet hos de private, og mindstelønnen betyr mindre. Kom for fremtiden ikke til os med misvisende dokumenter.

Rich. Hansen: Jeg vil si til Berby at han bør læse notisen i «Bratsberg-Demokraten» en gang til, saa vil han finde at den ikke indeholder noget ukorrekt. Jeg traf en av partiets journalister, og han spurgte om overenskomsten. Jeg sa da at den indeholdt adskillige forbedringer, og det var jo sandt. Hadde jeg sagt noget andet, saa vilde jeg ha fornærmet forhandlerne. Jeg meddelte et par kjendsgjæringer. Mindstelønnen blev slet ikke nævnt og er heller ikke berørt i «Bratsberg-Demokraten». Det staar at overenskomsten byr paa adskillige forbedringer fra før, og saa staar der punktum. Derpaa følger noget ganske nyt, idet der nævnes at

der er opnaadd et lønstillæg av 10 øre pr. time. «Direkte Aktion» har citert riktig; men Berby vil ha ind et «nemlig», og det vil jo forandre hele meningen i retning av hans fortolkning av notisen. Dette «nemlig» har jeg ikke brukt. Statens forhandlere hadde strukket sig længer efter voldgiften i jernindustrien. Der var allikevel harme i Skien over resultatet. Nogen skulde henrettes for det, og saa fandt man den lille uskyldige notis i «Bratsberg-Demokraten», og jeg blev derved ofret.

Alfr. Øvergaard: Det var stor uoverensstemmelse mellem os og sekretæren angaaende overenskomsten ved statens anlæg. Paa gruppemøtet har han tat ansvaret for det. — Jeg er enig med Gabrielsen i hans fordømmelse av præmieakkorden; men Gabrielsen skulde avgjort det paa arbeidspladsen. Han skulde ikke godkjendt at en saadan akkord blev tat. Han siger ogsaa at han har arbeidet 30 dage uten at kjende til at det var præmieakkord; men det skulde han undersøkt allerede første dag. Hver mand pligter at undersøke akkorden. Han skal ikke komme til Kristiania og reise klander over saadant. Rønning siger at forhandlerne har agitert for overenskomstens vedtagelse. Jeg kjender ikke til det fra mine kanter. Det er nok saa, at man kan spørge forhandlerne om deres mening; men man faar selv drøfte resultatet. Hos os blev resultatet fremlagt nøgternt og uten kommentar. Angaaende tvisten mellem Rich. Hansen og Berby, saa citerer heller ikke Rich. Hansen korrekt. Notisen kom i form av en samtale med formanden i forbundet, og det blev sagt noget saadant som at man hadde opnaadd «ganske andre resultater o. s. v. Vi hadde derfor ventet at faa mer end vi hadde før. Man bør faa læst op notisen i «Bratsberg-Demokraten» her. Vi skal komme bort fra den uskik at skryte op resultatene, før de er vedtat. Og ialfald bør man ikke gi ut noget til aviserne; de som er direkte berørt bør faa meddelelsen først.

Alfr. M. Nilsen: Norli mener man ikke skulde bøiet sig for mæglingsmandens avgjørelse i anlægskonflikten; men det var organisationens beslutning at man skulde bøie sig, og da var man nødt til det. Overenskomsten ved statens anlæg er behandlet i gruppen og avgjort der. Rønning siger der er agitert for overenskomsten ved avstemningen. Det har ikke jeg noget kjendskap til heller. Det dokument som er sendt rundt indeholder til veiledning en sammenligning med andre tariffer; ikke noget andet. Man har foretat avstemning ved statens anlæg og er kommet til det resultat at man ikke vilde ha dyrtidstillæg, men et reelt lønstillæg. Vi opnaadde en mindsteløn som var høiere end de andres. Jeg har ikke oppfattet Gabrielsen som om han kom med nogen klander. Jeg mener at man helst bør undgaa at faa saadanne saker ind for voldgift. Overingenøren er nu gjort opmerksom paa at vi negter vore medlemmer at ta saadanne akkorder, og flere blir vel heller ikke utsat. Det er forbudt at utsætte akkorder over 2 maaneders varighet, hvis ikke begge parter er enig derom. Men hvis nu flere tilfælder med præmieakkord skulde forekomme, saa er det foreningens pligt at rapportere. Ingen kan true et lag til at ta akkorder paa mer end 2

maaneders varighet. Det er rigtig at enkelte ikke har faat de dem tilkommende 10 procent; jeg har faat rede paa 2 mand; men ingen har meldt sig. Der har været en mængde andre saker, saa spørsmålet har maattet hvile; men jeg skal henstille til departementet at de 2 mand faar sit tilgodehavende utbetalt. Der kan muligens være flere; men det kan ikke fordres at jeg skal lete dem op.

Nicolay Eggen: Kritikken over overenskomsten har været fore ogsaa i gruppemøtet. Det blev sagt av formanden at sekretariatet negtet godkjendelse paa grund av den politiske situation. Men det blev jo sagt at vi kunde komme igjen i 1916. Er den politiske situation forandret derved at Lian er blit stortingsmand?

Arthur Engen: De forrige talere har allerede sagt hvad jeg ønsket at fremholde. Jeg vil ha tilføiet at vi var klar over at slik som overenskomsten laa an, saa var der ingen forbedring i den. Vi kan takke hovedstyret for, at vi ikke kom ut i konflikt denne gang. Men vi har ikke lagt os til at sove; vi kommer nok igjen, og det vil jeg si, at naar vi kommer næste gang saa kommer vi tungt.

Anker Væske: Dyrtidstillæg blev enstemmig forkastet i vor forening. Saa kom tiøringen i form av lønsforhøielse. Jeg vil si, at det er ikke meget ros værd det vi fik. Her er ført kritik fordi forhandlerne skal ha øvet press eller agitert for overenskomstens vedtagelse. Jeg vil si at Alfred Nilsen som forela den for os, drev ikke nogensomhelst agitation. Talte mot tariffer paa lang tid og likesaa mot langvarige akkorder. Akkorderne burde helst ikke være over en maaned.

Anders Hovland: Det er ingen anden end mig Rønning sigter til, naar han taler om at der skal være drevet agitation for overenskomsten ved Sørlandsbanen. Jeg har dog ikke været i Rønnings forening. Jeg fremholdt ved fremlæggelsen av resultatet, at jeg trodde det var det eneste vi kunde opnaa, og at jeg ikke hadde tro paa at det vilde bli bedre ved, at vi tok en langvarig kamp eller lot det gaa til voldgift. Ellers fik enhver stemme efter sin overbevisning; jeg fremholdt kun min egen mening som jeg hadde ret til. Jeg førte ingen agitation, men jeg fremholdt ogsaa hvad jeg trodde vi kunde naa ved streik eller voldgift. Og saken blir sandelig utluftet: Først er den grundig drøftet og gjennomgaaet paa anlægsgruppens møte, saa gjentages debatten her, og saa kommer den endelig frem igjen til fornyet prøvelse under behandlingen av beretningen paa næste landsmøte.

Hans Paulsen: Der blev drevet en utilbørlig agitation ved Sørlandsbanen. Vi fik ogsaa sirkulærer fulde av skryt, som vi tidligere har faat. Det var ikke bare en tør sammenligning som Nilsen siger. Lian har ogsaa i stortinget brukt jernbanearbeidernes lønstillæg som agitation for Kongsbergs sølvverksarbeidernes krav. Der er sterk misnøie over resultatet blandt anlægsarbeiderne.

A. Gabrielsen: Der er en feil ved en hel del av os: Naar vi skal til at diskutere sakerne, saa lar vi det gaa ut over personerne. Øvergaard klandret mig, fordi jeg ikke hadde grepet ind paa Dovrebanen mot præmieakkorder, men da tvisten opstod var jeg ikke

medlem av Norsk arbeidsmandsforbund. Da saken kom op vaktet ogsaa min interesse. Øvergaard maa ikke tro vi sov. Begge foreninger holdt fællesmøter, og vi overveiet at ta saken i egne hænder. Jeg bekjæmpet det. Revolutionær er jeg, men radikal det kan selve fanden være. Naar arbeiderne mottar en saadan akkordseddel blir den retsgyldig, og da bør de vogte sig, likesom de bør vogte sig for altfor langvarige akkorder.

Rich. Hansen: Naar anlægsarbeiderne har hat gruppemøte og behandlet denne sak der, saa skulde det været unødvendig for dem at ta den op igjen paany her. De har set Skiens-resolutionen og min redegjørelse. Det som staar i den omhandlede notis er i et og alt korrekt. Skulde saadant øve paavirkning, saa maa anlægsarbeiderne være letbevægelige. Notisen lød som følger:

«Anlægstarifferne.

Arbeidsmandsforbundets forretningsfører, Richard Hansen, opplyser, at det resultat som nu forelægges arbeiderne til avstemning, byr adskillige fremskritt fra før. Timebetalingen skal lægges paa med 10 øre — forsaavidt var jo ogsaa staten nødt til at gaa saa langt, al den stund voldgiftsdommen i jernindustrien har skapt præcedens for et saadant tillæg for alle arbeiderne.»

Jeg vil spørre om det ikke er korrekt det som staar her. Det har noget at si ogsaa det at der var mange uheldige ting tat ut av den forrige tariff. Det sirkulære som var sendt ut maatte gjøre sammenligninger med andre tariffen, for at man ikke skulde svæve helt i uvidenhet. Med det sirkulære som kom i «Aftenposten» var det slik at en av arbeiderne hadde git det til en ingeniør og denne hadde saa overlatt det til «Aftenposten», og «Aftenp.» brukte det gladelig for at komme sin gamle venstrefriende Urbye tillivs. Det var sagt at vi kunde ikke komme lenger uten konflikt. Vel, vil man ha konflikt, saa er det en anden sak; men vi lyver os ikke til noget; det er ikke fordelagtig at la folk være i uvidenhet, og at foreta sammenligninger er ikke agitation.

Formiddagsmöte onsdag 30. august.

Dirigent: A. Kalvaa.

Navneoprop foretoges og protokollen blev oplæst og godkjendt.

Anlægsarbeidernes tarif.

(Fortsættelse.)

Arthur Berby: Jeg beholder den forstaaelse av Rich. Hansens notis i «Bratsberg-Demokraten» som jeg har hat tiltrods for hans fortolkning av den. Jeg kan ikke faa noget andet ut av den end at de 10 øres tillæg er nævnt som en av de «betydelige forbedringer» tiltrods for at der staar et punktum. Jeg er ikke saa kyndig i

læsekunsten som Rich. Hansen; men jeg synes det er beklagelig at en mand i hans stilling allikevel skal la noget saadant gaa ut i foreningerne. Jeg skulde tro at de fleste anlægsarbeidere har lagt det samme i notisen som jeg. Den er læst saaledes ved anlæggene, og da skulde ikke Rich. Hansen forsøke paa at vri sig fra den. Det nytter ikke her.

Chr. Rasmussen: Dersom forhandlerne virkelig har agitert for overenskomstens vedtagelse, saa er anken berettiget. Forhandlerne har været overlatt det hverv at reise rundt og forelægge mæglingsresultatet; det var alt. De var ikke sendt ut som agiterende apostler. De som kom paa vore kanter agiterte ikke for vedtagelse og lovpriste ikke resultatet. Derfor skal man heller ikke her tale om forhandlerne i den forbindelse i flertal.

Th. Monsen: Vi er kommet aldeles ut paa vidderne med denne diskussion. Efter at vi hadde diskutert saken i gruppemøtet valgte vi en ordfører, og det var vel for at han skulde tale her og ikke alle de andre. Nu er alt gaat over sine grænser. Vi har i virkeligheten opnaadd fordeler av overenskomsten, selv om vi ikke i øieblikket kan se økonomiske fordeler ved den. Mindstelønnens fastsættelse er en god ting. Ved næste revision kan vi bygge videre paa det vi nu har opnaadd. Et krisetillæg vilde ikke været saa gagnlig som det vi har faat. Jeg blev skuffet ved den sidste bekjendtgjørelse med hensyn til tariffens varighet. Og det var vist fler som blev det. Vi hadde trodd den skulde været paa 1 aar, og saa var den paa 2. Vi forutsatte at den var paa 1 aar ved avstemningen, og derfor er det nok størst misnøie med det.

Hans Paulsen: Da jeg hadde ordet igaar omtalte jeg sirkulærene. Jeg vil dog ikke bebreide Rich. Hansen noget for det. Hos os ved Kongsberg hadde man en kunstmaler til at anbefale overenskomsten. Vi maatte vedta den, sa han. Vi har faat et tidligere sirkulære offentliggjort i borgerpressen, fordi det indeholdt ros, og nu iaar kommer de samme skrytende sirkulærer rundt til os, og til sammenligning tar man frem gamle overenskomster fra Rjukan. Jeg synes ikke vi skulde ha noget at bebreide Rich. Hansen for det han har sagt offentlig.

J. Eikefjord: Jeg forlangte ordet fordi jeg i anledning av diskussionen om Rich. Hansens uttalelser hadde fæstet mig ved en redegjørelse fra Skien — Hjuksebø jernbanearbeiderforening, hvori det siges at overenskomsten er vedtat av Nilsen bak arbeidernes ryg. Man skal ikke lægge saa meget i Hansens uttalelser, og ialfald var det andet meget værre. Vi kunde gjerne gaat forbi hele denne sak, naar den har været behandlet og avgjort i anlægsgruppen. Naar den behandles her paa landsmøtet saa vil den ogsaa komme med i protokollen.

Alfr. M. Nilsen: Det er jo en sak som i første række angaar anlægsarbeiderne. Den er diskutert av gruppen, og spørsmålene er besvart, saa jeg mente den var færdig med det; men det ser ikke saaledes ut. Som Eikefjord siger blev der indtat i «Bratsberg-Demokraten» en artikkel om overenskomsten av ganske grovt indhold, og

den var det nok andre end anlægsarbeidere ogsaa som læste. Men skal vi gaa ind paa saken i alle dens detaljer, saa blir vi ikke færdig med saken i formiddag, og jeg skulde ha lyst til at høre om saken har en saadan interesse. Det er anket over, at det utsendte cirkulære indeholdt skryt over overenskomsten; men jeg har trodd, at man maatte gi medlemmerne fuld besked. Arbeidsgiverne trækker i forhandlingerne frem alle overenskomster og sammenligner. Det er da ganske naturligt at vi i cirkulærer til avdelingene gjør rede for forslagene. Men naar det nu er galt at gi sammenligninger og kommentarer, saa kan vi saa gjerne la være. Vi kan la medlemmerne svæve i den største uvidenhet, naar de selv ønsker det. Dersom I vil ha det saaledes, saa skal I ogsaa faa det, forsaavidt det staar til mig. Det cirkulære, som skulde indeholde saa meget skryt, lød saaledes:

Til

Forbundets avdelinger ved statens jernbane- og befæstningsanlæg.

I anledning tarifrevisionen ved statens jernbane- og befæstningsanlæg skal vi faa meddele, at ved den foretagne avstemning over det ved mægling hos riksmæglingsmanden fremkomne forslag blev dette vedtat med 534 mot 447 stemmer.

Da det imidlertid fra endel foreninger blev tat forbehold med hensyn til bestemmelsen om overenskomstens varighet og desuten blev anket over at tillægget til mindstelønnen i akkord ikke var tillagt satserne, men kom som en tillægsbestemmelse til overenskomsten og derved paa en viss maate fik karakteren av en dyrtidsforanstaltning, har vi i møter hos kredsmæglingsmanden nedlagt paastand paa, at tillægget til mindstelønnen skulde gives som et reelt lønstillæg, saaledes at vedkommende satser i overenskomstens § 8 forhøies fra 40 til 50 øre og fra 45 til 55 øre samt at overenskomstens varighet sættes til 1. juli 1917.

Herom kunde man dog ikke bli enige.

Efter endel yderligere mægling enedes man dog tilslut om, at lønssatserne blir som av os foreslaat mot at overenskomstens varighet sættes til 1. juli 1918 — altsaa 2 aar.

Efter det resultat av avstemningen som foreligger skulde der være noget større majoritet for en saadan ordning end for det forslag, som forelaa ved avstemningen, hvorfor i henhold hertil overenskomst nu er opprettet og opsigelsen av pladserne tilbakekaldt.

Overenskomsten vil snarest mulig bli trykt og oversendt i et passende antal eksemplarer til hver forening.

Til sammenligning med det nu opnaadde resultat kan anføres, at mindstelønnen i *akkord* ved A/S Aura er 42 øre pr. time for graastensmuring, betonstøpning, fjeld- og jordarbeide og for tunnelarbeide 45 øre pr. time. I den nu netop vedtagne overenskomst for Rjukananlæggene er mindstelønnen i *akkord* 43 øre for graastensmuring, betonstøpning, fjeld- og jordarbeide og for tunnelarbeide 48 øre pr. time.

I *daglønnsarbeide* er mindstelønnen ved A/S Aura 47 øre pr. time og den høieste sats vi her kan sammenligne med 55 øre pr. time.

I den nye overenskomst ved Rjukan er mindstelønnen i *dagarbeide* sat til 50 øre pr. time og den høieste sats vi her kan sammenligne med 57 øre pr. time.

Ved ingen av de her nævnte anlæg har man noget høifjeldstillæg, likesom heller ikke lønnen forhøies i de tilfælder, hvor man arbeider 8 timer pr. dag.

Ved Statens anlæg blir altsaa mindstelønnen i akkord 50 øre pr. time — ved høifjeldet 55 øre — og i de tilfælder, hvor man arbeider 8 timer henholdsvis 55 og 60 øre pr. time.

Vi har altsaa nu opnaadd en mindsteløn i akkord, som paa 9 timers dag ligger fra 2 til 13 øre og paa 8 timers dag fra 7 til 18 øre over samme satser ved foran nævnte anlæg.

Hvad mindstelønnen i dagarbeide — 60 øre pr. time — angaar, ligger den paa 9 timers dag fra 10 til 13 øre og paa 8 timers dag fra 17,5 til 20,5 øre over samme satser ved foran nævnte anlæg.

Overenskomsten ved A/S Aura utløper 1. april 1917.

Den nye overenskomst ved Rjukan er fastsat paa 3 aar til 1. april 1919.

Vi har saaledes gjort et forholdsvis pent fremskridt, og tror vi, at vi her har opnaadd det som det i det hele tat denne gang var mulig at opnaa.

Hermed være det ikke sagt at ikke lønsvilkaarene ved Statens anlæg burde været bedre end det nu fastsatte, men trods det mener vi, at nogen egentlig grund til misnøie med det her opnaadde resultat bør der — alt tat i betragtning — ikke kunne bli tale om. Skulle krigen vedvare og dyrtiden i løpet av det første aar forværres, er der selvsagt ingen magt i verden — heller ikke denne overenskomst — som kan hindre os i til næste aar at opta spørsmålet om særskilte dyrtidsforanstaltninger utenom de rettigheter overenskomsten gir os.

Medlemmerne gjøres opmerksom paa, at for de som i juli maaned har faat utbetalt forskud efter de gamle satser eller dagløn under den i den nye overenskomst fastsatte mindsteløn for dagarbeide, blir det ved næste lønning at etterbetale differansen for alle dagsverk fra 1. juli.

Med solidarisk hilsen
for Norsk Arbeidsmandsforbund

Gunnar Sethil.

Alfr. M. Nilsen.

Som man vil høre er meddelelsen noksaa nøgtern. Der er sammenlignet med de andre grupper som hadde været ute i maanedsviis. Der siges uttrykkelig at resultatet ikke er tilfredsstillende;

men alt tat i betragtning anbefales allikevel vedtagelse. Skal man ikke ha lov til at gi saa nøgterne opplysninger, men la medlemmerne svæve helt i uvidenhhet, da er soliditeten ikke rar. Det er jo ikke meningen at man straks skal springe i «Aftenposten» med det, hvor det vil bli anvendt til vor skade. Med hensyn til «Bratsberg-Demokraten» saa gjaldt det en protest fra Skien-Hjuksebø-foreningen, hvori det hævdedes, at forhandlerne hadde vedtat en overenskomst bak arbeidernes ryg. Det var ikke smigrende at bare 980 mand deltok i avstemningen. Der var litet folk, men flere kunde da deltat. Angaaende varigheten av overenskomsten for Skien-Hjuksebø saa blev det først foreslaa, at den skulde gjælde til fred var sluttet mellom England og Tyskland. Men ingen vet naar krigen er slut. Og efter at krigen er slut vil det nok ta mindst 6 maaneder før fredsslutningen er undertegnet. Vi kunde ogsaa risikert en uheldig utløpstid, og jeg er enig i anken over det. Men det værste var at det hadde karakteren av en kriseforholdsregel. Ved næste revision kunde man slaat os med at det var midlertidig, og alle organiserte arbeidere var ræd dette iaar. Der blev lovet ændring for Dovrebanens arbeidere i næste mæglingssmøte. Der blev lovet 10 øres tillæg pr. time over mindstelønnen. Men tillægget var ikke kommet paa rette plads. Hvorfor ikke sætte taksterne op med 10 øre? Jeg sa til medlemmerne at det var riktig, men trodde ikke at vi da ogsaa vilde faa varigheten til 1 aar. Jeg tok Hovland med mig. Arbeiderne vilde ikke ha dyrtidstillæg; de vilde ha tiøringen paa satserne og varigheten av overenskomsten sat til 1 aar. Men dette sa mæglingssmanden var meningsløst. Jeg gjorde da opmerksom paa at jeg maatte kræve mæglingen avbrutt. Efter endel forhandlinger frem og tilbake gik man endelig med paa at lønstillægget kunde vi faa; men det var umulig at sætte varigheten til 1 aar. Man var mest tilbøielig til at holde paa 6 maaneder efter fredsslutningen. Endelig blev der enighet om 2 aar. Derved hadde jo foranstaltningerne ikke krisekarakter. Dette var ogsaa det væsentlige med hensyn til dette. Jeg er overbevist om at 2 aar er kortere tid end 6 maaneder efter fredsslutningen. I kan faa slaa mig ned her jeg staar, om saa ikke er tilfældet. Jeg mente at der ikke trængtes ny avstemning over dette, da medlemmerne hadde vedtat et forslag som i 2 punkter var daarligere. Jeg trodde ikke man behøvet at ha medlemmernes specielle tilladelse til at opnaa forbedringer. Kritikken er ganske uberettiget; men endnu værre er det at gaa til aviserne med den. Er det nogen som mener jeg offentlig i «Bratsberg-Demokraten» har den samme anledning til forsvar som her? Man skal ikke angripe folk paa steder, hvor man ikke har anledning til at gi redegjørende svar. Dersom jeg hadde optraadt anderledes end jeg har gjort, saa hadde jeg ikke været værdig til at staa som anlægsarbeidernes tillidsmand. Det er visse tilfælder i situationerne, hvor man maa overveie og avgjøre paa egen haand. Om det aldrig har været handlet værre end i det her omhandlede tilfælde, saa kunde man overalt rolig se sine kamerater i øinene.

Elias Volan: Jeg skal ikke befatte mig med realiteten i spørsmålet om anlægsarbeidernes tarif. Først foreligger her «Bratsberg-Demokraten»s interview med Rich. Hansen. Dersom det hadde været nogen skade i det, saa skulde det vel da ha virket for vedtagelse. Men nu viser det sig at Skiens jernbanearbeidere, som har læst notisen, de har omtrent enstemmig forkastet overenskomsten; men ved Dovrebanen, hvor man maa anta at «Bratsberg-Demokraten» er litet læst, der er overenskomsten vedtat. Av debatten her har jeg forstaat det slik, at notisen skulde virke for vedtagelse. Men det er altsaa uriktig. Jeg har ikke noget med at være forsvarer for Rich. Hansen eller andre; men naar anlægsgruppen sammenkalder møte for sig 2 dage før landsmøtet, saa burde de avgjort disse detaljer mellom sig. Jeg synes ellers i det hele tat at denne opdeling i grupper er forkastelig, især i Arbeidmandsforbundet. Det er sagt at gruppemøtet har været sammenkaldt netop for at spare tid paa landsmøtet; men ingen konflikt har optat saa megen tid som denne; gruppemøtet har altsaa virket motsat og netop været aarsak i at alle de mindste detaljer trækkes frem her.

Rich. Hansen: Det er ikke noget at si paa at diskussionen føres paa landsmøtet. Gruppemøtet kan ikke ha avgjort noget. De andre medlemmer har ogsaa interesse av at høre hvordan det gaar paa anlæggene. Jeg har hat det indtryk, at det ikke var saa meget notisen om mine uttalelser i «Bratsberg-Demokraten» som min paa-visning av forvrængningen i «Direkte Aktion» som har vakt forargelse. Naar det skal forbydes Alfred Nilsen at gi de nødvendige opplysninger i sine forelæg, saa vil nok ikke dette bli taalt længe. Der forlanges gjerne fuld og grei besked. Tal. gik nærmere ind paa detaljerne ved forhandlingerne angaaende anlægstariffen, kritiserte at et sirkulære var overlatt «Aftenposten» og uttalte sin overbevisning om, at forhandlerne i anlægsgruppen hadde gjort sit bedste.

Nicolay Eggen: Tariffen er jo vedtat; men jeg er i tvil om den er vedtat i den form den foreligger. Man bør faa sig oversendt hvad man skal stemme over. Der behøves ingen utsendte apostler til at komme med det. *Jeg vil ha det fastslaat, at for eftertiden maa mindst 1 eksemplar av overenskomstforslaget foreligge i hver avdeling.* Anlægsarbeiderne bestaar av ca. 48 procent av forbundets medlemmer, idet de tæller ca. 11,000, og de har holdt sig til lovene med hensyn til gruppemøtet. Volan har ingen ret til at paatale det. Det staar ikke i lovene, hvad man skal behandle paa gruppemøterne.

H. Stuedahl: Vi burde ogsaa se litt nærmere paa bergverkskonflikten. Pladsene var opsagt, men der forelaa ikke noget forslag til overenskomst. Arbeidsgiverne ansaa vel ogsaa bevegelsen som syndikalistisk. Saa blev der da lockout, og det skulde været naturlig for os at svare med sympatistreik; men hvor blev den av? Skulde det kanskje hat nogen indflydelse, at Lian blev stortingsmand? Jeg vet at voldgiftsloven er vedtat; men jeg har i opdrag at spørre om nogen paa arbeidernes vegne har anerkjendt den.

A. Gabrielsen: Monsen anker over at sakerne trækkes frem efter at de har været drøftet paa gruppemøtet; men det kan være ting av lokal interesse man vil ha diskutert, og desuten er jeg enig med formanden i, at landsmøtet ogsaa maa drøfte anlægsarbeidernes saker. Med hensyn til sirkulæret, saa er ingen uenig i at der var opnaadd forbedringer. Men naar det er 10 øre timen i lønstillæg, saa er det jo allikevel temmelig magert. (*Nilsen:* «Enig i det.») Det som har vakt misnøie er at tillidsmændene har søkt at kaste et behagelig skjær over forbedringerne, og saa kunde det jo hænde at motstanderne fik tak i sirkulæret. Dette har vakt misnøie i min forening. Videre er det det, at apostlerne skal ha drevet agitation. Det er bestridt; men man skal ha bragt i erfaring, siges det, at Nilsen skal ha gjort det ved Dovrebanen. For fremtiden maa saadant ikke ske.

Alfr. Øvergaard: Det er oplyst at gruppen har avgjort disse saker paa sit særskilte møte. Detaljerne burde da ikke trækkes frem her. Eikefjord burde kommet med sin meddelelse i begyndelsen av debatten. Saken vil komme op igjen paa næste landsmøte og paa anlægsgruppens generalforsamling. Den blir nok diskutert. Trods Nilsens opplysninger, saa er det nok like stor uoverensstemmelse mellom Nilsen og os i denne sak som før. Og til Volan vil jeg si, at han er ikke bestalt som dommer mellom os. For os betyr forbedringerne ikke saa meget som 5 øre engang.

J. Eikefjord: Det er ubeføiet av Øvergaard at si, at jeg kom med mine opplysninger for sent. De som har bragt saken frem i pressen har undlatt at gi opplysninger her. Kjendsgjærningen er at der har staat en artikkel av Øvergaard (for Skien-Hjuksebø jernbanearbeiderforening) i «Bratsberg-Demokraten», som Nilsen ikke har kunnet svare paa. Den artikkel staar derfor mer til troende end Nilsen, og da bør den drøftes, saa man faar se hvad der virkelig er i den. En gruppe kan intet avgjøre for sig, enten den er stor eller liten; det er landsmøtet som er instansen.

Jørgen Rønning: Vi maa slaa fast den kjendsgjærning at anlægsarbeidernes tarifrevisjon blev en stor fiasko. Forholdet er blit at ved Skiens- og Sørlandsbanen arbeider vi paa en tarif som er vedtat av arbeiderne ved Dovre-, Støren- og Raumabanen. Voteringen over tariffen var ikke noget uttryk for stemningen. Vi maa lægge mer ansvar paa tillidsmændene. Anlægsgruppen vil ha litt at si den ogsaa. Der har været drevet agitation for vedtagelse av tariffen, og i sirkulæret er ikke manglerne ved den fremhævet. Det er bare fordelene.

E. Volan: Man kan selvfølgelig ikke negte anlægsgruppen at holde møter. Men det er jo sagt av medlemmer av gruppen her, at det var meningen de skulde behandle saken paa gruppemøtet for at den ikke skulde avgjøres her. Gruppen har da en feilagtig oppfatning; men saadan er endog summen av deres uttalelser. De har ganske vist ret til at holde gruppemøter, men ikke til at avgjøre saker som vedkommer hele forbundet. Det har de ikke ret til. Aanden i lovene er ikke den at de paa foranledning av hvemsom-

helst kan holde møte, før landsmøtet og avgjøre saker. Det maa vi protestere mot.

Alfr. M. Nilsen: Rønning siger, at arbeiderne ved Skiens- og Sørlandsbanen arbeider paa en tarif som er vedtat ved de andre baneanlæg. Med den ordning vi har var det ikke noget at gjøre ved den ting. Til Volan vil jeg si, at det ikke er fattet nogen beslutning paa gruppemøtet om ikke at behandle saken her. Der er stillet spørsmåal, og man har faat svar og opplysninger. Og man har ret til at sammenkalde gruppemøter. Vi tænkte det var riktigst at sammenkalde gruppemøtet i forbindelse med landsmøtet. Vi kan sammenkalde [saa mange gruppemøter vi vil uten at spørre Volan. Man skal ikke binde munden til paa en okse som tærsker.

O. Næss paatalte at Sørlandsbanen, som var et stort anlæg, ikke hadde hat nogen representant ved forhandlingerne.

Prolongationen av ølbryggeriarbeidernes tarif.

Johannes Bjørnstad: Prolongation av tariffer er altid uheldig. I 1911 fik vi paalæg til 39 øre timen, og tariffen blev næste gang prolongert paa 1 aar. Men disse evindelige prolongationer virker til svækkelse av fagorganisationen, idet de ogsaa splitter. Vi fik saa endelig et litet dyrtidstillæg, men maatte skrive mange brever derom, før det kom istand. Man fik 2—3 kroner uken, mest for folk med familie. Men derved binder man ogsaa folkene. Arbeidskraften skal ikke betales efter den større eller mindre familie man har. Arbeidsgiveren svækker ogsaa fagbevægelsen derved. Fra 1. mars iaar fik vi dyrtidstillægget forhøiet fra 2—3 kroner uken til 4—5 kroner, og siden er det yderligere øket og et gratiale paa 25 kroner er ogsaa utdelt, likesom vi har faat lagt 3 øre paa time-lønnen. Men alt dette er kommet som naadegaver i krisen og kan ikke vække den tillid som det der er opnaadd ved at arbeider og arbeidsgiver staar i forhandling paa like fot. Tariffen burde derfor været opsagt, ikke prolongert.

Konflikten ved Oddafabrikkerne.

Nils Kvale: Jeg vil gi Bjerkmann min kompliment for de forhandlingler som nu sidst er ført ved Odda. Det er dog enkelte ting vi er misfornøiet med. Vi hadde saaledes en formand som vilde staa last og brast med arbeiderne, og han blev først opsagt; derpaa blev opsigelsen tat tilbake; men det blev overlatt til fabrikkens forgodtbefindende hvad slags arbeide han skulde ha. Dette kunde ha været grund til at forkaste forslaget. En del ting som hadde været fore hos riksmæglingsmanden manglet i overenskomsten. Vi stemte under forutsætning av at alt var tat med. Nuvel, Bjerkmann reiste tilbake fra Odda, da vi forkastet resultatet, og der blev saa nyt møte hos riksmæglingsmanden. 2 representanter fra fabrikkens la frem dennes syn paa tingene; men vor organisation blev ikke imøtekommet med hensyn til representation. Ingen av vore repræ-

sentanter var indkaldt. Men av resultatet kan vi ogsaa se, hvor nødvendig det hadde været at vore repræsentanter hadde været tilstede og imøtegaat fabrikkrepræsentanternes fremstilling. Ti den er i høi grad uriktig. Allikevel har hovedorganisationen fundet at den burde vedta forslaget. Det er denne gang ikke vedtat av arbeiderne selv. Arbeiderne har villet slaa ring om en av sine mænd; men ringen er ikke blit rigtig hel. Det er noget ved dette som vi kunde ønsket anderledes. Fabrikkenes repræsentanter har naturligvis ved sin urigtige fremstilling virket uheldig paa mæglingen. De burde været negtet adgang, naar heller ikke vi fik nogen repræsentant.

I. Bjerkmann: Det er rigtig hvad Kvale har uttalt. Dette med at slaa ring om forfulgte kamerater er et stort spørsmål. Med konflikten ved Odda forholdt det sig slik, at da proteststreiken var avblæst, tilskrev forbundet alle avdelinger, at de skulde gjenopta arbeidet. Arbeiderne ved Odda svarte, at overenskomsten der var opsagt, og de kunde ikke gjenopta arbeidet før ny overenskomst var bragt i forslag. Fabrikken mente at de skulde gjenopta arbeidet naar de var tilskrevet om det. Bøthun blev som formand paalagt arbeide, som han negtet at utføre, og saa fik han opsigelse. Forhandlinger blev optat i Kristiania umiddelbart efter proteststreiken; men arbeidsgiverne erklærte at arbeidet maatte optages igjen før de gik med paa at forhandle. Vi hævde at det var lockout og at arbeiderne ikke hadde forpligtelse til uten videre at gaa tilbake til arbeidet. Arbeidsgivernes repræsentant indrømmet ikke dette, og vi gik fra hinanden i uenighet. Riksmæglingsmanden grep da ind, og vi møtte hos ham med repræsentanter fra Odda. Vi fastholdt vor opfatning, og riksmæglingsmanden tok separatmægling med arbeidsgiverne og fabrikkens repræsentanter. Vi erklærte i anledning Bøthuns opsigelse, at vi gik ikke ind paa nogen forhandling, før han var indtat igjen, og likeledes maatte alle de andre arbeidere gjenindtages. Riksmæglingsmandens opfatning var at fabrikken stod paa sin ret. Bøthun hadde negtet at utføre anvist arbeide efter at arbeidet skulde være gjenoptat. Vi risikerte dog ingenting med mæglingens fortsættelse, og den blev fortsat og paagik ustanselig til ny overenskomst forelaa. Opsigelsen av Bøthun blev tat tilbake, men med den betingelse, at han ikke skulde være formand, men faa andet arbeide med samme betaling som formand. Fabrikken og Bøthuns opfatninger var forskjellige. Fabrikken hævde at Bøthun ikke kunde brukes som formand. Dette var ikke vor opfatning, men det fik mæglingsmandens tilslutning. Alle forhandlere kom da tilslut allikevel til enighet, og da spørsmålet Bøthun var ordnet saa nær som det var, fandt vi det uforsvarlig ikke at forelægge det for medlemmerne. Det blev da ogsaa forelagt paa et møte i avdelingen paa Odda. Det var jo et spørsmål av stor rækkevidde, og det stod mest iveien for en ordning. Som Kvale sier, var det ogsaa flere ting som manglet i det som var forelagt. Jeg ringte op ingeniør Swensen og gjorde opmerksom paa det. Han hadde ogsaa været opmerksom paa det. Man hadde ifølge loven ikke adgang til at avskrive alt i riksmæglingsmandens bok. Ved avstemningen var det

ogsaa andre ting, som man blev opmerksom paa; men disse var lette at ordne. Det var satser som der skulde været forhandlet om; det som gjaldt op til dato skulde været tat med, o. s. v. Spørsmålet med Bøthun var dog det viktigste. Vi skjønnte det var vanskelig at tvinge Bøthun ind i den gamle stilling igjen. Bøthun var ogsaa tilstede paa møtet, og han gjorde ikke krav paa samme stilling. Han mente det var organisationens pligt at sørge for likesaa god stilling, selv om det ikke blev som formand. Jeg talte med Rosengren om dette, og han mente vi burde se paa hvilken stilling blev budt Bøthun. Bøthun skulde faa en stilling som ikke generte ham. Var ikke rigtig tilfreds med affæren. Vi gik dog allikevel til avstemning over overenskomsten. Den blev vedtat under forutsetning av at spørsmålet Bøthun skulde ordnes. Der var ingen forhandlinger om det. Foreningen fik sig ogsaa tilstillet det som ikke var tat med av riksmæglingsmandens protokol. Vi gjorde henvendelse derom til landsorganisationen, som igjen henvendte sig til riksmæglingsmanden. Der blev nu møte igjen hos riksmæglingsmanden, og disponent Rosengren og direktør Bruse var tilstede. Det er rigtig at arbeiderne ved Odda ikke nu fik nogen repræsentant med. Jeg holder som sagt principielt paa, at arbeidernes repræsentanter skal være med. Spørsmålene blev ellers ordnet efter foreningens krav, undtagen satserne. Disse vilde riksmæglingsmanden ikke forandre, selv om fabrikken gik med paa det. Han vilde heller henstille til møtet at forkaste det hele. Ved nye forhandlinger hos riksmæglingsmanden blev saa det hele ordnet undtagen spørsmålet Bøthun. Fabrikkenes repræsentanter sa at spørsmålet faldt bort, idet Bøthuns plads var inddrat. Dette var jo saa let at kontrollere, at jeg kunde ikke tro at Rosengren og Bruse vilde føre mig bak lyset her. Men selv om vi vel kunde skjønne at pladsen var inddrat for at komme bort fra spørsmålet, saa kunde vi ikke længer bibeholde kravet om gjenindtagelse i den samme plads, paa samme tid som Bøthun skulde faa en anden plads med samme betaling. Dette gik fabrikken med paa. Spørsmålet var dermed saa nær ordnet, at vi ikke godt kunde ta en konflikt paa det. Paa dette møte var landsorganisationen repræsentert ved Aarøe. Alt var nu ordnet med undtagelse av en forhøielse av 10 øre pr. time i 2 pladser og saa det med Bøthun. Det er beklagelig at se en mand trakassert fordi han stiller sig paa sine kameraters side, og det burde aldrig taales; men her har man altsaa paa en maate lempet spørsmålet tilside. Bøthun mener at pladsen ikke er inddrat, og hvis det skulde vise sig at fabrikkens repræsentanter paa mæglingsmøtet har fremstillet det uriktig, saa faar man komme tilbake til saken. Ellers er det at si, at Bøthun vil ha lettere for at bevæge sig i en underordnet stilling. Han vil staa friere i det, og bortset fra det beklagelige i at man ikke har opnaadd at faa det originale krav indrømmet, saa vil organisationen ha større nytte av Bøthun.

Karl Bøthun: Der kan være forskjellig at føie til Kvales bemerkninger. Forholdene ved Odda var saadanne, at vi har hat 2 dyrtidstillæg, og disse var tillike ordnet paa en uheldig maate. Det

var et dyrtidstillæg og et saakaldt familietillæg. Arbeidsgiverne spiller med arbeiderne som brikker. Undertiden er det ungkarerne de spiller ut mot familiefædrene, undertiden omvendt. Dyrtidstillægget var utlignet likt for alle, og ungkarerne syntes derfor bra om det. Men i lengden fandt ikke arbeidsgiverne det klokt at holde paa det, og saa kom det indviklede familietillæg, som det skal betydelig matematisk kundskap til for at finde rede i. Det gaar efter barnas antal og alder, og man maa baade multiplisere og dividere for at finde ut beløpet. De som vinder paa dyrtidstillægget taper paa daglønnen, saa arbeidsgiverne faar sit utjevnet allikevel. Man spiller med arbeiderne, og organisationen har ikke evnet at avskaffe det. Arbeiderne i Odda besluttet, at de ikke skulde gaa tilbake etterat proteststreiken var avbløst, før de fik sine lønskrav ordnet. Forhandlerne her stod i forbindelse med arbeiderne ved Odda, og forhandlerne sa, at det hadde ikke nogen betydning om vi gik ute. Det svækket bare organisationens indflydelse. Saa var det et andet forhold. Det var to mand som ikke blev indtat igjen, Nilsen og Takla. Disse to var medlemmer av styret i Odda arbeiderforening og henholdsvis formand og sekretær i samorganisationen. Disse to skulde slutte. Opfatningen i Odda var at man ikke lenger hadde nogen indflydelse paa forhandlingerne i Kristiania efter de meddelelser som kom. De reiste da til Bergen i den tro at de ikke vilde bli indtat igjen. Men da overenskomsten kom viste det sig at *alle* skulde gjenindtages, ogsaa Nilsen og Takla. Jeg skrev til dem og traf dem ogsaa i telefonen og sa, at de kunde komme tilbake i henhold til overenskomsten. Men da de saa vilde komme, sa fabrikken at den ikke hadde bruk for dem. Jeg skrev til forbundet og bad om at det maatte underrette Nilsen og Takla, at de hadde ret til at faa arbeide ved fabrikken. Der blev svaret, at de var bli underrettet. Men hadde Nilsen og Takla faat telegram fra forbundet, saa hadde saken staat anderledes. I telegram fra Bjerkmann siges det, at Nilsen og Takla er underrettet. Nilsen og Takla siger nei. — Saa er det forholdet med mig. For mig personlig er det ikke av størst betydning; men det er det, at organisationen har tapt. Det er mange arbeidere med større interesse i organisationen end jeg, som ikke har pent arbeide. Det viser sig at organisationen ikke har magt og indflydelse nok til at verge om dem som stiller sig i spidsen for organisationen. Det er en utbredt mening blandt organisationsfolk, at de som staar i formandsstilling skal vi ikke ha noget med at gjøre. Alt det de kalder formænd, førstemænd o. s. v. har de imot og vil holde utenfor. Men der er ca. 70 mand ved Odda paa maanedsløn, som utfører praktisk arbeide. De rekrutteres fra arbeidspladserne og kan gjøre arbeidsgiverne større tjeneste end kontorfolkene. Man kan bruke dem til at knække arbeiderklassen. Derfor skal vi ikke være likegyldige for det forhold. De arbeidsformænd, som ikke vil være med at knække arbeiderne, kameraterne fra de kredser, hvori de er født og opvokset, bør beskyttes og vernes paa det strengeste, ti ellers blir de drevet ut. Hvorfor blev ikke representanter for arbeiderne ved Odda indkaldt til det sidste

mæglingsmøte? Hvis de var bli indkaldt, saa kunde vistnok ikke fabrikkens representanter disket op med at min plads var inddrat. Det er umulig at indra min plads. Det er bare gjort den forskjjel, at der er en overformand paa karbidfabrikken og under ham sorterer to underformænd. Der er en usandhet skjult bak den manøvre. Hvis representanter for arbeiderne hadde været tilstede, saa kunde de paavist, at der blev dokumentert usandheter. Pladsen er ikke inddrat og kan ikke inddrages. Men naar ogsaa landsorganisationen har været indblandet, da undres jeg ikke over at representanter for arbeiderne ved Odda ikke blev indkaldt. Saaledes var det jo ogsaa i 1915, da forhandlingerne foregik paa selve stedet. Det er sagt mig at alt som protokolleres hos riksmæglingsmanden skal sendes parterne; men her var meget utelatt. Skal vi overlate bestemmelsen til vore fiender, saa utelater de nok alt som er til fordel for os. Slutresultatet av det hele er at arbeiderne ved Odda egentlig ikke har godtat tariffene; ti avstemningen foregik bl. a. under den forutsætning at jeg skulde ha min gamle plads igjen eller en lignende. Dette er ikke skedd. Jeg har den opfatning at man nok vil skyve mig ut. Men jeg er styrket i den opfatning at hadde organisationen sat noget ind, saa hadde stillingen været anderledes. Det er for organisationens skyld jeg taler, ikke for mig personlig. Det er organisationen som maa hævde sin magt og vareta sin ære i saadanne saker, vise at den kan verne om dem som stiller sig i breschen.

I. Bjerkmann: Med hensyn til det sidste som Bøthun sa, saa er det nok heller slik, at han staar sterkere i det end tidligere. Arbeidsgiverne har nok midler til at drive en mand ut; men efter det som er foregaaet i dette tilfælde, saa kan de neppe. De har sagt: Vi vil vise at vi ikke forfølger Bøthun, og vi vil ha ham, og de viser en indrømmelse ogsaa i de forandringer som er gjort. Det kan ikke siges at organisationen har tapt her. Det var jo en opsigelse, og han skulde fjernes; men han staar igjen. Forskjellen er bare at istedetfor at han tidligere stod som formand paa karbidlageret, saa staar han nu med samme løn paa materiallageret som underordnet. Det er nok arbeidsgiverne som har tapt. Med hensyn til Nilsen og Takla, saa hadde de jo faat reisebidrag til Bergen for forhandlingerne var begyndt. En av jern- og metalarbeiderne sa forøvrig til mig at forholdet med Nilsen og Takla var ordnet. Da jeg fik telegram fra foreningen ved Odda, trodde jeg det var foreningens pligt at underrette, ellers kunde jeg gjerne gjort det; men hadde ogsaa hørt at de var underrettet. Dyrtidstillæg kan man vel ikke helt uten videre motsætte sig.

Nils Kvale: Der burde under enhver omstændighet været sendt telegram fra forbundet til Nilsen og Takla. De hadde faat besked fra fabrikken at de ikke vilde bli indtat igjen. Med hensyn til formændene som staar i organisationen, saa skal ikke arbeiderne vareta deres interesser; men naar formændene hjelper arbeiderne, saa skal der øves gjengjæld. Man maa være opmerksom paa det. Personlig har jeg ikke noget at indvende mot ordningen som er truffet, naar organisationen ikke føler sig brøstholden.

I. Bjerkmann: Saavel Nilsen som Takla kjendte til ordningen ved Odda. Hvorfor skal man saa være barnepike og sende telegram? Yderligere skal Nilsen ha uttalt i Bergen, at han ikke vilde vende tilbake. Man bør derfor ikke opta landsmøtets tid med saadant. Riksmæglingsmandens protokoll faar man idethele tat ikke lov at bruke. Vi gjorde krav paa avskrift av det utelatte og fik det. Alle kjender til hvor vanskelig det er at faa sine ting igjennem.

Karl Bothun: Naar Bjerkmann sier at Nilsen ikke vilde komme tilbake, saa vet jeg dog at han endnu ikke har faat fast arbeide. Vi har ikke forlangt riksmæglingsmandens protokoll referert; men vi har krav paa at faa vite det som skal bestemmes i tariffen.

Carl Andersen oplyste at Nilsen og Takla vilde ha forsikring fra fabrikken om gjeninntagelse før de reiste tilbake. Nilsen er ikke lenger medlem av Arbeidsmandsforbundet.

Sympatistreik, proteststreiken og opsigelserne.

C. Strøm: Jeg vil spørre hvorfor ikke hermetikarbeiderne og blikemballagearbeiderne i Stavanger blev opsagt samtidig. De som kom ut var misfornøiet over at de andre blev staaende igjen.

Dines Johnsen: Det vakte splittelse at opsigelserne var forskjellige; mange forbandet den faglige taktikk som hersker. Det hele blev jo en fiasko. Naar odelstinget var saa hurtig til at opta og vedta loven, saa skulde ogsaa arbeiderne proklamert proteststreiken paa dagen. Jeg vet om folk i Bergen som kom og sa at de hadde opsigelsestid, skjönt de ikke hadde.

E. Ljungkvist: Naar arbeidsgiverne kaster os ut i lockout eller vi gaar i streik, saa slaaes der op plakater om opsigelserne. Men naar dagen kommer, saa siger arbeidsgiverne at de har faat dispensation for at passe hester, hunder og kuer osv. Vore ledere sender altsaa ut cirkulærer og gir arbeidsgiverne ret til at la os beskytte kapitalen. Kapitalen skal ikke skades. Dette maa ikke fortsætte. Det er streikbryteri altsammen, og vore ledere maa ikke gaa med paa slikt. Naar der er kamp, saa skal det ogsaa være kamp.

Dirigenten uttalte at behandlingen av proteststreiken var en sak som hørte hjemme paa landsorganisationens kongres.

E. Volan: Jeg er enig med dirigenten i at proteststreiken hører hjemme paa landsorganisationens kongres. Naar Ljungkvist siger at forbundet har git dispensation for forskjellige arbeider saa er det uriktig. Der er fra forbundets side ikke git nogen dispensation i saa maate. Det er besluttet at arbeiderne skulde opsiges med lovlighet varsel. Organisationens maa iagttatte de lovlige former. Men er det medlemmernes mening at gaa ulovlig frem, saa skal de ogsaa ta ansvaret hver for sig. De skal gjøre det uten at spørre Richard Hansen eller Ole Lian og gjøre dem ansvarlige. Om disse hadde erklært en ulovlig streik, hvad vilde ikke mange sagt da, og hvad vilde følgerne bli for den hele organisation? Hvert medlem maa ta ansvaret for sine handlinger og ikke forsøke at velte det over paa andre.

A. Gabrielsen: Det telegram jeg mottok lød slik: «Stans arbeidet straks. Arbeidsmandsforbundet.» Det var en glæde at se hvorledes alle mottok dette. Man kastet verktøiet med én gang og gikk ut av arbeidet. Det er mangen gang reist indvendinger, og det er sagt at arbeiderne ikke er modne til kamp. Dette motbeviste det. Men anderledes blev det da vi fikk meddelelsen om at proteststreiken var avblæst. Indignationen var saa stor at det hele var ved at sprænges.

Rich. Hansen: Med hensyn til de ordrer som blev sendt ut angaaende proteststreiken, saa blev de undertegnet av forbundet. De blev sendt telegrafisk til alle som ikke hadde opsigelse i den form som av Gabrielsen nævnt. De som hadde opsigelse maatte respektere denne forsaa vidt forbundet angaar. Ljungkvist taler om at der er utsendt cirkulærer om at passe hester og hunder osv. Noget saadant er ikke sendt ut. Der er ikke sendt ut cirkulærer om streikbryteri. En og anden kjørekar kan ha sendt forespørsel om passning av hester, og det er kanskje blit indvilget. Saken er drøftet paa landsorganisationens kongres, og der stod Tranmæl og roste Arbeidsmandsforbundet for at det hadde git korrekte ordrer. Vi er kun en liten del av dem som deltok. Det er spurt hvorfor hermetikarbeiderne ikke blev opsagt samtidig med at blikemballagearbeiderne blev lockoutet. Det faar man sandelig spørre arbeidsgiverne om. Hermetikarbeiderne fikk ordre om at si op samtidig som at lockouten blev opretholdt.

C. Strøm: Hermetikarbeiderne i Stavanger staaer tilsluttet Norsk arbeidsmandsforbund, ikke arbeidsgiverne. Derfor henvender vi os til Arbeidsmandsforbundet. Vi gjorde indsigelse i anledning av at hermetikarbeiderne ikke blev opsagt. Da blikemballagearbeiderne blev opsagt skulde vi ogsaa sluttet. Men vi blev sittende og arbeide som streikbrytere. Organisationens maa ikke arbeide saa det blir splittelse, og det kunde man risikert i Stavanger.

Rich. Hansen: Da vi erklærte sympatistreik i Stavanger, skedde det for at øve press paa arbeidsgiverne i bergverkslockouten. I det tilfælde Strøm mener at berøre, hadde hermetikarbeiderne fuld ret til at stanse. Imidlertid blev det ikke noget av streiken, idet riksmæglingsmanden grep ind. Opsigelserne bortfalt. Hvis det var kommet til stykket, saa vilde nok hermetikarbeiderne ogsaa kommet til at slutte, og vi vilde faat flere grupper med.

C. Strøm hævdede at hans syn paa saken var det rigtige.

J. Karlgren: Jeg forstod Strøm som om han mente at sympatistreiken i Stavanger var blit en fiasko. Saken er at det er blit en fiasko over hele linjen. Jeg hadde ikke tænkt mig at landsorganisationens skulde være uvidende om at voldgiftsloven vilde komme. Det burde den da vidst paa forhaand.

Dirigenten: Dette hører ikke hjemme her.

P. Berntsen: Dirigenten har ret. Det er lang tid siden den ekstraordinære kongres vedtok at iverksette proteststreiken mot voldgiftsloven. Ordren kom ogsaa betids til medlemmerne. De fikk kundskap om streiken landet over. De som har kritisert at streiken

ikke blev iverksat hurtig nok, vilde at forbundsstyret ikke skulde respektere opsigelserne. De vilde ha forbundsstyret til at begaa lovbrud. Men jeg er av motsat mening. Jeg mener at arbeiderne selv skulde tat ansvaret og sluttet straks. Det vilde været at vise mod. Men her kommer man og kritiserer tillidsmændene fordi de som enkeltmænd ikke tok ansvaret for alle de andre. Det er bare feighet at man selv vil gaa fri og velter ansvaret for sine handlinger over paa andre.

O. Lian: Saken blev behandlet over et døgn paa landsorganisationens kongres. Den ekstraordinære kongres i 1914 vedtok følgende angaaende proteststreiken:

«Punkt 4. Et lignende fællesmøte som under punkt 3 nævnt avgjør hvad der videre kan gjøres i tilfælde statsmagterne paa trods av alt vedtar loven, idet der maa sørges for en saavidt mulig ensartet optræden av den samlede organisation.»

Det forutsattes saaledes uttrykkelig at streiken maatte være slut ved lovens vedtagelse. Det var forutsat at proteststreiken skulde slutte naar voldgiftsloven var vedtat. Protokollen som er under trykning, vil vise at dette var alles forutsætning. Men vi maa ogsaa erindre at da den ekstraordinære kongres' beslutning fattedes, visste ingen om verdenskrigen som skulde komme. I 1915 tok venstre sit forslag om permanent voldgiftslov tilbake, da vi sa op pladsene. De tok det tilbake for at hindre arbeidsstans. Men i 1916 laa tingene anderledes an. Da vilde voldgiftsloven hindre arbeidsstans og saa blev den tat op. Naar voldgiftsloven løper ut vil der bli et nyt kapitel at ta fat paa i bevægelsens historie.

Eftermiddagsmøte onsdag 30. august.

Dirigent: *Joh. Gudmundsen.*

Protokollen fra formiddagsmøtet oplæstes og godkjendtes.

Sympatistreik, proteststreiken og opsigelserne.

(Fortsættelse).

Gudm. Pedersen: De forskjellige opsigelser har vakt stor forargelse i Stavanger. Der var virvar i alle forbund. Specielt var der forvirring i Jern- og metalarbeiderforbundet. Jeg ringte op til forbundet; men fik ikke rede i det. Tal. redegjorde nærmere for de lokale forhold i Stavanger og for opsigelserne i de forskjellige brancher.

Beretningen for 1. halvår 1916 var dermed færdigbehandlet.

Separatmøter av grupperne.

Gregor Tjønnå foreslog: «Da der i enkelte grupper er fremkommet krav om separatmøter, og da der mellem landsmøtets for-

handlinger blir for knap tid til at behandle gruppernes anliggender ordentlig, foreslaaes: Eftermiddagsmøtet sløifes for at grupperne kan faa avholdt separatmøter.»

Det er paakrævet at grupperne faar enten en formiddag eller eftermiddag fri til drøftelse av sakerne.

L. Kjelstadli: Jeg vil anbefale Tjønnås forslag. Vi kan faa anledning til at vælge vore talsmænd, og derved kan vi spare tid.

E. Volan: Vi har rimelig arbeidstid her; vi har 7 timers dag. Jeg kan ikke skjønne at det er nødvendig at behandle sakerne inden de forskjellige grupper; men vil de det, saa faar de bruke kvelden efter møtets slut til det.

Alfr. Myhrstad: Jeg henstiller til forslagsstilleren at ta forslaget tilbake. Forholdet er at vi sløser med tiden. Ikke alle grupper har like god tid.

Strek sattes.

G. Tjønnå: Jeg kan ikke ta mit forslag tilbake. Ikveld er vi avskaaret fra at holde møte, og den eneste tid er saaledes i eftermiddag.

L. Kjelstadli: For at spare tid mener jeg vi bør vedta Tjønnås forslag. Vi kan vælge vore ordførere, og de andre kan da spare kjakakrokene sine til andre saker.

J. Karlgren: Forslaget er upaakrævet. Det blev sagt igaar at sakerne var behandlet paa et gruppemøte. Det gruppemøte har ialfald ikke befordret mindre debat her, men heller øket den.

Forslaget *forkastedes* med stort flertal.

N. E. Nielsen foreslog: «Eftermiddagsmøtet slutter kl. 5 for at gi repræsentanterne anledning til at faa ordne sig litt til teaterforestillingen begynder.»

Forslaget *forkastedes* med stort flertal.

3. Organisationsformen.

Der forelaa følgende forslag:

1.

Fra Foldalens grubearbeiderforening:

«Landsmøtet vedtar love i føderativ retning, saa at kampmidlerne forfleres og avpasses efter forholdene for derved at skape en mere klassebevisst kamporganisation, selv om utmeldelse av landsorganisationen blir nødvendig.

Subsidiært foreslaaes:

Landsmøtet søker spørsmålet utredet og omsendt til forbundets avdelinger til uttalelse, eventuelt uravstemning.»

2.

Fra Nestavold jernbanearbeiderforening:

«I tilfælde landsorganisationens kongres ikke vedtar love i overensstemmelse med fagoppositionens program paa førstkommende kon-

gres, foreslaar foreningen at Norsk arbeidsmandsforbund vedtar love i føderativ retning og utmeldelse av landsorganisationen for derved at skaffe en virkelig klassekamporganisation.»

3.

Fra A. Gabrielsen, Nestavold:

«Umiddelbart efter at beretning og regnskap er behandlet, nedsetter landsmøtet en specialkomité paa 7 medlemmer, som faar i opdrag at utarbeide utkast til ændringer av love og organisationsformer i syndikalistisk retning. Dette utkast forelægges landsmøtet til endelig vedtagelse.»

4.

Fra hovedstyret:

Paa hovedstyrets møte den 25. og 26. august forelaa til behandling de forslag, som i paavente av kongressens beslutning blev utsat paa forrige hovedstyremøte.

I anledning de fra Trondhjems stedlige styre, Skiens og Saude jernbanearbeiderforeninger fremsatte forslag vedtok hovedstyret følgende:

«Da de samme forslag til forandring av organisationens former og fremgangslinjer, som er indsendt til forbundets landsmøte ogsaa forelaa paa sidst avholdte fagkongres, men der blev oversendt til behandling av en alsidig sammensat komité, for derefter at forelægges næste kongres til endelig behandling, finder hovedstyret at maatte foreslaa, at landsmøtet ikke tar disse spørsmål op til behandling, men at man avventer kongressens beslutninger, hvorefter spørsmålet optages paa næste landsmøte, som sammenkaldes efter hovedstyrets nærmere bestemmelse. Paa dette vil der bli at ta stilling til kongressens beslutninger, foreta de nødvendige lovforandringer og træffe beslutning om forbundets fremtidige organisationsform.»

Det forslag som var indsendt av Trondhjems stedlige styre, Skiens jernbanearbeiderforening og Saude jernbanearbeiderforening gjaldt forandring av § 1 i lovene og var saaledes opført under punkt 4 paa dagsordenen. Forslaget lød saaledes:

«Da fagorganisationen danner livsnerven i arbeiderbevægelsen, hvis viktigste opgave er at omskape samfunnsforholdene, bør den naturlige konsekvens være, at dette formaal faar en fremtrædende plass i den faglige eller økonomiske virksomhet — at der altsaa ikke bare tilstræpes forbedring av arbeidernes kaar *indenfor* rammen av kapitaliststaten, men at man kjemper for at sprænge denne og avskaffe den økonomiske utbytning ved producenteres direkte kontrol eller overtagelse av produktion og omsætning og derved gjennomføre den socialistiske samfunnsordning.

Under henvisning hertil skal Norsk arbeidsmandsforbunds formaal være:

1. At samle de forskjellige grupper av saavel kvindelige som mandlige arbeidere, der ikke omfattes av haandverksloven og som

ikke har sit specielle fag- eller industriforbund at tilhøre, til en faglig enhet, for at de i fællesskap og ved hjelp av de midler og fremgangsmaater, som man i hvert enkelt tilfælde finder tjenlige, paa alle omraader kan verge om og fremme sine faglige og sociale interesser.

2. At søke at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkkaar, under hvilke de skal arbeide — spesielt arbeidslønnens forhøielse og arbeidstidens forkortelse og forøvrig søke hindre arbeidskjøperne i alt fra deres side, der tar sigte paa hensynsløs utnyttelse av arbeidskraften.
3. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, og der hvor det maa finde sted, søke at faa det betalt med minst 100 pct. tillæg.
4. Ved utsendelse av agitatorer, utgivelse og spredning av socialistisk litteratur, saasom blade, brosjyrer og lign. og forøvrig paa anden hensigtsmessig maate søke bibragt alle landets arbeidende kvinder og mænd forstaaelse av organisationens nødvendighet og stiftelse av avdelinger paa de arbeidspladser, hvor saadanne ikke findes. I det hele tat gjøre alt mulig til styrkelse av klasse- og solidaritetsfølelsen og gjøre fagbevægelsen til en bevisst revolutionær klassekamporganisation.
5. At søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, alderdomsforsørgelse, offentlig sykepleie, avskaffelse av kontraktørvæsenet, forbedring av boligforholdene for arbeiderne m. v.
6. Ved hjelp av faglig aktion og ellers alle til raadighet staaende midler søke hindret lovgivningsmyndighetene i gjennomførelsen av love, der er egnet til at skade arbeiderne i deres klassekamp.
7. At tilveiebringe og bearbeide statistiske opplysninger om organisations- og arbeidsforhold og søke statstilskud for disse gjøremaal.»

Den gamle § 1 i lovene lyder saaledes:

Forbundets formaal er:

- a. At samle de forskjellige grupper av saavel kvindelige som mandlige arbeidere, der ikke omfattes av haandverksloven, til en faglig enhet, for at de i fællesskap paa alle omraader kan verge og fremme sine faglige og sociale interesser.
- b. At søke at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkkaar, under hvilke de skal arbeide — spesielt arbeidslønnens forhøielse og arbeidstidens forkortelse.
- c. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, som ikke absolut er nødvendig, og der hvor det maa finne sted, søke at faa det betalt med minst 100 pct. tillæg. I det hele søke at faa gjennomført tariffmæssige overenskomster mellom arbeiderne og arbeidsgiverne.
- d. Ved utsendelse av agitatorer og paa anden vis søke bibragt alle landets arbeidsmænd og arbeidskvinder forstaaelse av organisationens nødvendighet og stiftelse av avdelinger paa de pladser, hvor saadanne ikke findes.

- e. I samvirken med arbeiderpartiet at søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, aldersforsørgelse, avskaffelse av kontraktør-væsenet, sikring av egne hjem for arbeiderne m. v.
- f. At tilveiebringe og bearbeide statistiske opplysninger om organisations- og arbeidsforhold og søke statstilskud til disse gjøremaal.

O. K. Sundt: Som grube- og anlægsarbeidergruppens ordfører i denne sak vil jeg si nogen ord. Spørsmålet om organisationsformen var det viktigste og det væsentligste vi behandlet paa vort separatmøte. Naar vi indgaaende har faat behandlet en saa viktig sak, saa skulde kritikken over separatmøtene falde bort. Det var ikke noget nyt man kom med. Det hadde i tidens løp trængt sig frem tomme for tomme og var blit mere og mere aktuelt. For grube- og anlægsarbeiderne stod det nu klart, at vor nuværende organisationsform med de lange forhandlinger bevirket slappelse paa det indre arbeide. Den strak til den gang da organisationen var liten og arbeidsgiverorganisationen ikke var saa sterkt utviklet som nu. Arbeidsgiverorganisationen staar nu som en sterk mur mot os. Vi maa faa denne sterke arbeidsgiverkonsolidation bøiet av. Men her staar prinsipiell opfatning mot prinsipiell opfatning; men det er kommet saa langt at vi ikke lenger kan vareta arbeidernes interesser og hævde deres krav med den organisationsform vi har. Det har vist sig at streikerne ikke har været istand til at hæve vort lønsnivaa. Jeg har længe været i tvil; men er efter nærmere overveielse kommet til det at fagoppositionens program maa være det rette. Der er reist mange indvendinger mot den organisationsform fagoppositionen byr paa, og blandt disse er den, at fagoppositionen ikke legger nogen større vekt paa fylde kasser til en lønskamp. Man siger at penger maa der til under alle omstændigheter. Men det har ofte vist sig at de organisationer som stod bedst i det økonomiske har været de første til at gi efter i faglige kampe. De har staat igjen med sine mange og store selvhjælpsinstitusjoner; men med tap i kampen. Man kan ogsaa indvende at store interesser staar paa spil ved forandringen; men der kan komme til at staa mere paa spil, hvis vi ikke tar fat i tide. Fagoppositionen har foreslaat at ta skridtet, og paa enkelte omraader er vi naadd frem. Vi har faat vore ideer delvis anerkjendt baade av forbundet og av landsorganisationen. Den foreslaaede utsættelse vil bare forhale selve saken. Hovedstyrets forslag er ikke noget for anlægsgruppen, skjont begge vore sekretærer holdt paa utsættelse. Men naar sekretærene undtages, saa er alle enige om at forandring er at foretrekke paa dette landsmøte. Det er saa nemt at ty til utsættelse. Kjender det fra før, naar der skulde gjøres tiltak mot arbeidsgiverne. Hestehoven har stukket frem. Man skulde vente, utsætte tingen, faa saken utredet, se hvorledes den og den organisation tok fat. Tiden gaar og vi blir staaende stille. Da jeg for en uke siden kom hit, hørte jeg paa et foredrag, hvori det meddeltes at 25 000 familier her maatte leve med en indtægt under 2400 kroner. Over hele landet

er det mange hundre tusen som lever under denne minimalgrænse. Det er ting vi ikke er uenige om under dette og det er at arbeidernes løn er kommet under det beløp de kan leve av, og dette gjør at vi ogsaa maa finde former, hvorefter vi kan slaa haardere til og opnaa bedre kaar. Utsættelsesforslaget vil hindre dette. Vi maa gaa til forandring nu. Landsorganisationens sidste kongres har nedsat en 15-mands komité og besluttet at en ekstraordinær kongres til behandling av dens indstilling eller indstillinger skulde sammentræde næste høst. Men jeg har ingen tro paa den kommission og de resultater den kunde komme til. Personerne kunne være flinke og dygtige folk, men hvad flertallet kunde ville foreslaa var let at tænke sig. Det vilde bli ved det gamle med nogen lapper paa av fagoppositionens forslag. Saa kunde man holde det gaaende en tariffperiode eller to igjen. Det kan gjerne hende at der kommer indstilling fra hvert medlem i komiteen. Men vi kan ikke vente noget resultat av en mindretalsindstilling heller. — Naar jeg har været med i forhandlinger saa har jeg lagt merke til forskjellige ting. Naar f. eks. nye organisationsformer har været bragt paa bane, saa har de nye midler vakt ængstelse og frygt blandt arbeidsgiverne. De har ikke noget tilovers for lokale samorganisationer. Jeg har faat det indtryk at arbeidsgiverne er interesserte i at vi beholder den gamle organisationsform. Arbeidsgiverne vil ikke gjerne slippe tariffællesskapet med arbeiderne. Arbeidsgiverne bygger sine kaster paa dette, og det drøftes grundig. Jeg er klar over at vi i Arbeidsmandsforbundet ikke kan rose tariffællesskapet med arbeidsgiverne. Vi opnaar ikke noget med at kritisere ledelsen for hvad som kan være gjort eller forsømt. Vi maa selv bestemme grunnlinjerne for fremgangsmaaten og indrette os efter det praktiske livs behov. Og det er folkene ute i industridistrikterne og fabrikkene som faar føle trykket og melder av behovene. I nødens stund har vi underkastet os arbeidsbetingelser som vi ellers ikke vilde tat. Jeg vil haabe at dette landsmøte grundig vil drøfte saken og komme til et godt resultat. Til bedste for alle medlemmer av den hele organisation. Som gruppens ordfører optar jeg Gabrielsens forslag.

Fra *C. Strøm* refererte *dirigenten* følgende forslag:

«Landsmøtet nedsætter en komité paa 7 medlemmer, som faar i oppdrag at utarbeide love for N. A. F. bygget paa de føderative prinsipper. I tilfælde at landsorganisationens kongres som avholdes i 1917 *ikke* vedtar love i overensstemmelse med fagoppositionens program, paalægger landsmøtet forretningsutvalget snarest mulig at sammenkalde et ekstraordinært landsmøte til behandling av komiteens arbeide og eventuelt utmeldelse av landsorganisationen, for derved at skape en virkelig klassekamporganisation.»

A. Gabrielsen: Det glæder mig inderlig at jeg ikke behøver at være saa beskeden med taletiden som tidligere. Indledningsvis har gruppens ordfører gjort noksaa utførlig rede for hvad vi tilstræber; men der er ogsaa adskillig at føie til. Min svake side er den at jeg gaar like løs paa saken med én gang. Den har forøvrig været ut-

redet i tale og skrift, paa diskussionsmøter og i pressen. Endda vil man si, at det endnu er for tidlig at gaa til en avgjørelse. Det skal ikke staa uimotsagt. — Man vil ha merket at der foruten mit forslag ogsaa er et fra Foldalen og et fra foreningen ved Nestavold, hvor jeg er formand. Jeg har selv sammen med Hagen og Stuedahl været med at utarbeide ogsaa det forslag; men jeg har tat mine reservationer. Forskjellen i opfatning var mellem betegnelserne *føderativ* og *syndikalistisk*. Der er nemlig en principforskjel mellem disse betegnelser. Foreningens styre vilde ha ordet føderativ. Vi har det føderative system i vore amter og kommuner; det er forsøkt, og ingen vil vel paastaa at vore amter og kommuner er revolutionære. Det er ogsaa en anden ting. Jeg tør paastaa at av disse 3 forslag er mit avfattet i de mest bestemte og faste former. Jeg siger vi skal nedsætte en 7-mands komité, som skal fremlægge sit arbeide for dette landsmøte til avgjørelse. Nuvel, nok om det. Jeg vil tilføie at jeg er bedre vant med at haandtere spet, feisel og hammer end pennen. Det faar man ta i betragtning. Det skulde formodentlig været tilføiet mit forslag «eventuelt forkastelse». Jeg ignorerer ikke den kjendsgjerning, at der blev nedsat en 15-mands komité paa landsorganisationens kongres, hvis arbeide skal forelægges en ekstraordinær kongres høsten 1917. Vi som tilhører fagoppositionen vil nok komme til at møte med særskilt indstilling der. Vi skulde hat 5 medlemmer i den komité, og vi hadde indstillet paa Tranmæl, Volan, Alfr. Madsen, Halvard Olsen og Alfr. M. Nilsen, og naar vi hadde foretat indstilling paa disse 5, saa skulde ogsaa kongressen valgt dem; men da resultatet taltes op, viste det sig at Volan, fagoppositionens formand, og Alfr. Madsen var faldt ut. Volan er organisationsgruppens formand og Alfr. Madsen dens teoretiker, og jeg tør si, at Alfr. Madsen kan stilles ved siden av hvilkensomhelst fagforeningsteoretiker inden den hele organisation. Det er mig fortalt, at det gik til paa den maate at landsorganisationens formand, Lian, spillet ut Volan mot Alfr. Madsen. Det at vi ikke fik vore folk med som vi vilde, er den første grund til misnøie og mistillid til den komité. Fagoppositionen vil ha organisationsformer og taktik lagt over i revolutionær retning, og da maa vi gaa over til en forandring av organisationsformerne som vi nu har og den taktik som nu anvendes. Vi er av den tro at magten mere maa lægges over i medlemmernes hender og ikke ligge i ledernes. Det vil falde billigere, og det vil føre til bedre resultater. Man vil faa bruk for færre diakoner og sykepleiersker. Saa er der grund særlig for grube- og anlægsarbeiderne til at kræve disse forandringer, at vi har industrikapitalen i høieste potens at bekjempe. De øvrige som staa i smaa-industrien har ikke følt dette saa sterkt. Ut fra disse grundsyn kræver vi forandringerne. Vi vil staa frit i kampen paa arbeidsplassen, uten at behøve at gaa til hovedledelsen og spørre om det og uten at nogen skal stanse os. Vi vil ha større magt; derfor kræver vi forandringer av organisationsformerne. Vi risikerer liv og lemmer mer end i andre industrier, vi lever under daarlige boligforhold og er stadig paa flyttetot. Jeg vil bare henvise til Syd-

varanger og de forhold som har hersket der. Vi vil sikre os mot fare for liv og lemmer. Det kan ikke gjøres av lederne her i Kristiania, men av os paa arbeidsplassene. Vi vil anvende den direkte aktions midler; vore ledere kommer med tariffen, slavekontrakter og norske love. Vi skal finde os i alt fremfor det at gaa til direkte aktion. Vi har mange eksempler paa det. Herefter vil vi ha større aktionsfrihet. Da kan man ogsaa forstaa hvorfor vi vil ha organisationsformerne og taktikken forandret. Jeg har bare fremholdt de mest utprægede grunde. Der er mange andre. I som sitter her i Kristiania og veier vore interesser paa guldvegt paa arbeidsgivernes kommando, burde ha faat betæneligheter ved de gamle former og den gamle taktik. I burde nu ogsaa skjønne og indrømme, at de grundlinjer vi vil stikke op er de rette. Istedet vil I vente og fortsætte med at vri og vrænge. Men forandringen skal nok komme. — Jeg har tilhørt den revolutionære fagbevægelse i Amerika i 4 aar og kom midt op i kampen der. «Industrial Workers of the World» — verdens industriarbeidere — kjendte til, anvendte og holdt av de nye kampmetoder. Samuel Gompers, formanden for den gamle amerikanske landsorganisation, kaldte dem ramp og bander; men jeg har lært at kjende dem som de er. De gaar til kamp uten vaklen, og mer end en gang har de vist de amerikanske mangemillionærer at de kan føre en kamp til seier. De er blit møtt av Gompers' streikbrytere og de er blit angrepet av den kapitalistiske milits; de er blit skudt ned som dyr; men streiker videre, uten hensyn til motstanden, til de seirer. Der kan reises den indvending, at det ikke er betimelig at indføre disse kampmetoder her i Norge. Den kapitalistiske graadighet er ikke saa hensynsløs som i Amerika; men hertil vil jeg si, at profitjagten er den samme, og systemet er tilstede. For vor gruppes vedkommende er indvendingen aldeles ubeføiet. Grube- og anlægsarbeiderne er grundlæggerne av Norsk arbeidsmandsforbund, og skulde man saa ikke i 20 aar ha høstet erfaring til fremme av sit forslag? Hvem har ikke hørt indvendingen «for tidlig» før? Det er som med historien om lokomotivet og kjærringen. Den første gang hun saa det slog hun henderne sammen og skrek: Det gaar aldrig! Men saa sattes dampen paa, og lokomotivet rullet avsted med fuld fart, mens kjærringen skrek: Det stanser aldrig! Vore tillidsmænd siger: Vi maa ha flere erfaringer, vi maa hente os endnu flere nederlag, før vi kan vedta nogen forandring. Saa siger man at det er splittelse i vore forslag. Grube- og anlægsarbeiderne, som har opretholdt Norsk arbeidsmandsforbund i 20 aar, vil splitte! Nei, det er bare ondskap, hvis man siger at mit forslag vil splitte. Arbeidsmandsforbundet har betingelse for at bli en virkelig klassekamporganisation, og jeg vilde være den sidste som vilde foraarsage splittelse. Vi vil forsøke at faa Norsk arbeidsmandsforbund over paa revolutionær grund. Man kan vel ikke indvende at grube- og anlægsarbeidergruppen er liten. Den tæller ca. 10 000 medlemmer, og det blir over 46 pct. av det hele forbund. Jeg tør paastaa at mange av disse vil sætte alt ind paa at faa en øieblikkelig forandring, og gruppen er forbundets største. Man siger medlemmerne

ikke har hat anledning til at uttale sig. Det er heller ikke sandt. Spørsmålet har været grundig diskutert længe. Naar vor gruppe enstemmig har samlet sig om mit forslag, saa er det fordi den har erfaringer og kjender forholdene. Det har brændt og ulmet i aarrækker, ogsaa inden andre grupper; men jeg taler paa grube- og anlægsarbeidergruppens vegne, som jeg kjender nærmest til. — Jeg tror at 7 medlemmer i komiteen passer bedst. Arbeidet er ikke vanskeligere end at det kan greies her paa landsmøtet. Komiteens medlemmer behøver ikke være mirakelmennesker for det. Trondhjems stedlige styre og Skiens og Saude jernbanearbeiderforeninger har stillet forslag om forbundets formaal. Deri er enkelte ord, jeg som syndikalist ikke kan stemme for, og de bør forandres; men selve indledningen kan alle syndikalister stemme for. Med hensyn til de øvrige bestemmelser i lovene saa er det ikke saa vanskelig. Det er ikke sagt at vi behøver saa mange lovparagraffer. Forbundslovene i 1895 hadde ikke saa svært mange. En borgerlig retslærd har sagt at «naar uvidenhed og forvirring hersker i et samfund, da blir lovene talrike». Dette kan ogsaa anvendes paa arbeiderorganisationerne. Vi er ogsaa blit skræmt med de svenske organisationsforhold som de nu arter sig. At der kan opstaa oprivende kampe mellem gamle guder og nye helgener er sandt; men Norsk arbeidsmandsforbund har hat sine trængselsaar. Vi vet om den kummerfulde tilværelse de første dage. Nu har vi tilkjæmpet os stillingen som det største fagforbund i Norge. Vi er solide nok. At skræmme med den svenske centralorganisation duer ikke. Forøvrig kan nok ogsaa den vokse sig stor og sterk, og dommen om den maa falde paa slagmarken mellem kapital og arbeide i Sverige. Den vil nok ogsaa tilkjæmpe sig den plads den maa ha for at komme frem. Jeg kunde nævne kampen i Amerika mellem «I. W. W.» og «American Federation of Labor» (den amerikanske landsorganisation). «Industrial Workers of the World» tæller nu flere hundre tusen medlemmer. Samuel Gompers jaget i sin tid ut 100 000 jødiske sypiker fordi de ikke lystret; men trods forfølgelse fra de andre organiserte arbeidere og organiserte streikbrytere, saa har «I. W. W.» tilkjæmpet sig en position som de amerikanske arbeidsgivere er bange for. De er ræd den røde knap. Gamle og prøvede organisationsmænd er kommet over til dem, og vi har erfaringer nok. Jeg tror vore trængselsaar er forbi, men der kan ogsaa komme nye. La os ta dem; men vi behøver ikke at skape kunstige trængselsaar. — Jeg skal ogsaa spendere nogen ord paa den nedsatte 15-mands komité. Det er sagt at den bestaar av gamle prøvede organisationsmænd. Vel. Jeg forutsætter at den deler sig i to, tre eller fire fraksjoner. Hvad vil der bli av det? Eller at den deler sig i to og de 4 kommer med noget delvis revolutionært; men 4 er nu 4, og 11 er 11, og hvad blir saa ogsaa det til? Vi har det paa det rene allerede her, at vort syn vil bli i mindretal. Skulde altsaa det være noget at vente paa? Nei, jeg venter intet av det, og vil ikke være med paa det. Der er ogsaa mange grunde for ikke at vente. Det skal jeg senere forbeholde mig at komme tilbake til. Der er ingen grund

for grube- og anlægsarbeiderne til at vente paa hvad de 4 vil si os, og hvad de andre vil si, vet vi ogsaa. Der vil hverken bli fugl eller fisk fra flertallet, og neppe noget bedre fra mindretallet. Man faar en sovepute til 1 eller 2 aars middagslur. Ti det vil nok ikke bli bare en utsættelse til oktober eller november næste aar; det vil bli en utsættelse paa 2—3 aar. Vi maa regne alle muligheter og umuligheter med. Heller ikke skræmselen med landsorganisationen indgyder mig nogen skræk. Vi er da ogsaa voksne til at ta konsekvenserne av hvad vi beslutter. Ondskapsfuld er jeg og tænker det værste om alle mennesker; men jeg tror ikke Lian vil være med og støte os ut. Kan vi faa de andre til at følge vor vei, saa bør vi ogsaa staa i landsorganisationen. Der er intet sagt om utmeldelse av landsorganisationen i mit forslag. Vi kan samarbeide med landsorganisationen paa vor platform, men ikke paa deres nuværende. I Amerika har Gompers gjentagne ganger sendt streikbrytere til at bekjempe «I. W. W.» og «Western Federation of Miners» (Vestens forenede grubearbeidere), og det skal delvis være gjort mot den revolutionære organisation i Sverige; men saadant maa man ogsaa ta imot. Jeg mener, at dersom Norsk arbeidsmandsforbund har vilje til forandring, saa er vi sterke nok til at ta den. Vi er mangelmente nok til det. Og jeg vil si: Har I ikke tillid til eder selv, kamerater, saa stem mit forslag ned; men har I tilliden, saa maa I ogsaa vedta det. Anser I os modne til at gaa over til nye former i vor klassekamp, saa stem for det. Jeg staar og falder med forslaget og anbefaler det av fuldeste hjerte.

Det blev kritisert, at man istedetfor at diskutere utsættelsesforslaget optok realitetsdebat med en gang.

Dirigenten: Det ser ut som om man vil ha realitetsdebat, og det er umulig at holde igjen. Hvad de to som har hat ordet angaar, saa er de nu gaat saa langt bort i skogen at de er umulige at finde igjen for nogen.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *O. K. Sundt*:

«A. Gabrielsens forslag optages til realitetsbehandling.»

Likeledes forslag fra *Elias Volan*:

«Landsmøtet vil henstille til den av landsorganisationens kongres nedsatte komité som skal behandle organisationsformerne, og til den besluttede ekstraordinære kongres, at vedta organisationsformer efter det føderative princip. Landsmøtet vil gi sin tilslutning til det av den norske fagopposition paa konferansen i 1915 vedtatte program.»

Rich. Hansen: Hovedstyrets forslag, som er blit benævnt utsættelsesforslag, bør i realiteten behandles sammen med Gabrielsens forslag. Begge retninger bør komme til orde. Jeg hadde ventet en greiere utredning over syndikalismen av Gabrielsen end den han kom med. Han hadde ikke et eneste reelt eksempel at opvise. Nei, vi maa nok se til at holde os paa bakken og indrette os med de eksisterende forhold for øie. Det er paa det grundlag vi har, at

organisationen har utviklet sig saa vidt som den har i Norge, og noget bedre er ikke paavist. Fremgangen kræver vistnok forandringer, og mange av fagoppositionens forslag er gode og vil komme til sin ret; men hvad vil medlemmerne si til en hovedkuls omstyrting av alt, som her foreslaat? I diskussionen om 15-mandskomiteen paa landsorganisationens kongres kom alle avskygninger frem, og disse fik ogsaa sine repræsentanter i komiteen. Man har saaledes ingen grund til at nære mistillid til den komité. Jeg gad forresten vite, om man kan finde 7 bevisste syndikalister her paa kongressen, om man gaar hen og vedtar Gabrielsens forslag. Det er mange som kalder sig saa, og som borgerbladene gjerne kalder saa; men det er ikke mange som har rede paa, hvad syndikalismen er. Hvis Gabrielsen mener at vi kan bli staaende i landsorganisationen med et syndikalistisk program, saa er det et forføngelig haab. Gabrielsen mente den maatte danse efter vor pipe; men det er absurd at tænke sig. Men gaar vi ut av landsorganisationen, og det vil disse forslag føre til, hvilken indflydelse faar vi saa paa den ekstraordinære kongres? Ingen, ti da kan vi jo ikke sende repræsentanter dit. Gabrielsen siger vi er modne til at ta dette skridt nu. Nei, heller ikke grube- og anlægsarbeiderne er modne til at motta helt nye love hovedkuls. Det er ikke saa let som at skifte skjorte. Vi har arbeidet os frem til en magt som ingen for 20—25 aar siden hadde tænkt sig, og nu kommer man og foreslaar at vi skal slaa det hele istykker og lave noget nyt uten rot i de forhold arbeiderne lever under, og uten forbindelse med den utvikling vi har gjennomgaat. Det er en revolution som er uten forberedelse, og derfor uten utsigt til at resultere i noget. Angaaende 15-mandskomiteen saa er det at si, at der kan bli flere retninger som gjør sig gjældende; men den kommende ekstra kongres skal vælge mellem dem. Den skal avgjøre. Jeg vil forøvrig si, at det eneste uangripelige i Gabrielsens indlæg var her, da han sa at 4 er 4 og 11 er 11 om 15-mandskomiteen. Jeg tror vi er paa den sikreste grund, naar vi venter til vi faar se 15-mandskomiteens indstillinger, og saa gjør hele vor indflydelse gjældende paa den kongres, som skal behandle disse.

Sven Roed: Det nytter ikke at fremme syndikalistiske forslag for der er flertal for dem inden den norske arbeiderklasse, og det har de ikke idag. De forsøk paa direkte aktion, som er gjort her i landet, er gjort i ly av en sterk faglig organisation. Den hadde ikke staat paa egne ben. Vedtagelsen av de her fremlagte forslag vil føre til splittelse i fagorganisationen, især hvis 15-mandskomiteens indstilling skulde gaa i en anden retning. Før den nye retning har vundet flertal blandt de organiserte arbeidere i det hele, nytter det ikke at presse dens program ind i et enkelt forbund. Jeg anbefaler at vi vedtar hovedstyrets forslag, men under den forutsætning, at de forslag til lovændringer som ikke gaar i den nye retning blir behandlet her. Den nye retning maa vente med sit til 15-mandskomiteen er færdig.

L. Kjelstadli: Jeg vil rette nogen spørsmål til dem som forsvarer den syndikalistiske retning her. Hvad mener de at vinde

ved at foreta forandring nu? Saalænge organisationen er i mindretal blandt landets organisationsmulige arbeidere bør vi da lægge alt arbeide paa organisationen. Naar vi har faat stort flertal blandt alle landets arbeidere, saa kunde vi komme sammen og tale om en omregulering. Vi har nu faktisk en triangel. Det er 80,000 organiserte paa den ene side, og saa er det arbeidsgiverne og den store mængde uorganiserte paa den anden side. De trækker i hver sin retning. Men den mindste, nemlig arbeidsgiverne, er den sterkeste; ti den raader endnu over produktionsmidlerne, produktionen og omsetningen. Og med den gruppe staar vi i kamp. Nu sier syndikalisterne: La os føre kampen ut paa arbeidspladsene. Ja, la os gjøre det; men la os ikke gjøre nogen fadæse av det. Jeg tør paa staa at der findes ikke ti mand iblandt syndikalisterne som sitter inde med klokskap nok til at føre kampen ind paa arbeidspladsen. Dette at si at man skal gjøre daarlig arbeide for daarlig betaling er noget gammelt som ikke duer. Hvad skal man si, naar man kommer hjem med den daarlige betaling for det daarlige arbeide man har gjort. Barnene roper paa mat uten at moren har noget til dem. Sin hustru kan man kanskje faa til at forstaa; men barna er uten skaansel; ti de forstaaer ikke. La os vente med dette til vi selv har erhvervet os klokskap nok til med fordel at utnytte kampmidlerne.

J. Karlgren: Her har man sat op et punkt 3 paa dagsordenen og saa kommer hovedstyret i spidsen med et utsættelsesforslag. Dette undrer mig. Rich. Hansen er baade for og imot forandring. Man siger vi kommer til at gaa 15-mandskomiteen i forkjøpet ved at behandle dette nu. Aanei, vi kommer nok ikke den i forkjøpet; det er ikke saa farlig med det. Men vi kunde komme til at gi et fingerpek til Eikefjord, hvilken stilling han skal indta. Kjelstadli forstod jeg ikke helt. Han kommer fra Rjukan fylt av grunde for utsættelse. Jeg hadde trodd at han fremfor alle vilde krævet behandling straks. Jeg vil henstille til forsamlingen at ta de lange taler under overveielse. Jeg er for gammel og svak til at følge med saa længe. Jeg vil stemme for Sundts forslag; men ber ham ændre det derhen at punkt 3 blir tat under realitetsbehandling.

O. S. Grytnes: Vi bør selvfølgelig realitetsbehandle denne sak nu. Vi staar jo saadan i det under loven at bare om en nok saa liten streik bryter ut saa kan arbeidsstans forbydes. Derfor bør avdelingerne under den føderative organisationsform gives frie hender. Det skulde da ikke ta lang tid før de kunde tilkjæmpe sig en bedring i lønsvilkaarene. Vi bør opta punkt 3 til behandling straks.

Nils Kvale: Den første taler kom med en gang ind paa realitetsbehandling, og at man vil ha det, viste det at forsamlingen var med. Der foreligger nu ogsaa allerede flere forslag angaaende realiteten. Hvis Tjønnaas forslag var blit vedtat, saa tror jeg vi vilde ha spart os tid. Forsamlingen bør nu ikke vedta noget utsættelsesforslag.

K. Botten: Det er ikke første gang hovedstyret kommer med utsættelsesforslag. Det er kommet uttalelser her om at 15-mandskomiteen ikke er at stole paa. Jeg stoler heller ikke paa den. Naar

man tar i betraktning hvorledes grube- og anlægsarbeiderne har hat det i en hel række av aar, saa kan man forstaa hvorfor vi ikke vil vente. Jeg mener at bestemmelsen nu maa overlates medlemmerne inden hvert enkelt industricentrum. Konflikterne blev da ikke et saa stort pengespørsmål som nu. Vi har streiket aar efter aar, og resultatet er det samme. Vi er forbitret over resultatene og vil nu ha en avgjørelse. Kjelstadli burde ogsaa med den opfatning han har stemme mot utsættelse.

E. Reiersen: Efter beslutningen paa landsorganisationens kongres burde vi nu ikke vedta noget her. Jeg er enig i flere av fagoppositionens væsentlige punkter, og vi bør ikke opta landsmøtets tid med præk og papir i saa maate. Saapas stor tillid maa vi ha til 15-mandskomiteen at vi venter paa dens indstilling, naar ogsaa tiden for den er rimelig fastsat. Selv om vi diskuterer organisationsformerne nu, saa vil det ikke bringe noget positivt resultat. Tiden er først inde efter den ekstraordinære landsorganisationskongres.

O. K. Sundt indleverte følgende ændrede forslag:

«Punkt 3 paa dagsordenen optages til realitetsbehandling.»

Formiddagsmøte torsdag 31. august.

Dirigent: *Joh. Gudmundsen.*

Navneoprop foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes. *Dirigenten* refererte følgende telegram:

«Tillykke med arbeidet, kamerater, giv agt!
mot tuskhandelen vi staar paa vakt!
Vi troskapsløftet give skal
til kapitalens snare fald.

Sagbergfos arbeidsmandsforening.»

3. Organisationsformen. (Fortsættelse.)

Elias Volan: Det viser sig nu, at der er to retninger inden de radikale kredser, som gjør sig gjældende. Den ene retning tilstræber forandringer inden forbundets og landsorganisationens ramme, den anden vil ha omlægning uten hensyn til følgerne for organisationen. Fagoppositionen, som nu utgjør den første retning, hadde som bekjendt sin utgang fra Trondhjem. Der blev agitert over hele landet, og man fik stor tilslutning for denne retning. Jeg har altid holdt det for det rigtige at føre agitationen for de nye synsmaater indenfor den eksisterende organisations ramme. Man mente fagorganisationen her maatte undgaa det som er hændt i Sverige, at man har faat to organisationer som bekjæmper hinanden. Det har vist sig at den nye retnings mænd uomtvistelig er de mest paa-gaaende; men en saadan kamp til to fronter har vi ment at undgaa her i Norge. Fagorganisationen kunde efterhaanden absorbere de nye ideer. Man møtte vanskeligheter, motstand, fra lederne og

sløvhet inden rækkerne; men nu begynder ogsaa lederne at vise forstaaelse, hvad vi har mange uttalelser for baade av Rich. Hansen og Lian. Det gaar frem. Motstanden fra lederne side svinder hen. Men det som nu forelægges her, har ikke rot i eller forbindelse med fagoppositionen. Det peker ut over organisationens ramme. Det vil rive ned. Det er klart, at dersom vi vedtar noget saadant, saa gaar vi dermed ogsaa ut av landsorganisationen. Hvis jeg staar i en syndikalistisk organisation, saa kan jeg ikke anerkjende landsorganisationen som overformynder. En syndikalistisk organisation betinger i første række lokale samorganisationer, ikke forbund med national ramme. Der kan være en national samorganisation; men den har ingen myndighet til at diktere de selvstændige lokale samorganisationer noget. Det betinger forbundets opløsning. Betingelsen er ogsaa, at hvis fagorganisationen skal bli syndikalistisk, saa maa den erklæres politisk nøytral. Syndikalisterne vil holde organisationen helt fri for politik. Men magten skal fremforalt være hos medlemmerne og ikke under noget forhold kan en centralorganisation anerkjendes. Den føderative organisationsform har det tilfælles med syndikalisterne at den vil lægge al magt hos medlemmerne; men den er ikke nødvendigvis antiparlamentarisk. Nu er vi da med de nye veie kommet saa langt, at der paa landsorganisationens kongres er nedsat en kommission paa 15 medlemmer til at drøfte organisationsformerne og komme med forslag til den ekstraordinære kongres, som skal holdes næste aar, og i denne kommission er alle retninger repræsenteret. Jeg siger ikke som Gabrielsen, at jeg har bare daarlige tanker om folk. Selv om jeg kan være uenig med Rich. Hansen og Lian i mangt, saa tror jeg dog, at de efter bedste skjøn gjør alt, som deres evner kan, til organisationens og arbeidernes bedste. Tror ikke at de vil lægge hindringer iveien for bevægelsen. Jeg tror at alle i bevægelsen aktive arbeider med liv og sjæl til dens bedste. Vi maa faa en organisationsform, som gjør det mulig for den norske arbeiderklasse at gjennomføre sine krav. Den maa passe efter forholdene. Som et bevis paa at de nye ideer slaar rot skal jeg bare henvise til Karlgren. Paa landsmøtet i Bergen holdt han et foredrag mot fagoppositionen; nu er han kommet og vil ha omlægning. Spørsmålet her munder ut i det: Vinder Arbeidsmandsforbundet ved at stille sig utenfor landsorganisationen, eller ved at bli staaende? Men at bygge en syndikalistisk organisation av Norsk arbeidsmandsforbund vil ogsaa medføre praktiske vanskeligheter. Den øvrige organisation i landet vilde i bedste fald komme til at bli staaende som tilskuere til vore kampe uten at vi kunde vente nogen hjelp, om vi kom i knipe. Vi kom kanskje til at føre kampen til to sider, som man gjør i Sverige. Det er sagt, at Arbeidsmandsforbundet har været en foregangsorganisation. Det er riktig; ti det er Arbeidsmandsforbundet, som i første række har absorbert de nye ideer. Og nu tror jeg, at hvis Arbeidsmandsforbundet vedtok en henstilling til den ekstraordinære kongres om at fremme organisationsformen i føderativ retning, saa vilde det være et godt fingerpek. Man vilde, hvis det blev fulgt, snart faa se med hvilken

begeistring medlemmerne vilde kjæmpe sin organisation frem. Det som er umoralsk av arbeiderklassen er at de ikke benytter alle de til raadighet staaende midler i sin kamp. Ikke at midlerne er umoralske. Den største indsats vi kan gjøre nu er at vedta mit forslag, som allerede er vedtat paa to av fagoppositionens konferanser og som den radikale retning hittil har staat enig om. Vi kan ikke vedta Gabrielsens forslag her. Det er ikke i al sin rækkevidde drøftet av medlemmerne; det vil bli sendt dem etterpaa som en færdig spiseseddel. Det er heller ikke syndikalistisk og derfor ikke konsekvent, at vi paa denne maate skal være formyndere for medlemmerne. De kan nok ha set forslaget; men de har aldeles ikke hat anledning til at sette sig ind i hvilken rækkevidde det vil faa.

O. Lian: Det er Gabrielsen som har foranlediget at jeg har maattet ta ordet i denne sak, idet han sa, at 15-mandskomiteen hadde faat en uheldig sammensætning fordi jeg hadde foreslaa Volan mot Alfred Madsen og derved sprængt begge ut. Men jeg har her referatet fra landsorganisationens kongres foran mig, og det viser sig at det var spørsmålet om at vælge Winge som repræsentant for tanken om industriforbund ind i komiteen, som har gjort at fagoppositionen har faat et medlem mindre. Man hadde den indvending mot Madsen, at han ikke var aktiv fagforeningsmand. Det var Alfred Nilsen som foreslog Volan, og Kalvaa støttet forslaget. Gabrielsen var selv tilstede og burde huske det. Jeg kan ikke forstaa at man ikke har tillid til komiteen, fordi Alfr. Madsen ikke er med. Man har en mand som Halvard Olsen, som altid har været den mest retlinjede og konsekvente syndikalist i alt, og man kan da ikke miste tilliden til komiteen fordi man har faat 4 repræsentanter istedetfor 5. Gabrielsen var forøvrig ganske morsom; han benyttet det gamle trick at sætte op straamænd og saa selv slaa dem overende igjen. Det er ingen her som har fremsat de argumenter han imøtegit. Men det mest uhyrlige av alt han kom med var vel det at organisationens tillidsmænd veier arbeidernes interesser paa guldvegt paa arbeidsgivernes kommando. Hvad komiteen angaar, saa er det jo det at Alfred Madsen ikke er kommet med i komiteen som danner det væsentlige grundlag for Gabrielsens forslag, siger han. Men det er intet i veien for at komiteen kan søke Madsens bistand. Det er paastaat, at dette med fagoppositionen er gammelt; men det er ikke saa. Den begyndte egentlig i 1912 med kampmetoderne som forgrund. Nu er de traadt mer tilbake. Der er ikke nogen videre motstand mot boykot, obstruktion o. l., og de praktiseres naar det er gjørlig med fordel. Men det er midler, som ifølge sin art ikke kan legaliseres. I 1912 taltes der mest om industriforbund, og i 1913 var der paa dette sted en skarp debat industriforbund kontra fagforbund, som man vil se av protokollen fra landsmøtet dengang. Der var enkelte spæde røster som fremholdt lokale samorganisationer og vilde avskaffe forbundene. De var noksaa isolerte og skjænkedes ikke synderlig opmerksomhet. I 1914 var tanken om lokale samorganisationer traadt i forgrunden. Der kan være meget som taler for disse. Kræfterne vil kunne koncentrerer mer og kamp-

evnen kanskje styrkes. Spørsmålet er imidlertid ikke synderlig utredet. Vi har hat en hel del teorier; men prøvet er ikke ordningen. Ialt kan vi dog være sikre paa at den sunde fornuft vil seire tilslut. — Her mener nu Gabrielsen og hans meningsfæller, at der skal nedsættes en ensidig komité; den skal ifølge forslaget være syndikalistisk, og uten nogensomhelst utredning skal den saa utarbeide nye love for forbundet. Selv om det omfattet hele organisationen, saa vilde det være en praktisk umulighet. Hvis vi kunde tænke os, at Gabrielsens forslag blev vedtat her, saa gik Arbeidsmandsforbundet automatisk ut av landsorganisationen. Og det vilde tillike utelukke sig fra at faa nogen indflydelse paa de andre organisationer. Der var en som sa, at hvis vi ikke beslutter forandringen nu, saa vilde det bli umulig at faa nogen streik. Men det gaar jo senest til november 1917, og indtil da tror jeg ikke Arbeidsmandsforbundet heller har større anledning til at føre streiker. Men det foreliggende forslag er ogsaa i strid med selve syndikalismen; ti den forutsætter først forbundenes opløsning. Den bygger helt paa lokale samorganisationer. Det som brænder i alle sind og tanker nu er at den internationale organisation staar splittet, og da skulde vi vogte os vel for at føre splittelse ind i vor egen organisation. Hvis nu lederne hadde været som sta heste, saa kunde man forstaa noget av dette; men lederne har været imøtekommende mot de nye retninger. Der er nedsat en komité, og dens indstillinger skal sendes til alle fagforeninger til drøftelse. Alle retninger er repræsentert i komiteen, og man kan være sikker paa at den samlede komité vil ta hensyn til alle nye tanker som har værd. Komiteen trær snart sammen, og dens arbeide skulde vel bli forelagt allerede i februar 1917. Vedtagelsen av Volans forslag vil heller ikke være nogen veiledning for komiteen; ti der er ikke enighet om det heller i Arbeidsmandsforbundet. Dersom Volans forslag skal vedtages, saa maa man diskutere alle disse organisationsformer. De er nemlig ikke diskutert endnu. Man kan saaledes da ikke godt vedta nogen henstilling til komiteen. Man maa ikke sende den nogen trussel, men bevare samholdet. Jeg vil være med paa at gjøre vor organisation saa smidig og handlekraftig som mulig, og at den maa være det faar man erfaring for naar man har sittet sammen med steile arbeidsgivere og forhandlet. Jeg vil tilslut si, at man bare svækker hele den norske arbeiderbevægelse ved at vedta noget andet her end hovedstyrets utsættelsesforslag.

E. Ljungkvist: Alle nye ting, som kommer frem, vækker først motstand; men naar de først er der, siger man: Hvorfor har vi ikke faat dette før? Vi er kommet sammen her for at forsøke at finde nye former, og da er der nok ingen fare i Gabrielsens forslag. Arbeidsmandsforbundets love har bestaaet væsentlig uforandret i 20 aar, og nu er man vokset ut av dem. De kunde være bra nok de første 15 aar; men nu behøvet man bare at kaste blikket til Rosenkrantzgaten 7 og saa til Stortinget for at vite at forandring var nødvendig. Siden vi sidst var sammen hadde vi faat en komité paa 15 mand, og paa vort landsmøte om 3 aar vilde vi ialfald staa foran en stor papirhaug. Vi sløser bare bort den kostbare tid. Naar

jeg kommer tilbake herfra vil mine vælgere spørre: Hvad har I faat istand? Det er merkelig at Volan er ræd at de andre ikke vil følge med. Det er rare busemænd man sætter op. Som det nu er har vi lænker om foten. Arbeidsgiverne henviser til tariffen; vore vinger er klippet. Vi raader ikke over priserne. Og naar vi staar i en lønskamp, saa siges der at vi maa stelle os slik at vi faar publikum med os. Hvilket publikum? «Aftenposten»s eller skibsjobbernes publikum? Jeg kan ikke forstaa, hvorfor man er bange. Dette var fremme for 3 aar siden og blev utsat, og nu skal man vente i 3 aar igjen. Det er utaalelig. En forandring maa vi ha, hvad det saa skal bli.

A. Gabrielsen: De indvendinger jeg imøtegik igaar har været ført i aarevis. Hvad materialet angaar, saa er der en rik syndikalistisk literatur i Sverige, og for dem som kan læse engelsk endnu mer i England og Amerika. Der vil man faa rede paa teoriene. Rich. Hansen søkte at gjøre sig morsom over mig for et uttryk igaar; men jeg maatte da ogsaa anvende noget for at bringe forsamlingen i humør. Det nye som her foreligger er at kampen skal føres over til arbeidspladsene. Lian siger, at der ikke er nogen utsigt til nogen kamp paa længe. Jo, vi vil ha den straks. Da proteststreiken blev proklamert forlot jernbanearbeiderne arbeidet med en gang. Ingeniørerne sa, at vi maatte ta vare paa verktoiet og dynamitten. Vi lot det ligge. En gasmotor blev staaende igjen paa landeveien. Ingeniørerne maatte samle sakerne sammen og trække gasmotoren ind. Paa den maatte vi ha kampen.

C. Strøm: Mit forslag gaar ut paa at Arbeidsmandsforbundet skal bli en virkelig klassekamporganisation, og dersom vor forbliven i landsorganisationen hindrer dette, saa pligter vi at melde os ut. Arbeidsmandsforbundet vil da ikke længere bare bli et forbund, men en ny landsorganisation, og da er det ikke i strid med syndikalismen. Jeg kan saaledes ikke akseptere Volans forslag. Nu maa der komme en revolution; vi kan ikke ligge rolig i organisationen og vente. Kampen maa overføres til arbeidspladsene. Herefter blir det mer og mer vort eget samhold vi skal sette i kraft. Voldgiftsloven vil nok bli permanent, skal man se. Dennegang kom loven paa et saa heldig tidspunkt for arbeiderne at de kunde sat noget ind mot den; men der blev heller ikke gjort noget mot voldgiftsloven paa sidste landsorganisations kongres; intet er faktisk vedtat. Der er ingenting gjort, og dette har skapt svækkelse. Der er foreninger, som dør av det. Jeg vil henstille til dirigenten, at han lar baade mit og Volans forslag trykke.

Harald Langhelle: Det er unødig at trykke de forslag som kommer frem her. De nederlag, man taler om, skyldes først og fremst organisationens svakhet. Der har været flere konflikter, hvor medlemmerne har været bastet og bundet av forbundsstyret. Jeg skal bare nævne bygningskonflikten i 1915. Slike foreteelser har gjort, at man ser sig om efter noget nyt. Vi forsumpes, og gjentakelser maa forhindres. Gabrielsen og flere anket over at det gik saa smaatt. Madsens skrift begynder med at si, at fagoppositionen

er en agitationsorganisation inden fagorganisationen; men for os er saken ikke et agitationsspørsmål, men et praktisk organisations-spørsmål. Jeg mener at det har gaat fort nok, og er glad over at det ikke har gaat fortere. Den sidste fagoppositions-kongres, som holdtes i Trondhjem før jul, gav mig erfaring for det, Vi faar vente til der foreligger reelt materiel fra den nye retning. 15-mandskomiteen har gode betingelser for at skaffe materiel tilveie. En komité paa dette landsmøte kan intet gjøre; av intet blir der intet. Jeg vil anbefale hovedstyrets forslag.

Alfr. Øvergaard: Jeg skal søke ikke at bevæge mig saa høit oppe, som mange gjør her. Der er ikke mange som vet hvorledes grubearbeiderne har det, og dersom de vilde tat sig en tur ned i gruberne, saa vilde de ikke været saa moderate. Det resultat, som grubearbeiderne har opnaadd, er saa daarlig som mulig. De har været utsat for nederlag paa nederlag, og da skal det ikke forundre om de kræver forandring. Jeg skal ikke forsøke at være talsmand for andre grupper. Jeg taler kun for grubearbeiderne. Det har jeg da ogsaa været hele min levetid. Det skal ikke siges her, at vi ikke vet hvad vi vil. Saken er diskutert i foreningerne, og de vil ha forandring. Kampen maa herefter mer frit føres paa arbeidspladsene, og vi er fuldstændig forberedt paa at ta en forandring straks. Rich. Hansen undredes paa om det var mange syndikalister her. Ja, grube- og anlægsarbeidernes repræsentanter har mandat til at gaa med paa en forandring i syndikalistisk retning. Grube- og anlægsarbeiderne vilde saaledes ikke bli overrasket om vi vedtok forandringen her. Der ligger tvertimot fare i at utsætte. Det vilde bevirke slappelse, især inden anlægsarbeidergruppen. Røed sa, at vi ikke maatte gaa sprangvis frem, og Kjelstadli var saa skrækkelig bange. Disse spørsmål er kjernen i hele organisationen. Volan sa, at man maatte da ikke tro, at Rich. Hansen og Lian vilde bekjempe organisationen. Nei, jeg tror heller ikke det, skjønt det undertiden næsten har set saadan ut. De har været saa altfor længe borte fra arbeidspladsen. Man er ogsaa saa bange for, at kommer vi ut fra landsorganisationen, saa faar vi ikke hjelp fra andre forbund; men da behøver vi heller ikke det. Her opptræder vi kun som foreningernes erendsfolk og skal gjøre som de vil. Til Langhelle vil jeg si, at skal vi vente paa andet materiel, end det vi nu har, saa blir vi nok gamle baade han og jeg; men jeg er godt vant med at man kommer med disse utsættelser fra aar til aar. Hovedstyrets forslag er meningsløst; men Volans er værre. Strøms forslag er noget bedre; ti det præciserer dog hvad som skal gjøres.

Sverre Støstad: Jeg kan ikke frigjøre mig for at forslaget fra grube- og anlægsgruppen er mindre vel overveiet. Den stilling, som de nu er oppe i, er omtrent analog med den i 1912; da var ogsaa samme spørsmål oppe, men blev da henlagt efter kanske mere nøie overveielser end nu. Jeg kan ikke forstaa at det føderative princip er at bryte et program, som er vedtat paa en konferanse. Men grube- og anlægsgruppen har brutt det program, som de selv har vedtat for 7 à 8 maaneder siden, nemlig paa Den norske fagopposi-

tions konferanse 1915. Heller ikke tror jeg det er i overenstemmelse med de føderative prinsipper, at dette landsmøte vedtar Gabrielsens forslag, for repræsentanterne har neppe mandat fra sine vælgere til at gaa til et saadant skridt. En ting skal vi ogsaa huske: Hvis vi vedtar Gabrielsens forslag, saa avskjærer landsmøtet Arbeidsmandsforbundet for repræsentationsret til landsorganisationens kongres, og det er vel neppe heldig. Lian siger, at vi heller ikke kan vedta Volans forslag. Jeg tror ikke det er nogen fare i det, og vi har ikke dermed forpligtet os til det føderative princip. Fagoppositionens program er for godt kjendt av alle til det. Jeg vil anbefale Volans forslag.

A. Gabrielsen: Lian sa, at disse forslag var fremkommet av mistillid til 15-mandskomiteen; men tilfældet er at de var indsendt til forbundsstyret længe før 15-mandskomiteen var nedsat. Vi stemmer ikke for utsættelse. Hvad den amerikanske organisation «I. W. W.» angaar, saa har den 13 store industridepartementer med hver sit indre selvstyre. Før var der i spidsen bare en præsident; men nu er det en præsident, sekretær og kasserer samt en «general organisator», som har med al agitation at gjøre. Her forelaa materiel nok til at gaa til en forandring. Forslaget var desuten vel overveiet, og der var ingen grund til at vente. Vi vil ikke at kampformerne skal bestemmes av arbeidsgiverne længer, og derfor vil vi ha saken op- og avgjort paa dette møte. Synderregistret er stort nok, og nu skal det være slut.

Dines Johnsen: Det er nu talt i det vide og brede om disse forslag. I 1911 var Tranmæl her i Kristiania og blev da angrepet som dynamitmand. Av Rich. Hansens uttalelser igaar fremgik det at han ikke hadde nogen synderlig tro paa syndikalismens virkninger. Men den er jo saa litet prøvet, og den er saa ny iblandt os. Jeg skal nævne to kampe som er ført syndikalistisk, og det er tobaksarbeidernes streik her i Kristiania og Oddakonflikten. Vi har hat kamp mot den nuværende organisation og mot det kapitalistiske samfund, og det kan ikke siges at ha været uten resultater. Jeg har ogsaa hørt Lian her uttale anerkjendende ord om boykot og obstruktion. Det hører til kjernepunkterne i det syndikalistiske program. Grube- og anlægsarbeiderne gaar frem litt forhastet. Der er ikke stemt over denne sak i min forening. Et forslag, som vi bør ta under overveielse, er Volans. Jeg har deltatt i organisationens arbeide i mange aar og vil være den sidste mand til at sætte sprængkile i forbundet. Foreningerne bør i tilfælde forandring selv bestemme dens ikrafttræden.

O. K. Sundt: Det er altid slik, at naar vi vil ha en forandring, saa kastes der noget i veien. Sidst var det gruppeordningen som kom. Man sier at vi ikke skal være personlige; men selv paa landsmøtet og i forhandlinger ellers er ikke vore tillidsmænd upersonlige. Jeg skal bare nævne, at fra vore tillidsmænd er der i anledning av vore forslag her talt om halsbrækkende kunster, og det er paastaat at vi ikke har foreningerne bak os. I min forening er det blit indgaaende behandlet. Videre er det sagt, at vi som syndikalister søker

at dumpe nye love ind paa forbundet. Sekretær Reiersen har endog sagt at hovedstyrets forslag maatte vedtages av alle fornuftige mennesker. Alle de som stemmer imot det maa da være ufornuftige. Skulde man hørt slikt? Jeg vil, hvis ikke vort forslag vedtages, gaa over til Strøms forslag; dernæst sætter jeg Volans.

Jakob Eikefjord: Det er umulig her at holde sig bare til utsættelsesforslaget. Efter at fagoppositionens program var vedtatt i Trondhjem enedes man her for 2 maaneder siden, paa landsorganisationens kongres, om at stemme for et utsættelsesforslag og vente paa 15-mandskomiteen. Skal de nu være med og kuldkaste det som de for 2 maaneder siden var med at beslutte? Ingen av fagoppositionens repræsentanter er kommet ind paa dette. Alfred Nilsen har staat i spidsen for fagoppositionen i Trondhjem; men her tier Alfred Nilsen stille, og dog staar han i spidsen for den gruppe som har optat Gabrielsens forslag. Nu vil jeg spørge: Vil man her gaa med paa et forslag som vil drive Arbeidsmandsforbundet ut av landsorganisationen og tar sigte paa at skille os ut fra de andre organisationer? Jeg vil understreke den ting at hvis Gabrielsens forslag vedtages, saa vil det ta lang tid før fagoppositionens forslag kan bli fremmet. Jeg vil advare mot Gabrielsens forslag; de som stemmer for det har dermed brutt med fagoppositionens program.

N. Næss: Naar grube- og anlægsarbeiderne har mandat til at stemme for Gabrielsens forslag, saa viser det at de er længer fremme end de andre. Men de er ikke saa egoistiske at de ikke vil ta hensyn til de andre. Jeg repræsenterer en organisation i Trondhjem som ikke er kommet saa langt. Den vilde sprænges hvis den skulde ta standpunkt til Gabrielsens forslag. Det er sandt at grube- og anlægsarbeiderne har mer bevisst og sterkere klassefølelse, men derfor maa der drives agitationsarbeide for ogsaa at faa de andre med. Jeg er tilbøielig til at stemme for Strøms forslag, ti det vilde virke sterkt paa 15-mandskomiteen. Jeg tror ikke at Volans forslag vil virke til hensigten, og mot Gabrielsens forslag maa jeg advare.

Petter Dahl: Jeg hører til de av Reiersen som ufornuftige betegnede. Det er fremholdt her at grube- og anlægsarbeidernes standpunkt vil føre til splittelse; men jeg vil si at vi kan vente en betydelig nedgang i medlemsantallet hvis vi ikke tar et reelt standpunkt. Jeg tror nok vi faar et forslag fra 15-mandskomiteen som vi kan være tilfreds med, nemlig mindretallets. Men det falder ubetinget paa landsorganisationens kongres. Skulde vi da vente at Gabrielsens forslag vilde bli vedtatt der? Nei, det er bare en undskyldning for ikke at ta standpunkt her. Vi kan derfor like saa godt ta vor beslutning nu. Jeg stemmer ikke for Strøms forslag og heller ikke for Volans, jeg stemmer først for Gabrielsens forslag, og falder det saa stemmer jeg for hovedstyrets utsættelsesforslag. Lian sa at der ikke forestod nogen kamp før høsten 1917 nu. Jo, vi vil ha frihet til aktion, og kampen kan derfor komme før høsten 1917. Til dem som siger at vi ikke har materiel vil jeg si: Jo, vi har det. Vi behøver ikke noget arkiv, vi har erfaring. Det kan synes som om ikke organisationsformen har nogen indflydelse paa ulykkestil-

fældene, men den har det. Hvis vi faar forandring i den av os foreslaaede retning, saa kan vi angripe uheldige forhold ved kamp.

Rich. Hansen: Ifølge Øvergaard's opfatning burde vi vel helst ikke ta hensyn til saadanne som Lian og mig. Jeg tror dog, at jeg ogsaa har noget kjendskap til forholdene. Det er da ogsaa tydelig sagt her at resultatene for grubearbeiderne ikke var saa gode som ønskelig; men andre hadde maattet ta dem likesaa daarlige. Her siges at de er gaat fra nederlag; til nederlag, det er ikke ganske riktig; men dersom vedtagelsen av Gabrielsens forslag vil føre til seier saa skal jeg være den første til at gaa med paa det i det øieblik jeg forvisses derom. Men vi kan vedta hvad vi vil, vi forandrer ikke det kapitalistiske samfund med det. Vi har arbeidsgiverforeningen mot os. Vel sies det, at vi skal føre kampen ind paa arbeidspladsen, men alle har jo forlangt tarifoverenskomster. Man har ikke streiket for at faa dem væk, men for at faa nye. Organisationen har ogsaa ansvar. Jeg er sikker paa at dersom vi vilde si til medlemmerne at nu vilde vi ikke arbeide for overenskomster, saa vilde de gaa ut av organisationen. Arbeidsmandsforbundet vilde bli en missionsmark for alle de andre, og vi vilde snart være revet op i smaaklikker. Man siger vi er modne til nye love, men ogsaa de love som den foreslaaede komité skal utarbeide bør medlemmerne faa se. Man bør ikke vedta love som ikke er forelagt medlemmerne. Det er sagt her, at man ikke har nogen tillid til 15-mands-komiteen, men næste aar faar vi se dens indstilling, og da kan man dømme. Vi kan da ikke bryte ut av organisationen paa mistillid til en nedsat komité, og det en komité som ogsaa fagoppositionen anerkjender. Jeg kan derfor ikke anbefale hverken Volans eller Strøms forslag. Det sidste er bare en anden form for Gabrielsens. Hvad Volans forslag angaar, saa er det ikke rigtig av dette landsmøte at gi tilslutning til nogen enkelt retning. Vi skal ikke gi komiteen nogen pekepind. Og Volan vil heller ikke ha noget av det som Gabrielsen foreslaar.

Karl Bothun: Den egentlige debat vil jo først kunne føres naar man bare har realiteten for sig. Her har man bare utsættelsesforslag for sig, og da kan det ikke siges at være nogen realitetsdebat. Jeg har et par bemerkninger at komme med. Lian snakket noget om Gabrielsens straamænd, som han selv slog overende. Det kan nu være at Gabrielsen ikke er saa dreven debattant som Lian, men jeg tror at Gabrielsen er besjælet av like saa stor begeistring som han. Det ringe arbeide som Gabrielsen og vi andre gjør ute i foreningerne er grundlaget for den store organisation, Lian er formand for. Lian spurgte om det hastet saa, om det brænder. Javist brænder det. Jeg er sikker paa at det er mange her som har hat møie med at holde sine avdelinger sammen. Vi har tro paa organisationens magt, men organisationsformen gjør at den ikke faar utnytte sin magt. Formerne bør ikke være nogen tvangstrøie. Vi bør ikke vedta hovedstyrets utsættelsesforslag, men det gaar heller ikke an med en gang at erklære dette forbund syndikalistisk; men vi bør gi uttryk for retningen saa kraftig at det forstaaes hvad Arbeids-

mandsforbundet vil. Arbeidsmandsforbundet lar sig ikke ikklæ nogen ny tvangstrøie. Hansen siger at vi ikke skal gi komiteen nogen pekepind; men hvorfor er der frygt tilstede hos Hansen og Lian? Frygter I for at organisationsformerne skal bli for radikale? De vil helst ha en saa mat uttalelse som mulig.

Harald Langhelle: Vi vil ved at vedta Gabrielsens forslag i mange tilfælder komme utenfor indflydelse ogsaa paa arbeidspladsene. Se f. eks. paa bygningsindustrien, hvor vi kun vilde raade over en brøkdel av arbeiderne. De andre vilde fremdeles tilhøre landsorganisationen. Vore folk vilde bli staaende magtesløse, og i bygningsindustrien vilde man bli slaat tilbake dit hvor man var for en 20—30 aar siden. Vi har sagt at det mangler opplysning om hvorledes disse organisationsformer virker, der mangler materiel. Det er sandt, ti selv Gabrielsen kan ikke paavise noget skrift, hverken svensk eller engelsk, som opplyser om hvorledes en føderativ organisationsform vil virke. Ingen av landsmøtets deltagere kjøper et par sko uten at se paa dem. Jeg vil ogsaa se paa organisationsformerne før jeg slutter mig til dem. Jeg vil stemme for utsættelsen. 15-mands-komiteen kan ialfald skaffe frem materiale. Derfor er det avgjort at jeg mener vi bør slutte os til komiteens eventuelle flertalsforslag.

E. Volan: Organisationsformen skal gjøre det mulig at den enkeltes selvstændige vilje kommer til sin ret; men det har været fagoppositionens ufravigelige standpunkt, at den samlede organisation skal løse organisationsformerne. Jeg tror ogsaa, i motsætning til Petter Dahl, at vi kan faa gjennomført et antagelig forslag om organisationsformen paa den kommende kongres. De andre foreliggende forslag her har forsøkt at forhindre et reelt voteringstema. Jeg hævder at jeg baade med hensyn til organisationsform og taktikk gaar like saa langt som nogen; men jeg vil ikke gaa med paa at sprænge organisationen bare for at faa demonstrert vor mening. Vi skal ikke splitte arbeiderklassen paa det. Det er sandt som Kjellstadli siger at disse er arbeiderklassens fiender i like grad som reformisterne.

Alfr. Øvergaard: Jeg har sagt at vi som staar paa de mest utsatte arbeidspladser maa være de mest paagaende, og i disse saker lar jeg mig ikke undervise av Rich. Hansen og Lian. Jeg har sagt at jeg legger mig ikke op i andre end grubeforhold, og jeg søker at komme til et resultat for min egen gruppes vedkommende. Støstad paastaar uavsladelig at vi ikke har tænkt over dette. Har Støstad tænkt over sin stilling? Det er aldeles meningsløst at komme med slikt. Av de øvrige forslag er Strøms ubetinget det bedste. Volans forslag er bare en henstilling, det kan bety endnu en utsættelse. Jeg har ikke med mine uttalelser villet hævde nogen mistillid til 15-mands-komiteen.

Nicolay Eggen fremsatte følgende forslag: «Der sættes strek med de indtegnede talere, og forslagene sættes under avstemning.» Forslaget vedtoges. Da klokken var 1 fremsatte dirigenten forslag om at møtet skulde fortsætte til man var færdig med saken. Dette vedtoges med 80 mot 67 stemmer.

Kristoffer Norli: Jeg hadde egentlig ikke ment at delta i debatten, da grube- og anlægsgruppen har valgt sin ordfører i saken, men der reises jo stadig nye spørsmål, og da maa man svare. Det er saaledes mandatspørsmålet. Jeg vil sige at jeg og mine kamerater ved Akehaugens jernbanearbeiderforening har siden overenskomsten blev opprettet været nødt til at ta forholdsregler som den nuværende organisationsform ikke godkjender. De som her holder paa grube- og anlægsarbeidergruppens anskuelser benævnes endog arbeiderfiender. Slikt skal ikke gaa hen upaatalt. Man maa holde sig paa jorden. Hvad man kan komme til under de gamle organisationsformer viser bl. a. en overenskomst med A. Bergenes chokoladefabrik, meddelt i beretningen for 1915. Kvindelige arbeidere over 17 aar faar efter denne en begynderløn av 14 øre. Efter alder og øvelse er lønnen stigende saaledes: 16, 18, 20, 22 og 25 øre. Den sidste sats for kvinder over 20 aar og med 2 aars øvelse. Men hvad er det ikke at skulle leve for 14 øre timen, naar man er 17 aar gammel! Denne tarif, som traadte ikraft i august ifjor, skal vare til 1919. Følgerne av saadanne uhyrlige tarifoverenskomster kan ikke føre til noget andet end prostitution. Man skulde ikke være med at ta ansvaret for saadant.

Nils Kvale: Vi vil ikke være med paa noget som kan sprænge organisationen; men det er forholdene selv som nu begynder at sprænge de gamle former. Organisationsformerne maa derfor netop ændres, for at organisationen ikke skal sprænges. Vi skylder at si fra til 15-mands-komiteen hvad Arbeidsmandsforbundet vil gjøre hvis komiteen eller kongressen ikke imøtekommer vore krav. Men jeg kan ikke stemme hverken for Gabrielsens eller Strøms forslag, og jeg vil advare mot den betingelsesfri utsættelse som hovedstyret vil ha vedtat. Volans forslag er det eneste rigtige. Det gir 15-mands-komiteen en pekepind, men uttaler ikke *hvad denne kongres mener* Arbeidsmandsforbundet bør gjøre, hvis kravene ikke imøtekommes. Naar jeg ikke vil være med paa at der skal tages nogen bestemmelse eller sættes op nogen ufravigelig betingelse av *denne kongres*, saa er det fordi medlemmerne først maatte ha uttalt sig, hvis det skulde gjøres. Jeg tillater mig, som noget foreløbig, at anbefale Volans forslag.

Carl Andersen: Det som foreligger her er spørsmålet om utsættelse, som av hovedstyret foreslaa, d. v. s. til 15-mands-komiteen og ekstrakongressen er færdig eller Gabrielsens forslag. Dernæst kommer Strøms forslag, som ogsaa er en utsættelse, men med en tilføiet trussel om utmeldelse hvis vi ikke opnaar hvad vi vil om Strøms forslag blir vedtat her. Hvad pekepinden angaar, saa er det ikke komiteen som trønger den, men vore egne medlemmer. Det kunde være fornødent at rykke dem op av dvalen. At grube- og anlægsarbeiderne er misfornøiet er rimelig. Banebrytere har de ogsaa været; men det de foreslaar her vil kun føre til splittelse. Dersom vi vedtar Gabrielsens forslag, saa følger det naturnødvendig at vi maa gaa ut av landsorganisationen. Vi kommer utenom og mister ndflydelse. Med de foreslaaede nye organisationsformer kan vi nok

ogsaa arbeide paa arbeiderklassens frigjørelse, men det vil ikke komme til at ske samlet.

Gregor Tjønnå: Flertallet er nok enig i at organisationsformen bør forandres. Det har allerede faat sit uttrykk i nedsættelsen av 15-mands-komiteen. Vi pligter ogsaa at ta hensyn til de andre forbund. Jeg vil ikke si at grube- og anlægsarbeidergruppens forslag er uoverveiet; men de undlater aldeles at ta hensyn til kameraterne i de andre forbund. Jeg tror vore meningsfæller i de andre forbund vil bli høilig skuffet, hvis Gabrielsens forslag skulde bli vedtat her. Der er ingen grund til at slaa haanden av disse kamerater nu. De vil svækkes i sine bestræbelser ved at vi gaar ut. Vi vil ogsaa komme til at sinke den øvrige arbeiderbevægelse med hensyn til omlægning av organisationen. Jeg kan ikke stemme for hovedstyrets forslag, da det intet positivt indeholder. Det er ting som maa forandres. Bl. a. maa vi ikke bibeholde hovedstyrets stemmeret paa landsmøterne. Jeg kan heller ikke stemme for Strøms forslag. Dersom det vedtages, saa vil vi faa en dobbeltgjænger av 15-mands-komiteen. Det vil bare vække latter i avdelingerne. Vi maa stole paa vore meningsfæller i 15-mands-komiteen; men i dette forslag ligger der mistillid til dem. Jeg vil anbefale Volans forslag, skjønt helt fornøiet med det er jeg ikke.

O. Lian: Vi maa føre debatterne ut fra den forutsætning, at alle vil fremme organisationens interesser paa bedste maate. Det er jo ogsaa bedst for organisationens tillidsmænd, naar alt gaar glat. Jeg forstaar ikke Bøthun naar han siger jeg har været personlig imot Gabrielsen. Jeg talte om de straamænd han satte op, og det var jo ingen før ham som hadde reist de indvendinger han imøtegik. Forøvrig var han uklar og uredig i sin redegjørelse av forslaget. Han nævnte at da proteststreiken kom, saa gik anlægsarbeiderne fra maskinerne, verktøiet og dynamitten. Ja, der staar intet i fagorganisationens love om at de skal ta vare paa disse saker. En anden sak er det med statens love. Det staar ikke engang noget om at det *skal* være overenskomst i vore love. Gabrielsen kan i saa maate være fri. Men det som følger av Gabrielsens forslag er at forbundet ikke alene maa gaa ut av landsorganisationen, men de avdelinger som staar i partiet maa ogsaa melde sig ut av dette. Forøvrig er det at sige at selv om I vedtar det urimelige forslag, saa vil I finde at det lar sig ikke gjennomføre. Det er ikke gjort paa en kveldstund at omkalfatre en hel stor organisation. At vente paa 15-mands-komiteen er ikke nogen utsættelse. Det er nu det brænder. Hele fagorganisationen er optat av det. Alle kræfter inden organisationen har tat det op til avgjørelse. Der er endog sat frist for at bli færdig. Dette som kommer her minder om visen med refrainet at «begynde for sig selv». Gabrielsen vil at forbundet skal kjøpe sig en kanon og begynne for sig selv. Norli nævnte tariffen ved A. Bergenes chokoladefabrik som et eksempel paa det uheldige ved de gamle organisationsformer. Men her har man netop fulgt de nye veier. Magten har været helt hos medlemmerne, og de har vedtat overenskomsten enstemmig *mot advarsel fra forbundets representant*. Jeg

vil advare mot Volans forslag. Sakerne har ikke været tilstrækkelig diskutert til at en saadan henstilling med berettigelse kan vedtages.

A. Kalvaa: Gabrielsen kan risikere at faa flere erfaringer end han har nu, dersom han ikke straks legger sig til at dø. Tjønna har mistillid til det hovedstyre, han selv skal være med at vælge paa dette landsmøte, høres det ut til. Jeg har altid selv trodd, at jeg har staat paa den yderste venstre fløi; men jeg vil ikke være med at rive organisationen istykker. Fagoppositionen vil holde den samlede arbeiderklasse sammen; den vil ikke være med at sprænge noget. Men vedtar vi Gabrielsens forslag, saa maa vi være klar over, at da er organisationens enhet i Norge forbi, og det er vi, som er gaat fra. Vi maa staa samlet. Vore meningsfæller i de andre forbund trenger støtte, og vi trenger støtte av dem. Gabrielsen nævnte, at anlægsarbeiderne hadde vist sig tapre ogsaa under de organisationsformer vi har. De gik fra verktøi, dynamit og gasmotor paa veien og lot ingeniørerne ta vare paa sakerne. Ja, folkene maa lære at bevæge sig indenfor enhver organisationsform. Jeg vil anbefale hovedstyrets forslag. Naar Arbeidsmandsforbundets repræsentanter paa landsorganisationens kongres var med at nedsette 15-mandskomiteen, og vi tillike har en mand som Tranmæl i den, saa kan det ikke gaa an at sette op noget ved siden av den, mens den arbeider. Men Gabrielsens forslag er ogsaa av den art, at det vil splitte selve oppositionsgruppen. Den oprindelige fagopposition vil arbeide indenfor selve organisationen og forutsætter ingen splittelse. Arbeidet gaar frem. Arbeidsmandsforbundet er ogsaa kommet langt, og splittelsesforslag har været oppe før og er blit nedstemt.

Votering: Over 20 repræsentanter hadde indlevert krav paa navneoprop, hvorfor saadant foretoges.

Der stemtes først over, enten saken overhodet skulde utsættes eller ei (*Sundts* forslag), ved at de som stemte for utsættelse svarte ja, de som stemte imot svarte nei.

Følgende stemte for utsættelse ved at si ja: Sigrid Dahl, N. E. Nilsen, J. Eikefjord, Gregorius Eliassen, Sjur Kvamme, Oskar Johansen, Harald Langhelle, Ole Fineide, Gustav Lilleby, Karl Hamang, Aksel M. Olsen, Ivar Smedsmo, Kristoffer Amundsen, Oskar Rosén, Olaf Dyrendahl, Nicolay Næss, Hagbart Ellingsen, Johannes Bjørnstad, Th. Halvorsen, Gustav Kvinge, Otto Olausen, Halvor Thorsen, Johan Johansen, Johannes Gulbrandsen, C. Strøm, O. H. Gjested, Gustav Sjømann, Andreas Herland, Sven Røed, H. Pedersen, Gregor Tjønna, S. Pedersen, Martin Hansen, John P. Søraas, Odin Dahl, Georg Gabrielsen, Kr. Næsbak, I. Øvre, Hans Larsen, P. Wean, Ole Larsen, Nils Kvale, Erik Enod, Carl Andersen, Johs. Hansen, fru Anna Olsen, Julius Pettersen, Torger Heggen, Hans Kjensli, Fritz Jørgensen, Konrad Olsen, Hans Olsen, O. Martinsen, Sverre Støstad, E. Støland, A. Hovden, Harry Eriksen, J. Skjølvold, N. Søvik, Gustav Pedersen, Sigurd Gabrielsen, Aug. Davidsen, Bernt Olsen, Martin Thorvaldsen, Hans Berg, Lars Kjelstadli, Ole Moen, Karl

Evensen, Anna Kjerbom, Sigurd Malmberg, Tollef Andersen, Nicolay Hansen, Rich. Hansen, Gunnar Sethil, A. Ahlstrand, Petter Fjeld, Bernh. Eriksen, fru Anna Pleym, Anton H. Elvenæs, Peder Berntsen, Elias Volan, Lars J. Tørres, Gustav Rontén, Oskar Hansen, Alfred Myhrstad, Gustav Sundbye. *Ialt 86.*

Følgende stemte nei: Anders Hovland, Joh. Karlgren, Rasmus O. Bakken, Ole Larsen, John L. Moen, Paul J. Haanes, Karl Nilsen, Emil Hildebrandt, Dines Johnsen, Ottar Skarheim, Johan Belsvik, Ludv. Myhre, Joh. I. Blokken, Jørgen Johnsen, Anders Randen, Edv. Moseng, Nicolay Eggen, Viktor Bredesen, E. Ljungkvist, J. Erdal, Anton M. Jule, Alfr. Lindø, Peder Ubergslie, Bernt Storstrand, Anker Væske, Otto Øien, Iver Bjertnes, Arnt Larsen, Even Valseth, Petter Dahl, Magnus Gulbakke, Sakeus Hogstad, Arthur Engen, Waldemar Anstensen, Einar Andersen, Kr. Tamnæs, Ole Bustad, Hans Paulsen, Hans Moen, Arthur Berby, Jørgen J. Rønning, Johan Iversen, Ole Gulliksen, Karl Bøthun, Karl Holmberg, Th. Monsen, Ole Ofstad, Anton Midtlyng, Martin Meisfjord, Andor Andersen, Benjamin Hansen, Klaus Mathisen, Ole S. Grytnes, Bergeton Bjørstad, Peder Odden, John Trøan, O. K. Sundt, K. Botten, Ole Amundsen, A. Gabrielsen, O. Sveaas, Alfr. Øvergaard, Chr. Rasmussen, Karl Ovesen Skage, Kristoffer Norli, Ole Uthus, Henning Stuedahl. *Ialt 68.*

Utsættelse var saaledes vedtat med 86 mot 68 stemmer. 15 repræsentanter var fraværende.

Derpaa stemtes alternativt mellem hovedstyrets og C. Strøms utsættelsesforslag. De, som stemte for hovedstyrets forslag, svarte ja, de, som stemte for Strøms forslag, svarte nei.

Følgende svarte ja: Sigrid Dahl, N. E. Nielsen, Gregorius Eliassen, Sjur Kvamme, Oskar Johansen, Harald Langhelle, Ole Fineide, Gustav Lilleby, Ludv. Myhre, Karl Hamang, Aksel M. Olsen, Kristoffer Amundsen, Oskar Rosén, Olaf Dyrendahl, Hagbart Ellingsen, Johannes Bjørnstad, Th. Halvorsen, Gustav Kvinge, Otto Olausen, Halvor Thorsen, Hans Frogner, Johannes Gulbrandsen, Gustav Sjømann, Andreas Herland, Sven Røed, Gregor Tjønna, Martin Hansen, John P. Søraas, Georg Gabrielsen, Petter Dahl, P. Wean, Ole Larsen, Nils Kvale, Erik Enod, Carl Andersen, Joh. Hansen, fru Anna Olsen, Julius Pettersen, Torger Heggen, Hans Kjensli, Anton Midtlyng, Martin Meisfjord, Andor Andersen, Fritz Jørgensen, Konrad Olsen, Otto Pettersen, Leonard Johansen, O. Martinsen, E. Støland, A. Hovden, Harry Eriksen, N. Søvik, Gustav Pedersen, Sigurd Gabrielsen, Aug. Davidsen, Bernt Olsen, Martin Thorvaldsen, Hans Berg, Karl Ovesen Skage, Karl Evensen, Sigurd Malmberg, Tollef Andersen, Rich. Hansen, Gunnar Sethil, A. Ahlstrand, Petter Fjeld, Bernh. Eriksen, fru Anna Pleym, Anton H. Elvenæs, Peder Berntsen, Elias Volan, Lars J. Tørres, Gustav Rontén, Alfred Myhrstad, Gustav Sundbye, Nicolay Hansen. *Ialt 76.*

Følgende stemte nei: Anders Hovland, Rasmus O. Bakken, Ole Larsen, John L. Moen, Paul J. Haanes, Karl Nilsen, J. Eikefjord, Emil Hildebrandt, Dines Johnsen, Ottar Skarheim, Johan Belsvik

Johan Iversen Blokken, Jørgen Johnsen, Ivar Smedsmo, Nicolay Næss, Anders Randen, Nicolay Eggen, Viktor Bredeesen, E. Ljungkvist, J. Erdal, Johan Johansen, Anton M. Jule, Alfr. Lindø, C. Strøm, Peder Ubergslie, H. Pedersen, Bernt Storstrand, S. Pedersen, Anker Væske, Otto Øien, Odin Dahl, Iver Bjertnes, Arnt Larsen, Kr. Næsbak, I. Øvre, Hans Larsen, Even Valseth, Magnus Gulbakke, Sakeus Hogstad, Arthur Engen, Waldemar Anstensen, Einar Andersen, Kr. Tamnæs, Ole Bustad, Hans Moen, Arthur Berby, Jørgen J. Rønning, Johan Iversen, Ole Gulliksen, Karl Bøthun, Karl Holmberg, Th. Monsen, Ole Ofstad, Benjamin Hansen, Klaus Mathisen, Ole S. Grytnes, Sverre Støstad, Bergeton Bjørstad, Peder Odden, John Trøan, O. K. Sundt, K. Botten, Ole Amundsen, J. Skjølsvold, O. Sveaas, Albert Torvaldsen, Alfr. Øvergaard, Ole Moen, Chr. Rasmussen, Kristoffer Norli, Anna Kjerbom, Ole Uthus, Oskar Hansen, H. Stuedahl, Olaf Næss. *Ialt 74.*

Hovedstyrets utsættelsesforslag var saaledes vedtatt med 76 stemmer mot 74, som avgaves for C. Strøms forslag. 19 representanter var fraværende. Blandt de fraværende i begge voteringer er ogsaa regnet endel representanter, som var anmeldt og ikke ankommet til møtet.*)

Der stemtes derpaa ved haandsoprækning over *Elias Volans forslag* med det resultat, at *dette vedtoges med 77 mot 47 stemmer.*

Eftermiddagsmøte torsdag 31. august.

Dirigent: *A. Kalvaa.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Dirigenten oplyste, at *Halvor Steinmoen* hadde meldt forfald fra at delta i landsmøtets forhandlinger paa grund av sygdom.

Odin Dahl: Lian kom med den opplysning, at der ikke var utsigt til nogen konflikt inden høsten 1917. Jeg vil da spørge, om bygningsarbeiderne i tilfælde gaar til streik, da er nødt til at underkaste sig en eventuel voldgiftsdom.

4. Lovforandringer.

Dirigenten: Jeg vil forhøre, om man ikke gjør rettest i at utsætte lovbehandlingen efter den avstemning, som er foregaaet i sidste møte. Vi kunde jo behandle kontingenten og streikebidraget.

Lars Kjelstadli: Vi bør utsætte behandlingen av lovene. Det er konsekvensen av nedsættelsen av 15-mandskomiteen. Det haster ikke mer med det ene end med det andet. Vi bør avvente 15-mandskomiteens indstilling og ikke foregripe noget. Jeg foreslaar derfor det hele utsat.

*) De officielle tællingslister, optatt av sekretærene under voteringen, er ikke saa tydelige, at der kan garanteres mot, at der kan ha innsneket sig enkelte feil. Med den officielle protokolls godkjendelse er *talresultatet* imidlertid godkjendt av landsmøtet.

E. Volan: Jeg vil henstille til dirigenten at undersøke, hvilke forslag det er som falder ind under de vedtagne beslutninger.

Alfr. Øvergaard: De forslag, som formiddagsmøtets avgjørelse dækker over, bør vi utsætte; de andre behandler vi.

Dirigenten refererte forslag fra *L. Kjelstadli* saalydende:

«Behandlingen av punkt 4 paa dagsordenen utsættes med undertagelse av spørsmålet om kontingenten og streikeunderstøttelsen.»

G. Sethil: I og med beslutningen, som faldt i formiddag, falder en hel del lovforslag bort, idet de nødvendig maa følge med i utsættelsen. En række forslag er der imidlertid ogsaa, som ikke berører organisationsformen, og det er da spørsmål, om vi skulde befatte os med disse smaa ændringer nu, naar vi allikevel er nødt til at ha en ekstraordinær kongres like etterpaa landsorganisationens. Jeg er enig i, at vi bør innskranke lovbehandlingen til de to spørsmål: kontingent og streikeunderstøttelse. Hvis alle representanter fra de foreninger, som har forslag, skal tale, saa vil det vare længe.

Ole Ofstad talte for utsættelsesforslaget.

A. Gabrielsen: Forhøielse av kontingenten er aldeles ikke paa-kravet nu. Naar vi har mæglings- og voldgiftsloven, saa avgjøres vore krav ved dem, enten vi kjemper for dem eller ei.

E. Volan: Jeg gaar ikke med paa utsættelse av lovbehandlingen av de grunde, som Gabrielsen kommer med. Vi kan ikke indrette vore organisationer under hensyn til mæglings- og voldgiftsloven.

Gustav Sjomann: Det er ikke heldig at utsætte alle de foreslaaede lovforandringer. Vi maa da kunne gjøre noget.

Rich. Hansen: Jeg tror ikke, hovedstyret vil motsætte sig utsættelsen av lovbehandlingen. Med hensyn til Kjelstadlis forslag, saa kunde vi nok ogsaa utsætte kontingentspørsmålet. Der er adgang til at utligne ekstrakontingent og forhøie streikebidraget.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *G. Tjønnå:*

«Av dagsordenens punkt 4 optages kun følgende til behandling: § 9. Kontingenten. § 11. Landsmøtet. § 13. Hovedstyret. § 14. Forretningsutvalget.»

L. Kjelstadli: Mit forslag er konsekvensen av den beslutning, som faldt i formiddag. Rich. Hansen taler om ekstrakontingent; men man har erfaring fra arbeidspladserne for, at ekstrakontingenten ikke virker heldig. Den har ført til mange fald i vore rækker, og den har skadet agitationen. Det er bedre at forhøie den ordinære kontingent.

O. Grytnæs: De, som vil ha kontingenten behandlet her, nærer den tro, at 15-mandskomiteen vil basere organisationen paa forbund ogsaa i fremtiden. Men vi bør vogte os for kontingentforhøielse nu. Medlemmerne føler, at de maa ha valuta igjen for hvad de skyter ind. Vi bør heller behandle ordningen med godkjendelse av konflikter. Men helst burde vi nu utsætte det hele.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *Karl Hamang:*

«Punkt 4 paa dagsordenen tages ikke under behandling av indeværende landsmøte.»

Sven Røed: Landsmøtet har ikke ret til at vise alle de under punkt 4 fremsatte forslag fra sig. De forslag, som ikke berører den nye retning, bør behandles, og jeg stiller forslag om dette.

Aug. Davidsen: Jeg vil slutte mig til, hvad den sidste taler har fremholdt.

G. Tjønnå: Efter beslutningen i formiddag bør vi utsætte det som denne berører. Men de 5 punkter, jeg har specificert i mit forslag, bør vi ikke forbigaa.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *Sven Røed*:

«Alle forslag, som ikke direkte berører forandring av organisationsformen, optages til behandling.»

Votering: Hamangs forslag vedtoges med overveiende flertal.

5. Forskjellige forslag.

Rich. Hansen: Man vil se, at der er omdelt et trykt forslag fra Skien—Hjuksebø's stedlige styre om arbeidsregulativer. Til at behandle og avgi indstilling angaaende dette forslag, foreslaar jeg nedsat en komité paa 3 medlemmer.

Rich. Hansens forslag vedtoges, og til komitémedlemmer valgtes *Alfr. Øvergaard*, *Johs. Ødegaard* og *G. Sethil*.

O. Martinsen oplyste, at der forelaa forslag fra Kristiania spikerverks forening om opprettelse av en protokolkomité.

Tillidsmænds bistillinger.

Fra Saude jernbanearbeiderforening forelaa følgende forslag:

«1. Forbundets fastlønnede tillidsmænd kan ikke la sig vælge til noget tillidshverv utover det faglige.

Det skal saaledes være forbudt en fastlønned tillidsmand at indeha kommunale, statspolitiske eller andre tillidshverv, som kan tænkes at lægge beslag paa hans tid til skade for det faglige arbeide, som han oppebærer aarlig løn for at utføre.

2. De av forbundets tillidsmænd, som nu indehar tillidshverv, som strider mot dette forslag, skal være forpligtet til, naar deres perioder utløper, at frasi sig gjenvælg; i motsat fald kan de ikke gjenvælges som tillidsmænd i forbundet.»

Rich. Hansen: Jeg forstaar ikke meningen med dette forslag. Jeg har da heller ikke noget offentlig tillidshverv, saa det berører ikke mig personlig; men mener man, at f. eks. Sethil skal frasi sig hvervet som medlem av Kristiania kommune, hvor de kommunale arbeideres kaar bestemmes, og sit hverv som medlem av arbeidsraadet? Bjerkmann er medlem av det kooperative landsutvalg, og Sethil er tillike varamand i Grünerløkkens stortingskreds. Skal han frasi sig dette?

Der er absolut ingen grund til at vedta forslaget. Det vilde kun været berettiget, hvis det berørte forhold hadde utartet.

Alfr. Øvergaard: Det er ikke fordi vore tillidsmænd har for mange offentlige hverv, at forslaget er fremkommet; men det er for at fastslaa et princip. Vi vælger ikke fler tillidsmænd end organisationen har bruk for, kanskje ikke det engang, og vi har set eksempler paa, at tillidsmændene i organisationen er blitt belastet med offentlige hverv til hinder for deres arbeide i organisationen. Vi hadde det samme forslag oppe paa landsorganisationens kongres, og det blev der nedvotert. Nu fremsætter vi det paany her. Tillidsmændene skal ikke kunne modta hverv utenom til skade for arbeidet paa det faglige omraade. Vi ser, hvor mange hverv landsorganisationens formand belastes med. Han er medlem av Kristiania kommunestyre, stortingsmand, medlem av offentlige kommissioner o. s. v. Det er klart, at hans tid og arbeidskraft optages av disse hverv. Men de folk, vi vælger og lønner, skal ogsaa skjøtte de hverv vi gir dem og ikke være optat paa andet hold. Selv en formand i en mindre forening har sin tid optat. Jeg skal si til *Rich. Hansen*, at jeg gjerne vilde, at Sethil skulde ut av formandskapet. Med hensyn til arbeidsraadet er det en anden ting. Der er faglige interesser om at gjøre der. Vore tillidsmænd har nok at gjøre med de saker, som vedkommer forbundet, og der har været tilfælder, hvor sakerne, som skulde behandles, har været forsinket.

Strek blev sat.

Gregor Tjønnå: Jeg er av den formening, at dette forslag har et godt grundlag. Der kan føres mange og sterke argumenter for det. Der er ført anker utover landet over Kristianias utnyttelse av tillidsmændene, f. eks. som det av Øvergaard nævnte om landsorganisationens formand. Hansen mente, at forslaget var umulig. Men vore tillidsmænd faar gjøre sine vælgere (arbeiderne) opmerksom paa, at det er saadanne regler, og saa undlater arbeiderne at vælge dem. Vore folk har nok at gjøre i organisationen; sakerne blir undertiden forsinket, og skal der tages utenomshverv, saa blir det rent galt.

Th. Monsen: Jeg mener, at dette forslag er i strid med den norske grundlov. Det er da ogsaa en uhyrlighet at ville forby vore tillidsmænd at søke valg til offentlige hverv og vareta arbeidernes interesser i det offentlige liv. Grundloven bestemmer, at enhver borger ikke over 60 aar skal være tvungen til at motta offentlig valg. Det er mindre vel overveiet av forslagsstillerne, at de ikke har gjort sig bekjent med de norske love.

E. Volan: Jeg vil advare landsmøtet mot at vedta dette forslag. Vore tillidsmænd kan da ikke tvinges til at fraskrive sig sine borgerlige rettigheter. Hvad vilde vi sagt, om arbeidsgiverne hadde kommet med noget saadant til os? Vi vilde selvfølgelig paa det skarpeste sat os imot det. Arbeidsgiverne vil utnytte al vor arbeidskraft aandelig og fysisk, og vi vet, hvor vanskelig det er i byer og industricentrer, naar arbeidere skal vælges til offentlige hverv. Vi vet, hvorledes arbeidsgiverne stiller sig, naar arbeiderne forlater

arbeidsstedet for at vareta tillidshverv for sine kamerater. Jeg kan ikke skjønne, at den radikale retning kan komme frem med noget saadant som dette.

G. Sethil: Jeg kunde være enig med det som ligger til grund for dette forslag, hvis tillidsmændene tok ekstraarbeide, saa de ikke kunde vareta og skjøtte sine tillidshverv; men jeg kan ikke indrømme det. Mit navn har ogsaa været nævnt, og jeg skal bare nævne arbeidsraadet. Det kan falde noget arbeide i forbindelse med det; men heller ikke saa meget utenom det som man ellers i organisationen faar at beskjeftige sig med. Det falder en 7—8 møter om aaret. Det indvirker aldeles ikke paa arbeidet i forbundet. Varamandsstillingen i Grünerløkkens kreds fører jo ikke noget ekstraarbeide med sig. I kommunestyret sat jeg ogsaa, mens jeg arbeidet her i Kristiania. Jeg var medlem av det, da jeg blev valgt til viceformand i forbundet. Siden har jeg været suppleant og deltat i nogen møter. Jeg vil gjøre opmerksom paa, at Kristiania kommune er en meget stor arbeidsgiver, og at de kommunale arbeidere for en stor del staar i forbundet. Det har saaledes stor betydning, at forbundet har sin repræsentant der. Der er ingen grund til at vedta dette forslag.

Carl Andersen: Jeg skal tillate mig at paapeke, hvor svævende dette forslag er. Hvem er det f. eks., som skal tænke og avgjøre, om et tillidshverv er til skade for arbeidet i forbundet eller ei? Er det manden selv, Saude jernbanearbeiderforening eller forbundet?

A. Gabrielsen: Det er samme realitet i dette forslag som i det forslag som var fremme paa landsorganisationens kongres. Der kunde nævnes eksempler fra Sverige og Danmark paa sammensuringen av parlamentarisme og faglig virksomhet. Vi har hat et saadant eksempel ogsaa i den socialistiske kongresmand Victor Berger i Amerika. Han vilde ha bestemt, at der kun skulde anvendes organiserte arbeidere til at bygge fængsler og galger. Vi, som vil ha strafanstalter og galger avskaffet! Jeg betrakter forslaget ut fra et revolutionært syndikalistisk princip og anbefaler det. Vi maa markere vor stilling.

G. Rontén: Forslaget bringer mig i erindring om et par pladser, jeg har været budt. De var fine; men betingelsen for at jeg kunde faat dem, var at jeg skulde melde mig ut av fagforeningen. Her er det arbeiderne, som er arbeidsgivere, og det er skam, at forslaget endog er fremsat. Her kræves det, at vore tillidsmænd skal frasi sig sine borgerlige rettigheter. Om dette skulle gjælde mig, saa vilde jeg si: Nei tak, saadanne arbeidsgivere arbeider jeg ikke for.

L. Kjelstadli: Skulde vi vedta dette forslag, saa vilde vierved sætte et daarlig præg paa denne forsamling. Vi vilde fornegte de tre fremgangslinjer i arbeiderbevægelsen, den faglige, politiske og den kooperative; ja, vi vilde gaa videre; vi vilde komme i strid med vort lands forfatning, og den har ingen, selv om han har været aldrig saa revolutionær, endnu angrepet. Vi skal sætte vore tillids-

mænd paa de pladser, de har evner til at fylde, og hvor de kan føre vor sak frem.

Fru Anna Pleym: Forslaget er ikke alene upaakrævet, men ogsaa skadelig. Det har sin store betydning at ha Sethil i arbeidsraadet, og hvad kan man ikke gjøre i kommunestyret? De elendige boligforhold hemmer fagbevægelsen, og her kan kun vore egne folk gjøre noget. Man kaster arbeiderne ut av sine boliger for at indrette fabrikker isteden. Det er stor skade, at vi ikke har flere fagorganiserte at sætte ind i kommunestyrene, og hvad skal vi si om stortinget, vor høieste lovmyndighet, hvor bestemmelser fattes for hele vort liv? Nei, det er ikke vel overveiet dette forslag.

Gustav Sjømann: Jeg anser dette forslag for aldeles umulig. Her stanges der for al fremgang. Ingenting skal kunne gjøres. Det vilde være heldig, om vi hadde hat flere fagforeningsfolk i stortinget. Før vi faar det, tror jeg ikke at hverken syndikalismen eller noget andet hjelper. Paa landsorganisationens kongres fik forslaget sin rette bekomst.

Oskar Johansen: Jeg kan ikke tro, at landsmøtets deltagere er blit mer konservative end arbeidsgiverne, og jeg tror, at dersom arbeidsgiverne blev vidne til, at vi vedtok noget saadant som dette, saa vilde de negte arbeiderne at skofte 1 time for at skjøtte et offentlig hverv. Og med god grund. Det er ikke hverken radikalt eller revolutionært at frata vore tillidsmænd deres borgerlige rettigheter. Man ser, hvor fortvilet det er at faa medlemmer til kommunestyret i Kristiania. Jeg stoler ogsaa bedre paa de fagorganiserte end paa en som udelukkende er politikker.

I. Bjerkmann: Jeg vil slutte mig til Volans uttalelser. Jeg har, mens jeg har været sekretær i forbundet, blit valgt til hverv i den kooperative landsforening, idet jeg er medlem av landsstyret. Det er endel arbeide utover kvelden fra kl. 6, naar det forefaller. Jeg hadde ogsaa befatning med opprettelsen av den kooperative tobakfabrik, hvorved vi søkte at hjelpe de fagorganiserte arbeidere. Jeg mener, at den tillidsmand, som bydes saa mange offentlige hverv, at det kan skade hans arbeide i organisationen, bør frasi sig disse. Men ellers er det til gagn for saken at delta i det offentlige liv.

Joh. Gudmundsen: Jeg har i mange aar været medlem av Bergens kommunestyre. Jeg har ofret min fritid til min egen skade; men det har været til arbeidernes fordel. Det vilde ha været vanskelig at faa de to sidste overenskomster vi har faat der, hvis jeg ikke hadde været medlem og kjendt til budgettets stilling. Dersom vi vedtok dette forslag, saa vilde nok arbeidsgiverne være saa fornuftige, at de fulgte eksemplet og negtet sine arbeidere at ta imot offentlige hverv, og da kunde vi ikke ha noget at fremføre mot det. Det er sagt av de samme folk, som forsvarer forslaget her, at vi skal gjøre vore vaaben smidige; men dette er at avstumpe og sløve dem. Forslaget staar i direkte strid med at vi skal forflere kampmidlerne.

Votering: Forslaget forkastedes med stort flertal.

Overtagelse av produktion og omsætning.

Fra *Muruwikens fagforening* forelaa følgende forslag:

«Foreningen finder at fagorganisationen i sterkere grad end hittil skulde arbeide for overtagelse av produktion og omsætning, især av levnetsmidler og beklædningsgjenstande samt opprettelse av egen sparebank.»

Forslaget *forkastedes* med stort flertal uten debat.

Oprettelse av opplysningskontorer.

Fra *Saude jernbanearbeiderforening* forelaa følgende forslag:

1. Paa de steder, hvor forbundet har sine faste sekretærer, opprettes opplysningskontorer, som skal staa i rapport med alle forbundets avdelinger om arbeidsforholdene paa de forskjellige arbeidspladser.
2. Forbundets fastlønnede sekretærer skal være forpligtet til at utføre det i denne forbindelse nødvendige arbeide.
3. Medlemmer av Norsk arbeidsmandsforbund, som agter at reise paa et nyt arbeidssted, skal henvende sig til opplysningskontoret for at faa rede paa, hvordan arbeidsforholdene er paa det sted de agter at reise til. Er arbeidsforholdene daarlige, skal opplysningskontoret bestemt advare arbeiderne mot at reise dit.
4. Formanden i enhver forening skal være forpligtet til at indsende rapport en gang hver maaned til forbundets kontor om arbeidsforholdene.»

Alfr. Øvergaard redegjorde for forslaget. Det blev forkastet paa landsorganisationens kongres; men forbundet har nu faste distriktssekretærer, og disse kunde utføre arbeidet billig. Det er flere specialforbund, som allerede har disse opplysningskontorer, og de siger alle at de virker godt.

Dines Johnsen: Dette med opplysningskontorer for arbeidsøkende er en god idé, og jeg vil fuldt ut støtte den. Der kastes ofte bort mange penger til forgjæves reiser i søken efter arbeide, og især vilde disse kontorer være nyttige for grube- og anlægsarbeiderne. I mange tilfælde vilde de nok ogsaa være til hjelp for fabrikarbeidere som kommer over til anleggene. Landsorganisationen burde da ogsaa støtte et saadant foretagende. Jeg vil anbefale forslaget paa det bedste.

Formiddagsmöte fredag 1. september.

Dirigent: *A. Kalvaa*.

Navneoprop foretoges. Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Oprettelse av opplysningskontorer.

(Fortsættelse.)

Elias Volan: Dette spørsmål maa løses av den samlede organisation, skal der bli nogen greie paa det. Det vilde bli altfor kostbart og vanskelig for Arbeidsmandsforbundet alene at gjennomføre det. Jeg tillater mig derfor at foreslaa:

«Landsmøtet gir tanken om opprettelse av faglige opplysningskontorer sin tilslutning. Men vil uttale som sin opfatning at dette spørsmål maa løses av den samlede organisation. Der henvises i denne forbindelse til beslutningen som blev fattet av den sidst avholdte fagkongres.»

Ole Larsen: Disse opplysningsbyraaer har længe været paa-krævet; men det er kanskje for tidlig at ta saken op nu naar vi allikevel ikke vet, hvordan organisationsformerne ellers kan bli. Men utover landet er de absolut nødvendige.

O. K. Sundt: Jeg vil nærmest holde mig til hvad Volan har foreslaaet i denne sak. Jeg er klar over at vi maa ordne os saadan at vi kan avfolke de steder, hvor de krasseste arbeidsgivere optræder. Men det gaar ikke an at paalægge distriktssekretærer arbeidet med byraaerne. Skulde vi binde dem til pladsen, saa maatte de opgi agitationen, og det kan vi ikke forsvare. Der maatte da skaffes særskilte folk til det, og utgifterne vilde bli større. Jeg vil anbefale Volans forslag.

Hans Moen: Saadanne opplysningskontorer maatte i tilfælde sortere under de lokale samorganisationer. De vilde især gjøre sin nytte i større byer og industricentre. Men da burde de ogsaa komme alle arbeidere tilgode, og utgifterne maatte utredes gjennom landsorganisationen. Der er nu nedsat en komité til at utrede organisationsformerne, og det var vel intet iveien for at den da ogsaa tok med denne sak. Jeg slutter mig ogsaa til Volans forslag.

G. Sethil: Naar et saadant forslag er forelagt, saa er det vanskelig baade at tale og stemme imot det. Det er stadig klage over mangel paa statistikk og rapporter over arbeidsforholdene utover landet samt meget andet. Det kunde saadanne opplysningsbyraaer besørge, og tanken er derfor aldeles riktig. Men der kan være betænkeligheter ved den praktiske løsning. Er arbeidsforholdene daarlige paa et sted, saa maa opplysningskontoret gi besked herom og kræve advarsel mot tilgang. Men dersom nu forbundet skal følge dette, saa kommer det til at virke som blokade av stedet. Det er ogsaa en regel at arbeiderne paa hvert sted ønsker mindst mulig tilgang. Deri ligger et pres om at man ikke skal opmuntre den og muligens

derved komme til at trykke vilkaarene ned. Saa har vi da den anden side av saken. Hvorledes vil det virke for de arbeidsledige? Især der hvor systemet kommer til at virke som blokade. Løsningen kunde komme til at bli avhengig av opprettelsen av en arbeidsledighetskasse. Man kunde da si: Der og der kan du ikke søke arbeide; men du faar faa av arbeidsledighetskassen. Efter de uttalelser som faldt paa landsorganisationens kongres, saa kunde man vel nu gaa til opprettelse av en arbeidsledighetskasse. Ved at være den foruten gaar man ikke alene glip av det tilskud som staten nu yder; men man mister ogsaa andre fordele: opplysninger o. l. Man vil til stadighet ha oversigt over de ledige pladser og den tilgang man har. Det vilde virke meget bedre end det her foreslaaede. — Skulde det ha nogen betydning, saa maatte ogsaa rapporterne komme oftere end en gang hver maaned. Men efter den erfaring man har om saadant, saa er det ikke engang sandsynlig at man vilde faa dem regelmæssig hver maaned. Jeg har her fremholdt mine betænkeligheter ved sakens praktiske løsning. Man kan ikke bare ta hensyn til arbeiderne paa et enkelt sted; men ogsaa til dem som gaar ledige andre steder. Repræsentanten fra Saude jernbanearbeiderforening gjorde derfor vel i at ændre sit forslag i retning av Volans. Det er ikke hyggelig at stemme forslaget ned heller; men det greieste er at spørsmålet løses av den samlede organisation.

Carl Andersen: Jeg skal oplyse at samorganisationen i Bergen efter den store konflikts avslutning har sendt ut et sirkulære til foreningerne om at tilskytte 2 kroner hver til et saadant kontor. Endel foreninger har sendt avslaaende svar, andre har slet ikke svart. Typograferne har som bekjendt i mange aar drevet saadan opplysningsvirksomhet inden sit forbund.

A. Gabrielsen: Jeg er ganske enig i tanken i forslaget; men skal det bli til noget, saa maatte den tages op av den samlede organisation. Jeg tror den med lethed kunde realiseres i de større byer; men utover landet vilde det nok bli vanskeligere.

Alfr. Overgaard: Jeg hører med glæde, at alle er enig i forslagets tanke, og jeg vil si, at ingen arbeidsgruppe lider mere under mangelen av saadan opplysning end den gruppe jeg tilhører. Det er mulig at formen i forslaget ikke er den bedste, og at der kunde findes forbedringer i saa maate; men en direkte utsættelse kan jeg ikke gaa med paa. Det er forresten ganske merkelig at næsten alle utsættelsesforslag her kommer fra Volan. Vi kan ikke drive paa bestandig med bare utsættelser, og aldeles ikke paa saa løst grundlag som det Volan har her. Det er tydelig sagt av specialforbundene som selv har organisert saadan opplysning, at de ikke vil være med de andre. Jeg vil si at trangen til saadanne byraaer er saa stor, at hvis ikke forslaget vedtages her, saa vil anlægsgruppen være nødt til selv alene at gaa til opprettelse. Der er nogen som er uenige i enkelte punkter av forslaget; men disse punkter kan forandres.

J. Eikefjord: Vi kan ikke vedta en avfeiende utsættelse her, og jeg foreslaar derfor:

«Landsmøtet paalægger forretningsutvalget at arbeide for at kongressens beslutning om opplysningskontorer blir effektivt. Samtidig indhentes opplysninger om hvorledes slike etterretningskontorer for fremtiden bør etableres.»

Dirigenten refererte følgende forslag fra *G. Sethil:*

«Sidste passus i punkt 3 strykes.»

L. Kjelstadli: Anlægsarbeiderne er, som det saa ofte er sagt, alltid nødt til at føre et nomadeliv. De maa stadig flytte fra sted til sted og alltid være rede til at fare. Det er ikke nødvendig at den samlede organisation løser dette spørsmål. Mange grupper kan ogsaa greie sig uten disse opplysningsbyraaer. Vi maa derfor søke at faa spørsmålet løst for deres vedkommende som har mest behov for det, og det er anlægsarbeiderne. Jeg vil anbefale forslaget fra Saude jernbanearbeiderforening. Jeg vilde ellers gjerne vite om nogen har regnet ut, hvad gjennomførelsen kan tænkes at ville koste.

Votering: Volans forslag blev først forkastet, hvorpaa *Eikefjords vedtoges*. Dermed ansaaes de øvrige forslag bortfaldt.

De organiserte arbeideres stilling til de uorganiserte.

Fra *Tunhøvd anlægsarbeiderforening* forelaa følgende forslag til uttalelse:

«Paa arbeidspladser, hvor der er foreninger og findes uorganiserte arbeidere, skal disse være forpligtet til at gaa ind i foreningen, hvis ikke skal de organiserte arbeidere ha ret til at negte at arbeide sammen med vedkommende.»

Arthur Engen, Tunhøvd: Dette spørsmål har været diskutert gjentagne ganger og utførlig drøftet og behandlet i vor forening, og det fortjener organisationens største oppmerksomhet. Det er vor pligt at ha oppmerksomheten henvendt paa de sørgelige forhold som fremkommer ved de uorganisertes holdning. Deres optræden paa arbeidspladsene blir dominerende. Vi bør ikke betænke os paa at komme op i konflikt over spørsmål som dette, og gaar vi til streik for at faa en uorganisert væk eller faa ham ind i foreningen, saa bør der forlanges støtte fra hovedorganisationen. Vi kan ikke la de uorganiserte trække av med de fordele vor kamp og vor interesse for organisationen er ene om at frembringe og saa la dem hoverende staa utenfor som om de hadde været gode kamerater og kampefæller. Vi ønsker derfor det her foreslaaede vedtat som kongressens mening.

O. Grytnes: Det er, trods alt, ingen tvil tilstede om at kampen paa arbeidspladsene maa skjærpes herefter. Og det vil bli gjort. Da maa vi ogsaa ta stilling til de uorganiserte; ti de er en direkte hemsko i alt vort virke. Under enhver konflikt ser man opnotert hvor mange organiserte og uorganiserte der er paa arbeidsstederne, og situationen bedømmes derefter. Og med rette regner arbeids-

giverne de uorganiserte paa sin side. Derved blir de arbeidsgivernes bedste støtter. De maa drives ind i organisationen alle som en; det er spørsmålet som kræver sin løsning.

A. Gabrielsen: Vi har eksempler paa at det er vedtat ikke at arbeide sammen med uorganiserte eller streikbrytere. Men det har været vanskelig at gjennomføre, det har vi ogsaa eksempler paa like til det sidste. Det værste som forekommer er at se kamerater omgaaes uorganiserte, ja endog forhenværende streikbrytere som gode venner. Vi har ikke endnu lært at hate dette ukrudt. Det rette hat mot dem er ikke brændt ind i arbeidernes sind; men gjorde vi ret, saa jaget vi dem væk med sten og bjerkestaver. Andet fortjener de ikke.

Arthur Berby: Gabrielsen kan ha sine gode grunde for at hate og ikke ville vanke sammen med disse snyltedy, det værste ugræs som organisationen har. Men at vedta dette forslag nu er umulig. Det gaar nemlig paa ingen maate an at gjøre organisationen til en tvangsinstitution. Vi kan derved ogsaa risikere at faa de daarligste elementer ind i organisationen, folk som ingen forstaaelse har. Vi har hat advarende eksempler paa, hvad det kan føre til at man skrømmer folk ind i organisationen. Spørsmålet kan kanskje være noksaa klart inden grube- og anlægsgruppen, hvor flertallet nu er organisert; men det er ikke overalt tilfældet. Vi maa derfor helst virke for tilslutning ved at paavirke den enkelte. Det har aldrig faldt *mig* ind at vi skulde kunne opnaa noget ved at forsøke paa at tvinge nogen ind i organisationen. Vi har eksempler paa det fra streiken ved Skiens jernbanearbeiderforening ifjor. Vi bør ikke vedta det foreliggende forslag. Agitation og underhaandspaavirking er langt virksommere midler end det her foreslaaede.

Gustav Lilleby uttalte sig likeledes mot forslaget.

Karl Bothun: Jeg vil med en gang si: jeg kan ikke stemme for dette forslag. Jeg hadde trodd, at man skulde kunne tvinge de uorganiserte ind ved at forholdene utenfor organisationen ogsaa for dem vilde bli utaalelige. Men jeg indser nu, at det blir galt om vi faar uinteresserte og forstaaelsesløse med ogsaa paa den maate. De er ikke til at stole paa under nogen omstændighet. Selv om man holder møte for lukkede døre, saa finder man hvad som er foregaat referert til arbeidsgiverne med en gang. Jeg ser nu, at en liten forening med bare interesserte er langt bedre end en stor forening med mange likegyldige eller endog fiendtlige elementer. Man kunde ha forsøkt f. eks. at vise sig vrang og motvillig mot dem naar man har staat sammen med dem i arbeide og trodd at det skulde virke. Det kan hände ogsaa at det har virket, men det har i saa fald ikke altid været overbevisende. Hvis det her foreslaaede vedtages, saa blir det en tvangsforanstaltning av meget tvilsomme følger. Enkelte organisationer, vet jeg, har saadanne avtaler med arbeidsgiverne, men erfaringen har vist, at det heller er større slaphet i disse organisationer end i de som kun har frivillige medlemmer. Forøvrig kan ikke vort forbund heller vedta noget saadant som dette, da vi i de almindelige bestemmelser, som findes i vore tariffier, har avtaler

med arbeidsgiverne om at vi skal arbeide sammen med de uorganiserte, og at der ikke skal gjøres noget krav i saa maate. Bevissheten om organisationens nødvendighet maa vækkes i hver enkelt arbeiders hjerne og han vet selv hvor han skal gaa hen. De folk som ikke har forstaaelse kan vækkes til den; men der er dem, som spekulerer i at staa utenfor organisationen og vil høste frugterne av sine arbeidsfællers møie, og disse fortjener ikke andet end at jages med stok og sten som Gabrielsen sa. Hvis de kom ind i organisationen, saa vilde de faa endnu lettere for at lefle med arbeidsgiverne og bedre anledning til at falde os i ryggen ved enhver leilighet.

Lars Kjelstadi: Jeg er uenig i grundtanken i dette forslag. Jeg vet forvisst, at jeg hater og forbander de uorganiserte som de værste snyltedy i vort samfund; men det er ved overbevisningens og mildhetens evangelium vi skal hverve vore rekrutter. Hvis vi fik nogen med ved tvang, saa kunde de falde os i ryggen, og de vilde altid virke som en dødvegt. Bøthun nevnte, at der var organisationer, som har saadanne avtaler med arbeidsgiverne, at de kun skal beskjeftige organiserte, men det er begrænsede haandverksfag dette gjælder, saaledes bl. a. murerne. Det er fag, hvori der kræves lang læretid og som ikke er saa lette at erstatte. Det er anderledes med arbeidsmændene; de kan erstattes med fiskere og slaattekarer hvor som helst fra. Det er folk som ikke har læst arbeiderpressen engang. Vi skal ikke forsøke at la Belzebub danse med disse og derved presse dem ind i vor organisation; ti det vil vi ikke faa nogen glæde av. Intet gaar ved magt og brutalitet her.

G. Sethil uttalte sig i tilslutning til Bøthun.

K. Mathisen: Om at drive tvang eller ei kan der vel være delte meninger. Vi har ved at faa de uorganiserte med saa at si rent tvangsmæssig høstet erfaringer i god retning. De folk som fra først av saa sig tvungne til at gaa ind i foreningen er nu fuldt saa interesserte og gode foreningsmedlemmer som de andre. Men i saadanne saker kan hver avdeling handle for sig efter forholdene, og der behøves ikke i vedtagelsen av et forslag som dette at blande det hele forbund ind. Det er heldigst ingenting at vedta.

Arthur Engen: Forslaget i alle sine konsekvenser er vel gjenneomtænkt og vi tror det er gjennomførlig. Men naar det kan gjennomføres, og sikkert ogsaa vil ha gode følger for organisationen, saa bør vi vedta det, og det er forbundets pligt at støtte. Hovedsaken for os er at vi faar alle med i organisationen, og saa faar den virke som opdrager.

Rich. Hansen: Forslaget viser, at forslagsstillerne ikke kan ha tænkt ut over sin egen kreds allikevel. De har ikke erindret de foreninger som endnu staar paa agitationens første trin og hvor de organiserte endnu er i avgjort mindretal. Hvordan vilde det ikke bli der? De organiserte maatte gaa. Hvis forslaget vedtages, saa vil forbundet være nødt til at støtte i enhver derav opstaaende konflikt. Vi maa betænke, at det ikke er saa letvint. Ad overbevisningens vei kommer man længst, det er sikkert. — Hvordan saa-

danne tvangstilsluttede vilde ta det, er heller ikke godt at vite. De vilde vel helst, hvis de var intelligente nok til det, bli forrædere og spioner. Vort landsmøte bør ikke vedta noget saadant. Hver forening kan indrette sig som den synes det passer efter forholdene; men forbundet kan ikke binde sig paa denne maate.

O. Grytnes: Der skyldes paa at de uorganiserte har saa liten opplysning at de ikke er brukbare som medlemmer. Men da behøver man heller ikke beholde dem som er saadanne. Hver avdeling maa holde sig fri for dette ugræs, og her har man ret og pligt til at gaa hensynsløst frem. Man kan ekskludere dem, som optræder ukollegialt. De uorganiserte tror ialfald at det er fordel ved at staa utenfor ved at spare kontingenten. Den forstaaelse har de. Men samtidig faar de ogsaa virkelig godt av organisationens arbeide. Vi maa derfor faa bestemmelse over enten vi vil arbeide sammen med uorganiserte eller ikke, og naar det motsatte er kommet ind i de almindelige bestemmelser, saa er det en forsømmelse av organisationerne. Kampen maa forsøkes.

Chr. Rasmussen omtalte at organiserte arbeidere hadde været nødt til at arbeide sammen med tyske matrosar ved kaianlæggene og senere ved stationsarrangementet i Trondhjem. Forslaget var nødvendig; men kunde være redigert i en heldigere form.

Votering: Forslaget forkastedes med overveiende flertal.

Kontraktørers og overordnedes medlemskap.

Fra *Grubernes arbeidsmandsforening, Bjørnevand*, forelaa saadant forslag:

«1. Med henblik paa det uheldige ved at arbeiderne i mere og mere utstrækning lar sig benytte som stigere, opsynsmænd, dagskrivere og lignende, tillater man sig at foreslaa:

Landsmøtet fatter beslutning om, at ingen organisert arbeider tillates at overta saadanne pladser.

2. Som følge av dette maa man med alle for haanden værende midler forsøke at faa bort fra de almindelige bestemmelser paragraffen om at arbeidsgiverne kan lede og fordele arbeidet som de finder nødvendig.»

Hovedstyret hadde foreslaa:

«I anledning forslaget fra *Grubernes arbeidsmandsforening* besluttedes at foreslaa følgende bestemmelse indtat i avdelingernes love — § 24 —.

Punkt a uforandret.

Punkt b. Som medlem optages enhver arbeidsmand og kvinde, der anerkjender forbundets formaal.

Som nyt punkt c: Medlemmer, der optræder som kontraktører, kan ikke være medlemmer av forbundet. Arbeide i fællesakkord eller fordelingsakkord rammes ikke av bestemmelsen.

Punkt d. Medlemmer, der indgaar paa enkeltmandskontrakt

med en anden opsigelsesfrist end den for hans arbeidskamerater vanlige, kan ikke være medlemmer av forbundet. Fra denne bestemmelse undtages stats- og kommunalarbeidere paa faste ansættelsesvilkaar med pensionsordning m. v.

Punkt e. Hvor retten til optagelse eller forbliven i foreningen maatte kunne bestrides, henvises spørsmålet til en generalforsamlings avgjørelse og kan i sidste instans indankes for forretningsutvalget, eventuelt hovedstyret.

Punkt f. Det nuværende punkt c blir punkt f.»

G. Sethil: Jeg vet ikke om nogen her vil opta forslaget, da ingen representant for foreningen i *Bjørnevand* er tilstede. Man vil finde forslaget paa side 6 i tillægsheftet til dagsordenen. Da lovbehandlingen nu er utsat, maatte man i tilfælde vedta dette i beslutnings form. Vi har ogsaa tidligere tat stilling til kontraktørerne og fastslaaet at de ikke kunde være medlemmer av forbundet. Men det synes at være gaat i glemmeboken og vi burde derfor gjenta beslutningen. Det bør da ikke gjælde formænd i fordelingsakkorder. Paa sidste kongres forelaa der forslag fra den elektro-kemiske gruppe om de som gaar ind paa enkeltmandskontrakter. Forslaget blev utsat og overlatt til komiteen. Vi skulde nu være forberedt til at vedta disse 3 punkter som særskilt beslutning.

E. Ljungkvist foreslog som nyt første led i punkt c:

«Medlemmer, der optræder som kontraktører eller som i det hele prøver at høste utbytte av sine kameraters arbeide, kan ikke være medlemmer av forbundet.»

A. Gabrielsen: Der blev anket over at ingen medlemmer var tilstede og kunde opta forslaget. Men det foreligger jo trykt, selv om nærmere opplysninger kunde trænges. Repræsentanterne kjender jo ikke forholdene i *Sydvaranger*. Men jeg vil si fra det kjendskap jeg har til disse forhold, at opsynsmænd, stigere, dagskrivere og lignende utvekster er en kræftskade for organisationen. Det er selvfølgelig grundene til at dette forslag er fremsat. Men jeg mener, i motsætning til forslagsstillerne, at vi skulde være strengere. Vi skal ta og ekskludere saadanne øieblikkelig. Jeg tror ikke vi kan negte nogen at ta den og den stilling. De som vil ha Judasposterne, ignorerer nok disse bestemmelser allikevel. Jeg er gjentagne ganger blit budt saadanne poster; men har konsekvent negtet at motta dem. Jeg vil ikke sælge min person.

Edv. Moseng: Jeg er enig i Gabrielsens uttalelser; men det er ogsaa galt at avskjære gamle folk som holder organisationen kjær, at overta saadanne poster. Man bør ikke organisationsmessig avskjære adgangen. Vi kan ikke i hver forening kontrollere deres optræden.

Lars Kjelstadli: Det er ganske sikkert bitre erfaringer som har diktert dette forslags fremsættelse. Jeg vil anbefale forslaget til vedtagelse her og stemmer for det. Men det gaar ikke an at gjøre nogen undtagelse selv likeoverfor gamle organisationsfolk. De blir staaende i en dobbeltstilling. Som organisation kan vi si: Vi

er ikke tjent med at du staar saadan. Han maa da vælge mellem organisationen og stillingen. Da er det om at gjøre om man er saa steil som Gabrielsen og vælger organisationen.

G. Sethil optok forslaget i følgende form:

«For at faa hævdet forbundets formaal og utviklet organisationens enhet beslutter landsmøtet:

1. Medlemmer, som optræder som kontraktører, kan ikke være medlemmer av forbundet. Arbeide i fællesakkord eller fordelingsakkord rammes ikke av bestemmelsen.
2. Medlemmer, som indgaar paa enkeltmandskontrakt med en anden opsigelsesfrist end den for hans *arbeidskamerater* vanlige, kan ikke være medlemmer av forbundet. Fra denne bestemmelse undtages stats- og kommunalarbeidere paa faste ansættelsesvilkaar med pensionsordning m. v.
3. Stigere og opsynsmænd kan ikke være medlemmer av forbundet.
4. Hvor retten til optagelse eller forbliven i foreningen maatte kunne bestrides, henvises spørsmålet til en generalforsamlings avgjørelse, og kan i sidste instans indankes for forretningsutvalget, eventuelt hovedstyret.»

Karl Hamang: Jeg vet ikke om «dagskrivere» er det samme som »forarbeidere» i vor branche. «Forarbeiderne» fører tiden, men deltar i arbeidet. I vor forening er «forarbeideren» formand.

E. Ljungkvist: Jeg kræver at der skal tages hensyn til mit ændringsforslag.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *K. Hamang*:

«Dagskrivere og lignende» i punkt 1 utgaar.»

Hans Moen: Disse folk som her omtales er gjerne spioner og referenter for arbeidsgiverne, og bør ikke ha adgang til at være medlemmer.

Petter Dahl: Det er meningsløst at folk i saadanne stillinger skal kunne staa i organisationen. Det er en skjønssak, hvorledes hver enkelt av dem optræder. Det gaar saa vidt at gamle organisationsmedlemmer tar streikbryterarbeide. Skriver vi til forretningsutvalget herom saa overlater det til os at ta standpunkt. Vi maa faa en almindelig bestemmelse om det, og da især for dem som tar enkeltmandskontrakt.

P. Wean: De kommunale arbeidere har søkt at faa opsigelsestiden forkortet; men skal punktet vedtages som foreslaat av hovedstyret, saa blir dette avskaaret. Forslaget er farlig i sin helhet; men hvis dette vedtages saa kan vi ikke faa de lange ansættelsesvilkaar væk. Man bør redigere forslaget saaledes, at man ikke behøver nogen undtagelse for de kommunale arbeidere. Jeg vil be møtet stemme ned dette punkt.

O. Grytnes: Med hensyn til forslaget fra Bjørnevand, saa synes jeg organisationen bør ta avstand fra alle disse kategorier. Det forundrer mig, at dette ikke har været behandlet tidligere. Ifølge avdelingslovene har vi dog adgang til at ekskludere, og forbundet maatte nok godkjende det. Vi behøver saaledes ikke vedta noget

yderligere her. Enkeltmandskontrakterne kan ogsaa avdelingene ta sig av.

E. Volan: Jeg skjønner ikke at man kan vedta forslaget fra Bjørnevand. Det er umulig for en organisation at negte sine medlemmer at ta disse pladser. Vi har jo indrømmet at arbeidsgiverne har ret til at fordele arbeidet. Det er hovedprincippet i de almindelige bestemmelser. Jeg er enig med Wean i at de kommunale arbeidere ikke bør ha nogen undtagelsesbestemmelse. Men vedtar vi det andre uten undtagelsen, saa vil vi jo drive disse folk ut. Vi kunde vedta en tilføielse om at man skal arbeide for at faa de samme ansættelsesvilkaar for dem som for andre arbeidere.

H. Langhelle: Det er aldeles unødvendig her at vedta nogen bestemmelse. Med hensyn til ukollegial optræden saa har vi frit spillerum; vi kan ekskludere vedkommende. Det hændte for et par aar siden ved Odda. Organisationens folk tok enkeltmandskontrakter og formandspladser; man fandt forholdene utaalelige og ekskluderte. Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening har gjort likedan. Vi bør ikke sette trange rammer om dette.

P. Wean foreslog følgende tilføielse til punkt 2: «Organisationen skal arbeide for at alle stats- og kommunalarbeidere faar samme opsigelsestid som den vanlige i private bedrifter.»

J. Eikefjord: Saken har to sider. Ved Norsk hydro har vi hat den bestemmelse at ingen formand skulde ha længer opsigelsestid end 14 dager; men ved forhandlinger har organisationen maattet frafalde det. Jeg vil advare mot at vi vedtar et saadant forslag. Vi maa heller se til at faa disse folk med i organisationen.

A. Gabrielsen og *Gustav Lilleby* talte mot baade Bjørnevands og hovedstyrets forslag.

Votering: Bjørnevands forslag forkastedes, likesaa Ljungkvists. Sethils forslag, som traadte i stedet for baade Bjørnevands og hovedstyrets forslag, vedtoges punktvis med overveiende flertal. Der ved bortfaldt votering over Hamangs forslag. — Weans tillægsforslag til punkt 2 vedtoges.

Instrukser for distriktssekretærene.

Fra *Trondhjems stedlige styre* forelaa følgende forslag:

1. «Instruksen for distriktssekretærene ændres derhen, at alle henvendelser til sekretæren skal sendes distriktsstyret istedetfor til hovedkontoret.

Hvis avdelingen ønsker bistand av sekretæren for at ordne en konflikt eller lignende, og sekretæren skulde være optat paa andet hold, kan styret, om avdelingen saa maatte ønske, sende et andet av styrets medlemmer til at bistaa avdelingen. Alle utgifter som derved paaføres styret bæres av forbundet.

2. Styret og sekretæren skal ha fælles kontor; utgifterne til dette bæres med $\frac{3}{4}$ av forbundet og $\frac{1}{4}$ av stedets avdelinger.»

Forslaget ansaaes forbigaaet sammen med punkt 4 paa dagsordenen, hvorfor det besluttet ikke tat under behandling.

Protokolkomité.

Spikerverkets arbeiderforening, Kristiania, hadde indsendt forslag om valg av en *protokolkomité* og at paragrafen gives følgende form:

- a. «Protokolkomiteen bestaar av 3 medlemmer, og vælger disse inden sin midte formand.
- b. Komiteen har at gjennemgaa saavel hovedstyrets som forretningsutvalgets protokoller og granske alle beslutninger.
- c. Komiteen trær sammen hvert aar i januar og opsætter da beretning som forelægges landsmøtet.

*

Fra *Murarbeidernes forening*, Kristiania, forelaa følgende forslag: «Landsmøtet vælger en decisionskomit  paa 3 medlemmer, som har at gjennemgaa forbundets regnskaper og forhandlingsprotokoller, og hvis indstilling blir at forelægge paa landsmøtet.»

Det første forslag vedtoges uten debat med 74 mot 34 stemmer. Det overlotes valgkomiteen at indstille paa medlemmer til protokolkomité.

J. Eikefjord sa at den decisionskomit  som var foreslaat av Murarbeidernes forening var dækket av den protokolkomité som var besluttet nedsat, og at dens paatænkte gjøremaal skulde tilføres protokolkomiteen.

Osw. Martinsen: Vi har 3 revisorer; de skal ikke utføre bare fagrevision, men ogsaa kritik. Decision er saaledes ganske overflødig.

Sven Røed: Naar vi har vedtat forslaget fra Spikerverkets arbeiderforening, saa falder det andet bort.

Rich. Hansen sluttet sig til Eikefjord. Det maa være en grænse for hvad man belaster forbundet med av kontrol ogsaa. Der maa tages noget hensyn til utgifterne.

G. Tjønna: Det skulde sandelig ikke undre mig om landsmøtet ogsaa vedtok at nedsætte denne komité. Ting som er uvæsentlig vedtages, men nødvendige ting er majoriteten imot.

J. Eikefjord: Vi anerkjender ikke Tjønna som revisor av landsmøtet. Der er ikke fremkommet nogen bemerkning fra revisionen, og vi behøver ikke stille motforslag.

Forslaget blev enstemmig forkastet.

7. Valgordningen til landsorganisationens kongres.

Rich. Hansen: Som repr santanterne vet staar der ikke noget i vore love om maaten hvorpaa repr santanterne fra forbundet til landsorganisationens kongres skal vælges. Vi har maattet prøve os frem. Den første gang var vi i vildrede; men der var ikke tid til lange spekulationer; hovedstyret foretok valget og gjorde sit bedste. Men at man i hvert enkelt tilfælde traf det heldigste valg var dog ikke at vente. Den næste gang hadde vi anledning til at foreta valget paa landsmøtet i Bergen, og det overlodes til valgkomiteen

at foreslaa kandidater. Imidlertid vakte det valg ogsaa kritik, og det med føie. Der forelaa en lang liste, og det var ikke godt for repr santanterne paa faldrebet at gjøre forandringer i den. Med hensyn til formen viste valget i Bergen sig altsaa endnu uheldigere. Saa blev det vedtat at forbundets avdelinger skulde vælge distriktsvis, og denne ordning var befulgt iaar. Men det viser sig at kun en liten minoritet har avgitt stemme. Jeg er ikke paa nogen maate tilfreds med ordningen. Jeg har tat noen stikprøver som jeg skal meddele nogle av. I Akershus amt med 8 avdelinger og 533 medlemmer har 163 avgitt stemme, og repr santanter er valgt med 65 stemmer. Lier, R ken og Hurum har 6 avdelinger med 496 medlemmer, og repr santanter er valgt med 76 stemmer, Kongsberg og omegn med 6 avdelinger og 488 medlemmer har valgt repr santanter med 115 stemmer, Bratsbergs landdistrikt med 15 avdelinger og 523 medlemmer har valgt repr santanter med 45 stemmer, Stavanger amt med 8 avdelinger og 457 medlemmer har valgt med 48 stemmer. Stillingen er den at repr santanter er valgt av sin forening, ikke av det hele organisationsdistrikt. Det behøver heller ikke være den største forening som vælger, ti den kan dele sig. Der foreligger ikke noget forslag her; men man kunde jo opta alternativ I som forelaa ifjor, det nemlig at landsmøtet skulde nedsætte en stor komité til at vælge repr santanter. Landsmøtet er fuldt kompetent til at vælge, da det er forbundet som har repræsentationen. Saken er at faa den bedste valgmetode. Det viser sig at repr sentationsretten til kongressen ikke omfattes med tilstrækkelig interesse. Det har h ndt at en forening med ca. 400 medlemmer avgir indstilling med 10 stemmer. Valget blir saaledes en fullständig tilf ldighet. Hver enkelt forening kan heller ikke være repr sertert. Spørsmålet er nu at finde en heldigere form for valget. Man kunde gaa den vei at samtlige foreninger valgte samtlige repr santanter. Hver forening kunde da indstille, og listen kunde sendes rundt. Vi kunde da optælle de foreninger, som hadde stemt.

Dines Johnsen: Bergens monierforening har indsendt forslag som ikke er medtat i dagsordenen. Dette forslag lyder slik: «Hver forening vælger repr santanter til landsorganisationens kongres og ikke forbundet.» Vi gaar ut fra at foreningerne kan bestemme over hvilke folk de vil sende til landsorganisationens kongres.

G. Sethil: Jeg har spekulert meget over valgordningen, idet jeg ikke har fundet noget av det prøvede tilfredsstillende. Den sidst prøvede er jo den mest direkte. Den er da ogsaa ganske vist den bedste. Naar Hansen siger at det var saa faa som stemte, san er der en grund for det, nemlig at kongressen blev rykket frem 14 dager. Det har i betraktelig grad gjort sit til at det blev mangelfuldt. Men det kan bedres til næste gang.

G. Tjønna: Jeg kan ikke forstaa at en stor komité, nedsat her paa landsmøtet, kan komme til et saa godt resultat, som vi kan med vor nuværende ordning. Hvis vi skal vælge samlet som Hansen sidst paapekte, saa vil enkelte distrikter bli helt udelukket.

Før møtet avsluttedes foreslog
Dirigenten, at naar den foreliggende sak var færdigbehandlet, skulde punkt 10 paa dagsordenen, *budgettet*, optages til behandling. Dette vedtoges.

Eftermiddagsmöte fredag 1. september.

Dirigent *Joh. Gudmundsen*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

7. Valgordningen til landsorganisationens kongres.

(Fortsættelse.)

Nicolay Eggen: At sløife den valgordning vi har nu kan jeg ikke gaa med paa. Det er ikke godt at finde en bedre ordning, og ingen er heller foreslaaet. Vi bør derfor ikke avlive den med en gang netop som den er traadt ut i livet. Jeg tillater mig at foreslaa: «Den nu til sidst avholdte kongres praktiserte maate, hvorefter valg av repræsentanter fortolkes, bibeholdes.»

Alfr. Øvergaard: Den ordning vi har er vistnok mangelfuld og tungvint; men det *Rich. Hansen* har antydnet er ikke bedre. Nu naar vi har saapas tid paa os til kongressen bør vi bibeholde den nuværende ordning. Jeg slutter mig forøvrig til *Sethils* uttalelser.

E. Volan anbefalte den nuværende ordning bibeholdt. Aarsaken til det daarlige fremmøte var at medlemmerne ikke fik tid til at stemme paa grund av kongressens fremrykning.

G. Rontén uttalte sig i tilslutning til *Rich. Hansen*.

Votering: Eggens forslag vedtoges med stor majoritet.

10. Vedtagelse av budget.

Den nedsatte budgetkomité avgav følgende indstilling:

Forslag til budget for 1916.

Indtægt.

Kontingent fra 22,000 medlemmer ÷ 15 pct. fristempling, beregnet efter en administrationskontingent av 7 øre pr. uke kr. 68,068.00
 Forskjellige indtægter « 800.00

kr. 68,868.00

Utgift.

Hovedkontoret.
 Porto, telegrammer og telefonsamtaler kr. 3,500.00
 Husleie « 2,500.00
 Rengjøring og belysning « 900.00

Overføres kr. 6,900.00

Overført kr. 6,900.00
 Inventar « 950.00
 Kontorrekvisita « 800.00
 Tællepenge « 200.00
 Revision « 1,000.00
 Telefon og assurance « 450.00
 Avishold « 300.00
 Forretningsutvalget (4 à kr. 50.00) « 800.00
 Uforutseede utgifter « 8,868.00

Pensioner.

Hans Berntsen kr. 1,800.00
 Fru Tørres » 800.00
 « 2,600.00

Lønninger.

Formand kr. 3,800.00
 Kasserer « 3,800.00
 Viceformand « 3,800.00
 Sekretæren ved kontoret, gruppe- og distriktsekretærene (7 à kr. 3,500.00) « 24,500.00
 Bokholder, 2 kontordamer og hjælp ved kontoret « 8,000.00
 « 43,900.00

Distrikterne.

Porto, telegrammer og telefon kr. 900.00
 Kontorgodtgjørelse « 800.00
 Inventarier « 200.00
 Kontorrekvisita « 200.00
 « 2,100.00

kr. 68,868.00

Naar der til bokholder, 2 kontordamer og hjælp ved kontoret er opført kr. 8,000.00, saa er det med den forutsætning, at herav avlønnes bokholderen med kr. 3,500.00 + 300.00 av sykekassen. Lønnen for de 2 kontordamer fastsættes av hovedstyret.

Komiteen foreslaar at landsmøtet fatter følgende beslutning:

- 1 a. Diætgodtgjørelsen under reiser i forbundets tjeneste skal være kr. 9.00 pr. døgn saa længe krigen og dyrtiden varer.
- b. Erstatning for tapt arbeidsfortjeneste kr. 7.00 pr. døgn.
- 2 Til agitation foreslaaes kr. 15,000.00.

A. Myhrstad, *Jacob Eikefjord*. *Nicolay Næss*.
 formand.

Erik Støland. *Henning Stuedahl*.

Et medlem av komiteen (*H. Stuedahl*) har sluttet sig til budgettet med undtagelse av lønninger, hvor han foreslaar følgende:

Formand	kr.	3,500.00
Næstformand	«	3,500.00
Kasserer	«	3,500.00
Sekretæren ved kontoret, gruppe- og distriktsekretærene (7 à kr. 3,000.00)	«	21,000.00
Bokholder, 2 kontordamer og hjælp forøvrig	«	7,200.00
		<hr/>
		kr. 38,700.00

Naar der til bokholder, 2 kontordamer og hjælp ved kontoret er opført kr. 7,200.00, saa er det med den forudsætning, at herav avlønnes bokholderen med kr. 3,200.00 + 300.00 av sykekassen. Lønnens størrelse for de 2 kontordamer fastsættes av hovedstyret.

Alfr. Myhrstad: Idet vi fremlægger dette budget tør vi trygt anbefale det. Som man ser er det ogsaa en minoritetsindstilling, idet Stuedahl foreslaar noget lavere lønninger. Under den nu indtraadte dyrtid kan der vel være nogen som vil ha dem høiere, andre kan kanske ønske dem sat lavere. Tidligere har vore lønninger været svært lave. Naar man nu sammenligner de av os foreslaatte forholdelser med dyrtidens priser, saa vil man finde at de gjennemgaende saavidt dækker. Det blir kanske for nogen enkelte at regne for en forhøielse; men for de fleste slet ingen. Det har været hævdet tidligere at samtlige tillidsmænd skulde ha den samme løn. Vi har ikke tat dette skridt helt ut nu; men vi er gaat saa langt, at næste landsmøte let kan komme efter og ta det helt. Alle bør ha samme betaling for nogenlunde ens arbeide. Utgiftsbudgettet er vistnok sat litt rummelig. Jeg vil anbefale flertallets indstilling med hensyn til lønningerne paa det bedste. Vi behøver ikke være bange for at ta lønningerne godt op med en gang.

Kr. Norli: Jeg blir nødt til at henvise til debatten om organisationsformen igjen. Jeg nævnte der A. Bergenes chokoladefabrik og den ulike lave lønning kvindene der var underkastet. Her maa vi da lønne de kvindelige funktionærer likt med de mandlige, og jeg vil fremsætte forslag derom. Vore 2 kontordamer bør ha samme løn som sekretærene.

Joh. Karlgren: Jeg vil forespørre om det er undersøkt om vi virkelig har et medlemstal paa 22,000 som budgetkomiteen er gaat ut fra. Jeg har paastaat at vi maa reducere vort opgivne medlemstal betydelig. Jeg skulde anta at der er opført ca. 4000 for meget. Det vises da ogsaa paa kontingentstigningen, som er ubetydelig.

Alfr. Myhrstad: Efter de oplysninger vi har faat i budgetkomiteen har vi kunnet regne med et saadant medlemstal.

Osw. Martinsen: Det er nok saa at det her opgivne medlemstal ikke vil stemme med det til landsorganisationen opgivne. Det har været nede i 16,000 i 1915; men er nok oppe i 22,000 nu.

Joh. Karlgren: Bokholderen kan ikke paastaa at vi hadde 22,000 medlemmer i første halvjaar 1916 og da er hans oplysning av ingen værdi.

Osw. Martinsen: Vi har aldrig tat medlemstallet for 6 maa-

neder; det har altid været beregnet for 1 aar. Det er avdelingernes indbetaling til forsikringskassen, som lægges til grund.

Joh. Karlgren: Det er ikke godt gjort at vi har 22,000 medlemmer, og da har budgetkomiteen sat indtægtsbudgettet alt for høit. Vi var oppe i det samme i 1902. Vi hadde da i virkeligheten 2000 medlemmer, men paa landsmøtet blev det opgit til 4500. Den nye kasserer som blev valgt i Bergen maatte kjøpe nye bøker og begynde regnskapet helt fra nyt av. Dersom indtægtsbudgettet for administrationen sættes for høit saa undgaar man knipen ved at laane av forsikringskassen, og dette er galt. Vi maa holde av til det som er. Det koster ogsaa at være storkar. Landsorganisationen og vore utenlandske forbindelser krævet opfyldelse av forpligtelser efter det av os opgivne medlemstal. Vi maa nok trække 20 pct. av indtægtsbudgettet, og da maa vi ogsaa slaa av paa utgifterne. Typograferne har fastsat sine lønninger til 3500 kroner, og høiere bør heller ikke vi gaa. Jeg kan gaa med paa Stuedahls forslag, og vil anbefale det til vedtagelse.

Rich. Hansen: Angaaende Karlgrens forespørsel om medlemstallet, saa er det jo en kjendsgjerning, at det vokste ifjor; men det var ikke oppe i samme høide hele aaret. Der var indbetalt i forsikringskassen kr. 50,960. Det er 5 øre i uken pr. medlem, hvilket utgjør kr. 2.60 pr. aar. Naar man dividerer det i forsikringskassen indbetalte beløp med 2.60, saa faar man altsaa gjennemsnittantallet av medlemmer i aarets løp. Dette gjennemsnittmedlemstal var, som man vil kunne regne sig til, 19,060. Det begyndte lavere og endte høiere. Det har aldrig været skik og bruk at skrue op medlemstallet kunstig. Det koster i utgifter til landsorganisationen at opgi for meget. Karlgren nævnte at kassereren i 1902 maatte kjøpe nye bøker; men det var ikke fordi medlemstallet var opgit for høit. Det var fordi der var reist tvil om regnskapets rigtighet. Dette er bare skumlerier av Karlgren. Vi har ikke noget med, at Strøm i 1902 sa vi hadde 4500 medlemmer.

Dirigenten refererte følgende forslag fra

Kr. Norli: «Alle forbundets helt lønnede tillidsmænd og funktionærer, kvindelige som mandlige, erholder like stor løn for sit arbeide.»

L. Kjelstadli: Det er intet at indvende mot de lønsforhøielse budgetkomiteens flertal har foreslaat. Men vi maa ikke, som Myhrstad siger, basere det paa *dyrtiden*. Vi staar i en organisation som kjemper for bedre vilkaar for alle arbeidere, og derfor skal vi ogsaa selv yde høie lønninger til de folk vi ansætter. Og vi bør stille alle vore funktionærer paa like fot fordi behovene er omtrent like. Jeg støtter derfor Norlis forslag. Jeg hadde allerede skrevet færdig forslag i samme retning, og det var det som foranlediget mig til at ta ordet. Men endnu sterkere en anden ting. Det er Hans Berntsen. Vi har i forbundets tjeneste været med at ødelægge hans helbred, og bør nu ikke trakassere ham længer. Jeg mener han bør sættes paa en sekretærs løn og foreslaar det. Vi maa heller ikke benytte os i forbundet av den kvindelige arbeidskraft til lønsnedtrykkelse

Derfor maa de kvindelige funktionærers løn op. Likesaa mener jeg at vi maa forhøje fru Tørres' pension; men det sømmer sig ikke os at tale om dyrtidstillæg.

Gregor Tjønnå: Op imot slutten av 1915 er det saa rimelig at medlemstallet er vokset, saa det er naadd 22,000; thi foran truende lønskonflikter øker medlemstallet altid. Iaar er vi over konflikterne, og vi kan da vente os at medlemstallet vil gaa ned. Jeg tror ikke vi kan regne med et medlemstal paa over 20,000. Men det forundrer mig ikke at budgetkomiteen har regnet med saa mange, naar den har sat enkelte utgiftsposter saa høit som her. Jeg agter at foreslaa at vi regner bare med 20,000 medlemmer. Desuagtet er jeg opmerksom paa, at vi maa regulere lønningerne for vore funktionærer, og jeg vil være med paa en betragtelig forhøielse. Jeg kan dog ikke være med paa nogen av indstillingerne. Det er ikke retfærdig at lønne alle funktionærer likt. De som lever i Kristiania maa ha høiere løn end de andre; ti her blir det altid dyrere at leve. Jeg kan heller ikke helt ut slutte mig til tanken om at de kvindelige funktionærer skal ha like løn med f. eks. formanden. Det er da forskjel i arbeide og ansvar, og saadant er ikke krævet eller praktisert noget sted. Jeg fremsætter følgende forslag:

«Indtægt av kontingent regnes ut for et medlemstal av 20,000.

Lønninger: Formand kr. 3300, viceformand kr. 3000, hovedkasserer kr. 3000, sekretær ved hovedkontoret kr. 2800, bokholder kr. 2500, gruppe- og anlægssekretærer hver kr. 2700, distriktssekretærer hver kr. 2700, 2 kontordamer hver kr. 2000.»

Naar jeg har sat lønningerne til sekretærene høiere end bokholderens, saa er det fordi de har større utgifter.

Alfr. Myhrstad: Hvis man sætter ned indtægtsrubrikken, saa kan de uforutseede utgifter sættes lavere.

O. K. Sundt: Jeg vil ikke følge Tjønnå i hans regnekunster. Vi bør ikke ta hensyn til de forskjellige forhold for hver enkelt av funktionærerne; men sætte lønningerne likt tiltrods for det. Men jeg mener at landsmøtet har været uheldig med budgetkomité denne gang. Naar vi ser paa forholdene ut over landet saa finder vi at de fleste av os maa greie sig med lønninger paa 1200—1500 kroner om aaret, og da maa ogsaa vore funktionærer greie sig med noget mindre end her foreslaaet. Og vi maa sætte lønnen lik for alle baade mandlige og kvindelige; det var kravet i min forening, og jeg har lagt mig det paa sinde.

Dirigenten refererte i løpet av debatten følgende indleverte forslag:

Karl Hamang: «Lønningerne sættes til: Formand kr. 3000, næstformand kr. 3000, kasserer kr. 3000, bokholder kr. 3000, 7 sekretærer kr. 2700 hver = kr. 18,900.»

Andreas Herland: «Formand kr. 3000, næstformand kr. 2800, kasserer kr. 2800, bokholder kr. 2500, 7 sekretærer hver med kr. 2500, 2 kontordamer hver med kr. 1500.»

L. Kjelstadli: «Foreslaar at Berntsen ansættes paa en sekretærs løn.»

O. K. Sundt: «Lønningerne sættes til kr. 3000 for samtlige tillidsmænd og funktionærer i forbundet.»

Petter Dahl: «Lønnen til samtlige funktionærer, saavel mandlige som kvindelige, sættes til kr. 3500.»

Hans Moen og Th. Monsen likelydende: «Hans Berntsens pension forhøies til kr. 2000.»

Sven Røed: «Formand kr. 3000 + kr. 500 i dyrtidstillæg, næstformand kr. 3000 + kr. 500 i dyrtidstillæg, kasserer kr. 3000 + kr. 500 i dyrtidstillæg, bokholder kr. 2700 + kr. 500 i dyrtidstillæg, 7 sekretærer à kr. 2500 + kr. 500 i dyrtidstillæg hver. Kontordamernes løn fastsættes av hovedstyret.»

B. Storstrand: «Hans Berntsens pension forhøies til kr. 2200 og fru Tørres' til kr. 1000.»

A. Gabrielsen: «Fru Tørres' pension sættes til kr. 1000.»

Karl Bothum: «Samtlige mandlige fastlønnede funktionærer lønes med kr. 3500 pr. aar. De ved hovedkontoret fast ansatte kontordamer lønnes med kr. 2200 pr. aar. Den nødvendige ekstrahjælps lønninger fastsættes av hovedstyret. Pensjoner: Berntsen kr. 2000, fru Tørres kr. 1000.»

A. Gabrielsen: «Principielt: Sekretæren ved kontoret, gruppe- og distriktssekretærer, 7 à kr. 3500, kr. 24,500.

Subsidiært: Sekretæren ved kontoret, gruppe- og distriktssekretærer, 7 à kr. 3800, kr. 26,600.»

Jørgen Rønning: «Paa grund av de mange forslag som er indkommet foreslaaes, at efter at det er debattert om budgettet i sin helhet, optages hvert punkt til realitetsbehandling.»

Det blev foreslaaet at sætte strek, hvilket forkastedes.

Alfr. Øvergaard: Jeg sparer ikke tillidsmændene, men jeg har ogsaa tillid til dem. Med hensyn til budgettet i sin almindelighet, saa førte ikke Tjønnå bevis for sine tal. Det er ikke større end det maa være for disse tider. Vi hævder jo stadig høiere løn for arbeiderne, og hvis det stod til dette landsmøte at bestemme, saa fik nok baade Tjønnå og Karlgren høiere løn end 3000 kroner. Det er det mindste en mand bør ha nu. Det er merkelig ellers at Sundt, som kommer fra Løkkens verk, kan ta saadant standpunkt til disse ting, naar man ser paa hvorledes Løkkens arbeidere stiller sig til de andre forslag her. Vi skal ikke forsøke paa at trykke tillidsmændenes lønninger ned paa et standpunkt hvor de faar økonomiske bekymringer. Jeg synes heller ikke at Stuedahl skulde komme med eget forslag. Det har fremkaldt alle de andre her. Mit princip er at lønningerne skulde være nogenlunde like. Vi er med dette budgetforslag kommet nogenlunde nær det. Vi kan ta skridtet fuldt ut senere. Jeg tjener 2800 kroner om aaret og bor paa landet, og det gaar med. Skal vi da sætte vore funktionærer endnu lavere? Alle de dissenterende forslag her er meningsløse, og dyrtidstillæg skal vi ialfald ikke tale om.

Sven Røed: At gaa til en saa stor lønsforhøielse som foreslaaet av flertallet er urimelig; en almindelig lønsforhøielse av, la os si 300 kroner, vilde være passende. Resten kan besluttes som dyrtids-

tillæg. En lønsforhøielse maa bli staaende, men dyrtidstillægget kan ogsaa falde bort. Jeg kan gaa med paa lønsforhøielsen hvis en del uttrykkelig fastslaaes som dyrtidstillæg; men jeg gaar ikke med paa et direkte lønstillæg av 1100 kroner. Kontordamerne er ikke i samme stilling som en tillidsmand; de vælges ikke her og er ikke landsmøtet ansvarlig.

Dines Johnsen: Jeg opponerte sterkt mot de høie lønninger til vore tillidsmænd i Bergen i 1913, og jeg opponerer nu. Det er sandt, at det er dyrtid; men det opsatte budget er vel stridt. Jeg vil stemme for dyrtidstillæg og anbefaler ellers Hamangs forslag.

Osw. Martinsen oplyste at efter en undersøkelse som var foretat, var forbundets gjennomsnittlige medlemstal for første halvår 1916 22,743.

A. Gabrielsen: Indtægten kan vel ikke sættes saa nøie paa øret; men man maa ta en norm for den. Det kan bli mer og det kan bli mindre end det opsatte. Vi skal ikke opelske nogen embedsstand inden vore rækker; men med hensyn til pensionerne, saa vil jeg sige at ingen har gjort mere uegennyttigt arbeide i forbundet end Berntsen, og da er den ham vel undt, og den som kjendte Tørres vil vel ogsaa unde hans enke saapas som det høieste som her er foreslaaet. Med al ære for Stuedahl saa forstaar jeg ikke hvorfor han sætter sekretærernes løn til 3000 kroner. De kan ikke greie sig med det. Jeg har ogsaa lyst til at spare; men der bør ikke ske nogen uret. Hovedstyret bør følge anvisningen og sætte kontordamerne paa like løn med de øvrige funktionærer. Det viser sig ofte at de underordnede funktionærer produserer mere arbeide om dagen end de andre.

J. Eikefjord: Det har nu været snakket meget om budgettet, og man har sagt at landsmøtet har været uheldig med buegetkomiteen. Det ser man av de mange forslag, som er kommet frem. Typograferne har nu sat sin formands løn op i 3800 kroner; vi har sat lønnen ligt med undtagelse for sekretærerne, som har faat 3500 kr. For de 3 første funktionærer blir forhøielsen 1000 kroner, for sekretærerne 1300 kroner. Vi holdt det ikke mulig nu at utjevne alt paa en gang. Hvis kontordamerne skulde faa ligt med de andre, vilde det bli en forhøielse for dem paa 2300 kroner. Vi har kjæmpet med neb og klør mot dyrtidstillæg i tariffene, og da kan vi umulig her knæsætte Røeds forslag derom. Hvis vi ikke sætter lønnen høiere er end til 3000 kroner, saa blir det ingen forhøielse; det blir et nedslag. Livets nødvendige ting er steget med 60 pct.

Alfr. Myhrstad: Jeg trodde ikke vi skulde faa en debat, som hadde tyndet ut forsamlingen som nu er skedd. Saken er forøvrig saa viktig, at alle bør være tilstede. Vi har nu faat megen god arbeidsgivermoral docert her, og mer av samme art vil vel komme fra de 27 endnu indtegnede talere. Arbeiderne viser sig som drevne arbeidsgivere. Tjønns forslag reducerer faktisk lønnen. Jeg mener, at vil man lønne sine funktionærer ordentlig, saa bør man gaa til et krafttak nu.

Karl Hamang erklærte at ha mandat til sit forslag fra avdelingen og kunde ikke forsvare at gaa videre.

Kr. Tamnæs: Det er ikke nødvendig at sætte lønningerne likt. Det er ikke i samklang med hvad vi gjør i det daglige liv, og det vilde virke høist uretfærdig.

H. Stuedahl: Budgetkomiteen hadde selvfølgelig ventet sig den debat som blir ført her. Jeg var personlig av den opfatning at lønningerne skulde sættes op likt. Men man maa ogsaa være opmerksom paa at vi har opført 15,000 kroner til agitation, og da vi valgte sekretærerne var det forutsætningen at de skulde agitere, og da vil de ogsaa faa sin del av dette. Man kan ikke tænke sig at det nu blir saa megen forhandling i Kristiania, og da kan de mere benytte tiden til agitation.

Taletiden besluttedes sat til 3 minutter.

E. Volan: Mener Karlgren at vi skal arbeide under den forutsætning at medlemstallet skal gaa ned? Nei, det bør gaa op. Her er sagt at det ikke skal være bra at sætte høie lønninger; men vi gjør heller ikke det. For arbeiderne er levnetsmidlerne steget med over 60 procent, og lønsforhøielsen her er paa langt nær ikke 60 procent. Vore funktionærer vil ikke staa bedre i det nu med det høiest foreslaaede end de stod i 1913 med hvad de fik da.

Fru Anna Pleym: Det er forskjel paa de to kontordamers arbeide og tillidsmændenes. Damerne kan gaa hjem, naar de er færdige, og behøver ikke at møte hverken til forhandling eller noget andet. Det er ikke det samme arbeide, saa det derfor skulde betinge samme løn. Den løn de har staar over alt hvad damer med lignende arbeide i Kristiania kan opnaa. Man maa huske paa at de ikke har noget ansvar; de utfører kun kontorarbeide. Vi bør trygt kunne overlate dette til hovedstyret.

E. Reiersen: Der tales om at sekretærerne skal drive agitation; men jeg har erfaring for at det er under reiserne man kommer tilkort. Jeg vet hvad det koster i Kristiania og i resten av landet. Angaaende det man hævder her at alle skal ha lik løn, saa vil jeg spørre Norli, om han tjente f. eks. 2000 kroner og fik en tjenestepike, hvad han saa skulde gi hende. Kontordamerne kan ikke farte omkring og agitere, kan ikke være med at forhandle; de kan overhodet ikke overta noget av det arbeide som de mandlige har. Jeg synes det er kjækt av budgetkomitten at sætte op lønningerne som den har gjort. Det er riktig at Rich. Hansen, som skal ta alle støtene, faar noget mer end sekretærerne.

Nicolay Næss: Vi hadde i budgetkomiteen 4 forslag oppe og drøftet om vi skulde gaa saa langt at det opveiet dyrtiden. Vi skal betale vore tillidsmænd og ikke risikere at miste dem.

Kr. Norli: Reiersen spurgte mig hvad jeg vilde gjøre, hvis jeg tjente 2000 kroner og hadde en tjenestepike. Jeg vilde selvfølgelig gi hende de 1000 kroner og ha igjen 1000 kroner til huset. Det var simpel retfærdighet. Vi skal ikke behandle kvinden som en godtkjøpsvare.

Aug. Davidsen fraraadet dyrtidstillæg og anbefalte Stuedahls forslag.

Chr. Rasmussen uttalte sig i tilslutning til Tamnæs.

Gustav Sjømann: Man kan kanskje synes det ikke er for høit foreslaat her; men man maa erindre at arbeiderne ikke har faat mer end 2—300 kroner i tillæg. De høie funktionærlønninger kan komme til at virke mot forbundet.

J. Rønning: Mange indlæg her kunde være spart til vi kommer til de forskjellige poster.

Ole Fineide: Jeg maa ta helt og holdent avstand fra den foreliggende indstilling. Man maa ogsaa ta hensyn til den bedrift som skal betale. Det er nu temmelig langt paa vei til at bli smaa embedslønninger, og jeg kan ikke forsvare for min avdeling at være med paa det.

Strek sattes.

Andreas Herland forsvarte sit forslag.

Sven Røed: Det eneste forsvarlige er at vedta forslaget saaledes som jeg har stillet det. Man kan da regulere lønningerne nedad, naar forhold som berettiger til det igjen indtræder. Vi kan godt forsvare at kalde det dyrtidstillæg.

Th. Monsen: Naar vi gaar til valg paa tillidsmænd, saa vil vi ogsaa forde godt arbeide av dem. Og nu, da det er tale om lønnen, maa vi ikke være for knappe. Det arbeide som er gjort hittil har været klandret; men der har ogsaa været meget man maa være tilfreds med. Det blir gjerne ikke nævnt. Hvad pensionen til Berntsen angaar, saa har det arbeide han har utført aldeles ikke været tilstrækkelig lønnet. Landsmøtet bør ta hensyn til hans organisationsarbeide og ikke til fanatikeres kritik.

Petter Dahl: Det er jeg som har stillet det forslag fru Pleym anser saa urimelig. Jeg mener at om vi arbeidere har for liten løn, saa bør vi ikke gi funktionærene for litet for det; men vi kan heller slaa av noget og faa det likt for alle. Alfred Nilsen har sagt at damerne paa Arbeidsmandsforbundets kontor utnyttes til det yderste av deres arbeidskraft, og da bør de ogsaa lønnes. Billedet med tjenestepiken passer ikke her. Jeg anbefaler mit forslag til vedtagelse.

L. Kjelstadli: Vi maa sette lønningerne saaledes at vi er ansvarsløse. Denne sammenligning med tjenestepiken har ført Norli aldeles vild; men samtlige arbeidere bør stilles paa samme nivaa.

Formiddagsmøte lørdag 2. september.

Dirigent: *Joh. Gudmundsen.*

Navneprop foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes.

10. Vedtagelse av budget.

(Fortsættelse.)

Joh. Karlgren: Det som foranlediget mig til at ta ordet var den oplysning som bokholder Martinsen kom med igaar. Det skulde

bevises at jeg hadde regnet feil. Jeg erkjender nu at jeg har regnet feil paa 900 medlemmer; men der er endda 3100 som staar igjen. Oplysningen tilkjendegir ogsaa mere, nemlig en erkjendelse av det jeg sa, at det ikke var vanskelig at finde medlemstallet. Bokholderen greiet det paa en halv time. Martinsen skal ha tak for det. Men nu er det det, at landsorganisationens «Meddelelsesblad» divergerer for hver maaned med 1500 medlemmer. Vil man dupere forsamlingen? Eller gjøres der ikke fyldest for medlemstallet i landsorganisationen? Enhver kan forvise sig om misforholdet ved at sammenligne «Meddelelsesbladets» oplysninger med Martinsens.

J. Eikefjord: Det er forførdelig at høre Karlgren dra de givne oplysninger i tvil. Ingen har nogen interesse av at forfalske noget her. Det er bare en søkt anledning til at komme tillidsmændene og funktionærene tillivs. De som hævder at kontordamerne skal sættes paa like løn med tillidsmændene vil bare opnaa at faa kontordamerne drevet ut.

G. Tjønnå: Jeg har ikke drat bokholderens oplysninger om medlemstallet i tvil; men jeg er tilbøielig til at være enig med Karlgren. Hvad jeg har fremholdt er at vi maa regne med en sterk nedgang i medlemstallet fremover. Jeg har tidligere uttalt mig om lønningerne. Hvis vi vedtar disse høie lønninger, hvad vil medlemmerne si naar disse funktionærer kommer med tarifforslag med nogle øres tillæg og siger: det maa I ta. Jeg vil heller ikke være med paa at bsstemmelsen av kontordamernes løn overlates til hovedstyret.

Kr. Norli: Vi maa se nøkternt paa tingene. Det er av største betydning at kvinder og mænd blir sat paa like fot; da kan de ikke konkurrere hinanden ut. Vi maa ta forbehold mot at de blir drevet ut.

Rich. Hansen: Jeg vil si til dem som optræder som damernes talsmænd, at der ikke gives nogen tarif hvor der er bestemt like løn for kvinder som for mænd. Vi er enig i at der skal betales likt for det samme arbeide; men det er noget andet. Hvorfor forlanges der av foreningerne forskjellig løn i arbeidet? Fordi de forskjellige arbeider vurderes forskjellig. De kontordamer som her er tale om, gjør det arbeide som blir dem paalagt og kommer og gaar efter klokken. De utfører manuelt arbeide, og man faar overlata den organisation de tilhører at komme med krav for dem. Man ser hvilke resultater princippet om like løn for alt mulig arbeide fører til her. Vi har en visergut paa kontoret ogsaa; hvorfor kræves der ikke samme løn for ham ogsaa? Her fordres det at en ung pike som vi lærer op til at skrive tal skal ha samme løn som formanden og det om hun er uten nogen økonomisk forpligtelse. Jeg kan godt forstaa at landsmøtet synes forhøielserne er svære; men selv om budgetkomiteens flertalsindstilling blev vedtat, saa vilde det ikke bety nogen bedring. Vi kan si som dr. Stokmann i «En Folkefiende»: Vi tjener næsten likesaa meget som vi bruker.

Alfred Myhrstad: Budgetkomiteen har arbeidet efter bedste skjøn, hvorledes den saa er sammensat. Til Karlgren vil jeg si, at

vort forbunds og landsorganisationens regnskap stemmer overens, og til dem som spaar om nedgang vil jeg ha sagt, at de nok skal faa være vidne til at vi vokser. Jeg anbefaler flertalsforslaget.

Osw. Martinsen oplyste, at ved undersøkelse av «Meddelelsesbladets» opgaver viste det sig at de stemte overens med de igaar givne opplysninger.

Flere talere, som var indtegnet, frafaldt ordet, og A. Gabrielsen, O. K. Sundt og Petter Dahl tok sine forslag tilbake.

Votering: Rønnings forslag forkastedes. Likesaa Norlis (mot 3 stemmer).

Budgettet blev derpaa vedtat postvis. Indtægtsbudgettet vedtoges som av budgetkomiteen indstillet.

Posten om diætgodtgjørelse vedtoges efter indstillingen mot 3 stemmer, erstatning for tapt arbeidsfortjeneste likeledes mot 1 stemme. Det øvrige, *utenom lønningerne*, vedtoges enstemmig.

Røeds forslag forkastedes med stort flertal.

Formandens løn sattes til	kr. 3,500.00
Kassererens - - - - -	3,500.00
Viceformandens - - - - -	3,500.00

Med 77 mot 67 stemmer sattes lønnen for sekretæren ved hovedkontoret og distrikts- og gruppesekretærernes løn til kr. 3,500.00 og bokholderens til kr. 3,500.00.

Med stort flertal vedtoges at overlate til hovedstyret at fastsette kontordamernes løn.

Kjelstadlis forslag angaaende pensionerne forkastedes med stort flertal.

H. Berntsens pension sattes til kr. 2,000.00 og fru Tørres' pension sattes til kr. 1,000.00.

Uforutseede utgifter blev efter de vedtagne forandringer i budgetkomiteens indstilling opført med kr. 9,668.00. Budgettet blev derpaa enstemmig vedtat i sin helhet som følger:

Indtægt.

Kontingent fra 22,000 medlemmer ÷ 15 % fristempling, beregnet efter en administrationskontingent av 7 øre pr. uke	kr. 68,068.00
Forskjellige indtægter	800.00

kr. 68,868.00

Utgift.

Hovedkontoret.

Porto, telegrammer og telefonsamtaler	kr. 3,500.00
Husleie	2,500.00
Rengjøring og belysning	900.00
Inventar	950.00
Kontorrekvisita	800.00

Overføres kr. 8,650.00

	Overført kr.	8,650.00
Tællepenger	-	200.00
Revision	-	1,000.00
Telefon og assurance	-	450.00
Avishold	-	300.00
Forretningsutvalget (4 à kr. 50.00)	-	800.00
Uforutseede utgifter	-	9,668.00

Pensioner.

Hans Berntsen	kr. 2,000.00	
Fru Tørres	- 1,000.00	
		<u>3,000.00</u>

Lønninger.

Formand	kr. 3,500.00	
Kasserer	- 3,500.00	
Viceformand	- 3,500.00	
Sekretæren ved kontoret, gruppe- og distriktssekretærene (7 à kr. 3,500.00)	- 24,500.00	
Bokholder	kr. 3,200.00	
+ av sykekassen	- 300.00	
		<u>3,500.00</u>
2 kontordamer og hjelp ved kontoret	- 4,500.00	
		<u>42,700.00</u>

Distrikterne.

Porto, telegrammer og telefon	kr. 900.00	
Kontorgodtgjørelse	- 800.00	
Inventarier	- 200.00	
Kontorrekvisita	- 200.00	
		<u>2,100.00</u>

kr. 68,868.00

- 1 a. Diætgodtgjørelsen under reiser i forbundets tjeneste skal være kr. 9.00 pr. døgn saalænge krigen og dyrtiden varer.
- b. Erstatning for tapt arbeidsfortjeneste kr. 7.00 pr. døgn.
2. Til agitation anvendes kr. 15,000.00.

Bevilgninger.

Rich. Hansen foreslog bevilget kr. 500.00 til *I. K. Sundts* etterlatte, idet han omtalte Sundts interesserte arbeide i forbundet.

Forslaget vedtoges enstemmig.

Hans Moen foreslog:

«Da vi er bekjent med at sekretæren for Nord-Norge i de to sidste aar har hat vanskelig for at klare sig og har paadrat sig flere hundrede kroners gjæld, og da han ved dette landsmøte fra-træder sin stilling og saaledes ikke har anledning til at nyte godt av de stedfundne lønsforhøielser, som vil rette paa de daarlige økonomiske forhold vore lønnede tillidsmænd har arbeidet under, finder vi os beføiet til at foreslaa: Der bevilges sekretær *Reiersen* kr.

600.00, for derved at rette paa de daarlige lønsforhold som han har arbeidet under.»

A. Gabrielsen foreslog: «Til E. Reiersen bevilges et honorar stort kr. 1000.00.»

Joh. Karlgren talte mot bevilgning til Reiersen. Nordland vil ha Reiersen, men han har søgt sig andetsteds hen. Han kunde ogsaa faat godt av lønsforhøielserne.

Bevilgning forkastedes med 68 mot 55 stemmer.

L. Kjelstadli foreslog først bevilget 50 kr. pr. maaned til Ole Sivertsen paa Rjukan, som hadde været medlem siden 1895. Han ændret saa forslaget til:

«Landsmøtet bevilger kr. 500 en gang for alle til Ole Sivertsen.»

Bernh. Eriksen fraraadet forslaget av hensyn til konsekvenserne. *Forslaget forkastedes* med stort flertal.

Bevilgning til landsmøtet.

Tore Martinsen foreslog: «Forbundet utreder det halve av utgifterne til dette landsmøte.»

O. Grytnes anbefalte forslaget til vedtagelse.

Elias Volan: Hvis dette forslag vedtages, saa maa de avdelinger som ikke har hat raad til at sende repræsentanter, ogsaa betale for dem som har sendt. Forslaget er saaledes ikke alene ulovligt, men indebærer en uretfærdighet mot disse.

G. Sethil: Vi kan ikke vedta dette forslag. For det første er det imot lovene, og for det andet kan det ikke gjøres av hensyn til de avdelinger som ikke har hat anledning til at sende repræsentanter. Arbeiderne i Sulitjelma søgte saaledes om laan, for at faa sende hel repræsentation; men fik det ikke. Vedtages dette forslag, saa maa de allikevel være med at betale. Dette forslag maatte ha været forelagt paa forhaand for at kunne vedtages. Men kunde vi indrette det saaledes saa vilde det være bra for avdelingerne.

E. Volan indsendte saadant forslag: «Hvis dette forslag vedtages, foreslaaes at den samme regel ogsaa gjøres gjældende for næste landsmøte.»

Johan I. Blokken foreslog: «Forbundet utbetaler til hver repræsentant 4 dages diætgodtgjørelse.»

Joh. Karlgren anbefalte forslaget, men det maatte ikke føre med sig konsekvenser for fremtiden.

S. Malmberg anbefalte likeledes bevilgning.

H. Langhelle: De smaa avdelinger faar ingen repræsentant hit allikevel om forslaget blir vedtat. De som har sendt repræsentanter har været klar over utgifterne, og forbundet bestaar av avdelinger. Vi faar vedta en omlægning av utgifterne til repræsentation ved landsmøterne for fremtiden, hvis vi vil ha dette.

S. Støstad: Den økonomiske stilling i de avdelinger, som ikke har sendt nogen repræsentant, er vanskelig, og da skal vi ikke favorisere dem som har sendt repræsentanter hit.

Alfr. Øvergaard: Forslaget er rigtig, men det gaar ikke an

at dette landsmøte bevilger til sig selv. Da maa der en lovforandring til.

Votering: Der stemmes først over enten der skal bevilges noget eller ei. Bevilgning vedtoges med 67 mot 55 stemmer. Martinsens forslag blev derpaa forkastet. *Joh. Blokkens forslag vedtoges*.

G. Tjønnå: Vi maa nu stemme over Volans forslag, saa avdelingerne kan være underrettet til næste gang.

Rich. Hansen forlangte, at der skulde stemmes ved navneprop over Volans forslag.

Sverre Støstad hævdede at Blokkens forslag ikke var vedtat, og forlangte ny avstemning over det.

Flere støttet dette.

Ved votering blev det besluttet ikke at stemme paa nyt over Blokkens forslag.

Der foretoges saa navneprop over Volans forslag.

Følgende stemte for og svarte ja:

Dines Johnsen, H. Langhelle, Hans Andresen, Karl Hamang, Aksel Olsen, Olaf Dyrendahl, E. Ljungkvist, Halvor Thorsen, Peder Ubergslie, Andreas Herland, H. Pedersen, G. Tjønnå, John P. Søråas, Hans Larsen, Nils Kvale, Carl Andersen, Karl Bøthun, Karl Holmberg, Julius Pettersen, Sverre Støstad, A. Hovden, Gustav Pedersen, Petter Fjeld, Bernh. Eriksen, Elias Volan, Halvor Steinmoen, Gustav Sundbye, Olaf Næss, Sigurd Malmberg. Ialt 29.

Følgende stemte imot og svarte nei:

Anders Hovland, Johan Karlgren, Rasmus O. Bakken, Sigrid Dahl, N. E. Nielsen, Ole Larsen, John L. Moen, Paul J. Haanes, Ole Andersen, J. Eikefjord, Emil Hildebrandt, Gregorius Eliassen, Sjur Kvamme, Ottar Skarheim, Oskar Johansen, Ole Fineide, Johan Belsvik, Gustav Lilleby, Johan Iversen Blokken, Jørgen Johnsen, Ivar Smedsmo, Kristoffer Amundsen, Oskar Rosén, Nicolay Næss, Anders Randen, Johannes Bjørnstad, Th. Halvorsen, Gustav Kvinge, Nicolay Eggen, Otto Olausen, Viktor Bredesen, J. Erdal, Hans Frogner, Johan Johansen, Anton M. Jule, Johannes Gulbrandsen, Alfr. Lindø, C. Strøm, O. H. Gjestad, Gustav Sjømann, Sven Røed, Bernt Storstrand, Anker Væske, Martin Hansen, Otto Øien, Odin Dahl, Iver Bjertnes, Georg Gabrielsen, Arnt Larsen, Kr. Næsbak, Even Valseth, Petter Dahl, P. Wean, Magnus Gulbakke, Erik Enod, Sakeus Hogstad, Arthur Engen, Waldemar Anstensen, Kr. Tamnæs, Ole Bustad, Hans Paulsen, Hans Moen, Arthur Berby, Jørgen J. Rønning, Joh. Hansen, fru Anna Olsen, Johan Iversen, Ole Gulliksen, Th. Monsen, Torger Heggen, Hans Kjensli, Ole Ofstad, Anton Midtlyng, Martin Meisfjord, Andor Andersen, Fritz Jørgensen, Konrad Olsen, Hans Olsen, Klaus Mathisen, Ole S. Grytnes, Aksel Isaksen, E. Støland, Bergeton Bjørstad, Peder Odden, John Trøan, O. K. Sundt, K. Botten, Harry Eriksen, Ole Amundsen, J. Skjølsvold, N. Søvik, Sigurd Gabrielsen, A. Gabrielsen, Aug. Davidsen, O. Sveaas, Bernt Olsen, Albert Torvaldsen, Martin Thorvaldsen, Hans Berg, Alfr. Øvergaard, Lars Kjelstadli, Ole Moen, Chr. Rasmussen, Karl Ovesen Skage, Kristoffer Norli, Karl Evensen, Anna Kjerbom, Henning Stuedahl, Tollef Andersen, Rich.

Hansen, Gunnar Sethil, A. Ahlstrand, fru Anna Pleym, Olaf Torstensen, Anton H. Elvenæs, Lars J. Tørres, Gustav Rontén, Oskar Hansen. Ialt 118.

De øvrige var fraværende eller ikke fremmødt.

11. Valg.

Man gik nu over til valgene.

Til *formand* foreslog valgkomiteen *Rich. Hansen*.

Joh. Karlgren foreslog *O. K. Sundt*.

Chr. Rasmussen foreslog *Alfr. M. Nilsen*.

Gustav Sundbye: Det forekommer mig som om anlægsarbejderne vil demonstrere. Valgkomiteens indstilling er enstemmig, og jeg vil anbefale *Rich. Hansen*.

Alfr. Myhrstad anbefalte likeledes *Rich. Hansen*.

Alfr. Øvergaard: Dette er ingen demonstration fra anlægsarbejderne. Vilde vi demonstration, saa foreslog vi heller *Rich. Hansen* gjenvalgt i den situation som foreligger.

Alfr. M. Nilsen: Der er ikke besluttet nogen demonstration fra anlægsarbejdernes side, og jeg tror neppe forslaget er alvorlig ment.

Nicolay Eggen: Jeg vil forespørre om vi kan bruke de trykte stemmesedler, stryke dem som er opført og skrive et nyt navn.

Dirigenten: Selvfølgelig.

Stemmesedlerne indsamledes.

Repræsentanterne fra *Trondhjems distrikt* hadde enstemmig indstillet *A. Kalvaa* som sekretær for distriktet. — *Kalvaa* valgtes enstemmig.

Som sekretær for *Stavanger distrikt* gjenvalgtes, efter forslag av *C. Strøm*, *Gudmund Pedersen* mot 1 stemme.

Som sekretær for *Bergens distrikt* gjenvalgtes *Joh. Gudmundsen* enstemmig, efter enstemmig indstilling fra repræsentanterne i *Bergens distrikt*.

B. Storstrand meddelte:

Paa møte med repræsentanterne fra *Tromsø stift* den 28. august besluttedes enstemmig at foreslaa som sekretær for nævnte distrikt hr. *Frithjof Strøm* fra *Bosmo*.

Frithjof Strøm valgtes enstemmig.

Valget paa formand referertes. *Rich. Hansen* var valgt med 101 stemme; dernæst hadde *O. K. Sundt* 30 stemmer, *Alf. M. Nilsen* 13, *A. Gabrielsen* 5 og *G. Sethil* 1 stemme.

Til *viceformand* foresloges av valgkomiteen *Gunnar Sethil*.

Joh. Karlgren foreslog *O. K. Sundt*.

Chr. Rasmussen foreslog *Alfr. M. Nilsen*.

Sigurd Malmberg foreslog *Torger Heggen*.

Gunnar Sethil valgtes til *viceformand* med 96 stemmer; dernæst hadde *O. K. Sundt* 29, *Alfr. M. Nilsen* 19, *T. Heggen* 2, *L. Kjelstadli* 1 og *A. Gabrielsen* 1 stemme.

Til *kasserer* foreslog valgkomiteen *A. Ahlstrand*.

S. Malmberg foreslog *Gustav Sjøman*.

Olaf Næss foreslog *Johs. Ødegaard*.

A. Ahlstrand valgtes til *kasserer* med 117 stemmer; dernæst hadde *Johs. Ødegaard* 29, *G. Sjøman* 1, *A. Gabrielsen* 1 og *L. Kjelstadli* 1 stemme.

Revisorerne Nicolay Hansen, Svend Røed og Jørgen Knudsen gjenvalgtes med 149 stemmer uten debat. Suppleanter for revisorerne blev *Martin Raaholdt* og *Gustav Sjøman* med 149 stemmer, alle efter forslag av valgkomiteen.

Som medlemmer av *forretningsutvalget* foreslog valgkomiteen: *Oskar Johansen, N. E. Nilsen, Bernh. Eriksen* og *Torger Heggen*.

Som medlemmer av *hovedstyret*:

Hans Moen, Sydvaranger, Kristian Moljord, Sulitjelma, Elias Volan, Trondhjem, Paul J. Haanes, Røros, Gustav Rontén, Drammen, Johan Iversen, Notodden, Kr. Tammæs, Romsdalen.

Suppleanter til *forretningsutvalget*:

Anna Olsen, Gustav Sjøman, Hans Pedersen.

Suppleanter for *hovedstyret*:

Johan P. Isaksen, Birtavarre, Rolf Richardsen, Bosmo, Gustav Sundby, Trondhjem, Edward Moseng, Foldalen, Otto Olausen, Slemmestad, Ole Moen, Rjukan, Emil Hildebrand, Evje, Nils Kvale, Odda, Dominikus Storvedde, Stavanger.

Rich. Hansen: Det er uheldig at der ikke skal være noget kontinuerlig i disse styre. Der har ikke været reist nogen anke mot det gamle *forretningsutvalg* eller *hovedstyre*, og da skulde der ikke være nogen grund til at kaste et prøvet medlem som *P. Fjeld* i *forretningsutvalget* og erstatte ham med *N. E. Nilsen*. Jeg vil anbefale at man stemmer paa *Fjeld*. I *hovedstyret* er der skedd en vældig ombytning. Fra *Sulitjelma* er *Kristian Moljord* opført istedetfor *Peder Berntsen*. Om *Moljord* vet vi ingenting, om *Berntsen* vet vi at han ikke har vanskjøttet sit hverv; det er bare det at han ikke er ved *Sulitjelma* lenger. Men derfor kan vi vælge *Berntsen*. Fra *Røros* er opført *Paul Haanes* istedetfor *Lars Tørres*. Det er ubehagelig om *landsmøtet* skal ville gi en saa gammel organisationsmand *mistillidsvotum*. Jeg har ikke tænkt mig andet end man vilde tat med *Øvergaard* fra *Notodden*, istedet er *Joh. Iversen* opført, og fra *Bergen* har man erstattet *Myhrstad* med *A. Sivertsen*. Alt dette er vist litet overveiede ombytninger. Som suppleant til *forretningsutvalget* er *Anna Olsen* opført og fru *Pleym* strøket som medlem. Jeg vil anbefale at man bibeholder fru *Pleym* i *forretningsutvalget*. I stedet for den opførte første suppleant for *hovedstyret*, *Johan Isaksen* fra *Birtavarre*, maatte vi kunne vælge *Kristian Moljord* fra *Sulitjelma*.

Gustav Sundbye: Hvad *Rich. Hansens* misfornøielse med det foreslaatte *forretningsutvalg* angaar, saa har vi ute fra distrikterne ikke saa godt kjendskap til personerne her. Vi har maattet rette os efter *Kristiania-repræsentanternes* ønsker, og opstillingen er foregaat efter konference med dem. Det har ogsaa været min opfatning at det var urigtig at sætte den kvindelige repræsentant utenfor; men vi har som sagt imøtekommet *Kristiania-repræsentanternes* ønsker.

O. K. Sundt: Jeg har ikke noget ellers at indvende mot det foreslaede forretningsutvalg; men da vi har grube- og anlægssekretæren her i Kristiania, saa kan vi jo vælge ham ind. Der burde ikke være noget iveien for det, og jeg vil foreslaa Alfr. M. Nilsen som medlem av forretningsutvalget. Vi har store og berettigede krav paa det.

Johan Karlgren: Naar jeg ser at man har strøket fru Pleym, saa kan jeg forstaa grunden til det og respektere den; men man maa ikke utelukke kvindene derfor. Jeg vil foreslaa fru Anna Olsen istedetfor N. E. Nilsen.

Dirigenten refererte følgende forslag fra

J. Eikefjord: «Kvinderne skal ha en repræsentant i forretningsutvalget.»

Fru Anna Pleym: Da jeg fik se denne liste blev jeg forbauset. Jeg hadde ikke trodd at man kunde ignorere kvindene i den grad, at der bare er kommet med en nede i suppleantrækken. Vi er med i organisationen, og da bør vi ogsaa ha ret til at være med i deres ledelse. Jeg skal indrømme at man har ret til at bytte, og det er vel derfor jeg ikke er kommet med, at jeg nu ikke er kropsarbeider. Man kan bytte, men ikke sætte en mand istedet. Vi kvinder kan ikke overlate til dere mandfolk at bestemme vore lønsforhold uten at vi har en stemme med. Kvindene har som arbeidersker hævdet sin stilling fuldt saa vel som manden, og da er dette daarlig av dere. Kristoffer Norli fører ogsaa uforsvarlig snak om os. Vi kan ikke med de opfatninger I har i det hele uten protest overlate til jer at vareta vore saker. Jeg vil anmode om at Anna Olsen sættes ind i forretningsutvalget istederfor mig. Vi repræsenterer ogsaa saa store grupper av organisationsmulige, at vi bare av den grund bør faa være med i Eders raad.

Johannes Gulbrandsen: Det er tekstilarbeiderne som ønsker N. E. Nilsen, og da bør man her paa landsmøtet efterkomme deres ønsker. Thorstensen har frasagt sig, og da Torger Heggen repræsenterer de kommunale arbeidere, bør han træ istedetfor ham. Der har været delte meninger om en kvindelig repræsentant. Man bør stemme for en kvinde, naar dygtigheten er den samme som en mands. Eikefjords forslag er unødvendig. Det har ikke været vor mening at hugge folk ned. Vi har søgt at finde de dygtigste under hensyntagen til grupperne. Jeg har ikke noget imot at faa Alfred Nilsen ind i forretningsutvalget; men hvad det angaar saa er ogsaa Oscar Johansen anlægsarbeider. Til Karlgrens forslag om at sætte Anna Olsen istedetfor N. E. Nilsen, vil jeg si, at Nilsen er foreslaat av tekstilgruppen. Jeg vil haabe at landsmøtet tar hensyn til det jeg har nævnt.

Karl Bothun: Jeg forlangte ordet i anledning av det attentat valgkomiteen har gjort paa kvindene. Jeg kan nemlig ikke begribe, naar valgkomiteen taler om dygtighet, at den ikke har kunnet finde en eneste kvinde i Kristiania som er dygtig nok til at sitte i forretningsutvalget. Blandt saapas mange organiserte kvinder maa der dog findes én. Vi arbeider for at kvindene skal komme med, for

at vore hustruer skal faa forstaaelse av organisationens nødvendighet; men da er det meningsløst ikke at ville ha dem med i vore styrever. Jeg vil anbefale, at der blir valgt en kvinde med i forretningsutvalget.

Alfr. Overgaard: Man maa ikke følge Rich. Hansens ræsonnement her. Man maa rette sig efter grupperne og ta med den, som de vil ha ind. Landsmøtet bør ogsaa følge dette. Man maa ikke vælge en, som grupperne eller distrikterne ikke vil ha. Forøvrig er det uforsvarlig at sætte 4 fastlønnede funktionærer ind i valgkomiteen. Vi maa foreta valg, som vil skape tillid.

J. Eikefjord: Det gaar som en rød traad gjennom det hele for mange, at saasnart man er blit lønnet av organisationen, saa er man kjeltring. Overgaard taler om fastlønnede funktionærer i valgkomiteen; der skulde de heller ikke være. Naar vi kræver, at kvindene skal være med, saa er det i overensstemmelse med vort krav om, at de skal stilles paa like fot med manden. Jeg har heller ikke hørt, at den kvindelige repræsentant ikke har skjøttet sit hverv i forretningsutvalget. Man kan ikke stemme mit forslag ned efter den debat, som førtes her igaar om budgettet.

Oskar Johansen: Vi har i valgkomiteen tat fuldt hensyn til gruppernes og distrikternes interesser. Og der var ikke 4 fastlønnede funktionærer fra forbundet i valgkomiteen. N. E. Nilsen var enstemmig indstillet fra tekstilgruppen.

G. Sundbye: Med hensyn til kvindene, saa er der jo foreslaat en kvinde som første suppleant. Man vil da sikkert faa med en kvinde i forretningsutvalget allikevel. Alfr. M. Nilsen kan tilkaldes naarsomhelst, som om han var medlem.

G. Sethil: Ifølge de nuværende love vælges der ikke suppleanter til forretningsutvalget. Der kan da heller ikke bli tale om suppleant i almindelig forstand. Hvis der vælges suppleant, saa kan vedkommende rykke op, hvis et medlem falder fra. Forretningsutvalget maa indkaldes paa kort varsel, og at der ingen suppleanter er, øver et sterkere pres.

Alfred M. Nilsen: Jeg har ogsaa været opmerksom paa, at der er foreslaat suppleanter til forretningsutvalget. Men forretningsutvalget maa gjerne indkaldes i braahast, og da vil suppleanter faa liten betydning. Der avholdes saaledes ofte møter, som ikke er fuldtallige. Angaaende personerne, saa er det vel bedst at vælge efter gruppernes indstilling. Grupperne vælger ogsaa sine sekretærer selv. Her skal forretningsutvalget vælges fra Kristiania, og da tror jeg ikke nogen har bedre betingelser for at utpeke den dygtigste end Kristiania-repræsentanterne selv. Nu burde vi være færdige til at ta en avgjørelse.

Eftermiddagsmöte lördag 2. september.

Dirigent: A. Kalvaa.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Alfr. Øvergaard paatalte, at de fraværende ved navneopropet ikke var notert. Navneopropet var derved uten betydning.

11. Valg.

(Fortsættelse.)

Chr. Rasmussen paatalte, at ikke en eneste anlægsarbeider var kommet med i forslaget til forretningsutvalg.

Fru Anna Pleym: Den væsentligste forandring i forslaget er, at en kvinne er erstattet med en mand. Dette er en haard dom over kvindene, og det gaar ikke an at si, at en mand tar bedre vare paa kvindernes interesser end kvindene selv. Vi yder av vor arbeidstid, og vi bidrar vor kontingent for at organisere kvindene faglig, og vi holder politiske møter. Men da maa man ikke stenge kvindene ute fra ledelsen. Det er heller ikke tilfældet, at kommunalarbeiderne har faat den mand de vilde ha.

J. Eikefjord anbefalte paany sit forslag.

Joh.s Gulbransen: I tilfælde Eikefjords forslag blir vedtat, og der stemmes ved sedler, og ingen kvinne faar flertal, hvad skal saa gjøres?

G. Sundbye: Naar Gustav Lillebye ikke er foreslaat, saa er det fordi han vil bli foreslaat til den vedtagne protokolkomité.

I. Bjerkmann: Det er et vanskelig arbeide at indstille styremedlemmer, og jeg er enig med Rich. Hansen i hans bemerkninger til den foreslaaede liste. Jeg vil gjøre opmerksom paa, at vi savner en representant i hovedstyret for den elektrokemiske industri. Denne gruppe har nu ca. 6000 medlemmer og burde ha en representant. Jeg vil dog ikke indlate mig paa at paapeke, hvem man i tilfælde skulde bytte med.

Foruten de av valgkomiteen foreslaaede var nu P. Fjeld, fru Anna Pleym, fru Anna Olsen og Alfred M. Nilsen bragt i forslag.

Før voteringen tok Eikefjord sit forslag tilbake.

Under stemmeoptagningen blev valg paa sekretær ved hovedkontoret foretat. Valgkomiteen foreslog I. Bjerkmann. Bjerkmann valgtes enstemmig.

Diætgodtgjørelsen.

J. Blokken forespurte, om den vedtagne diætgodtgjørelse ogsaa skulde omfatte tapt arbeidsfortjeneste.

Alfr. M. Nilsen foreslog: «Beslutningen i formiddag skal forstaaes derhen, at det gjælder baade diæt og arbeidstap.»

Forslaget vedtoges.

P. Wean foreslog: «Det paalægges forretningsutvalget snarest at utarbeide forslag til forbundets avdelinger til uravstemning angaa-

ende spørsmålet om bidrag til diætgodtgjørelse for avdelingernes representanter til næste landsmøte.»

Naar jeg fremsætter et saadant forslag, saa er det fordi avdelingerne skal ha rede paa, hvad de har at vente sig næste gang de skal sende representanter, og da bør vi ogsaa ha en saa fyldig representation som mulig.

Forslaget forkastedes med 73 mot 53 stemmer.

Valg paa hovedstyremedlemmer.

Dirigenten refererte valgkomiteens forslag som følger: Hans Moen, Sydvaranger, Kristian Moljord, Sulitjelma, Elias Volan, Trondhjem, Paul Haanes, Røros, Gustav Rontén, Drammen, Johan Iversen, Notodden, Kristofer Tamnæs, Romsdalen, Andreas Sivertsen, Bergen, C. Strøm, Stavanger.

Carl Andersen: Repræsentanterne fra Bergens distrikt anbefaler at sætte Nils Kvale op istedetfor Andreas Sivertsen, og ønsker denne opført som suppleant.

Alfr. Øvergaard: Da Peder Berntsen er fraflyttet Sulitjelma, ønsker arbeiderne der sat op Kristian Moljord istedet. Angaaende ombytningen med Paul Haanes fra Røros istedetfor Lars Tørres, saa er det skedd efter Røros-arbeidernes ønske. Tørres har nu været medlem av hovedstyret hele tiden, og desuten er han meget optat med kommunale hverv. Angaaende min kandidat istedetfor Iversen, vil jeg si, at jeg vil ikke motta valg hverken til hovedstyret eller noget andet styre. Jeg staar friere utenfor. Andreas Sivertsen er opsat istedetfor Myhrstad fra Bergens by. Men det er sandt, at Kvale var opstillet fra distriktet. Desuten er Myhrstad en fastlønnet funktionær. Der kan være tvil om Rontén. Han burde vel ogsaa skiftes ut nu. Man kunde erstatte ham med en fra den elektrokemiske industri, f. eks. Oskar Hansen fra Rjukan.

G. Tjønnå: Det er misnøie med listen inden den elektrokemiske industri. Vi vilde derfor gjerne se Sivertsen byttet med Kvale. Jeg er ogsaa enig med foregaaende taler om Rontén. Min liste vil komme til at omfatte følgende: Hans Moen, Kristian Moljord, Elias Volan, L. Tørres, Oskar Hansen, Johan Iversen, Kristofer Tamnæs, Nils Kvale og C. Strøm.

Dines Johnsen: Vi i Bergen har vor sekretær og er blit enige om at opstille Nils Kvale fra Odda. Man bør da stryke A. Sivertsen og sætte ham isteden. Rich. Hansens anke mot Kristian Moljord fra Sulitjelma er uberettiget. Moljord er en sterkt interessert mand, og man kan nok ikke finde nogen stort bedre at opstille.

J. Eikefjord: Jeg legger ikke stor vekt paa hovedstyret. Egentlig er det en unødvendig institution. Jeg vil anbefale, at Oskar Hansen blir valgt.

A. Larsen anbefalte at flytte Hildebrandt op som 1. suppleant.

Sven Røed foreslog Andreas Hernes.

Andreas Herland anbefalte Kvale valgt istedetfor Sivertsen. Sivertsen har stemt mot 8-timersdagen for de kommunale arbeidere

i Bergen, og jeg vil ikke være med at vælge en mand, som ikke holder sig Arbeiderpartiets program efterrettelig.

L. Kjelstadli foreslog P. Berntsen og Oskar Hansen.

Anna Olsen foreslog Nils Kvale og fru Kjerbom fra Rjukan.

A. Gabrielsen: Dette blir jo den rene byttepolitik. Debatten er aldeles overflødig.

Til medlemmer av

Forretningsutvalget

var valgt:

Oskar Johansen med 131 st., N. E. Nilsen 78 st., Bernh. Eriksen 126 st., Torger Heggen 129 st.

Dernæst hadde: Anna Olsen 50 st., Anna Pleyrn 24 st., A. M. Nilsen 18 st., P. Fjeld 15 st., J. P. Ødegaard 2 st.

Det besluttedes: Suppleanter til forretningsutvalget vælges ikke.

Understøttelse i sympatistreik.

O. Grytnes foreslog: «Landsmøtet beslutter at utbetale understøttelse til medlemmer, som maatte gaa ut i sympatistreik grundet en anden forenings blokade. Bidragets størrelse blir at fastsætte i henhold til det ordinære streikebidrag.»

Vi har to ganger henvendt os til ledelsen angaaende saadant bidrag, men faat avslag. Det er stadig mindre tvister paa arbeidspladserne, og naar en forening ikke evner at utrede en eller to dages bidrag, saa kan medlemmerne ikke gaa ut. Det er ogsaa værre for disse at faa en ordning med arbeidsgiverne. Det er derfor av stor betydning, at landsmøtet vedtar det av mig foreslaaede.

Rich. Hansen: Det har været søkt om en saadan fuldmagt in blanco fra Kristiansund; men det er jo i strid med baade forbundets og landsorganisationens love. Forslaget hører under enhver omstændighet ind under lovforandringer og bør derfor ikke tages under behandling.

Forslaget blev med stort flertal *besluttet ikke tat under behandling.*

Hovedstyrevalget

referertes som følger:

Hans Moen 141 st., Kristoffer Tamnæs 137 st., Kr. Moljord 133 st., C. Strøm 130 st., E. Volland 128 st., Paul J. Haanes 125 st., Johan Iversen 111 st., Gustav Rontén 89 og Nils Kvale 81 st.

Dernæst hadde: Andreas Sivertsen 48 st., Oskar Hansen 33 st. og Alfred Øvergaard 33 st.

8. Andragende fra Det norske arbeiderparti.

(«Dagsorden» pag. 41—42.)

Hovedstyret foreslog:

«Det foreslaaes for landsmøtet at bevilge kr. 5000.00 til pressefondet i 1916, samt at et lignende beløp utredes hvert aar til næste landsmøte, ifald tanken vinder almindelig tilslutning inden partiet og fagorganisationen.»

Fra *Odda arbeiderparti* forelaa følgende andragende:

«Odda, 30. august 1916.

Undertegnede organisationer andrar herved det ærede forbund om et beløp, stort kr. fire tusen, til oprettelse av et partiblاد for Hardanger kreds, som laan eller delvis bidrag. Vi har gode chancer til at erobre Odda herred ved høstens valg, og savnet av et parti-blad vil da bli endda følsommere end før. Foruten det politiske arbeide vil bladet ogsaa kunne bli den bedste agitation for fagbevægelsen i Odda, Tyssedal og Aalvik, hvor der nu arbeider til-sammen 4000 arbeidere, og dette antal vil inden 2 aar fordobles.

I haab om velvillig behandling tegner med solidarisk hilsen

For Odda arbeiderparti For Odda arbeiderforening

J. Nilsen.

Tvedt.

For Cyanamidens arbeiderforening

Nilsen.»

Rich. Hansen redegjorde for andragendet og anbefalte vedtagelse. Der kom stadig andragender om bidrag til oprettelse av nye blade, eller om laan til andre. Først gik man almindelig til partiet, og da partiet ingen penger hadde til saadant, gik veien derfra til fagorganisationerne. Der var flere metoder, som bragtes i anvendelse, saaledes laan, abonnementet tillagt kontingenten o. s. v. Som det ogsaa blev oplyst under kritikken over de av forbundet bevilgede laan, saa tilsteder heller ikke vort forbund disse ydelser nu. Det er besluttet at negte dem. Jeg tænker, vi kan være godt tjent med at yde det her foreslaaede bidrag til pressefondet paa 5000 kroner aarlig i de kommende 3 aar; men da maa der ogsaa være en fast beslutning om ikke at yde flere laan. De henvendelser, som kommer herefter, maa da kunne henvises til pressefondet. Hvad det andragende angaar, som foreligger fra Odda om støtte til deres bladforetagende, saa kunde vi samtidig med bevilgningen henstille til partiets centralstyre først og fremst at ha opmerksomheten henvendt paa Odda.

Lars Kjelstadli: Det er en sak av overordentlig stor betydning for organisationen i sin helhet vi her har at avgjøre. Arbeiderpressen rigtig ledet er vor bedste og sikreste bundsforvant i vore kampe allikevel. Jeg hadde tænkt at foreslaa en bevilgning en gang for alle paa kr. 15,000.00 til pressefondet; men naar nu hovedstyrets forslag er kommet, saa undlater jeg det og anbefaler hovedstyrets forslag til vedtagelse.

Th. Monsen: Dersom vi skal bevilge disse penger til arbeiderpressen, saa bør vi ogsaa fordre, at den staar frit og ikke lar sig censurere, naar det gjælder vore kampe. Jeg er av den mening, at vi bør bevilge; men pressen bør da ogsaa være virkelig arbeidernes presse og ta hensyn til os og vore meninger, ikke andres.

Klaus Mathisen: Mit syn paa saken er, at fagorganisationen skal holde sig utenfor dette og ikke bevilge noget til den politiske presse. Vi har ingen nytte av det. Jeg har erfaring for, at den politiske presse ikke altid har hævdet fagorganisationens interesser. Derimot tror jeg, at vi heller burde støtte «Direkte Aktion». Det kan vi komme til at oppleve, at vi faar den politiske presse imot os.

O. K. Sundt: Alle, som er her, indrømmer pressens store betydning i vor kamp. Men da skulde det ogsaa være slik, at alle de aviser, som er talerør for vor sak, skulde være berettiget til at komme i betragtning ved fordelingen av pressefondet. Nu er det vistnok kun den almindelige socialistiske presse, som kommer i betragtning. Men vi har blade, som forfegter de nye ideer i fagbevægelsen, og kjemper og sliter haardt for tilværelsen. De vil ha en omlægning av organisationen, og kommer saaledes paa kant med det gamle. Men dersom de nye tanker i fagbevægelsen skal faa utvikle sig, saa maa disse ogsaa anerkjendes. Vi maa regne «Direkte Aktion» med til vor presse. Det maa være konsekvensen av at vi bevilger penger til pressefondet. Der maa bevilges et aarlig bidrag til «Direkte Aktion». Jeg tillater mig derfor at foreslaa:

«Landsmøtet bevilger kr. 4000.00 til pressefondet i 1916, samt at et lignende beløp utredes hvert aar til næste landsmøte. Av disse midler bevilges kr. 1000.00 aarlig til «Direkte Aktion».

Karl Bothun: Saavidt jeg skjønner, saa maa vi her behandle pressefondet først, og saa andragendet fra Odda for sig. Jeg er enig i den tanke, at fagorganisationen bør støtte pressen. Men da er jeg ogsaa enig i det, som er fremholdt, at «Direkte Aktion» bør ha bidrag. Det har fremholdt nye tanker og ideer uforfærdet og rusket op i forhold inden organisationen. Men da kan vi heller ikke overlate til Det norske arbeiderparti at fordele pengene. Det vil da bli slik, at de blade, som ikke er enig i partiets politik, uten videre fik sine andragender avslaat. — Efter pressefondet kommer saa andragendet fra Odda. Dersom vi ikke har en stedlig presse, saa kan ikke arbeiderne alltid staa paa vagt. Vi har et blad derborte, som har stillet sig paa socialismens side, og tiltrods for at det ikke er godkjendt av Det norske arbeiderparti, har arbeiderne derborte støttet det. Men det har været vanskelig. Saa for en tid siden en notis i «Social-Demokraten» av Jeppesen, at Odda-arbeiderne vistnok prøvet at utgi det for partiblاد; men det var det ikke, ti det var ikke godkjendt av partiet. Det er altsaa sandt. Men denne skavank kan vi og maa vi faa bortryddet. Det er ikke bare Odda det gjælder. I Aalvik og Kinsarvik utbygges der nu til store bedrifter, og andre steder er det planlagt. Odda vil bli centrum i en storindustri av rang. Der maa derfor gjøres et kraftig arbeide for organisationen derborte, og det maa begyndes straks. Et godt og interessert

arbeide vil utrette store ting. Der har hittil været arbeidet bra. Det er nu ca. 8 aar siden vi begyndte; vi har reist et Folkets hus til ca. 160,000 kroner, og paa dette er der ca. 120,000 kroners gjæld. Man ser saa, hvor meget arbeiderne allerede har gjort. Man behøver ikke tro, at jeg vil skryte; men jeg nævner det som et bevis paa, at der allerede er et godt grundlag at arbeide paa. Ogsaa paa det kooperative omraade har vi gjort meget. Vi har en kooperativ forretning, som nu har en omsætning av ca. $\frac{1}{3}$ million kroner. Vi har gjort, hvad vi har evnet. Det vilde være en meget god handling nu at laane Odda-arbeiderne disse penger. Hele Hardanger vil nytte godt av det, og vi skal nok betale dem tilbake.

Kristoffer Norli: Det er sagt saa ofte at pressen er en stor magt; naar man ser paa hvad den socialistiske presse har gjort for fagorganisationen og paa de omraader som streifes av denne, saa er det ikke saa svært meget. Vi har, især i konfliktstilfælde, høstet daarlige erfaringer i saa maate. Jeg kan ikke være med paa at bevilge disse 5000 kroner aarlig undtagen det er forutsætningen at den socialistiske presse stilles til disposition for den faglige diskussion. Den maa ikke benytte sig av russisk censur.

O. Lian: Der hersker endel misforstaelse angaaende pressefondets gjøremaal her, ser det ut til. Eftersom organisationen har utviklet sig, har der ogsaa utover landet opstaaet socialistiske aviser. Disse har ikke alltid været saa godt funderet økonomisk som man kunde ønsket. De er derfor snart kommet i trang. I regelen har de saa henvendt sig til partiet; men partiet er ingen pengeinstitution, og saa er fagorganisationen blit belæsset med andragenderne. Hvad denne har utbetalt til pressen i aarenes løp er ikke saa litet. Det gaar sikkert op i 100,000 kroner, ja kanskje nærmere 150,000. Den holder saaledes paa at bli et rent bankinstitut for pressen. Det blev derfor besluttet at oprette et pressefond for at financiere bladene, dels ved privat, dels ved organisationernes hjelp. Statutterne for dette sier bl. a. at der kun kan laanes til blade som er anerkjendt av Det norske Arbeiderparti; men ellers har fondet ikke den ringeste indflydelse paa avisernes indhold. Centralstyret som bestyrer fondet, har aldrig lagt sig op i hvad de forskjellige redaktører har skrevet eller tat ind. Man maa være klar over det, hvis man bevilger til pressefondet, at det er en praktisk sak uten nogen aandelig habitus. Hvis forslagsstillerne ønsker at fremme hvad de tilsigter, saa maa de da forandre sine forslag. Det gaar ikke an at si at pressefondet skal ha de 4000 kr. og betale de 1000 kr. til «Direkte Aktion». «Direkte Aktion» er et antiparlamentarisk organ, som ikke er anerkjendt av Det norske arbeiderparti. Pressefondets statuter er imot Sundts forslag. Jeg vil forøvrig anbefale at man vedtar hovedstyrets forslag. Saa er det andragendet fra Odda. Behovet for en avis der er meget stort og arbeiderne derborte har allerede utført overmaade meget — og det er anerkjendelsesværdig. Men naar det blad som er der ikke er anerkjendt, saa kommer det derav at partiets landsmøte har besluttet ikke at anerkjende blade som eies av private eller av aktieselskaper. Naar nu partiet overtar det, saa blir det selvfølgelig

anerkjendt som et andet blad. Det er en betryggelse at vor presse er økonomisk uavhengig, og centralorganisationerne bør yde sin støtte der hvor bevægelsen er i opkomst.

Nicolay Hansen anbefalte forslaget om bevilgning til pressefondet. Det var av meget stor betydning for vor bevægelse, at vi fik en økonomisk fri presse.

O. Grytnes: Naar der reiser sig røster mot bevilgningen, saa kommer det derav, at man har ventet sig mer av partipressen end det den hittil har ydet. Arbeiderpressen har hittil væsentlig beskæftiget sig med problemet erobringen av den politiske magt. Motstanden mot forslaget her kommer av, at partipressen ikke har gjort, hvad den burde for fagorganisationen. Det er «Direkte Aktion» og «Ny Tid» vi har hat nogen støtte av. Det gaar daarlig med mange avisforetagender, siges der. Javel, det er nok saa; men skulde det muligens ogsaa, ialfald delvis være, fordi disse blade har for liten kontakt med fagbevægelsen, hvor de har at søke sin støtte. Jeg stemmer mot andragendet, og gjør det fordi jeg ikke betrakter den politiske presse vi nu har som nogen god representant for fagbevægelsen.

A. Gabrielsen: Jeg ignorerer ikke betydningen av en sterk arbeiderpresse. Den er av overordentlig stor vigtighet. Men jeg har ogsaa lagt merke til, hvorledes vor politiske presse har optraadt i endel konflikter, og det har skuffet mig meget. Naar det konstateres, at arbeiderpressen smelter sammen med borgerpressen, saa er det en sørgelig erfaring. Jeg vil bare minde om Odda-konflikten, bygningskonflikten o. a. Hvad skal man saa tro om dens stilling til de nye ideer, som brænder nu og snart kan komme til at slaa ut i handling. Naar jeg f. eks. læser som motto for et arbeiderblad: «Det norske arbeiderparti varetar arbeidernes interesser under hensyntagen til hele samfundets vel», saa er jeg dermed underrettet om, at det blad staar paa samme standpunkt som borgerpressen. Der blir ingen forskjjel. Der blev nævnt, at man burde støtte «Direkte Aktion». Det var en dristig tanke, som blev utkastet med det; men jeg er enig i den. Og jeg vil stemme for det forslag, hvis det kommer frem særskilt og ikke heftet sammen med det andre. Jeg stemmer, under de forbehold jeg har tat, for bevilgning til pressefondet og for samtidig støtte til «Direkte Aktion».

Forslag til valg paa

Protokolkomité

omdeltes. Følgende var opstillet av valgkomiteen:

Gustav Lillebye, Kristiania, Alfr. Myhrstad, Bergen, Sverre Støstad, Trondhjem.

Videre blev foreslaat: Arthur Berby, Peder Berntsen, Karl Bøthun, A. Herland, S. Malmberg og J. Eikefjord.

Valgt blev *Gustav Lillebye* med 131 st., *Alfr. Myhrstad* med 103 st. og *Sverre Støstad* med 128 st. Dernæst hadde A. Berby 12 Bøthun 7 st.

Efter valget paa protokolkomité gjenoptoges diskussionen om pressefondet.

Alfr. M. Nilsen: Jeg mener, at den politiske presse nu selv maa se til at skaffe sig sin driftskapital. Vort forbund bør ikke binde sig til en 4—5000 kroner pr. aar fremover til saadanne formaal. Jeg er av dem, som aller sterkest har kritisert de hittil ydede laan, og jeg er konsekvent imot dette. De folk, som kun staar i partiet, slipper billigst fra det allikevel. De har i det høieste en kontingent paa 25 øre om maaneden. Og saa skal vi endda skyte til, mens de gaar helt fri. Det kunde være nogen mening i det, dersom fagorganisationen hadde nogen indflydelse over disse avisers ledelse. Men det har den ikke. De traver avsted sin egen vei, og ofte skader de fagbevægelsen. Det maa da være maate paa, hvad man pumper fagbevægelsen for ogsaa. Men skulde der nu allikevel bli bevilget noget her, saa bør vi ikke gjøre nogen forskjjel. Vi maa huske paa, at der er forskjellige meningsretninger inden fagbevægelsen, og skal man støtte den ene retning, saa bør man ogsaa støtte den anden. Man kan ellers risikere, at man splitter. Der er tendenser at øine dertil her paa landsmøtet. Vil man saa styrke disse tendenser? Jeg er altsaa mest tilbøielig til at være med paa at avslaa det hele; men skal vi gaa til bevilgning, saa bør vi vedta Sundts forslag om, at ogsaa «Direkte Aktion» skal ha. Som det er nu, saa er det en 2—3 frivillige sjæler, som laver bladet paa sine fristunder. Det kunde ved nogen støtte komme til at staa bedre i det. «Direkte Aktion» fortjener at faa det fuldt saa vel som den politiske presse.

Følgende forslag referertes: Ændret forslag fra *O. K. Sundt*, saalydende:

«Landsmøtet bevilger kr. 3000.00 til pressefondet i 1916, og et lignende beløp bevilges hvert aar til næste landsmøte. Likeledes bevilger landsmøtet 1000 kroner til «Direkte Aktion» aarlig indtil næste landsmøte.»

Fra *Rich. Hansen*: «Idet landsmøtet slutter sig til hovedstyrets forslag om bevilgning til partiets pressefond, besluttes samtidig, at der for fremtiden ikke ydes hverken laan eller bidrag til enkelte presseorganer, da alle saadanne laan bør formidles gjennom pressefondet.

Angaaende forslaget fra Odda retter landsmøtet en henstilling til pressefondets styre (Centralstyret), om i første række at ha sin opmerksomhet henvendt derpaa og undersøke betingelserne og muligheten for at starte et saadant organ.»

Richard Hansen: Her har man væsentlig beskæftiget sig med avisernes redaktion og ledelse. Men det maa siges, at om man kan trække frem meget man ikke liker med hensyn til dette, saa er det ikke tilstrækkelig argument for at negte støtte. Det gaar heller ikke an at si, at vi ikke har anledning til at øve indflydelse over pressen. Paa en eller anden maate staar de fleste fagforeningsmedlemmer tilsluttet partiet, og derigjennem kan de øve sin indflydelse. Selv om jeg er enig i, at ledelsen av forskjellige blade ikke er saa

god som den kunde ønskes, saa kan jeg da derfor ikke være mot bevilgningen til pressefondet. Jeg er ogsaa sikker paa, at de samme meninger, som forfegtes i «Direkte Aktion», kan komme til orde i vore partiblade. Dermed mener jeg de virkelig radikale meninger, ikke skjældsordene og lignende, som er kommet frem i «Direkte Aktion». Jeg vil ikke ha sagt, at de er kommet fra selve bladets ledelse, ti jeg vet heller ikke, hvem som leder det nu. — Nu er det hævdet, at fagbevægelsen har baaret pressen frem her i landet. Det er sandt. Fagorganisationerne er de eneste kapitalister arbeiderpressen har at ty til. Den eneste organisation inden arbeidernes rækkevidde, som raader over kapitalen, er fagorganisationerne. Derfor gaar de dit. Og fagorganisationen har til gjengjæld saa stor interesse av pressens virksomhet, at den bør staa velvillig. Og et led i dette er, at vi bevilger denne sum til pressefond. Naar vi har et sterkt pressefond, saa kan alle laan til pressen formidles derigjennem. Den betingelse vi har sat i bevilgningsforslaget, idet vi har gjort beslutningen avhængig av, at ogsaa de andre organisationer bevilger, er et pres paa disse til at gjøre det samme og en spore for Det norske arbeiderparti til at virke ihærdig for, at de andre ogsaa deltar, og at ikke Arbeidsmandsforbundet blir staaende alene. Jeg maa advare mot Sundts forslag om bevilgning til «Direkte Aktion». Pressefondets bestyrelse vil ikke og kan ikke la sig noget saadant diktere. Desuten har jeg ogsaa hørt, at «Direkte Aktion» ikke staaar saa daarlig i det. Det skal ved den utbredelse det har inden fagbevægelsen klare sig bra. Anderledes er det med store distrikter som Odda, hvor der virkelig er trang, og hvor et behov fylles. Jeg vil anbefale hovedstyrets forslag og vil si, at det er i fuld overensstemmelse med Arbeidsmandsforbundets formaal, om vi, som foreslaaet, bevilger det her foreslaaede beløp til pressefondet. Jeg anbefaler hovedstyrets forslag.

Arthur Berby: Det væsentlige av, hvad jeg tænkte at si, er allerede fremholdt av Alfred Nilsen. Jeg repræsenterer en forening, som ikke vil ha bevilget noget til pressefondet, og jeg har saaledes mandat til at stemme imot. Denne vor stilling kommer i høi grad av den optræden, som den politiske arbeiderpresse har ført likeoverfor venstre fløi av vor organisation. Den har ikke været smigrende. Her skulde den politiske presse været retfærdig og ialfald neutral. Vi har ogsaa bitt os fast i «Bratsberg-Demokraten»s optræden i et par tilfælder. Dette har yderligere skjærpet vor stilling. Pressen i sin helhet beskjæftiger sig i regelen kun med de politiske selvfølgeligheter. Det er et par tilfælder jeg skal nævne. Da Peder Kaasmoli kom ut av fængslet, kom han til Rjukan, og en plads var ledig i avisen der. Han søkte den; men en anden, mindre kjendt, fik pladsen. Alfred Madsen søkte en plads paa Notodden. Han fik den ikke. Der indvendtes, at Alfred Madsen ikke var journalist. Saaledes er stillingen. Den nye retning ansees farlig. Rich. Hansen sa, at vi kan faa ind i den politiske presse de samme meninger, som de der forfegtes i «Direkte Aktion». Nei, det er nok ikke tilfældet. Men dersom der besluttes bevilgning til «Direkte Aktion», saa skal

jeg ogsaa være med at stemme for bevilgning til pressefondet. Da blir stillingen en anden, og der kan bli nogen retfærdighet i forholdet. Men jeg vilde da stemme for et mindre beløp. «Direkte Aktion» staaer nok ikke godt i det. Det utkommer i 2800 eksemplarer, og da kan man skjønne, at stillingen endnu ikke er saa sterk.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *H. Langhelle:*

«Under forutsætning av, at «Klassekampen» og «Direkte Aktion» stilles paa like fot med de andre med hensyn til laan av pressefondet, bevilger landsmøtet kr. 5000.00 til pressefondet pr. aar til næste landsmøte.»

Kristoffer Norli: Mine betæneligheter falder ikke bort ved de opplysninger, som Lian er kommet med her. Tvertimot, de er vokset med hans anførsler. Jeg blir nu nødt til at stemme mot alt dette med pressefondet. Det er for at unødvendiggjøre bevilgningen til «Direkte Aktion», at Rich. Hansen skildrer dets stilling som saa god; men den er ikke god. Bladet trenger støtte, og jeg vil stemme for en bevilgning paa 1000 kroner til «Direkte Aktion».

Sven Røed: De, som hylder «Direkte Aktion»s ideer, forsøker her at sætte det i en anden klasse end de andre arbeiderblade, idet de vil ha bevilget 1000 kroner særskilt til det. Men jeg mener, at vil «Direkte Aktion» ha støtte, saa kan det da ogsaa henvende sig til pressefondet, som de andre blade.

Karl Bothun: Forleden dag vedtok vi her en uttalelse om, at Arbeidsmandsforbundet var enig i fagoppositionens program. Det skulde derfor være rimelig, om dette landsmøte da vilde støtte «Direkte Aktion» med et beløp; ti det er jo dette program «Direkte Aktion» virker for. Jeg tror det er nødvendig for os at følge med i den taktik, som «Direkte Aktion» virker for ogsaa. Det viser sig ogsaa, at arbeidsgiverne har respekt for «Direkte Aktion». De er saaledes rødt; det har vi set eksempler paa ved Odda; men den øvrige arbeiderpresse er de ikke bange for. De to, som ikke blev indtat igjen efter den sidste konflikt derborte, Nilsen og Takla, var ivrige agitatorer for «Direkte Aktion». Naar man ikke vil støtte denne presse, saa deler man altsaa arbeidsgivernes anskuelser. Jeg stemmer for Sundts forslag. Der var nogen velvilje i Rich. Hansens uttalelser om vort andragende, og jeg haaber, at det faar tilslutning.

Klokken var 6, Bothuns tale avbrøtes, og møtet hævedes.

A. Gabrielsen foreslog: «Søndagsmøtet sløifes og gjenoptages mandag formiddag til vanlig tid».

E. Ljungkvist: «Møtet søndag morgen begynder kl. 10».

Begge disse forslag til forretningsordenen forkastedes.

Formiddagsmöte söndag 3. september.

Dirigent: *A. Kalvaa.*

Navneoprop foretoges, og protokollen oplæstes og godkjendtes.

Dagsordenens punkt 8.

(Fortsættelse.)

H. Stuedahl: Jeg er ikke enig i hovedstyrets forslag om bidrag til pressefondet. Det er aldeles ikke i sin orden at ta midler fra den faglige organisation og overføre dem til politisk virksomhet. Sundts forslag er et handelskompromis, og det vil bli dyre penger de han ønsker at faa til «Direkte Aktion». Men det er ogsaa ugjenneførlig, som det er. Der maa stemmes særskilt over bidraget til «Direkte Aktion» her, hvis noget skal opnaaes. Hovedstyrets forslag tar forresten ogsaa saa langt sigte paa fremtiden, at det er umulig. Som stillingen er kan ikke dette landsmøte binde forbundet saaledes. Der kan ske forandringer, som stillet sig vanskelige i saa maate.

H. Langhelle: Vi er naturligvis alle klar over pressens store betydning for vor sak, faglig som politisk. Alle vet ogsaa, at arbeiderpressen for en stor del arbeider under daarlige økonomiske forhold. Det er bare en 2—3 aviser, som arbeider med overskud. Men paa den anden side vet jeg ogsaa, at der er gjort sterke attentater paa kassen, og at videre angrep kan komme til at svække os i vor faglige kamp. Det maa dog ogsaa erindres, at det er i høi grad gjennom arbeiderpressen at ideerne vinder ind blandt masserne, og at vor organisation skaffes grundlag for sin fremgang. Det er indvendt mot mit forslag, at pressefondet kun indvilger laan til anerkjendte partiaviser, og at saaledes «Direkte Aktion» allikevel vil bli udelukket. Men en saadan juridisk anerkjendelse fra partiet skulde vel ha liten betydning. Summen, som er nævnt, kan vel ha mindre at si. Det er princippet, at «Direkte Aktion» og «Klassekampen» stilles like med partipressen, som har vegt. Dette hævdes i mit forslag, idet jeg tillater mig at gi det følgende ændrede form:

«Bevilgning sker under forutsætning av, at «Direkte Aktion» og «Klassekampen» med hensyn til laan stilles paa like fot med den øvrige presse».

Oscar Johansen foreslog:

«Der bevilges et beløp stort kr. 3000.00 til pressefondet, 250 kroner til «Direkte Aktion» og 250 kroner til «Klassekampen».

Disse beløp blir at utrede hvert aar til næste landsmøte».

Johs. Bjørnstad: Det er sagt av enkelte, at arbeiderpressen ikke har gjort noget for organisationen; men dette er en uvederheftig paastand. Jeg vet, at «Social-Demokraten» altid har gjort meget saavel for den faglige som den politiske bevægelse. Jeg har set det under den daglige agitation. En husagitator kan komme til et hus og ikke faa nogen i tale; men har han med sig bladet, saa kan han lægge det igjen, og det vil bli tat og læst. Det er hændt, at jeg er

kommet igjen, og da har man bedt om at faa bladet fremdeles. Jeg vil ogsaa nævne, at «Social-Demokraten» baade i sine krigsmeddelelser og ellers staar neutral, og man finder ikke der den avgjorte krigsbegeistring, som f. eks. «Aftenposten» søker at utbrede. Og hvad har ikke «Social-Demokraten» f. eks. gjort i boligspørsmålet her i Kristiania? Slikt maa ikke undervurderes. Jeg har intet imot, at «Klassekampen» og «Direkte Aktion» stilles paa like fot med partipressen.

Petter Dahl: I likhet med Stuedahl vil jeg si, at vi i første række maa tænke paa de faglige spørsmåal. Vi har nu anerkjendt de moderne organisationsformer, som forsvarer i «Direkte Aktion», og dette skulde forutsætte, at vi bevilger til dette blad. Jeg kan ikke forstaa, hvor Langhelle vil hen med sit forslag. Ifølge statutterne er det oplyst, at laan av pressefondet kun kan gives til anerkjendte partiblade, og han vil da vel i Guds navn ikke, at «Direkte Aktion» og «Klassekampen» skal redigeres saaledes, at partiet anerkjender dem? Jeg vil ogsaa si, at den politiske arbeiderpresse i sine annonser har virket som streikbryterhververe, og saadant bør ikke den faglige organisation paa nogen maate støtte.

A. Gabrielsen: Jeg sa igaar, at jeg ikke undervurderer arbeiderpressens betydning, og pressefondet er en vigtig institution for dens vekst og trivsel. Jeg er derfor ikke utilboielig til at stemme for hovedstyrets forslag. Men jeg gjør det da under den uttrykkelige forutsætning, at den tar sig i vare for at stille sig mot arbeiderne i noget spørsmåal. Jeg er ogsaa enig med Sundt i tanken; men hans forslag vil jo ikke føre til noget. Vi bør støtte «Direkte Aktion» og se til at beslutningen derom blir effektivt. Jeg vil derfor foreslaa:

«Til «Direkte Aktion» bevilges for de kommende 3 aar et aarlig beløp paa kr. 500.00.»

Det vil være en ansporing til at holde bladet oppe og gi det opmuntring. Jeg vil anmode Sundt om at gaa over til mit forslag, og det vil da være riktigst at votere over mit forslag, før hovedstyrets sættes under votering, da jeg og flere med mig kun vil stemme for hovedstyrets forslag, hvis dette forslag om bevilgning til «Direkte Aktion» blir vedtat.

Elias Volan: Mange her har ført debatten som om arbeiderpressen var den faglige organisation uvedkommende. Enkelte har endog paastaat, at den skader istedetfor at gaae bevægelsen. Disse paastande har intet med virkeligheten at gjøre. Arbeiderpressen har utført et langt større arbeide i dette land end nogen enkelt person har kunnet evne. Det er forklarlig, at der kan fremkomme forskjellige standpunkter i de enkelte blade; men jeg kan ikke indrømme, at arbeiderpressen som helhet har motarbeidet organisationen i noget tilfælde. Det vilde ogsaa være en uhyrlighet. Det kan hænde, at en enkelt eller flere redaktører tar motvillige standpunkter i en enkelt sak; men det gjentar sig i regelen ikke. «Arbeidet» i Bergen tok skarpt standpunkt mot Odda-arbeiderne i deres konflikt. Men saa var det ogsaa væsentlig paa grund av det

standpunkt, at Angell-Olsen maatte fratræde redaktionen. Jeg er enig i, at pressen bør stilles paa like fot. Og nu vet vi, at «Arbeidet» i Bergen og «1ste Mai» i Stavanger stiller sig avgjort imot den nye retning i fagbevægelsen. Men i den norske fagopposition staar der allerede ca. 20,000 medlemmer, og de maa bli hørt. Som stillingen er, bør vi vedta hovedstyrets forslag; men landsmøtet kan da ogsaa bevilge til fagoppositionens presse. Mange ting staar uklart baade for dem, som staar utenfor, og for mange av dem, som tilhører fagoppositionen, og der trænges redegjørelser. «Direkte Aktion» kan redigeres saaledes, at diskussionen blir ført ind i de rigtige spor, og vi kan godt bevilge bidrag til det.

Gustav Lilleby: Jeg frafaldt ordet igaar, idet jeg trodde, at man ikke behøvet at vidne om arbeiderpressens betydning i denne forsamling. Hvis den i enkelte tilfælder kan ha indtat urigtige standpunkter, saa kan vel det ændres. Det er ikke imot Arbeidsmandsforbundets tradition at støtte arbeiderpressen. Jeg vil støtte det, som Bjørnstad sa, om husagitationen. Jeg har herunder høstet de samme erfaringer. Hovedstyrets forslag er riktig, og blade som «Direkte Aktion» og «Klassekampen» kan vel ogsaa anerkjendes og faa nytte godt av pressefondet.

O. K. Sundt: Det er mange talere her, som netop gaar ut fra, at «Direkte Aktion» og «Klassekampen» skal stilles i særskilt klasse likeoverfor de andre. Men derfor kan jeg heller ikke ta mit forslag tilbake. Det er netop likhet jeg tilsigter med det.

H. Stuedahl: Alle forslag, som er fremkommet her, undtagen hovedstyrets og et til, indeholder enten henstillinger eller trusler. Men vi maa indta et greit standpunkt. Det eneste forslag, som er reelt og greit, er Gabrielsens.

A. Gabrielsen: Naar jeg har regnet med 3 aar, saa er det, fordi jeg ikke tror, at kampen mellem den gamle og den nye retning vil være endt om 2 aar, ikke om 20 aar, ikke om 100 aar, ikke om 1000 aar, forsaavidt den menneskelige utvikling bestaar i kampen mellem gammelt og nyt.

Kr. Nordli: Jeg finder i arbeiderpressen stadig gjentat henstillinger til storting og regjering om dit og dat. Men jeg ser aldrig henstillinger til arbeiderne om, at de skal skrue op prisen paa sin vare, arbeidskraften. Jeg mener den netop bør sørge for, at arbeiderne værdsætter det de har at sælge, og derfor bør arbeiderpressen støtte og opmuntre kravene. Oskar Johansens forslag maa vi ikke vedta.

Johs. Bjørnstad: Der har været mangfoldige henstillinger i arbeiderpressen angaaende dyrtiden og sterke krav paa høiere løn. Det ser ut, som om vi trænger den opplysning arbeiderpressen kan gi. Det er vor egen skyld, hvis vi er saa uvidende, at vi ikke ogsaa benytter os av de politiske veie til fremme av vore krav.

E. Volan: Langhelles forslag er aldeles umulig. Hvis det skulde føre til noget resultat, saa maatte statuterne for pressefondet forandres, og ingen tror vel, at partiet gaar hen og forandrer de statuter for at faa disse kroner. Eller tror man, at «Direkte Ak-

tion» og «Klassekampen» skal forandre taktik, saa de vilde bli anerkjendt? Dersom de gjorde det, blev det ingen plads for dem længer, og de maatte ophøre at utkomme. Det er nu nok forslag for hver enkelt at vælge mellem her.

Votering: Der stemtes først over enten der skulde bevilges noget eller ei. Bevilgning vedtoges med stort flertal.

Kr. 3000.00 aarlig til pressefondet i 3 aar blev derpaa vedtat.

Til «Direkte Aktion» bevilgedes 500 kroner aarlig til næste landsmøte.

Til «Klassekampen» bevilgedes kr. 250.00 aarlig til næste landsmøte.

2. punkt i Rich. Hansens forslag om Odda-andragendet vedtoges med stort flertal.

Valg av suppleanter til hovedstyret.

Valgkomiteens liste referertes som følger: Johan P. Isaksen, Birtavarre, Rolf Richardsen, Bosmo, Gustav Sundbye, Trondhjem, Edvard Moseng, Foldalen, Otto Olaussen, Slemmestad, Ole Moen, Rjukan, Emil Hildebrandt, Evje, Nils Kvale, Odda, Dominikus Storvedde, Stavanger.

Ole Larsen: Vi maa faa en suppleant fra Hardanger med, og da vil jeg foreslaa Erdahl. Vi burde helst hat ham som 1. suppleant.

E. Volan: Det gaar nu i al rimelighets navn ikke an at si, at anlægsarbeiderne er forbigaaet, hverken med hensyn til repræsentanter eller i den foreslaaede suppleantrække. Jeg mener, at naar Bergens-repræsentanten er erstattet med en mand fra Odda, saa bør nu suppleanten gives til Bergen. Vi bør følge den praksis, at stemmetallet avgjør placeringen. Jeg vil ikke holde paa Andreas Sivertsen fra Bergen, hvis det er sandt, at han har stemt mot 8-timersdagen for de kommunale arbeidere, som det var sagt her igaar. Bergens-repræsentanterne bør opplyse, om dette forholder sig rigtig. Jeg vil foreslaa Andreas Herland.

C. Strøm: Suppleanterne bør være suppleanter for det strøk, hvorfra de er.

G. Tjønnå: Jeg slutter mig til Volan; anlægsarbeiderne bør være tilfreds med sin repræsentation i hovedstyret, og Vestlandet bør ogsaa være tilfreds. Men der er et distrikt, som der ikke er tat noget hensyn til, og det er Sørlandet helt op til Skien. (Stemme: Og saa Smaalene!) Jeg mener, at første suppleant bør tages fra Sørlandet, og jeg støtter forslaget om Hildebrandt.

G. Sethil: Man maa avgjøre, hvorledes ordenen mellem suppleanterne skal være. Før var det saa, at de sattes i orden efter stemmerne; men paa landsmøtet i Bergen valgtes de distriktsvis. Hver repræsentant fik sin suppleant. Dette kan ogsaa ha sine vanskeligheter, idet baade repræsentanten og suppleanten kan ha forfald, eller være gaat ut i perioden. Det greieste er at oppføre suppleanterne i orden.

Joh. Gudmundsen: Det var angaaende en uttalelse fra Volan om Sivertsen jeg forlangte ordet. Det var sagt av Herland igaar, at Sivertsen hadde stemt imot 8-timersdagen for de kommunale arbeidere i Bergen. Arbeidstiden var før allerede kommet temmelig nær ned til 8 timer, og saa trodde man, da krigen og dyrtiden kom, at det fremfor alt gjaldt at faa lønnen op, og saa ta 8-timersdagen senere. Dette var riktig politik. Jeg tror ikke Sivertsen vil sette stor pris paa at bli valgt som suppleant heller. Men man bør ikke tilsmudse sine kamerater, som i dette tilfælde er gjort.

E. Volan: Jeg tar etter det oplyste mit forslag om Herland tilbake.

A. Herland: Sivertsen fremsatte forslag om, at 8-timersdagen skulde frafaldes før forhandlingerne om lønnen begyndte.

Det vedtoges med 58 mot 37 stemmer, at suppleanterne blir at indkalde efter nummerorden.

Stemmesedler indsamledes, og under optællingen gik man over til at behandle

9. Funktionærernes pensionering og sykeforsikring.

(«Dagsorden» pag. 43—46.)

E. Ljungkvist foreslog:

«Punkt 9 paa dagsordenen utsættes og tages under behandling paa førstkommende landsorganisations kongres.»

Vi hævder likhetsprincippet; men her er der stor ulikhet. Hvis landsorganisationen oppretter en pensionskasse efter likhetsprincippet, saa skal jeg være med paa det; men jeg vil ikke være med paa at opprette pensionskasse for dem i Arbeidsmandsforbundet, som er bedst stillet. Vi repræsentanter kan ikke komme hjem igjen og fortælle, at vi har belastet et altfor spændt budget før med noget saa svært som dette. § 8 er da ogsaa rent umulig. Det staar der, at indskuddene skal forrentes med 5 procent; skal der da kjøpes statsobligationer for dem, eller skal de sættes i bank til 3 procent og forbundet tilskytte de 2? Det vilde forøvrig trække alt for langt at diskutere disse love nu. Funktionærerne taper intet ved at vente, ti det skal jo gjælde fra den tid deres funktion begyndte.

Bernh. Eriksen: Vi maa da behandle utsættelsesforslaget først. Jeg vil ha sagt til Lundkvist, at vi hævdet ikke likhetsprincippet i bestemmelsen av pension til Berntsen og fru Tørres heller. Jeg skulde ogsaa ønske, at vi hadde en pensionsordning lik for alle fagforeningsfolk; men det er ikke haab om at faa noget saadant vedtat. Jeg har været med at utarbeide pensionsreglerne, og jeg mener det er likesaa godt at ha en fast ordning. Nu blir det hele mer vilkaarlig, og likhet blir der ikke. Det er heller ikke sikkert, at et kommende landsmøte vil være saa rundhaandet som dette.

E. Volan: Det er ikke tænkelig, at Norsk Arbeidsmandsforbund vilde sette en mand, som i aarrækker hadde tjent forbundet, paa bar bakke. Men da vil en ordning som den her foreslaaede ogsaa

utvilsomt være billigst for forbundet. Men forslaget indeholder to ting. § 12, sidste passus, lyder:

«Forbundet betaler lægehjælp og sykehusophold for funktionærerne med familie, forsaavidt de ikke kommer ind under kredssykekasserne.»

Dette kan vedtages særskilt. Funktionærerne i private bedrifter faar ogsaa fri lægehjælp og sykehusophold, og da bør Arbeidsmandsforbundet indrømme det.

G. Tjønnå: Det er mange ting i dette forslag, jeg kunde ha lyst til at komme ind paa; men vi faar nu henholde os til utsættelsesforslaget. Jeg er heller ikke enig med Volan i betragtningen av § 12.

Alfr. Overgaard: Det kunde kanskje bli billigere at vedta dette nu; men det er ikke paakrævet. Flere av repræsentanterne har mandat til at stemme mot pensionsordningen. Princippet utsættelse er jo ellers ogsaa knæsat her, saa det skulde være i sin orden. Mange ting er utsat, som var mer paakrævet end dette. Det er dog rimelig, som Volan paapekte, at vi vedtar sidste passus av § 12.

Fru Anna Pleym: Komiteen har undersøkt, hvorledes andre forbund og i andre land har ordnet dette. Vi ser det er vanskelig for dem, som har staat længe i arbeidet, at gaa tilbake til de pladser de stod i, da vi tok dem i vor tjeneste, og dette pligter vi at ta hensyn til. At pensionere vore folk er en uavviselig pligt. Ljungkvist mente, dette burde henvises til landsorganisationen; men Arbeidsmandsforbundet har været banebryter i mange retninger og bør være det ogsaa i denne. Funktionærerne vil ogsaa komme til at staa friere i det, naar de ikke i alt de gjør ser stillingen sættes paa spil. De vil altid søke at komme over i private forhold igjen; men en tillidsmand i et forbund maa være som en skuespiller altid. Han har ingen tid til at tænke paa sig selv. Det er ogsaa en anden alvorlig tanke, som ligger bak dette. Vi skal gjøre det slik, at tillidsmændene med mere mod og mer rakrygget skal kunne kjæmpe for kameraternes saker. La os huske, at Rich. Hansen begyndte med 1400 kroner i aarlig løn i forbundet. Det her foreslaaede vil gjøre et litet skaar i deres lønninger; men man faar et fond opspart. Jeg vil anbefale, at man tar saken under overveielse nu og ikke utsætter den.

O. Grytnes: Det er ingenting at si paa, at organisationen indretter pensionsordning for sine funktionærer, og det er bra, at vi er kommet saa langt, at indstilling foreligger her. Men vi vet ikke, om vi kommer til at holde fast ved forbundsformen i vor organisation: vi kan komme til at bryte med det næste aar, og da bør vi utsætte saken. Baade organisationsform og taktik kan bli omlagt, og vi kan da faa en mer stabil ordning.

E. Ljungkvist: Jeg vil ikke ha nogen pensionsordning for de bedrestillede, og da skal man ikke si, at jeg ikke hævder likhetsprincippet. Til fru Pleyms pene foredrag om sikkerheten i stillingerne vil jeg si, at jeg heller ikke ønsker nogen kastet ut; men vi har i de sidste aar kastet en tillidsmand ut, som har gjort rydnings

arbeide mer end nogen anden paa dette landsmøte. Jeg ser hans hvite hode her nu, og jeg ser, at det ikke har skadet ham. Vi skal ikke ha tillidsmændene til de blir saa blanke i skallen som jeg; men vi faar utsætte dette, til vi faar noget, som der er mer likhet i.

Joh. Karlgren: Jeg forstaar godt fru Pleyms pene ord; hun maa jo forsvare sin indstilling. Med hensyn til billigheten, som der tales om, saa ser jeg, at her foreslaaes, at forbundet skal betale fra vedkommendes ansættelsestid. Det vil bli en utgift idag paa 14—16,000 kroner. Saa er det renterne. Jeg vil anbefale utsættelsesforslaget.

Rich. Hansen: Jeg har ikke noget imot, at saken utsættes; men vi blev paalagt paa Bergens-møtet at utrede en pensionsordning for funktionærene, og er da kommet til det resultat, at et saadant opsparingssystem med tilskud fra forbundet vilde være det bedste. Ingen vilde da staa paa bar bakke, om han blev kastet. Naar man ikke lenger var i kontakt med organisationens majoritet, kunde der lettere vælges en anden. Komiteen er ikke gaat saa langt som til at foreslaa pension. Man kan dog ikke henskyte pensioneringen av forbundets funktionærer til landsorganisationens kongres. Landsorganisationen kan ikke ha noget med det at gjøre. Den samlede organisation kan heller neppe ta saken op. Man fik da heller utsette til vort eget neste landsmøte. Vil man ha pensionsordning, saa faar man vedta den. Det foreliggende forslag er greit. Enhver kan regne ut, hvorledes det virker. Og man kan ophæve ordningen, naar man vil. Den kan godt vedtages her og ophæves paa neste landsmøte. Tænker man litt over det, saa vil man finde, at det er ikke nogen særlig stor fordel for funktionærene i det; men det kan utvikles til et mer fuldkomment system. Det er klart, at det ogsaa er den billigste ordning for forbundet. Billigere end at bevilge pensioner paa landsmøterne. Hvis man nu vil ha det utsat, saa faar man vedta en blank og bar utsættelse, ikke henwise det til en uvedkommende institution som landsorganisationen, hvilket Ljungkvist har foreslaat.

H. Stuedahl: Jeg kan ikke hylde dette forslag. Tanken kan nok være berettiget, men vi kan ogsaa komme til at opelske et aristokrati inden vore egne rækker. Funktionærene faar holde sig pensioner selv; vi bør ikke støtte denslags selvhjælpsinstitutioner.

Arthur Berby: Jeg vil anbefale utsættelse. For det første er jeg imot pensionsordningen i sin helhet; men efter lønsrevisionen, som nu er foretat, behøver vi heller ikke at være nervøse for funktionærene i fremtiden. Hvilken likhet blir det, naar vi ikke tænker paa os selv, men bare tænker paa funktionærene? Vi maa vareta vore egne krav. Det kunde ogsaa være godt at skifte paa med funktionærene litt. Helst burde de ut paa arbeidsplassen efter hver 3-aarsperiode.

E. Volan: Vi bør ikke utsætte sykehjelpen.

A. Gabrielsen: Det times mig nu for første gang paa dette møte at gjøre det sidste indlæg i en debat. Til komiteens utredning vil jeg si, at naar den ikke har fundet nogen tilfredsstillende

pensionsordning at lægge til grund, saa faar vi vente. Volan siger, at ordningen her utvilsomt vil bli den billigste. Kanske Volan har ret i det, at det vil bli billigst. Men det har forundret mig mest, at *princippet*, det feilagtige princip, har Volan ikke nævnt med et ord. Fru Pleym sa, at Arbeidsmandsforbundet burde bli banebryter ogsaa paa dette omraade. Jeg vilde beklage, om Arbeidsmandsforbundet gjorde sig til banebryter for pensionsordninger. Det vilde virke til, at vi fik en overklassestab at bekjempe mellom os selv ved siden av den vi har utenfor. Der tales om de gamle, som kastes ut. Det er ikke vor skyld. Det er samfundet, som kaster disse folk paa gaten. Rich. Hansen sa, at disse regler ikke var nogen pensionsordning. Deri er jeg ikke enig; men selv om det forutsættes, at jeg er enig, saa tror jeg paa utviklingen, og jeg tror, at om landsmøtet vedtok dette opsparingssystem, saa vilde det opelske en overklasse inden vore egne rækker. Det vilde absolut virke derhen. Det er av principielle grunde jeg bekjemper forslaget, og jeg siger, at vi maa stemme det ned. Det bør ikke komme igjen mer heller.

Votering: Utsættelse vedtoges med stort flertal.

Henviisning til landsorganisationens kongres forkastedes med stort flertal.

Nicolay Hansen optok sidste passus i § 12 som særskilt forslag.

Det blev forkastet.

Suppleantvalget.

Følgende var valgt til suppleanter for hovedstyret: 1. *Rolf Richardsen*, Bosmo, 116 stemmer; 2. *Edvard Moseng*, Foldalen, 116 st.; 3. *Ole Moen*, Rjukan, 116 st.; 4. *Gustav Sundbye*, Trondhjem, 115 st.; 5. *Emil Hildebrandt*, Evje, 114 st.; 6. *Dominikus Storvedde*, Stavanger, 112 st.; 7. *Otto Olaussen*, Slemmestad, 111 st.; 8. *Joh. P. Isaksen*, Birtavarre, 103 st.; 9. *Andreas Sivertsen*, Bergen, 48 st.

Nummerordenen for de 3 første bestemtes ved lodtrækning.

Ferier ved Norsk Hydro.

J. Eikefjord foreslog:

«Landsmøtet paalægger forretningsutvalget at med alle for haanden staaende midler arbeide for, at arbeiderne ved Norsk Hydro faar ferie iaar, enten som tariffen bestemmer eller at arbeiderne erholder ekstra betalt for ferien».

Forslaget vedtoges mot 1 stemme.

Etablering av arbeidsregulativer.

Den komité, som var nedsat for at avgi indstilling angaaende forslaget fra den av det stedlige styre Skien—Hjuksebø nedsatte komité avgav indstilling. Forslaget fra Skien—Hjuksebø lød som følger:

Til samtlige foreninger inden Grube- og anlægsgruppen av N. A. F.

Da det ofte har hændt, og fremdeles hænder, naar en arbeider eller et arbeidslag skal paabegynde et arbeide og prisen skal sættes, at de ikke blir enige med arbejdskjøperen om prisen. Følgen blir da den, at enten maa da vedkommende arbeider (arbeidere) ta arbeidet for den pris arbejdskjøperen vil gi, eller ogsaa forlate arbeidspladsen. I første tilfælde er vedkommende arbeidere som regel paa forhaand dømt til ved akkordens avslutning at faa sig utbetalt et ynkelig oppgjør.

I andet tilfælde vil arbejdskjøperen forsøke at faa andre folk til at utføre arbeidet for den og muligens *under* den pris han har budt den forrige arbeider eller lag.

For at forsøke at komme bort fra disse utholdelige tilstande, vil komiteen tillate sig at fremsætte følgende forslag:

1. Paa hver arbeidsplads og inden hver forening nedsættes en komité paa 3 mand (arbeidsregulativkomité). Denne komité bør være mest mulig alsidig sammensat, f. eks. 1 tunnel- (grube-) arbeider, 1 mur- og betonarbeider, 1 jord- og fjeldarbeider.
 2. Naar en arbeider eller et lag ikke har kunnet bli enige med arbejdskjøperen om prisen, skal den underrette vedkommende komité (arbeidsregulativkomiteen) derom. Komiteen skal da snarest mulig begi sig til arbeidspladsen og undersøke, under hvilke forhold arbeidet skal utføres, og sammenligne den forlangte pris med dette; finder saa komiteen, at arbeideren eller laget har været rimelig i sit prisforlangende, skal den gjøre arbeiderne (foreningen) bekjendt med det resultat den er kommet til, og paaby at ingen tar arbeidet under den pris angjældende arbeidere har forlangt. *Bekjendtgjørelse bør ikke ske gjennom pressen eller ved opslag, ei heller bør den publiceres for utenforstaaende.*
- Komiteen eller foreningen maa gjøre nyankomne arbeidere bekjendt med den pris, som er forlangt i et saadant arbeide, som de tidligere arbeidere har maattet frareise paa grund av prisen. Skulde det vise sig, at arbejdskjøperen holder striks paa den av ham engang budte pris, saa bør foreningerne, eventuelt Norsk Arbeidsmandsforbund, yde disse nyankomne reisehjælp til en anden arbeidsplads.
3. Da det i en længere tid ved private anlæg, og da i særdeleshet i tunneller, har været opstilt præmie for saa og saa lang inddrift paa saa og saa lang tid, og da dette system ogsaa har gjort sit indtog ved statens anlæg, vil komiteen paa det indstændigste henstille til alle klassebevisste og organiserte arbeidere ikke at befatte sig med saadan præmiedrivning, da den i det lange løp i høi grad vil virke lønstrykkende.

For Skien—Hjuksebø stedlige styre.

I komiteen:

Otto Løken,
komiteens formand.

Johan Fagerlien.

Alfr. Øvergaard.

G. Sethil redegjorde for forslaget og fremsatte paa komiteens vegne følgende forslag:

«I anledning Skien—Hjuksebø stedlige styres vedtagne ordning med arbeidsregulativkomiteer vil landsmøtet uttale, at hvis ordningen viser sig at være praktisk gjennomførlig og effektiv i sine virkninger, bemyndiges forretningsutvalget til økonomisk at støtte foreningen i dens bestræbelser for at hævde lønsnivaet.

Hvis saadan støtte skal kunne paaregnes, pligter foreningerne at skaffe de nødvendige opplysninger angaaende saken.»

Forslaget vedtoges med overveiende flertal.

Det besluttedes at ta en pause til klokken 1 for at *sykkassen* kunde holde møte.

Eftermiddagsmøte søndag 3. oktober.

Dirigent: Joh. Gudmundsen.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Eksklusioner.

G. Sundbye: Et medlem av avdeling 44, Grubernes arbeidsmandsforening, Bjørnevand, er blit ekskludert under noget mystiske forhold. Eksklusionen synes væsentlig at grunde sig paa medlemmets, hr. Knutsens, optræden paa det kooperative indkjøpslags generalforsamling. Avdeling 44 hadde rettet klander mot styret og generalforsamlingen i den kooperative forening og krævet nyt styrevalg. Dette har Knutsen bekjæmpet, idet han paa generalforsamling i selskapet i februar maaned fremsatte forslag om, at der ingen forføining skulde tages i anledning avdeling 44's reiste klander. Det blev paastaat, at Knutsen hadde været paa avdeling 44's møte uten at imøtegaa indvendingerne. Striden kulminerte da, og avdelingen besluttet at ekskludere Knutsen. Da saken er blit indanket for hovedstyret, har dette overlatt den til landsmøtet, og en komité er nedsat her, som har gjennomgaat dokumenterne i saken. Der har været nogen mindre tvister; men de er ikke nærmere præcisert. Striden dreier sig hovedsagelig om generalforsamlingen i det kooperative selskap. Det har ogsaa været noget mudder med, at foreningens tidligere sekretær hadde solgt trikotage for det kooperative selskap, men hadde saa begyndt egen forretning. Vi har ikke fundet eksklusjonen berettiget, og komiteen har formet saadant forslag:

«Saken angaaende avdeling 44 og medlem av samme forening Aksel Knutsen.

Komiteen har gjennomgaat de fra begge parter fremstilte dokumenter, og kan komiteen ikke finde, at medlem Aksel Knutsen har handlet i strid med lovenes § 27 c, som er den paragraf, hvorefter Knutsen skal være ekskludert.

Avdeling 44 bygger sin begrundelse paa en handling, som Knutsen skal ha gjort sig skyldig i indenfor den kooperative bevægelse der paa stedet, idet han skal ha fremsat en resolution i det kooperative indkjøpslag, som motvegt mot en anden resolution fra avdeling 44, hvor Knutsen var medlem.

Dette skal Knutsen ha gjort, tiltrods for at han var tilstede i avdeling 44, hvor avdelingens resolution var vedtat, og uten at opponere.

Komiteen kan ikke av disse Knutsens handlinger trække den slutning, at han, Knutsen, har optraadt ukollegialt eller uhæderlig, men i egenskap av styremedlem i indkjøpslaget har handlet i begge parter interesse, og indstiller komiteen derfor til hovedstyret paa:

At medlem nr. 16,086, Aksel Knutsen, fremdeles forblir som medlem av avdeling 44 og betrages som en solidarisk kamerat.

I komiteen:

Gustav Sundbye. Ant. H. Elvenæs. Gustav Rontèn.»

Saken var behandlet i hovedstyret den 1. ds., og der fattedes saadan beslutning:

«Den av avdeling 44 foretagne eksklusion av hr. Knutsen annulleres, og hr. Knutsen forblir som medlem av avdelingen.»

Senere er der kommet telegram fra avdelingen, som overlater landsmøtet at avgjøre saken.

Hans Moen: Den avdeling dette gjælder er en broderforening til den avdeling jeg tilhører. Komiteen har i store hovedtræk gjort rede for grunden til eksklusionen. En av disse skal ogsaa være Knutsens forhold ved bilæggelse av en konflikt. Dette forholder sig slik, at foreningen gik til direkte aktion for at faa ind igjen sin formand, som var avskediget. Paa telegrafisk anmodning kom Reiersen op for at ordne saken. Der blev paa det møte, som kom istand, fremsat forslag om, at Reiersen ikke skulde ha hverken taleret eller stemmeret. Knutsen kom med forslag om, at han skulde ha taleret, og dette blev vedtat. Siden har enkelte set skjævt paa Knutsen. Det maa da være rimelig, at en tilkaldt tillidsmand maa faa tale paa et saadant møte. Knutsen var i sin gode ret. Det andet skriver sig fra en diskussion i det kooperative indkjøpslag, hvor der var forslag oppe om nyt valg, og Knutsen stillet sig imot. Knutsen var ikke tilstede paa det møte i foreningen, hvor dette behandledes, og kunde saaledes ikke opponere. Eksklusionen er aldeles uberettiget. En mand maa faa fremholde sine meninger inden den organisation han tilhører. Vi, som er socialister og hævder ytringsfrihet, maa ogsaa tillate den. Jeg vil anbefale hovedstyrets indstilling.

Anton Elvenæs: Jeg har en smule kjendskap til striden og skal fremlægge de oplysninger, jeg sitter inde med. Knutsen tilhører den rolige, sindige og fornuftige retning; de andre er repræsentanter for den nye retning og overveier ikke altid saa godt sine handlinger. Knutsen har været et av de bedste medlemmer vi har hat deroppe.

Han siger fra, naar en mand lider overlast. Den resolution, som der er tale om, gjælder det, at der i det kooperative lag var strid om valg av styre. 20 medlemmer, tilhørende den nye retning, hadde krævet nyt valg, da de ikke fik sit igjennem paa generalforsamlingen. Mot dette stillet Knutsen motforslag, og hans forslag vedtoges med knusende majoritet. Da dette var avgjort, mente styret i avdeling 44, at Knutsen burde utstøtes. Man sa ogsaa, at Knutsen hadde stemt mot forslaget i avdeling 44. Dertil skulde han ha været flaakjæftet mot en Oluf Olsen, som drev trikotagehandel. Olsen var bli avskediget av selskapet, fordi han hadde drevet agitation, og det blev da ordnet saaledes, at han skulde faa gaa ute paa arbeidspladserne og sælge trikotage for den kooperative forretning. Olsen gik ut med sin bylt og gjorde gode forretninger. Men saa sluttet han at ta varer fra den kooperative forretning og kjøpte sine varer andetsteds. Knutsen betegnet dette som privatkapitalisme. Der har ogsaa været andre stridspunkter mellem de to retninger i avdelingen. Landsmøtet bør ikke ha nogen betænkelighet ved at vedta hovedstyrets forslag. Der er ogsaa foregaat en kursforandring i foreningens styre deroppe nu. Paa grund av krisen er de uroligste reist bort, og der er bli nyt styre. Der er ogsaa kommet telegram fra avdelingen, som gaar ut paa at bemyndige landsmøtet til at avgjøre saken.

Gunnar Sethil: Forretningsutvalget har ikke fundet de eksklusioner, som er indanket for hovedstyret, berettiget. Det er dog at merke sig, at der ikke er bestemt nogen appellinstans for eksklusioner. § 27 i lovene gir avdelinger ret til at ekskludere medlemmer. Det har hændt, at naar forretningsutvalget har sendt en eksklusionssak tilbake til avdelingen, saa er den ikke bli opretholdt. I nærværende forhold, mellem avdeling 44 og Knutsen, saa sendte Knutsen rapport til forretningsutvalget. Vi sendte avskrift av Knutsens redegjørelse til foreningen og av foreningens til Knutsen. Efterat saken paany var behandlet i foreningen, fik vi meddelelse om at eksklusionen var opretholdt. Vi har saa forhandlet med 2 repræsentanter fra avdeling 44 og 2 fra den andre forening. Repræsentanterne mener, at eksklusionen er uberettiget; men styrelsen har ingen myndighet til at si nei, naar et medlem er ekskludert. Det er spørsmal om det er hensigtsmessig at vedta noget nu, da lovene er utsat. I mange tilfælder har forretningsutvalget fundet et yderlig svagt grundlag for utstødelsen. «Ukollegial optræden» uten nogen redegjørelse er oftest formelen. Man maa merke sig, at det at gaa hen og ekskludere et medlem er en streng straf. Det bør sikres, at vedkommende maa faa anledning til at forsvare sig, og der maa opprettes en appellinstans. Det behøver ikke være styret. Det kan godt være en anden instans. Hvis man skulde vedta noget her, saa maatte det vel overlates til forretningsutvalget. Saken angaaende Knutsen har vi hat anledning til at gjøre os bekjendt med, og som det er oplyst av repræsentanten fra Kirkenes, A. Elvenæs, er der telegrafert fra avdelingen, at eksklusionen nu bør avgjøres av landsmøtet.

Komiteens forslag vedtoges enstemmig.

Gustav Rontén: Naar vi er plaget av saadanne saker og behandler dem for lukkede dører, saa faar vi la være at si mer om dem, naar de er avgjort. Der er en analog sak med den nu avgjorte. Men det er av større betydning endda, idet det gjælder en, som er kommet langt i politikken. Feiersvendenes forening i Stavanger har ekskludert Ole Jakobsen. Hele eksklusionen synes at være bygget bare paa sladder. Ole Jakobsen er medlem av formandskapet, byens viceordfører, og han er gammelt medlem av forbundet. Forholdet med feierne er det, at mestrene ansættes av svennene, og enhver feiersvend gaar derfor med en mester i maven. Forutsætningen for eksklusionen er en beslutning om, at saker angaaende feierne, som skal op i bystyret, skal først behandles i foreningen. Ole Jakobsen er beskyldt for ikke at ha holdt sig dette etterrettelig. Der kan bli indkaldt formandskapsmøte med saa kort varsel, at det er umulig at befølge det; men Jakobsen siger, at han har overholdt bestemmelsen. Foreningen har ogsaa heftet sig ved flere mindre ting. Gudmund Pedersen har været derborte for at stifte fred, og han krævet da, at Ole Jakobsen skulde være tilstede i foreningen ved sakens behandling. Dette blev negtet med 5 mot 4 stemmer. Det ser saaledes ut, som om foreningen hadde noget den vilde skjule. Richard Hansen var saa derborte, og hvad han opnaadde var at faa foreningen til at gaa med paa, at hovedstyret skulde ta sig av saken; men uten dog at foreningen vilde indrømme hovedstyret ret til at avgjøre den. Hovedstyret kunde ifølge lovene da heller ikke fatte beslutning. Komiteen finder eksklusionen uberettiget og avgir følgende indstilling:

«Strid mellem avdeling 169, Feiersvendenes forening, Stavanger, og medlem av samme forening, Ole Jakobsen.

Den av hovedstyret nedsatte komité til at behandle saken foreslaar, at vedkommende medlem, som var ekskludert av foreningen, fremdeles blir at betrakte som medlem av samme forening.

Hovedstyret tiltræder komiteens indstilling og foreslaar, at saken avgjøres av landsmøtet.»

Hvis eksklusionen opretholdes, saa vil det si det samme som at Ole Jakobsen iaar ikke kan opstilles paa Arbeiderpartiets liste i Stavanger. Han maa ogsaa gaa av som bestyrer av sykekassen. Bortset fra dette mener vi, at foreningen har handlet uoverveiet. I forelægget er der ogsaa beviser for, at han ikke har handlet ukollegialt, saaledes fra feiersvendene i hans distrikt og fra postmester Egede Nissen.

C. Strøm: Jeg tror landsmøtet vilde gjøre heldig i ikke at ta nogen beslutning i denne sak. Det undrer mig ikke, at Jakobsen kan fremlægge en hel del beviser for ikke at ha handlet ukollegialt. Jakobsen er ekskludert paa et aar. Tidligere en gang er han ogsaa blitt ekskludert. Klagen mot Jakobsen gaar ut paa, at han har gått med paa at ansætte en svend, som var hans svigerfars søn, endskjønt han var udygtig. Hvad tror man følgen vil bli av saadanne

beslutninger, som de vi indbydes til her? Jeg er sikker paa, at dokumenterne i saken er likesaa rotet som selve affæren.

Rich. Hansen: Vi har gaat frem med stor forsigtighet i saken. Da jeg var i Feiersvendenes forening i Stavanger, bad jeg dem, om de ikke kunde gaa med paa at nedsætte en komité til at undersøke saken; men de negtet at la saken undersøke paa en upartisk maate, trods at alt er forsøkt for at saa kunde ske. Eksklusionen er absolut uberettiget, og landsmøtet, som er forbundets høieste myndighet, maa avgjøre striden. Jakobsens svigerfar er feiermester, og han vilde ta en søn til hjælper. Dette indvilgedes av stadsingeniøren; men gutten vilde ikke være feier i Stavanger. Nu er det paa- staat, at Jakobsen visste om anslaget mellem sin svigerfar og stadsingeniøren; men ingen har ført bevis for, at Jakobsen visste det. Jakobsen skal altsaa straffes, fordi han visste om en forbrydelse, som heller ikke kom til utførelse. Det er sandt, at han en gang har været utenom Feiersvendenes forening. Den bestod da av 3 medlemmer. Jakobsen stiftet en ny forening, og de to slog sig senere sammen. Det gaar ikke an at ruinere manden. Ti opretholdes eksklusionen, saa maa han gaa av som sykekassens bestyrer og som viceordfører i Stavanger. Strøm har ikke rede paa denne sak. Han kjender ikke dokumenterne.

Gudm. Pedersen: At redegjøre for hele dette forhold vilde ta lang tid, og da foreningen ingen representant har her heller, kan man komme etterpaa og si, at fremstillingen er uriktig. Hvis saken var blitt fremstillet fra begge sider ogsaa i foreningen, saa vilde det set anderledes ut. Feiersvendenes forening har flinke nok folk til det. Der er tat op ting, som ligger 7—8 aar tilbake i tiden, og det er for galt. Komiteen har hat dokumenterne for sig og gransket dem, og den har fundet saa liten grund til eksklusionen, at den mener den burde ikke været foretat. Dokumenterne er greie nok til at finde rede i.

Sigurd Malmberg: Feierne i Stavanger burde selv avgjøre disse saker. Der hersker de samme forhold i Kristiania som i Stavanger, tildels værre. Jeg vil henstille til de øvrige representanter at la denne sak være. La feierne i Stavanger selv ordne sine affærer.

Sven Roed: Med hensyn til eksklusion av medlemmer bør foreningerne være suveræne. Det er ikke bare det, at de bør ha selvbestemmelsesret; men de har ogsaa de bedste forutsætninger til at domme. Jeg vil ikke motsætte mig, at denne eksklusion blir op- hævet; men jeg vil motsætte mig, at landsmøtet faar overmyndighet i saadanne tilfælder.

A. Gabrielsen: Forholdet berører den samlede organisation. Det er sagt, at man har rotet i optil 8 aar gamle saker; men derfor kan de være aktuelle. Det er nævnt her, at vedkommende medlem ogsaa er medlem av Stavanger bystyre. Javel. Det er intet i veien for, at en kan være en god kommunalpolitiker og endda en daarlig fagkamerat. Men naar foreningen negter ham at forsvare sig, da er det en brutalitet, som ikke kan undskyldes. Videre negter den at la saken behandle av en komité. Bare ut fra disse grunde

er det nok at ophæve eksklusionen. Selv i det kapitalistiske røver-samfund negtes ikke forbryderne at forsvare sig. Hvis foreningen har sin anklage i orden, hvorfor negter den da manden at føre sit forsvar? I. W. W. i Amerika har en appelinstant som dommer i saadanne saker.

C. Strøm: At foreningen ikke vilde ha Jakobsen tilstede, er ikke saa underlig. At den ikke vilde ha nogen indblanding utenfra eller la saken avgjøre av andre er heller ikke saa rart. Man vilde nok ofret foreningens interesser. Feiersvendenes forenings medlemmer har heller ikke kunnet maale sig med Jakobsen i debatten. Han er en av Stavangers dygtigste politikere. Han vilde nok snudd Feiersvendenes forening rundt. Landsmøtet har ikke betingelse for og ingen ret til at avgjøre denne sak.

G. Rontén: Jeg er enig med dem som mener, at landsmøtet helst skulde avvise saadanne saker. Men naar der ingen appelinstant er, saa maa man gaa til landsmøtet, som er suverænt. Jakobsen har attest fra sin svigerfar, feiermester Eriksen, at han ikke har hat noget at gjøre med den paatænkte ansættelse av hjelpe-svenden.

G. Sundbye anbefalte vedtagelse av komiteens indstilling.

Votering: Komiteens indstilling vedtoges.

B. Storstrand foreslog:

«Det paalægges forretningsutvalget, eventuelt hovedstyret, at avgjøre saadanne tvister indtil en ny ordning finder sted.»

Forslaget vedtoges.

6. Sykekassen.

(«Dagsorden» pag. 39—40.)

Osw. Martinsen oplyste, at generalforsamlingen hadde forkastet forslagene om sykekassens ophævelse og besluttet, at den skulde prøves endnu et aar. Hvis den da ikke gik, skulde den lægges ned. Redegjorde for de lovændringer generalforsamlingen hadde vedtat, og som fremlagdes til landsmøtets godkjendelse som følger:

Forslag til love for Norsk Arbeidsmandsforbunds syke- og begravelse-kasse.

Formaal.

§ 1.

Kassens formaal er at sikre sine medlemmer:

- a. Sykepenges, naar sygdommen medfører arbeidsudygtighet eller refunderte lægeutgifter i henhold til § 6, punkt b.
- b. Begravelsebidrag i henhold til § 7.

Medlemsskap.

§ 2.

- a. Alle medlemmer av Norsk Arbeidsmandsforbund, der ikke lider av uhelbredet eller uhelbredelig sykdom, kan bli medlem av kassen.

- b. Medlemmerne inddeles i 2 klasser:

Klasse 1 omfatter de mandlige medlemmer av forbundet.

Klasse 2 omfatter de kvindelige medlemmer av forbundet.

- c. Indmeldelse sker til avdelingernes sykekasserere, der har at paase, at vedkommende opfylder betingelserne for at bli medlem og at han (hun) indskrives i den klasse han (hun) skal tilhøre i henhold til bestemmelse i punkt b.

Fra avdelinger, hvor kassen ikke har nogen medlemmer, og fra forbundets direkte medlemmer sker indmeldelse til kassens bestyrer.

- d. For at være medlem av begravelse-kassen betinges ikke, at man er tilsluttet klasse 1 eller 2, eller omvendt.

Indskrivningspenger og kontingent.

§ 3.

- a. Ved optagelse som medlem erlægges:

Klasse 1. I indskrivningspenger kr. 1.00 og en ukentlig kontingent à 30 øre.

Klasse 2. I indskrivningspenger kr. 0.50 og en ukentlig kontingent à 15 øre.

- b. Indskrivningspenger til begravelse-kassen er 50 øre for medlem og medlems hustru med en ukentlig kontingent à 5 øre for alle tilmeldte.

Kontingenten kvitteres i medlemsboken med kassens egne kontrolmerker. Fristempling for kontingent bevilges ikke. Strækker ikke kontingenten til, kan forretningsutvalget utligne ekstrakontingent.

Kontingentens indbetaling.

§ 4.

Kontingenten indbetales (av avdelingene) maanedlig og senest den 20. i hver maaned for den foregaaende. Under særlige forhold kan forretningsutvalget fordre kontingenten indbetalt oftere. Længere restansetid uten forretningsutvalgets samtykke medfører tap av rettigheter for avdelingens medlemmer. Ved hver maanedlig indbetaling av kontingenten pligter sykekassens kasserer at indsende fortegnelse over de i maanedens løp nyindmeldte medlemmer samt indskrivningspengene for samme. Undlates dette blir vedkommende medlemmer kun at regne for medlemmer fra den 1. i den maaned, for hvilken kontingenten indsendes til hovedkontoret.

Berettigelse erhverves.

§ 5.

- a. Berettiget til sykebidrag er de, der har været medlem av kassen i minst 3 maaneder (13 uker) og ikke skylder kontingent for over 4 uker.
- b. Berettiget til begravelsebidrag er de, der har været medlem av kassen i minst 6 maaneder (26 uker) og betalt den bestemte indskrivnings- og ukekontingent.

- c. Ved utbetaling av syke- eller begravelsesbidrag fratrækkes mulig restanse.

Tiden for innmeldelse regnes fra den dag innskrivningspengene betales. Restanse over 8 uker medfører strykning, og kan de som er strøkne kun optages som nye medlemmer.

Sykeunderstøttelse.

§ 6.

- a. For de første 3 sykedage ydes ingen understøttelse; medfører sykdommen længere arbeidsudygtighet utbetales bidrag fra 4. sykedag i indtil 13 uker i et aar (understøttelsesaar). Tiden regnes fra første sykedag, for hvilken bidrag er utbetalt.

Understøttelse beregnes for alle ukedage undtagen søndag og utgjør:

Klasse 1 kr. 1.60 pr. dag (kr. 9.60 pr. uke)
 — 2 - 0.80 - - (- 4.80 - -)

Forsaavidt bidraget, for dem der er tilsluttet offentlig eller godkjendt sykekasse, sammen med dette skulde overstige 90 pct. av medlems indtægt, utbetaler kassen kun differansen indtil 90 procent.

- b. For medlemmet selv av klasse 1, der ikke er medlem av den offentlige sykeforsikring eller anden godkjendt sykekasse, kan faaes refundert lægehonorar indtil kr. 50.00 under sykdom, der ikke medfører arbeidsudygtighet, dog maa sykeunderstøttelse og lægehonorar ikke overstige beløp svarende til 78 dages understøttelse à kr. 1.60 i et understøttelsesaar. Den, der har erholdt fuldt bidrag, 13 uker, enten i et eller flere avbrutte syketilfælder indenfor et aar, kan ikke erholde yderligere understøttelse, før der er blit et nyt understøttelsesaar, og maa medlemmet ha været arbeidsdygtig (arbeidet) mindst 4 uker siden sidste understøttelse.

Begravelsesbidrag.

§ 7.

- a. Begravelsesbidrag utbetales med kr. 40.00 efter 26 ukers medlemsskap og kr. 60.00 efter 1 aars medlemsskap.
- b. Begravelsesbidrag utbetales kun naar vedkommende selv eller der for vedkommende er betalt den i § 3, punkt b, fastsatte innskrivnings- og ukekontingent.

Sykeunderstøttelse ydes ikke.

§ 8.

- a. Ved sykdom foranlediget ved ulykkestilfælde, der understøttes i henhold til ulykkesforsikringsloven, utbetaler kassen ingen understøttelse.
- b. Den, som i beruset tilstand ved slagsmaal eller paa anden maate selvforskyldt paadrar sig sykdom, har ingen ret til understøttelse. Likeledes tapes retten til understøttelse, hvis den syke viser sig beruset eller undlater at følge lægens forskrifter.

§ 9.

Opdages det senere, at nogen ved innmeldelsen var beheftet med uhelbredet eller uhelbredelig sykdom, blir vedkommende at stryke som medlem.

Krav om sykeunderstøttelse.

§ 10.

Krav om understøttelse ledsaget av lægeattest, der angir sykdommens art og varighet, maa være innsendt til kassens bestyrer gjennom formanden i den forening, hvor vedkommende er medlem, senest 6 uker efter sykdommens ophør, ellers tapes retten til understøttelse. Kravet skal ledsages av bevidnelse fra formanden og kassens kasserer, at vedkommende er berettiget medlem (se §§ 5, 9 og 10), samt om vedkommende fremdeles er syk eller ei, og hvor mange dage han var syk og arbeidsudygtig. Direkte medlemmer, som selv indgir krav om understøttelse, maa foruten lægeattest vedlægge lignende bevidnelse fra 2 troværdige mænd, helst kommunens ordfører eller lensmand som den ene.

Krav om begravelsesbidrag.

§ 11.

Krav om begravelsesbidrag maa være ledsaget av dødsattest og være innsendt til kassens bestyrer gjennom formanden i den forening, hvor vedkommende er medlem, senest 6 uker efter dødsfald.

Kravet skal ledsages av bevidnelse fra formanden og kassens kasserer, at vedkommende er berettiget medlem. Medlemsboken maa indsendes sammen med kravet.

Direkte medlemmer maa selv indgi krav om begravelsesbidrag, ledsaget av dødsattest og vedkommende medlems medlemsbok.

Kassens ledelse.

§ 12.

- a. Kassens hovedledelse paahviler forbundets hovedstyre og forretningsutvalg, der overfor kassen har samme myndighet som i forbundets øvrige anliggender.
- b. Til at forestaa den daglige ledelse, føre kassens regnskap og besørge korrespondansen vælges en bestyrer.

Bestyreren vælges av landsmøtet med absolut majoritet. Landsmøtet bestemmer hans løn.

§ 13.

Bestyrerens kontante kassebeholdning maa ikke overstige 500 kroner. De øvrige indsættes i en av forretningsutvalget antat bank og kan kun haves efter anvisning av forbundets formand eller kasserer. Kassens bestyrer stiller betryggende kaution for 800 kroner.

§ 14.

Bestyrerens løn, anskaffelse av materiel, portoutgifter etc. utredes av kassen. Likeledes kan forretningsutvalget bestemme, at en

viss procent av kassens inntægter overføres til forbundets kasse til dækkelse av de øvrige administrationsutgifter, saasom husleie, lys, rengjøring etc.

Revision.

§ 15.

Forbundets revisorer har en gang hvert kvartal at gjennomgaa kassens regnskaper og avgi beretning om samme til forretningsutvalget.

§ 16.

Forretningsutvalget og revisorerne har til enhver tid adgang til bestyrerens bøker. Findes der at være misligheter ved disse, kan forbundsstyret ved en majoritetsbeslutning suspendere ham og ansætte en ny indtil neste landsmøte.

§ 17.

Ekstrakt av de reviderte kvartals- og aarsregnskaper indrykkes i «Arbeidsmanden».

Aarsregnskapene trykkes og omsendes til avdelingerne sammen med forbundets regnskaper.

Opløsning.

§ 18.

Kassen kan ikke oppløses medmindre $\frac{2}{3}$ — to tredjedele — av medlemmerne stemmer derfor. I tilfælde opløsning tilfalder dens midler Norsk Arbeidsmandsforbund.

Lovens ikrafttræden m. v.

§ 19.

Nærværende lov er vedtat paa Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 1916.

Denne lov kan kun forandres paa et landsmøte efter indstilling fra møte av de tilsluttede avdelingers repræsentanter eller ved uravstemning blandt kassens medlemmer.

Opstaar der meningsforskjel om lovens forstaaelse, avgjøres dette av hovedstyret med adgang til at appellere saken til førstkommende landsmøte.

Lovforslaget godkjendtes, og Osw. Martinsen valgtes enstemmig il sykekassens bestyrer.

Andragende om laan til opførelse av Folkets hus paa Notodden.

Følgende andragende forelaa:

Undertegnede foreslaar for landsmøtet, at der til reisning av et Folkets hus paa Notodden bevilges et laan stort kr. 25,000.00. Pengene tages av de midler, der er anbragt i norske statsobligationer, samt

ydes kun paa den bestemte betingelse, at der av de fagorganiserte arbeidere paa Notodden ydes et antal av mindst 500 frivillige og gratis arbeidsdage, og at naar huset er reist skal laanet helt eller delvis overflyttes til en av stedets banker og de derved frigjorte penger tilbakebetales Norsk Arbeidsmandsforbund.

Motivering:

De fleste organiserte arbeidere har vel kjendskap til de forhold, som er raadende for Notoddens arbeidere hvad forsamlingslokale angaar, — de er aldeles fortvilede. Vi har erhvervet os en stor og udmerket beliggende tomt, hvorpaa der staar tre vaaningshuser, som nu bortleies. Tomten er paa 1200 kvadratmeter og gir plads for reisning av et Folkets hus, uten at nogen av de nu paa-staaende huser behøver at rives. Vi har en meget rimelig tomteleie, nemlig kr. 30.00 pr. aar. Eiendommen er sat i en værditakst av kr. 21,000.00. Idet vi henviser til den i forslaget nævnte betingelse — 500 frivillige arbeidsdage — vil vi ha sagt, at laanet skal ikke utbetales, hvis ikke arbeiderne er villige til at gjøre denne indsats.

Med den sikre forvisning, at landsmøtet forstaar betydningen av denne sak og vedtar vort forslag, tegner

For avdeling 193 Notoddens arbeidsmandsforening

Johan Iversen.

Salpeterfabrikkens arbeiderforening

G. A. Tjønnna.

G. Tjønnna: Det er ikke morsomt at være nødt til at stille landsmøtet et saadant forslag. Vi har tidligere hat et tilbud deroppe, som formanden var tilstede og saa paa. Det gik os ut av hænderne, skjønt det vilde været en udmerket forretning. Nu har formanden været deroppe og set paa forholdene. Paa den tomt vi nu har staar der 3 smaahuser, og tomten er saa stor, at et Folkets hus kan opføres paa den, uten at det blir nødvendig at rive de 3 smaahuser. Dette er ogsaa en fordel. Det er nogen gjæld paa eiendommen; men vi eier ogsaa meget i den, saa det skulde ikke være nogen risiko for Arbeidsmandsforbundet at anbringe sine midler der for en tid, til banken kan træde til.

E. Volan: Jeg har ikke noget imot, at arbeiderne paa Notodden blir hjulpet. Men det er letsindig at indbyde til ydelse av laanet uten at der foreligger planer eller overslag. Man maa huske paa, at det er blit dyrt at bygge nu. Materialpriserne er steget overordentlig, saa alle tidligere beregninger er kastet omkuld. Organisationer, som holder paa at bygge, har delt byggingen i 2 perioder for at se tiden an. Der maa ogsaa her kræves, at der indsendes planer og overslag, og det kunde da overlates hovedstyret at undersøke disse og ta avgjørelse. Det kunde bevilge laanet, hvis det var forsvarlig. Den betryggelse bør ogsaa et landsmøte i Arbeidsmandsforbundet ha. Jeg foreslaar:

«Notoddens arbeidsmandsforening og Salpeterfabrikkens arbeiderforening anmodes om at indsende planer og omkostningsoverslag til Folkets hus.

Hvis hovedstyret, efter at ha gennemgaaet disse, finder det økonomisk forsvarlig, gives styret bemyndigelse til at yde et laan av forbundets midler indtil 25,000 kroner.»

Alfr. Øvergaard: Jeg vil støtte andragendet fra Notodden. Naar forbundet har raad til at sætte bort 40,000 kroner i statsobligationer, saa maa det kunne anvende 25,000 kroner av disse til et formaal, som her foreslaaes. Jeg vil anbefale forslaget med den av Volan foreslaaede betingelse.

Joh. Iversen: Jeg kan oplyse, at vi gaar over til Volans forslag. Stillingen er forøvrig slik, at vi om ikke saa længe vil kunne indløse hele laanebeløpet. Bankerne er ogsaa blit villigere til at forhøie sin risiko, naar de hører om offervilligheten. Tegningerne er færdige, og laaneandragendet vil bli ledsaget av et omhyggelig overslag i alle detaljer. Volans forslag er derfor rimelig.

Oskar Johansen: Jeg vil stemme for Volans forslag, men vil tilføie, at vi ikke bør gaa hen og binde os for 25,000 kroner uten de bedste garantier. Vi maa være paapasselige med forbundets midler.

Sven Røed: Vi har merket konsekvenserne av de laan som er ydet. Forbundets virksomhet er blit lammet. Vi har ikke midler nok til at indvilge de laaneandragender som kommer, og da kan vi for konsekvensens skyld gjerne begynde at negte først som sidst.

Votering: Volans forslag vedtoges med stort flertal.

Stiftelse av fredsgrupper.

Johs. Bjørnstad foreslog:

«I anledning den forfærdelige krig, som raser omkring i Europa, vil jeg under eventuelt fremsætte følgende forslag:

Der stiftes fredsgrupper i alle forbundets avdelinger, da jeg finder det nødvendig ogsaa at ruste sig for fred som for krig.»

Forslaget blev henlagt under den forutsætning, at det var overflødig.

Sympatiuttalelser.

G. Rontén foreslog:

«Formand og viceformand bemyndiges til at sende vor parti-fælle Liebknecht møtets sympati i hans arbeide for freden.»

Forslaget vedtoges enstemmig.

H. Langhelle foreslog:

«Det overlates formand og viceformand at sende de dømte kamerater Hedén, Oljelund og Høglund en sympatiuttalelse.»

Enstemmig vedtat.

Overenskomst med den faglige landsorganisation i Amerika.

A. Gabrielsen: Det blev paa vort landsmøte i 1906 her i Kristiania vedtat en overenskomst med den faglige landsorganisation i Amerika, «American Federation of Labor», og dette har bevirket, at vi sender streikbrytere fra Norge til Amerika. Overenskomsten er vistnok gjensidig; men det er jo sjelden, at nogen amerikansk arbeider kommer hit. Jeg stemte imot forslaget i 1906, idet det ogsaa paa min forespørsel blev oplyst av Olav Kringen, at den amerikanske landsorganisation ikke var socialistisk. Jeg foreslaar:

«Landsmøtet anmoder forbundets forretningsfører om at opsi den mellem N. A. F. og A. F. L. indgaaede (gjældende) overenskomst, der gaar ut paa fri overgang mellem de ovenfor nævnte organisationer.»

Rich. Hansen: Det, som forelaa i 1906, var forslag til en overenskomst mellem landsorganisationerne. Det er ikke blit noget av. Det er kommet folk herfra til Amerika; men de har ikke faat fri overgang. De amerikanske organisationer kræver i regelen høie indskrivningspenger, og deres landsorganisation holdt sig ogsaa længe utenfor den internationale faglige forbindelse. Der er ingen officiel overenskomst mellem vort forbund og den amerikanske landsorganisation.

E. Volan: Hvis forholdet var det, som Gabrielsen siger, saa var det jo galt; men jeg kan ikke tro, at «American Federation of Labor» er nogen streikbryterorganisation. Der har været kamp mellem de to organisationer derover; men derfor skal man ikke komme med saadanne paastande. Jeg skulde ønske en overenskomst slik, at medlemmerne kunde gaa over fra den ene organisation til den anden med bibehold av alle erhvervede rettigheter.

A. Gabrielsen: Det kunde kanskje synes drøit av mig at stemple den amerikanske landsorganisation for streikbryteri; men forholdet har utviklet sig til det i høieste potens. Taleren nævnte en del eksempler paa eksisterende kampforhold mellem I. W. W. og A. F. L., saaledes i sporskifterstreiken ved jernbanerne høsten 1910. Rich. Hansen siger, at der ikke eksisterer nogen overenskomst; men jeg kjender medlemmer av Norsk Arbeidsmandsforbund, som er blit optat frit i A. F. L. derover.

Rich. Hansen: Det er beklagelig, at man optar tiden med dette. Vi har ingen overenskomst med American Federation of Labor.

Forslaget ansaaes overflødig og blev ikke optat til votering.

Rapporterte foreninger.

Arthur Engen paatalte, at Tunhøvd anlægsarb.forening var blit rapportert, og henstillet til kassereren, at slikt ikke maatte gjenta sig.

Agitationen.

G. Tjønnå: Jeg er bange for, at der kan bli et sterkt frafald i medlemstallet fremover, da mange grunde taler for det. Vi er færdige med endel tarifrevisjoner, og der er ogsaa andre forhold, som kan virke slappende. For at motvirke dette maa vi opta en ihærdig agitation, og jeg tillater mig at foreslaa:

«Landsmøtet henstiller til forretningsutvalget snarest mulig at igangssette en sterk agitation utover de forskjellige distrikter.»

Alfr. Overgaard: Jeg har hørt flere uttalelser her idag i forsamlingen om, at intet er gjort paa møtet, at man likesaa godt kan gi op. Dette er daarlig færd. Her er faldt avgjørelser av stor prinsipiell betydning, og vi har grund til at være tilfreds med arbeidet og med stillingen.

Tjønnås forslag vedtoges enstemmig.

Landsmøtets avslutning.

Jens Larsen, Danmark, uttalte: Jeg vil si tak for de dage vi har faat anledning til at være sammen her. Vi har fulgt forhandlingerne med den største interesse, og jeg vil si, at de har været præget av den norske naturs raskhet og fart, og som forhandlingerne har været gode, saa vil jeg ogsaa haabe, at de maa bringe fordeler med sig. Det maa erindres, at vore beslutninger altid har flertallet bak sig, og likeoverfor de beslutninger flertallet tar bøier mindretallet sig altid. Det fordrer arbeidsmændenes ubrødelige enighet. Det er forsaavidt ingen fare, som utviklingen hittil har vist, at flertallet ogsaa for det meste er fornuftige. De hester, som hittil har været spændt for arbeidsmændenes vogn, har trukket godt. Det vil si: indtil nu. Men det kan hænde, at hestene blir gamle og stive og ikke orker mere, og da skifter man dem ut med nye, unge og friske. Man synes altid det er godt at komme hurtig frem. Men skulde jeg nu gi et raad, saa skulde det være det, at til de unge raske hester maa der skaffes gode, erfarne, besindige kusker. Det er ikke bare om at gjøre, at det gaar hurtig. Hvis ikke hestene styres, saa kan de løpe løpsk. Dette kjender vi fra det daglige liv. Man kan nu finde, at man vil naa maalet hurtigere end man før hadde tænkt. Der vil spares tid ved den større fart. Derfor de nye midler og veier. Alle er enig om maalet, arbeiderklassens frigjørelse, og alle vil frem saa hurtig som mulig. Det er derfor godt, at nogen sprænger paa farten. Men saa kommer ogsaa spørsmålet: Hvilket kan være klokest, at gaa frem ad den vei vi hittil har gaat og kjender, selv om vi vet, at den er noget længer end at finde en ny vei, som ikke er opstukket? Man kan risikere at kjøre sig fast, og det kan bli endnu længer frem til maalet, end om vi hadde fortsat fremrykningen paa den vei vi begyndte. La os vel overveie dette. Jeg vil si tak for samværet paa min og min kamerats vegne og utbringe et hurra for samholdet og kameratskapet mellem arbeidsmændene. Det leve! (Stor tilslutning.)

Janne Jønsson, Sverige: Her er nu holdt mange og tildels lange taler, og da jeg har været beskyldt for, at jeg aldrig kan slutte, naar jeg begynder, skal jeg denne gang love at være kort. Vi staar nu i begrep med at avslutte dette 8 dages samvær, og jeg vil si tak for, at vi har faat delta. Jeg har nu været paa en lang række av disse eders kongresser, og jeg vil si, at altid har beslutningerne, som I har fattet, vist sig at føre fremover. Saadan har det været i aarenes løp. Alt har virket til samhold og til at føre arbeidsmændene ind i organisationen. Selv om ikke alle paa samme tid har følt sig fuldt tilfreds, saa har resultaterne i det lange løp været gode. Den kameratslige forstaaelse og enighet har seiret. I bevægelsens fortsættelse vil det erkjendes, at det er ved kameratslig enighet at I skal kunne ha fremgang. Og enigheten maa være ubrytelig, ellers taper vi, hvilken vei vi saa gaar. Det er nogen som mener, at farten maa økes; det er vel. Kamerat Larsen sammenlignet det træffende med en kjøretur. Jeg vil tilføie hans bilde: Se at ta det litt forsiktig, naar I kommer i svingene, og derpaa maa man beregne farten. Man kunde ellers risikere at komme for nær ut paa kanten, og kjøretøiet og hele stasen ramlet utover. Det vilde bli galt. Vi, som har sittet tause tilhørere her i disse dage, har nok lagt merke til, hvad som er forhandlet. Vi merker ogsaa, at vi lever i tidsforhold, hvor det kan være nødvendig at ændre litt paa taktik og former. Men skal vi vinde noget, saa maa vi fremfor alt holde ubrødelig sammen. Jeg lovet at være kort, og jeg skal holde mit løfte; vi skal ikke bli uvenner nu, idet vi skilles. Men et par ord til: Det er mulig, at vi ikke i et og alt har kunnet følge eders meninger og opfatninger her; men vi maa allikevel stelle os slik, at vi kan holde sammen. Jeg vil nævne spørsmålet organisationsformen, som I har behandlet og foreløbig utsat her. Indtil det paa sit sted blir behandlet og avgjort, vil I altsaa fortsætte under de gamle former som hittil, og jeg vil haabe, at det maa bli til gagn og fordel for alle. Paa min og min kamerats vegne vil jeg si tak for samværet, og naar I nu skal reise hjem og for eders avdelinger redegjøre for de beslutninger, som er fattet her, saa bring med til disse en hilsen fra eders svenske kamerater. Sørg for, at beslutningerne finder forstaaelse utover det hele land. — Jeg er nu en av de gamle kusker, som snart skal vike pladsen for unge og friskere kræfter i organisationen. De er nu mindre vanskelige at finde. Dengang vi begyndte, var det ikke saa godt. Man maatte da søke med lys og lygte for at finde personer, som vilde bære organisationens byrde. Dengang kjørte man ikke saa fort, som man kanske gjør nu. De første store hindringer vi hadde, uvidenheten og forstaaelsesløsheten, maatte ryddes væk, før man kunde komme frem. Nu er de væk, og det lysner fremad veien. Men det arbeide vi gjorde dengang, har været til gagn for organisationen, og vi vilde ikke være der, hvor vi er idag, hvis det ikke var gjort. Som en av de gamle vil jeg utbringe et hurra for Norges, Danmarks og Sveriges arbeidsmænd. (Stort bifald.)

Elias Volan bad om ordet og uttalte: Dette landsmøte danner vel mere end noget andet et nyt avsnit i den norske arbeiderbevægelses historie. Der har været kamp mellem de gamle og nye veier inden organisationen. Dette landsmøte har nu vedtatt at anbefale de nye veier og nye organisationsformer. De, som for 3 aar siden paa landsmøtet i Bergen var i minoritet, er nu kommet i majoritet, og majoriteten gir forpligtelser. Vi maa ubrødelig holde sammen i kampen mot den norske kapitalistklasse. Men her er dem, som vilde ha omlægning, selv om det skulde føre til brud med de øvrige organisationer i landet. De er kanskje misfornøiet. Til dem vil jeg si: Jeg tror og har trodd, at en omlægning var nødvendig og maa komme; men jeg har alltid gaat ut fra, at den skulde gjælde den hele samlede organisation. Arbeiderklassen staar overfor den sammen-sluttede kapital og maa holde sammen mot denne.

Johan Gudmundsen takket for samværet paa dirigenternes vegne, og *Karlgren* bragte dirigenterne en tak.

Til sekretærerne bevilgedes 25 kroner hver.

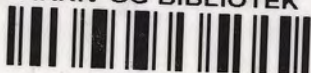
Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Forsamlingen avsang derpaa socialistmarsjen.

Forbundets formand, *Richard Hansen*, fik derpaa ordet og rettet en tak til møtets deltagere for den interesse, som var lagt for dagen i alle forhandlinger. Debatten er i det store og hele foregaat paa saklig maate og uten personlige utfald. Det er til ære og hæder for alle. Dette landsmøte har vist, at vi kan se stort paa tingene. Mange vil kanskje synes, at der ikke er utrettet stort paa dette møte. Men selv om der med de fattede beslutninger ikke kan være skedd saa store forandringer, saa er selve diskussionen av stor betydning. Den har skaffet rede i mangt, som før var uklart. Nu maa arbeidet heller ikke herefter overlates bare til de valgte styrrer. Hvert medlem maa ute i avdelingerne vise den samme iver og begeistring som her for organisationens fremgang. Endnu staar tusener av vore arbeidskamerater sløve og interesseløse. Dem maa vi vinde. Og det foregaar ikke bare ved hjelp av agitationen, men ogsaa ved det eksempel vi viser dem. Paa min og samtlige tillidsmænds vegne vil jeg takke landsmøtet for gjenvalget og den lønsforhøielse, som vi er fuldt tilfreds med. Jeg takker for tilliden, som er vist. Jeg vil rette en tak til de avgaaede hovedstyremedlemmer for samarbeidet og uttale ønsket om, at samarbeidet maa bli likesaa godt med det nye styre. Haaber, at de nye, friske kræfter vil gjøre et stort arbeide for organisationens fremgang. Jeg vil ogsaa rette en tak til vore utenlandske gjester, som saa interessert har fulgt med i vore forhandlinger. Det kan være forekommet dem ofte litt fremmedartet, men de kjender jo vort folks særegenheter fra saa mange ganger før. Her kan være sterke og eiendommelige røster, som kommer op; men paa bunden av det hele ligger den samme interesse for fagorganisationens held og fremgang som i Sverige og Danmark. Jeg vil be de utenlandske gjester ta med sig en hilsen til kameraterne i de to land fra os norske kamerater. Si, at vi

her i Norge efter evne søker at holde skridt med dem i fremgang og i utvikling. Før jeg slutter, vil jeg ogsaa bringe en tak til dirigenter og sekretærer for deres arbeide paa landsmøtet. Det har ikke været godt at holde styr paa urolige elementer altid, og vi maa tilgi dem, om de har faret haardt frem. Hadde de ikke det, saa maatte vi nok ha holdt paa nogen tid til her. Jeg vil gjenta min tak for den utviste tillid ved gjenvalget. Og skjønt det er et forfængelig haab, vil jeg uttale det ønske, at I alle, som er her nu, ogsaa vilde være tilstede paa næste kongres. Men hvis I med liv og sjæl deltar i organisationsarbeidet hver i eders avdeling, saa tror jeg, at mange av os skal møtes igjen ogsaa da. Jeg vil ønske eder alle vel hjem og haabe, at det vi har besluttet, maa bli til virkelig gagn for arbeiderorganisationen. Hermed erklærer jeg Norsk Arbeidsmandsforbunds 12. landsmøte for avsluttet.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

78989878